

خهون نامه‌ی

منتدی اقرأ الثقافی
www.igra.ahlamontada.com

منتدی اقرأ الثقافی

للکتب (کوردی - عربی - فارسی)

www.igra.ahlamontada.com

وه‌رگیرانی
گیوی موکریانانی

چاپی سیهه‌م

لتحميل انواع الكتب راجع: (مُنْتَدَى إِقْرَأِ النَّقَافِي)

يبراي داتلود كتابهاي مختلف مراجعه: (مُنْتَدَى إِقْرَأِ النَّقَافِي)

بؤدبەرزانی جۆرهە کتیب: سەردانی: (مُنْتَدَى إِقْرَأِ النَّقَافِي)

www.iqra.ahlamontada.com

www.iqra.ahlamontada.com

للکتاب (کوردی ، عربی ، فارسی)

خه و نامه‌ی ابن سیرین

نامه‌ده کردن و و مرگ پرانی
گیوی موکریانی

چاپی سی‌یه‌م

۲۰۰

بسم الله الرحمن الرحيم

ناسنامه‌ی کتیب

نوی کتیب : خوناامه‌ی ابن سیرین

بابت لیكدانه‌وی خمون

نوسینی : ابن سیرین

وه‌گیرانی : گیوی موکریان‌ی

نوبه‌تی چاپ: چاپی سی‌یهم

تیراژ : ۱۰۰۰ دانه

ژماره‌ی سهاردن‌ی به کتیبخانه‌ی نیشتمانی (۳۷۰) ی سالی ۱۹۷۱ی ز پی‌دراوه

پیشداستی

ئەم پەرتوو كەم بۇجى وەر كىراۋەتە سەرزمانى كوردى و چايشم كىردوۋە ،
لەسەرەتلى دامەزراندنى ئەم چاپخانا پەۋە تاھەمىرۇ چەندىن پەرتوو كى
وئۆمى و مىژوۋى و زمانەوانى و فەرھەنگى و چىيرۇ كىمان بەچەندىن دىۋا .
ئانەۋە چاپو بلاۋ كىردۇتەۋە زۇرمو خاين و جىنگاى پەرۋشە كەبەشپەۋە بەكى
ۋا نافرۇشرىن كەچاۋ يان يىنى و يا كەلىپتىكى بىر كەنەۋە سەرراي ئەۋەش
سوپاس بۇ خوا بەلاماردانى بى شىۋازانەۋە دىلشكىن لەھەزمار ناين بەلان
سەرچاۋەى بارىكارى و بەزەمى و دىلۋىزىتى لەراست بىنەمالەى رەنج كىش و
ماندوۋى تىمەۋ چاپخانا پىرۋزە كەماندا لەبىچىنەدا ووشك بوۋە خەۋش
كەپىر و بىن ھىزو كەم بىنا بووم لەۋوزەم دانىە كەۋە كوۋ جاران كاروبارى
چاپخانا ھەر پۇخۇم ھەلسوۋرېنم ناچ-ار چەند كۆرە كوردى . كى
ھەزار و ھەتتو كارى تىدا دەكەن و ھەمەو پۇۋىكىش داين كىردنى
پۇۋانەى وان كارىكى ئاسان نىە خۇ پىر كىردنەۋەى كەم كوۋرى و ھەر كى
چاپخانا لەبابەت پۇن ، گرىس ، مەرە كەب ، قاقەز ، بەرگى پەرتوو كەن
ۋ جار جەرش تازە كىردنەۋەى پىتەكانى چاپخاناۋە كىرەى دوكان نەك ھەر ئاسان
نىە و بەس بەلكوۋ بۇ يە كىكى دەستكورت و بى يارى كارو پىرو نەخۇش
و پىشت تىپ كراۋى وە كوۋ مەن پىشت شكىن و جەرگە بىرە .

مىترناچارى ئەۋەرتوو كەشى بىن خىستەسەر رىشتى (لەيلەۋەجنون) ۋە
سەرراي ئەۋەش لەۋ بىرۋاھى دام كەپەيدا بوۋى ئەۋ پەرتوو كە لەچەندە
لايەنكەۋە ھەنگامە يىكى كەۋرە دەخاتە ئاۋ پەرتوو كە خاھى كوردى و

ئامۇژ گارى

خەۋىتلىك چىڭگىلى بىرۋاۋ بايەخدارە كەلەدوۋاي شەۋ گارى دا بىيىرىت
رونكو لەۋدەمى دا ھۆش (عقل) ھېمىن ۋە ۋەشەن ۋە گىيانىش بۇ ھەۋەى
ي بەرارە نەپتى بەگىنى ئاسمانى بىيات ئامادە تەردە بىي ۋە جگە لەۋەش
ھەم مەرجانەى خوارەۋەش زۆر كىرگىن :-

۱ خەۋن يىن نامى بەشەۋ زۆرى خواردىي .
۲ خەۋن يىن كەنەخۇش ۋە بىرىندارۋ ماندوۋ لەش بەبار نەپى پەسىندىرە .
۳ خەۋن يىن مەبەسى ھەۋ خەۋنەى كەدىتۋەتەى ناپى لەگاتى يىدارىتى دا
يىستىتى يادىتىتى ۋە يابەدلى داھاتىي ۋە ياخوۋىندىتىتەۋە .
۴ خەۋن بىن دەپى شەۋى سەرخۇش ۋە تىرىك كىش ۋە شىت نەبوۋىي ،
دەپى ھەۋە لەبىر نەچىتەۋە لەلىكىدەنەۋەى خەۋن بۇ ھەۋەۋ كەمىكى
ۋە كۈۋە كىرى نىن چۈنكو لەخوۋ ۋە خەۋ سىرشتەۋەلىس ۋە كەۋت
دا يىك ناچىن ، لەۋرۋەۋە كە دوۋ كەس ھەۋەك جۆرە خەۋنى
بىيىن لەلىكىدەنەۋە دا چارە نوۋسىيان ۋە كۈۋە كىرى نە چۈنكو خەۋن
ئەۋىنەى رازى نەپتى نوۋىنە ھەۋە كەسەى چارە نوۋسى خۇى تىدا
دەپىنى .

ابىن سىرىن دەپى دەپى لىكىدەنەۋەى خەۋن بەۋ چەشەنە بىي :-
لەپىشدا دەپى بارى ژيان ۋە تەمەن ۋە كارۋبارۋ ئايىن ۋە خوۋ ۋە رەۋۋىشتى
خەۋن دىتۋ بزانرىچ چۈنكوۋ خەۋىكىكى دوۋ كەس بى يىن ۋە كۈۋ
بە كىرىان بۇ لىك نادىرەۋە بۇ ۋىنە : نىزگىس لەخەۋندا دىتن نىشانەى
لەناۋ چۈۋنە چۈنكو خۇشى تەمەنى كۈرتە بەلەن دىتنى موورتك لەخەۋندا

با به داری به چونک کو مویش نه من دريژوه . ديتنى نانهوا : زير بلنج يه
 که چى ديتنى بهر گدروو : کار سازی به چونک کو بارچان لي به دهرو و
 زالى : شكانه ، هيزيج تينى به هر به و جورده خهون له سر شئي بارچه
 کرانيش ليک ده دريژنه وه بۇ ويژه يياويكى که ناوى فاضل يى واسى رور
 ترو پتره چونک کو له ووشه ي فاضل دا فضلة هه به . يه کيکى وى سالم
 يى : ساخى و خوشى به . غنم له خهوندا : (غنيمة ته) و تالانه دهـن .
 مداهنه به ، ياسين : ناسه . عاره بان واناي خهون به يى ويچوو ووشه
 و دهنگى ليک ده ده نه وه .

(فرۆيد) يش له سر نهو شيوه به رويشتوو وه کوو ته پل (طبل) باطله
 زانست و زانبارى : زانابه . گه رماو : زاوايه . خهون ليکدا نه به نهـد
 يوارى زور به کاتيشه وه هه به بۇ ويژه که له خهونى دا له به هاري وونى
 به داري بهرداره وه بينى : خيژه به لان له پايىز دا شه ره ده ليکيک
 به ابن سيرينى ووت داري بهردارم له خهونم دا ديتوو ؛ ووتى ارت
 لي ده درى له پاش ماوه به کى به کيکى تر هاته لاي ووتى داري ارم
 ديتوو ووتى به خششو به هرهت ده ست ده که وى . لي يان پرسى
 نهوى چى به دوو کس يهک جووره خهونسان ديتوو به به ک
 ووت چل دارت لي ده دريت و بهوى دووه مت ووت به هرهت
 ده که وى . له وه لام دا ووتى : هى به کهم له به هاري دا بو داره
 کانه دا ده بو وژينه وه ، به لان مو پتر له پايىزى دا ديتوو دارو و
 که ژده له بهروو بۇ ده کهون .

هر که سځي لهر نه توهو نه ژاړيکو خوا، ندي هر چه شنه لايښکي
 بچ بڼ دايښ کړدنی هرا و هوه و قرم (طمح) و بڼ ريز گاري له
 چه نکالي ته لگي و چه لهری پر مه ترسی و کاره سانی رڼو گار خوش و
 ناخوش به نا بڼ بیر و باوه رڼکی ده بات که به دريژایي چه ندین هزار
 سالان به دهنکي و باو (تواتر) له باو و باپره گوره کانيوه به وی
 که بشنوه و ټيکه له به خووننی بووه و رڼزی لی دهنی .
 به کيک له و شووننه وار و یاد گاره کړنگانه خمون و نه نجامه کار -
 بگړه کانه تی . به پڼی فهر مایشی ښه مېره ده ، خونی ښ بار چه ټيکه
 له ٦٦ بار چهی سروشی ښه مېره ایتي . خمون له سرده مه کڅ له کانی
 ښووداو به تايبه تی له ناو نه توهو ټيکه و توهو کانيش دا بله ټيکه . برزی
 هه بووه و به دروشمو یاد گاري کي نه تويه تی و لايښ ته ماشای کراوه
 له ورووهو خونه به ناو بانکه کانی ښووه به بله کار بگړه کانيانوه
 تومار کراون به تايبه تی له بڼ ناني دا (لهر صیدرؤس) و دووای ویش
 (هفلاتوون و هړستوو) زږری ښووه مانوو بوون له کوردستانی
 ښووش دا ؛ (موغ) و خون لیکدرومان و به تايبه تی هوانی له
 رازانی نديو و نه پڼی دوواوون پای به کی گوره بان هه بووه ؛ هر
 هوان بوون که خونه ناودار ، کی له باروی (ماندان) ی کچی
 (هاسنیاژ) ی بادشای کوردی ماديان لیکدرو توه و به پيدا بوونی
 کڅرشی گوره (سیرؤس) و دامزرا ندي دمو له ټيکی پر شان و
 شکوی بارسیان راگياندوه و هر هوان بوون که
 شکتي له شکری کورد و فارسانيان له بهرانيه -

يونانى ياندا يېش يىنى كىردوۋە .

خەۋنى (يوسف) يېغەمبەرىش لە زىندانى مېصرىدا كە بۇ گىراۋانى
گىراۋىزە راست دەرچوۋە يە كىك لەۋان كۆۋراۋ ۋە يىرشىيان بوۋە
مەي گىرى فېرەۋنى . خەۋنى فېرەۋنىش لە بابەت ھەرزانى ۋە قاتى ۋە
قېرىتى يەۋە لە ناۋ پەرتوۋ كە ئايىنى يە كاندا تۆمار كراۋە خەۋنى نەۋشېزە .
ۋانى داد گەر لە بابەت رەخنە ۋە شەكستى بابە كانى كۆشكى مەداين ۋە
ناقى كېسرا ۋە لە سەردەمى ئايىنى ئىسلامدا بە لە ناۋ چوۋنى شاھەنشاھىتى
بىر شان ۋە شەكۋى ساسانى كورد دا لە باش چەند سالان خەۋنە كە يان
ۋە راست گەرا .

خەۋنى (عوسمان) كە دامەزرىنەرى دەۋلەتى عوسمانى ۋە خانەدانى
بە مالىيە عوسمانيان بوۋە (نەۋەدۋلى) كە (ۋە رەخنەل) ى ساۋكى
يە كە مەن مامۇت (مستشار) ۋە باۋە رەگى (عەلاھەدىنى سەلجۇقى)
بوۋە لە باش لە ناۋ چوۋنى ۋە دەۋلەتە لە ۸۵۰ ى كۆچى دا ھاتە ئاسىي
گىچە ۋە دەۋلەتى يىكەۋە ناۋ لە گەل (مال) خاتوۋنى كىچى يە كىك لە
شېخ ۋە بارىز گارانى ئايىنى شارى قۇبە بوۋە ھەۋسەر ، خەۋنى ناۋ براۋ
چە كۆرۈنۈشكى بەسەر رامبارى ۋە نەخشە كىتى دا ھىنا ۱۱ :

لە بۇ ئايىش دا پىرۋە ۋە ئالكرتەۋە ۋە خەۋن لىكدا نەۋە لە رازانى
نەۋنى ۋە چى نەدىۋە دوۋان بەندىۋارى بە بەرھەمە كانى نەتەۋايەتى ۋە
ئايىنى يەۋە دا بوۋە لە رامبارى تېشى دا : كارىكەر بوۋە تالە سەردەمى
يېغەمبەراندا كە ھۆبە راستە قېنە كار گەرە كانى ئايىنى دەر كەۋتن
ۋە بىر مۇڭ خۇي لەۋ چىنەنى كە بىن ماپە ۋە بوۋچ بوۋن

دوور خسته وه تهنه خهون نه یی که بهند یواریکی گرنکی به کیان و
میشکی مرؤقه وه هه به بایه خی پتر یی دراو ریزی پتر لی گیرا .

خهون له ریگای ئایینه وه :-

خهون به هره یسکی گهره ی خودایی به خودالو به هره بهی به (یوسف) ی داوه
وه کوو له قورئانی پسرؤزدا ده فهرمووی (و كذلك مکنا لیوسف فی
الارض ولنعلمه من تاویل الاحادیث !

عبدالله کوری عباس ده ئی به که مین چتیکه که خودا بۆ عهد (دخ)
ناردوه وه وه بوو : فرشته یه که له خهونی دا مز گینی دایه که خودا تسلی
کرده یغه مبرو بووه کۆتایی یی ده ری یغه مبران (ولکن رسول الله
وخاتم النبیین) که وه ناگا هات و بۆ خه جیجی گیراوه وه پش کونی :
که بفت خوشی خیزو به خته وهریت ده ست ده که وی . وه له پاش شه وی
میراجیش خهوتیکه تری دیت و خودا فهرمووی (لقد صدق الله رسوله
الرؤیا بالحق لتدخلن مسجد الحرام آمنین) تاهو شهوتنه ی که فهرمویه تی
(فتحاً قریباً) . یغه مبر ده فهرمووی (الرؤیا الصالحة جزء من ستة و
اربعین جزء من النبوة) واتا (خهونی پاش پارچه یسکه له چل و شش
پارچه ی یغه مبرایه تی) ؛ اصحابان کورتیان قوربان که هه میسه له ئاسمانه وه
خور به (وحی) ته به دلی داهاتییت یته تا گادار کردوه نه دی ته گر
خودای نه خواسته نه کۆچت کرد کن وه لاهو تا گاداریان ده داتی جا
یته به یی تا گاداری چ له کار وباری بایین ده زانیان فهرمووی براده رینه
له پاش من خور بهی دل (وحی) نامینی به لان مز گینی ده مینی .

لېځيان برسی مزگینې چی به ؟ فەرمووی (الرؤیا الصالحة التي يراها المرء الصالح) وانا (مزگینې خەونی باشه که یاری باش یبینی) .
 باوەری یشوونیان به خەونی یشەمبەران و له یازانی نهێنی و نه دیو
 دووان جیکای بابەخه چونکو خەون دووا رۆژی مەرۆکی نیشان دەدا
 و پەردە له رۆوی چاره نووسی تێبه هه لێده داتوه . بۆ مەوهی که
 به خەومەریه ان له یشه مزگینې مان دەدانی که بهر به ختی و یووشه و
 کیشەشان لەسەر ئاگاداران ده کات تالهی لاده بن و خۆمان بیاریزین
 ئەمڕۆ هەموو کەسێک له وەدا لەسەر یەک ییرو باوەرین ، که خەون
 جار جارە زۆر به ئەمه گداری و به راستی به سەر هاتیکی که له سەر-
 دەمی منداڵیتی ماندا به سەرمان هاتوو و تێبه هەر هیچی مان له بیر
 نه ماوه وەباد و بیرمانی ده خاتوه .

بسیرو رای چەند زانا و یتۆل و پەسۆران
 له بابەت خەونهوه که (فرۆید) یش لېځیان دوواوه : —
 خەون : پارێزگاری خەوه نهوه کوو تیکدەری .
 خەون : ههوه خەوه خەفت و گێو گرفتاری بانهی که له رۆژانی یشوودا
 رەوان (گیان) ی مەرۆقانی سه خلت کردوو به بابدا دەدات .
 خەون : باری لەشو گیان سووک ده کات .
 خەون : هەر چەنده خەون دووا رۆژو هه وچتانه نیشان دەدات که له مهولا
 دادین وه یا روو ده دەن سەرەرای ههوش تهنا بهر دوو چتانه بیان

باوهر ناکریت : —

۱- که لهخو ندا بیسریج مردوو زیندوو بۆتوه (چونکوزیندونایتتهوه)

۲- دووا رۆژیککی که نهتوو انریج لیی وورد بیریتتهوه .

خهون : نهوه ههموو کاره رووداوانهی که به سه به کتری دا کهوتوون له رووی نهوهوه که خهون له بهرامبهری واندا تهنگهتاو و سهخلت و سه رلی شپاوه له جیانی وهی که ههموویان له پشتی پهردهوه بنویتنی تهنها کورته یکیان نیشان ده دات .

خهون : جی گۆری و له شویتتهوه بۆ جیگابه کی تر گوویزتنهوه بههوی گیرۆدهیی دل بهوانهوه یتیه بۆلای فیساره کهسوئیه وهوی واده کیشی وه له تاستی ئامانجی راسته قینهی خۆمان ههله داویری و تووشی چه نندین مرازو ئامانجی ئاشکراو درۆزن و تهره دهرمان ده کات .

(هاشتر) ده لی مرۆ له پیش ههموو چیتکی دا ده بی نهوه بزانی که خهون ژبانی سهردهمی یتداری را گیراو ده کا ، خهونه کانی یتیه هه میسه به نندیواری . یان بهوهوه هه به که له ههو پیش وانا له کاتی یتداریتی دا بوون که به لی وورد بوونهوه یتکی مووقه لشین سه رنجی بدریتی خهون له گهلا به سه رهاتانی رۆژانی یتشوو دا به نندیواری هه به .

(بورداخ) که به سپۆریکی رهوان ناسی و قیز بۆلۆژی به ده لی ههچ کاتیکی ژبا یتکی که به رۆژ له نیو باوهشی خهفته و شادی و خوشی و ناخوشی . باندا واده بری : دووبات نایتتهوه به لکوو فرمانی خهون نهوه به که شهیری رۆژی له سه ر یتیه لابیات ؛ خهونی یتیه لهوانه به که نهوانسهی دهیان نووینی له گهلا هی کاتی یتداریتی دا جیاوازی هه بی .

(مهناقول فرانس) له (سووسه نی سوور) دا وای نووسیوه : نهوهی که

لهخهوندا دهی یینین باشماوهی نهو چته هیج و پووچانهیه کهله کاتی
 ییداریتی دا بهووردی سهه رنجهان نه داوه تی ، خهون بریتییه له تۆله
 نهستاندهوهی نهو چتانهی کهله کاتی ییداریتی دا خراونه ته پشت کووی
 وه یا بهسو کیان ته ماشا کراوه .

(نووالیس) ده لی : خهون له بهرامبه ریک و یشکی وهاو تاههنگی ژبان
 بشتیوانی ده کا که ده یته هۆی نازادی و خوشی و بیرمه وه ری و خه بائی
 تیمه که نهوسا تهوای وینه کانی ژبان تیکه لاو ده کات وباری مروی دلقایم
 وه له رزه ده حات و شووینه که ی وی بهسهر گهرمی و خوشی ده سپیژ
 به راستی و بهی گومان نه گهر خهون نه بابه زوو بیر ده بووین . نه گهر
 خهون بهیه کیک لهو بههرا نه نه زانین که خودا به تیمه ی به خشیوه خو
 نه گهر ههر نه یی نه زمانداریککی دلکش و هاوری به کی دلسوزمانه
 له هه موو کاتیککی نوستان دا .

(دوگا) ده لی : خهون واتا ناخۆران (هه ره جو مه ره ج) ی ره وان و میهره
 بانی ده ماغی به یابه نوو پۆو ته کا پۆیه کی یی نامانجه . هۆش له خهون دا
 وه مرویه کی کۆسه وه وه (مضحک) ده چی .

(هیلدبرانت) ده لی ییو بسته وه کوو به بام دهر ته ماشای خهون بکریت ،
 چونکوو کهم کووری نهوانه ی که نایینرین و دیار نین له باباته ساخینی
 خۆمانه وه ییمان راده گه یه نی ، خهون لهوانه به وه کوو بزیشک بهسهر
 نهو جۆره نه خوشی یانانه ماندا ناگدار بکات که نایینرین .

(مووری) ده لی : خهون بهرده لهسهر چینی بهرده فتاری هه لده داته وه ، مرو
 که هه ندی کرداری بهد و ره فتاری نابه سندی به نه یی هه یی له کانی

بیداريتى دا له شهرمان و له ترسى تابروو چوون و ريسوا بوونى له
دستى بى تاشكرايان ناكات كه چى له خهون دا هه رتهو مرؤقه له پرووى
هه وه جلهوى كار (اراده) ى له ده ست دا نيه خوى به پرووتيش بيسى
لاى هيچ نيه و به بى هه و او هه وه سى خوشى زؤر سر به ستانه ده جولينه وه
(ويگانى) (بورداخ) ى وه درؤ ده خاته وه ده لى خهون له جياتى هه وه
كه تيمه له چه ننگانى ته وه موو ته نك و چه له مانه سهرده مى بیداريتى
رېزگار بكات دوو باره ده مانخته وه ناو گيژاوى بى سر و بنه وه .

(جس) له پەرتوو كى ره وان ناسى خۇيدا كه له سالى ۱۸۵۶ دا به خى
كراوه به تاشكرا نووسيو به تى ناوه رؤ كى خهون كه موزؤر به نديوارى
به خهون بى ته مه نى و ره سى و بارو خوويند وارى و ره فتارو كار و سات
و تاقيمانه تى ته وارى سهرده مى ژيانه وه هه به .

پيتؤلى ناسراو (اى ، ج ، اى ، آس) له پەرتوو كه به ناوبانكه كى خۇيدا
كه له تى هه مووانى ره وشه نتر نووسيو وه تاقيمانه نيشان ده دات كه
تيمه هه ميشه تامانجه هه ره سخت و گرنگه كانى هه و و هه و سمان له
خوندا ده ينين كه وابه دياره هه و او هه وه سى تيمه له پشكيتنانى خهون
نه كانماندا كار بگه ره بؤ و تيمه مرؤى پايه به رست خهون به و پايه وه
ده ينييت كه داوبانه تى يا ده بده نى . گراو (عاشق) خهون به دلدارى
خۇيه وه ده ينى . هه موو هه و باو ترسو يئزو بؤيه كى كه له ناو ده ورونى
تيمه را نوستوه له وانه به له لايهن هانده ريكي نه ناسراوه وه خهون يكي
وا ييك ينى كه ته ندامى وان بنويى و يا چه ند كـهـل و
به ليك و كار هه سايتكى كه به نديوارى به وانه وه بى و له ناو

خهونه کهي دا تيکه لاوي مهواني تري بکات .
(موري) ده لږ ټيمه له خهونماندا کوتن و ماره زوو و ويست و
کرده وه کاني خو مان ده بينين .

(هيلدبرانت) ده لږ هر چنده نهو مه بهسه تي پريوه و به سر چوو ،
ده توانري بسکوترې که ويښي وي راست و دروسته و ده توانري
باوه ربکري که خهون و بيداري بهنديواريتيان به سر به کتري بهوه
هه به وه دهشتوانري بريار بدرې که خهون و بيداري بهنديواريتيان
له که له به کتري نه ، له وانه شه مه وانه ي که خهون نيشانمان ده دات له
سهرده مي بيداريتي دا وه ري گرتبن ، هر چنده نه خشي خهون سهر و
مه تيکه بي ناتواني بلني مهو گيتي (عالم) به کاري لږ نه کردوه ،
هر چي به له خهوندا ده يئري : هره نرمترينه کانين له چاو بي که وتن
و يستن و بير لږ کردنه وه مي سهرده مي بيداريتي به که به سر ټيمه دا
تي پريوه سا به سر خو ماندا تي پري بي يا به ناو مهو هريده دا بووري
بي که ټيمه ي ټيدا ده ژبن .

(فرزيد) ده لږ : خهون چني وا نيشان ده دا که له مهو پيش له سر ده مي
بيداريتي دا ديتراوه خهون ينان نايان ناسته وه و نازان مه وانه کهي و
چلون له کاني بيداريتي دا به سرباندا رابردوه ، که سر چاوه که بان
نه دوزي بهوه ده که ونه که لکه له ي وه ي که پالشي خهونه کهي بده نه
بال دهسته لاتي به زداني و هه نا کاتيکي که رووداويکي نووي روو-
بدات مه و سا له وانه به مه وانه ي که له بيربان چوونه وه
وه بادبان به پنيسته وه ، مه وه چيکاي باوه ري به

که مرۆ گەلیک چنی له کانی یسداریتی دا نابەتووە بـیر بەلـان له کانی
نوستندا خەون دەبخاتووە یادی .

(موری) دەلێ : زۆر جار ان ووشەیی (مووسیدان) م بەرۆژ له کانی بـی
داریتی دا بەیاد دادەهات و دەچوو و دەسزانی کەناوی شارێکی بە لەخاک
فەرانسەدا ، تاشەوێکی لەخەونمدا له گەل بە کیکیم ووتوو و یژ دە کرد
کەخەلکی (مووسیدان) ی بوو لێم برسی (مووسیدان) له کووی بە :
ووتی ناوچەیی وولایتیی بە کە (دۆزدۆ) ی یی دە لێن کە یسدار بوومەو
باوەریم نە کرد ، بەلـان کە سەیری فەرھەنگی ئەردناسیم کرد وە یادم
هاتووە کە ئەوەی لەخەونمدا دیتوومە راست دەرچوو .

دەلێ نەخۆشیک بۆی گیرامەو کە بەدریژایی خەونە کە لە چایخانە
بەناوبانگە کەمی (...) دانیشیبوو برسی بووی ئەو چی بە ؟ چوونکو
ناوی ، ای نە یستبوو ، ووتیان ناوی چۆرە ئەرەقیکی (لەهستان) ی بە .
کوتی لە پیشدا باوەریم نە کرد بۆرۆژی دووایی کە چوومە چایخانە کە
ئەوێ کە لەخەونمدا دیتووم سەیرم کرد لەسەر ئەو شقامە بە کە چەندین
مانگە رۆژی دوو جار ان بەوێ دا تی دە بەریم ؛ دیسان (موری) دە گێز
یتووە کە لەسەردەمی منداڵیتی کە نیشته جێی (موو) بوو هاتوو چۆی
دێ بە کی نزیک خۆیانی دە کرد کە ناوی (تریلپۆر) بوو چونکوو لە
وێ دا سەر بەرشتی بردیکی بوو ، شەوێکی لەخەونی دا دینی کە لە گوندی
(تریلپۆر) دا گەمی دە کرد یانویکی کە بەرگیکی بەک شپـۆرە (متحد)
الشکل) ی لە بەر دا بوو لێی نزیک کەوتووە (موری) لێی برسی
ناوت چی بە ؟ ناوی (ت ...) و پارێزگاری بردی بوو ، کاتیکی وە ئاگا
هاتووە لە بابەت راستیتی بیرەووەری خۆی دوو دل بوو لە کارە کەریکی

برسی که له سرده می منداییتی دا له لای وی بوو له بابات — څراخی
 پیاوړیکې واوه . هویش له وه لآم دا ووتی به لږی هو پساوه پاریز گاری
 بردیج بوو له کاپیکې دا که باو کت سر بهرشتی بوو .

(هالولک البس) له لاپړه ۷۲۷ دا نووسیویه : دهوسان (نأثرات) ی قول
 که زور به سر هیزی ره وانی دا کاریگرن له وانه نین که وابه ساده بی
 خو ده نوینن به لکوو هو چنانن که له کاتی پیداییتی دا به سهری هاتون
 وله پیری چوونه وه هر هوانن له خوندان نه ندانم ده نوویننه وه .

هو چته کاریگه رانه ی که له کاتی نوستی دا — رو ی واده به پړینی
 هوانن که له ناو قول ترین ناخی چینی ره وانی نیمه دا نوستون وا
 دیاره که لږ کولناره ووان له و پروایه ی دان که — سرچاوه ی خون چوند
 چیتیک بن که له له شو ره ووان ج — ووچ ده بنه وه به لآن له سر هوه ی
 که هو به شانه کامیان به سر کامیان وه هه به : کیشه یان له نیوانی دا
 په یدا بووه . که یتو هوو سرچاوه کانی خون بزمیرین له نه نجام دا
 چوار — سرچاوه ناشکرا ده بن ههروه کو خونه کانیش ده بنه چوار بهش

۱- هاندانی همتی دهره وه (چاو) .

۲- ، ناره وه (نه داما نی هستیار) .

۳- ، ، (هموولش) .

۴- ، ، (ره وانی) .

(جسن) له لاپړه (۵۲۷) ی پرتوو که که ی دا نووسیویه : هه رده نکیکې
 که کهم یا زور به ناشکرا بیستری چه شنه خو نیکې تایه تیان

پوه ده پيښرې . که ده ننگي هورې بيسټرې : مروی ده کيشپته مه بداني
 شېرې . ده ننگي که له بايش له خه وندا له وانه به له ترسان ناله و هاوار
 بنوټي . ده ننگي ده ستکا له خه وندا له وانه به دزيك پيښرې که بچپته ناو
 ماليکي به و . کسيکي که له خه وني دا ليفهي لي بکريته و به پرووني
 بکري و بابيښي که له ناوي کو ووه ، خو نه گهر له سر ته ختي نوستي
 دريژ بو وي و پي لسووري ته خته کي تي پرېيږي : له وانه به که له
 خه وني دا خوی له ناو کيژاويکي دا بيښي و ياوا بيښي که له بهرزي به و
 که وتوته خوارې . نه گهر به ريکوت خه وتوو سهرې بکريته ژير
 سه بږه که به و : له وانه به گاشه به ريکي بيښي که له ژووري سهر به و
 ه لاوه سراوه به و زووانه به سهرې داده کو و سهرې بان ده کاته و
 که چنگايه کي له شي پتيښ له وانه به که له خه وني دا بيښي که ده رمانې
 ده دريټي و چاره ي ده کري و يا دوژمنان به لاماري ده به نه سهرې و
 برينداري ده کن .

هؤ قبوتر) له سرده مي که نجيتي دا له خه وني دا ديتي که له ديوار پکي به رزمه و
 که وتو خواره و که له ناوان وه ماگا هات ديتي که ته ختي نوستنه که ي
 شکاوه له بهر به کتري ده رها توه و که وتوته سهرزه وي .

هووري) چنه د خه ونيکي به سر چاره کانيانه و نيشان ده دات به وچه شنه :
 - به پرېکي بالندان قديلکي ليو که پوي نوستو ويکي درا ، نه وېش
 له خه وني دا وای ديت که مازار ده درې و قير و زفتي له - سهر ووي
 داده ني و ه ليدنه که نه و پيښي لي ده کاته و .

۲ - له نزيك نستوويځكي چه قويه كيان له ماشه به كي دا هويش له خه وني دا ده نكي چهنده زه نكيځكي كوي لي بوو .

۳ - كولاويان له كه پوي خه وتوويځكي نزيك خسته وه ؛ كابر اي نوستو له خه وني دا خوي له قاهره و له كوگاي (ژان ماري فاري) به دا ديتوو و هه نكاهه يځي هه بري واي به سر هاتوو كه نه به تواني يي كيږي ته وه ۴ - ناستيكي گهرم له رووي نستوويځي نزيك خرابه وه ، هويش له خه وني دا واي ديت كه ده سته بهك تونكي لي چوو نه ژووړه وه و هه موو ته ندا . ميكي ماله كيان ناچار كړد كه پاره ي خوږيان به سر جه غزي خه پر دا بريږنو له ده مي دا پي به كاني وي ده خه نه ناو ناگري .

۵ - تنو كه تلوځكيان خسته سر نيو چواني خه وتوويځكي ؛ هويش له خه وني دا ديتي كه له مينا ليا بهو به سخته تار ه قهي ده كات و له مهي سبي ده خواته وه .

۶ - چهنده جاريځكي رووناكي موميان له پشت قاقه زځي سووړه وه له نزيك رووي خه وتوځكيان راگرت ؛ هويش له خه وني دا ديتوو به كه لافاويك هه ستاوو هه وا به سخته گهرم بووه و خوځي گرفتاري هه لافاوه ي هاتوو ، له كاييكي دا كه به دري اي ماندا ده به پري وه تووش هاتوو (وولكيټ) ؛ واده گيږي ته وه كه ده ننگ خوځيك (دارد) له خه وني دا ديت كه وانه ي به قوتايه كاني ده كونه وه و به تايه تي ده بويست چتيكي به و

وان راځه بکات له نه نجامدا له مندا لیکي برسی نئی گه بشتی ، قوتایه که
 وه کوو جنو که ده سنی لیج وه شانده بچ هاواری کردو کوئی ماسه ،
 همی هاوار ، وای هوجار هموو قوتایی په کانی بۆله که هاواریان کرد
 همی هاوار ، وه بیداد ، های تاگر ، های گیتی سووتا . که له خهونی دا
 راپه ری هو ده ننگانه ی ههروه کوو له خهونی دا یستنبوی له کولانی شی
 ده بیست .

(مؤر) : خهونیکي وای دینسووه که له بهر سه بری به ناو هه موو گیتی دا
 به خش و بلاو بۆته موو له لاپه ره (۱۶۱) دا وانوو سراوه : مؤر باری
 باش نه بوو را کشاو دایکشی له ته نیشتی بوو له خهونی دا شوړش و
 شهرو شوړیکي ساسداری دیت و له نه نجامدا له داد گادا ناماده کراو
 فرمائی خنکاندنې درا که بردیانه مه بدانی ده سته به کیش له وی هه لاوه .
 سراپوون ، نه سه تچی (جلاد) له وی به ساتوری سه ری بری ، که له ترسان
 وه تاگات سه بری کرد میچی تهخته که ی نوستنی ی که وتبوو چتیکیش
 که وه ساتوری ده چوو که وتبووه سه رگه ردنی .

(هه رهنوو) په نکه له سه رده می خوی دا زانیستی که خهون له ونه خوشیا نه ی
 که به تازه کی له له می پیته دا جیکیر ده بچو تا گادارمان ده کات له وانه به
 که له کانی پیداریتی دا هاواریان لیج نه دایتنه وه چونکوو هه سته کانی پیته
 له کانی خوی دا جیلوه دارتره .

چه ند لیکولینره وه به که له راست نه پنی دووانی خهون دا بچ باوه رن
 به لان سه ررای هه وش هه گه هر نه بچ له سه ر هه لدانی چه ند
 نه خوشیکی تا گادارمان ده کات .

بۆ لاپه ره (۳۰۷)

به سهرهاتی ابن سیرین

ناوی (ابو بکر مجد) و ناوبانگیشی (ابن سیرین) . به یی قاموس الاعلامی شمس الدین سامی : (ابن سیرین خه لکی بصریه و له تابهینه و نیوانیشی له گهله ده سه نه بی به صری ، زور خوشبووه ، دابکیشی له که نیزه که زیر کبید (عبد) ه کانی آباهه کری صدیقی بووه و ملازاد کراوه ، ابن سیرین دوو سالان له پیش کوژرانی امامی عثماندا له دایک بووه و له ۱۱۰ ی کوچی کوچی دووایی کردووه ، چهند حدیثیکی له زمسانی تابعین و مصححانوه کبیراوه تهوه و له خهون لیکدانه و ه شدا سلیقه ی هه بووه) .

هرچیکوو شاری (بصرا) به چهند سهر سائیک پیش به یدابوونی اسلام له لایه ن برا کورده کانی ساسانیانوه که لووریه فیللی بوون دروست کراوه و له سهرده مه کۆنانه ودا به چهندین ناوی جیاواز له میژوودا ناو براوه وه کوو (یسترا ، به ستر ، شاد به همن) . وه ابن سیرینیش لام وابیه له بنچینه ودا (ابن سیرینی) یا (بهر سیرینی) به و (بهر سیرین) دئی به که که وتۆته لای رۆژه له لانی شاری ره واندزی وه و به یی یان رینگای دوو کات میژانه .

مهلا مجد قادر که به کانی به قوری ناو دهر کردووه و له پیشدا مه لایه تی ده کرد و پیشتاش مامۆستای قوتابخانه یه و ییاویکی زاناو راست و خودا په رسته ده لای (ابن سیرین) نیه (ابن شیرین) ه و نوخته کانی پیتی (ش) به ریبون یابو شووینه وونکه فریډراوون و خوشی خه لکی دئی (بهر سیرینی) لای ره واندزی بووه و کوردیکه له ناوی شهوچ باکتره . دئی به کیش به ناوی (سوورین) له باشووری رۆژ ملاوی شاری بانه به .

کیوی مو کربانی

تاییدہ (مجسمہ) : ژنہ . کہ سیکی لہ خونہ دا ہہ بیج : ژنی دہ بیج کہ لہ دہستی
دا بکھوئی و شکن : ژنہ کہی بہرہ لادہ کاو : دہ روا .

ٹاہرو چوون بیج ریژی پی کران : یہ کتر ناسین و مرایی دیدہ نی کردہ
ٹاہرووی کہ سیکی تر بردن و پی ریژی پی کردن : موو چہ و ریژی ہتر دہ بیج
ٹاہریژین مانتہ خواریو کہم کردن و نامی و پاشکھوتنہ .

ٹاخفتن (قسہ کردن) : این سیرین لای وایہ کہ ٹاخفتن و یایستن - لہ
خوندا لیکدازہ وہی بہ بیجی زمانان جیلاوازہ ، کہ بہ یونانی باخووی :
خہریکی زانیاری و مہنبوژہ نی (حکمت) دہ بیج بہ زمانی ہیندی .. پایہی
نزم و سووک دہ بیج جعفری صادق دہ لئج بہ ہہر ژہ مانیکی لہ خونہ دا
بدوی یاییج کہ خونہ کہ باش پیج باشہ .

ٹارہ قہ کہ - لہ خوندا بہ لہشی مروی دا بیتہ خواریو بتکی : زبان بہ سامان
بہ گا کہ نہ خوشٹیک لہ خونہ دا - بکا : چادہ پٹنہ وہ و ٹارانی پٹکدی .
ٹارد - ی کہ نم : سامان و مالی رموا (حلال) بہ سوو تاندنی : زبانہ - ی
گوہ پٹنہ مہرہ (گنہ شامی) : بہر بہ خنی و نہ گہنتی بہ .

ٹار دیژ : یلاوی چاکہ کارہ ، ژنی - ؟ ٹاروی بٹکایہ ، نو کہری - سو دیکی کہ مہ
ٹاز نیٹنہ وہ - سان - زبان بہ مالو مندال : گہشتنہ .

ٹازادی : کہ لہ خونہ دا خوی ٹازار بکری قہریزی بق دہ دریٹنہ وہ ، لہ نہ
خوشی چاک : بہ پٹنہ وہ نہ گہر نو کہرہ : ٹازادہ بیوہ بہ خوشی و شادمانی دہ گا
ٹازار - و رہنج لہ خوندا نبشانہی کہ نہفتی و پیچارہ پیہ . کہ بہ کیٹ نہوی
- بدات : زبانی پیج دہ گہہ نی . کہ مہویہ کیکی تر - بدا لہ بہر چاوان

سوو کی دہ کات

نام-تاز (سهردهر گانه و خوار دهر گانه به) . که-پیکو له-خه-مونی-دا - ی
دهر-مدهو خوار-مدهو تیک دا میرد وژن دهر-سرن : که چا کیشیان کانه-وه
ژنه که ی بهر-ه لا ده کلتو به کیکو تر دینیت . که - ی مالی وی بکاوئ
سووک ده یی . که هی سهر-مدهو تیک دا : خوی دهر-مئ . که هی خوار-مدهو
تیک دا ؛ خیزانی دهر-مئ .

تاسک . - گرتن ؛ مافره تی جوان دهر-مست که و تنه . که بهر-مست - ی بگریو یا
بتمه-نئ ؛ منداډ بوونه له کاره که ریگه-وه . - سهر برین ؛ بهر-ده ی
کچینی کچیکو دیوانده . - که و لکردن ؛ له که ل ژنیکو موار-ه دهر-مست
پیکه لاو ده که ن . - کوشتن ؛ له لایه ن مافره-ته-وه : خهم و خه-هست
پیکه-یشتنه . یچووه - گرتن ؛ له که نیزه کی منداډ بوونه .

تاسان : دووایوژ و بهخته-موری و دلداریتی و سهر-دای ته-واوه .
گیرانی رووی . - شپرو تالانه ، - ی ساو : ره-فتارو کرده-وه ی تابروو مه
ندانه به که - پر-هستیره یی : چیکا گزربنه : - ی به باو بارانه : ته-له-ز-
که (خطر) ده-نگو هه را له - : خپرو به-هر-به . بهر-مو - بهر-ز بوونه-وه :
بهخته-موری بهر-مو - فرین : ره-نچو زیانه . بالنده-به-که له - موه-قه-سی
له که لئوی بکا : شاده-انی له دووا به . که له تاسانه-وه خوی شپرو کانه-وه
: کارو باری پیکه-نئ که بیخه-نئ دهر-گایانی - کراونه ته-وه : بارانه و موار
زور دهر-مئ . هه-لگوین له - موه بیاری : خپرو یستویروژی به بارینی خیز
و خول له - موه : خراپه . مارو دوویشک و بابهرد بیاری : کیشه و کاره
سات و تازاره . بارینی که نه-وجو : روزی و به-هر-به که ره-نگی - سهر-ز
بینی : تووشی خپرو چا که ی دیت ، که سبی یی : ره-نچ و نه-خوشی به
ره-نگی سوور و ره-ش و شپرو-کیشه بهر-پاده یی که - نیشانی سووری
پوه یی : - سهر که و تن یروزی به . که یکیک خوی له - یج دا بیخه-نئ :
سهر-نیکو بر سامانی له یتشه

ئاسن : ئۆكەر و سامان و ئاشتى و خوشى يە .
 كە - ى بىرىتى : بەخشش و بەهرەى لەووە يە دە گات .
 كە - لەخەون دا لەبەردى بىرى : سەختى و سەخلەنى يە .
 ئاسنكىش (مغناطيس) : بەدىدارى دۆست و يارىكى شاد دە يە .
 ئاسنگەر : كەبىنى ئاسنگەرىتى دە كات و پىشى خوشى نە : دوزمنابە يە .
 كەخۆى - يە : خېر و سوود و خوشى يە . كە - بىرى پادشايى و
 گەورەى يە . كەبىنى - ئاسنى دە تاوئىتتەو : لەپاش ملە دووانى خەلكبە
 ئاسۆى شىن : سەوداى نەپى و راستە ، داندارىتتىكە كە برىنا كە دەرى بىرى .
 ئاش . دىنى - : شەرو كىشەو دوزمنابەنى يە . گەنم بردنە - و بىكرىتە ئارد :
 بەهرەو مال و رزقە ، كەسەبرى گەرانى - بىكات : كۆچى دىتە پىش .
 كەخۆى لەئاشى دا بىنى : لەگەن يە كىكى تووشى دوزمنابەنى دىت .
 ئاشەوان . دىنى - : رۆزى يە . كە - گەنج يە : باشرىشە .
 ئاشەزخانە : كارە كەرە . كەلەماتى خۇيدا - لەلگىن و قور دىروست كات :
 ژنىكى ئاينىدارى دەست دە كەوى . كەبەخش و كىچى يە : ھى يە
 ئاينە . كە - كە ھى خۆى نە يە : چا كە و خراپەى پىخەى خاوەندى
 دە گرەتەو .
 ئاشتى : - كردن لەخەون دا تەمەندىرئۆى و ھىزو ىر و باوەرى پەسندە .
 ئاش چىتى : كەبە كىك بىنى كەلەخەونى دا - دە كرد : ئەگەر ئەوەى
 كەلەى دەنا خەوش يە : سەردى لەگەورەى - كى يە دە گات ، كە
 ناخوشىش يە : بەپىچەوانە يە .
 ئاشگە (معدة) . كەبىنى - ى ژانن دە كات : تەمەنى كورت دە يە كەژان
 نەكا : زۆر دەژى . (جابر) دەلئى : كە - ى سەخى و خوار دەمەنى
 وردو خاش بىكات : مندالەكانى لەنەخوشى دۇنيا دە بن .

ئاغەل : (ئاخوړ) : ژبانيکي پر نارامی و ئاسوددهیی و میراته . پاک
کردنه و می - : سر که وتن و پیروزیکی گوره یو به ثاوات گه بشته .

ئاقتاوه (مهسینه) : دیتی - له خونددا : سامانه و ته گیری مالداریکي رېک
وېشکه . که - ی تازه ی هېچ یا یسدریتې : سووده ، کاره که رېکي
ده یتته کابانی مالی . که - که بشکې : کاره که ره که ی نه خوش ده یچ
یاده مرچ . که بادشایک یسداتی : ده یتته گه نجینه دارو راویژ کاری وی .
که له - داتلوی بخواته وه . مندالی ده یچ . هیندیکیش ده لېن : نو که ره

ئاگانامه : (اعلان) - ی سې : فرشته ی باش و پیروزه . هی زهر د به د
ننه کی و ناپایه داری به . دانان و هه لاره سینې - : گری و کوسه په
ده که ویتته ناو کارو باره وه . لیکردنه و می - : به دخوویی و به یره فتاریه .

ئالا وه لامپکی دلنیا کاره له لایه ن سو یا یاده و له ته وه . هه لکرتنی ئالا
پیروزی و سر که و تیکي ده مه کی به (موقت) . له رینه و می - له سر
مالی : ناشتی و نارامی به ، - له خونددا دیتن : پیاویکی زاناو یا خودا
ناسو یا دمه لمه ند و دل فراوانه . که بیینی ئالای هه به له و جوړه
پیاوانه سوودی ده ست ده که وې . که - که بکه وې یا له ناو بچې :
به پیچه وانه به .

ئاغه : به یکه گه یشتنی دندارانه . سر گرتنی هاوسه ری به له که ل دندار .
- ی شکاو دیتن : جیایی و تواره یی و ده ست لیک به ردانه .

تالیک : خواردنی - : پریشانی و که نه فتی به ، کو کردنه و می - :
هرزانی و فراوانی به .

ئامۇزگارى (نصيحة) : كەبىنىن لەخەونىدا - يەككىكى تىردە كات شادىيە
 كەئەو خەونە نەخۇشيك بى يىنى : چاك دەيتتەو .
 - ى باش لەلايەن باشانەو چا كە . ھى خراپ لەلاى خراپانەو : خراپە
 ئاۋ : خواردنەو ى - ى پاك و خوش : تەمەن دىرئى و گوزەرائىكى خوشە .
 ، ، سۈيىر بەيىچەوانەيە .

كەئەو دەربايە ھەموو بخوانەو : دەيتتە پادشا يامال و سامانئىكى
 زۆرى دەست دەكەيى كەئەو كە روون بى . بەلان كەشلىۋى بى
 بەيىچەوانەيە .

دىتى ئاۋى زۆر نىشانەي ھەرزانىيە ، كەلە - ىدا مەلەى بكات :
 لەرەنج و ئەر كى خۇى سوود وەردە كرى . كەلە - ىدا بخىكى :
 تەلەز گەو بئە (خطر) يەكى گەورەيە . كەئەو كەرمى يىدا كرى و
 ئاگەيلى نەبى نەخۇش دەيى و يانوشى خەفەتەيكى كرىنگ دىت .
 بەسەر - ىدا رۇشتىن : زات و ئازايى و سەر كەوتە .

كە - بەرەو ھەوراز بىروات وە كور ئاۋى دەرباۋ رووبارو تىر :
 بىرەو بىرەي وابە كەبەكەيتە ئاۋ - : تووشى رەنج و گىرغىرى دىت
 كە - ى بەجامى ھەتكرى : بۇمالئە ژيان تەفرە دەخوا . كەئەو لە
 كەسەيە كىدا بدا بەخىزانى : مەندالئەلەز كىدابە . كەكەسەيە كە بشكى :
 ھاوسەرە كەي دەمرى و مەندالە كەي دەمىنى كەئەو كەي بىرئى و
 كەسەيە كە بەبەتالئى بىيىتتەو تەنھا مەندالە كەي دەمرى . كەبىن نىرخ ئاۋى
 بدا بەخەنكى . خىرى يىدە گات و كالان ئاۋەدان دەكاتەو

كەبىيىتە ئاۋەرمائىكى تەتۇ كەئەو لىرئەبى : توشى خەمو خەفەتەن دى

تاو : چوونه ناو - و له ویشدا که له شی به هیژ بین : دیاره خه ریکی کاریکی سخت ده بین و تنی دا سهرده که وی و هیژو سووده . به بهر گه وه چوونه ناو - ی روونه وه : نیشانه ی بابه زاری و خورا کرتنه له کاراندا . که بیینی تاوی باره و باخی ده بات : ژنیکی دینن . که که سینک - یکی پاکت پیدا کت : له که سه وه خیرو سوودت بین ده گا . هی شلوچ وانه .

تاواره : که له خه وندا بیینرچ تاواره بهک له کوچ که راوه نه وه کاروباری . به ستر اوو بهک که وتووی یتک دیننه وه یاله تاواره به کیوه نامه ی بؤدیت . که تاواره که به سوار ی بگه ریتنه وه : وادیاره که به مال و سامانه وه ده گه ریتنه وه .

تاواز : بروانه ده نگ . تاوازه بروانه گورانی . تاو دانه کردنه وه : له خه وندا - ی خانوبه ره ، مز که وت باقوتابخانه : نیشلنه ی خیره و مهنده ی به . - ی مالو دوکان و چنی و : سوودو که لکه . تاودان : تاودهر ییاویکی ماینداره . که تاوی به بین مز به خه لکی بدات : چا که ی له که له ده گا . که خه یگی پرکات و به که سی نه دات : مال کو ده کاته وه سوودیشی لی نایین .

تاوده ستخانه : دروست کردنی - : قرچو کی و مالداری به ، هیندیکیش ده لئین : ژنیکی بین تا بروو جادوو گه ری ناباک دینن . که میزو یسای تیکا . مالو سامان ده جوینن . که له وی یاله چاله که ی بکه وی : مال کو ده کاته وه . که بیینی به کیکی تر له وی که وتووه : مال و سامانی به کیکی تر زه وت ده که ی . له تنی که وتنی دا چینگایه کی بشکن : کیشه و کیچه نه .

تاو دیری : - ی باخ و باخچه و تیر له خه و خه فته رز کار بوونه . - ی گول و گیایان هولو ته قه لایه له کاروباری بین سووددا . - ی زه وی : فرمیسکی خه فته و بهر زشی به . تاگر رق و قدین و کیشه به کی که وره به که بسوتن - سه رک تن و کامه رانی به . که - بکووژیتنه وه : پیری یتکی پر به ختباری به .

ئاگرى بەخش و بلاۋ ؛ سودا (عشق) ى تازە وشىرىنە . بلىسىمى - لەخەوندا ؛
 قىسى خراپە ، ئەگەر - يىكى سەخت وە لەشى ھەر كەسپكى ترلە - بىكەۋى ؛
 رىسى مەرگى لەپشە . - لەش و ۋوۋ بىسۋىتىنى ؛ رەنچۈ زىيان و نەخۇشى و
 كارەساتە . ھەلگەردنى - ؛ رىق و قىنە ، شادمانى و ھىزىشە . بىرىشكى - ؛
 سوداۋ دۇدارىتى سەرزارە كىيە ، سودا سەرىيە كە كەخۇى سەرزەنشتى
 خۇى بىكات . - لەمال بەرىن و لەش بىسۋىتىنى و نەترسى ؛ زىيان و نەخۇش
 و كارەساتە . - ى زۆر ؛ چارە - نىۋوس و يارۋوداۋانى تروسكەدارە . - ى
 سوور ؛ بارىزگارىيە لەئاگر . - ى كەم ؛ دۇنەۋايىيە . - ى كوزاۋمە ؛
 رۋوشە و كىچە لە لەمالى دا . - كەبەگىرە و بلىسە سۆزىن ؛ توۋشى
 نەخۇشى تاۋ لەرز دەيى . - يىكى كە ھەلگەرى ؛ (تاشتى) يە . كەپادشا
 ھەلېكا ؛ ھىزە . - ى بىن دوو كەل ؛ رۋوناكىيە و مايبە . ھى دوو كەلۋى ؛
 زۆر يىدادى و زىيانە . ئاگرى ھەمىشەيى ؛ سوداۋ ھەقىتى پايەدارە . ھەر
 كە - يىكى لەئاگرىك باۋىژرى ؛ يىدادى بەسەر دىت ؛ - لەلان زوۋىزگارى
 رەبىر و ھەزىگىنى بۇ دىت . كە - ھەۋى نەسۋىتىنى ؛ بەتابەدلى زوۋ لەسەنەرىيى
 دەكات . ئاگر لەدوكانى ھەر كەسنى بەرىن ؛ مالى بەخۇرايى دەروا . لەمالى
 بەرىن ؛ شەرو ھەراۋ ناكۇكى تاۋ مالىيە . - كراسى ھەر كەسنى بىسۋىتىنى
 دوژمنابەتى لەگەل خىزماۋ دەكا . - لەھەر شۋىتتىك بەرىن ؛ لەۋىدا كىچەل
 و شەرو ھەرا بەرپا دەبى لەگەل نەخۇشى . - لەئاسمانى بەرىتەۋە كەشار
 باگەرەك يادالېكى بىسۋىتىنى ؛ بەلاۋ كارەسات توۋشى ۋى دىت . كە - لە
 ژىر زەۋى يەۋە بۇ ئاسمان بەرزىتەۋە بەلگەبە بۇ ئاسمانى
 كەلەۋ شۋىنەي درۋو بوختان و رىق و قىن زۆر دەيى .

تاگر له جیگایهك بهرین و زبان نه دات : سودو قازانچ و سامانه . - له ناسان
وه كوو بارانه بیاری : نیشانه ی به لاو خوینریژی به . چیشت له سهر تاگر
لینان : کارو بار یشکاته . تاگر له ناسانه وه بین و شیناوه ردی بسووتینی :
له و شوتینی مهرگی کوتوپر زور ده بین . - قوبیه یاجیگابه کی بلند
بسووتینی پادشای مهر و ولاتی دهری . ده شلین - له مهر شووتینیکی
سهر مه لدا : له وی دا گه نج هیه . خواردنی تاگر : خواردنی مالی نسا
ره وابه . تاگر له زار دهریت : درو بوختانی لی دینه دهر . تاگر له کراسی
هر که سیکسی بسووتینی : ره نج و نازاره . دیتنی - ی بین دوو کل : به بدا
بوونی هیزه و نیزیکی به له پادشایان . تاگر کردنه وه بو مهری که خوی
یابه کبکی تر خوی گرم بکاته وه : سوودو که لکه . به بین هووده تاگر
هه لکردن : شهر و کیشه به کی بین هوی . تاگر له ناو تاگردان و یا ته ندوری
دا کردنه وه بین مهری شوی له سهر لی بزری : دوزمنایه تی نیو مال و نیو
خزمنانه . که له به ریوونا کی تاگری تو خه لك ریگای خوی بگری و پروا
: سوودت لی ده یسن . چوونه ناو تاگر : سوودو که لکه . پریشکی تاگر :
قسمی خراپه ، که پریشکی تاگری به مرؤی بکه وی تووشی به لاو کیشه
دیت ، وه مهر کووی به کی تر بکه وی : شهر و کیشه لی به بدا ده یج .

تاگر به رستن : باری زورداران بردنه و مهر و ره نج کیشانه . کورنوش
بو تاگر بردنه . ساهی چرانو باهی ته ندورین : خزمه تی زنان ده کری .
به رستن و ماچ کردنی تاگر : له تاکارانی نه پنی تاگدار بوونه . له ناو تاگری
دا گوزین : تووشی بازار گانی هاتنه و نه نجامیش بقیه . که زبانی به له ش
نه گات : ساخو خوشی به .

تاگردان : ناو رک له خه وندا دیتن : ژنیکه خزمه تی مالی بکات .

کہ تاگردانہ کہ ٹاسن یا لہ دارین : ژنہ کہ لہ خزمانی مالہ کہ بہ . کہ
لہ گلین : ژنہ کہ لہ سر کیشانہ . تاگردانہ کہ بہین تاگرین : گوشہ
گیری بہ . کہ تاگری پیدا بین : شادمانی و خوشی ناو خانہ وادہ بہ .
تاویشین : نرمی و ہاتھ خوارو کہم کردنہ .

تاویشم (تاووش) : (- سی) : بہرہ ور و زینگی زژرو زہوہ ندہ .
کہ (- سی زہر دین) : نہ خوشی بہ . دیتی ہی کشتو بادواو لہی خواہشترہ
کہ تاویشمی تو بسووتن و یا گوم بین : زبانیکت بین دہ گات . کہ - کہ
سیوہی خوت بین : خیر و یتو پیروزی بہ . کہسوز بین : کالائی ہمہ
رہنگت دہ ست دہ کہوی . دیتی بہرگ و بوشاکی تاویشمی : بویوان
ناہسنسو بؤ تاقرہ تان باشہ .

تاوہنکی : کہ - لہ زہوی جوابہ بین : نیشانہی مندان بانو کہرہ . کہ بہ زینہوہ
بین : مندانہ . کرمانیش دہ لئی : کہ زیر بین : مندانیککی خو ہمنندی دہ بین .
کہ زیو بین : مندانہ کہی بہ مالی گیتی لووت بلند دہ بین .

تاووس : کہ خوی بہ تاووسی بینی : کارو باری بہجی بہ ، یشرہوی خوش
بہ خنی بہ ، وہ لآمی خوشو بہرہ بہ . کہژنہ کہ جھیل بین : دہی لہ کارو
باری دا بہ شینہی بین . کہ پیروژنو یاسرہ زن بین : نوشی باداری دیت تہ ماشا
کردنی - کردن . نازو بہرہ زور دہ بین کہوونس (حیوان) نیکی بین
کہ دہ زئی : مہرگی بہ کیکہ لہوژمنان .

تارگیری (سقائی) : کہ تاوی بہین مز (بہا) بدہی : چا کہی دہ کہی
کہ بینین مہشکہ بہ کی پر کردوہ لہ تاوو بہ کہسی نادات : مالدار دہ کت
و خبری لئی ناینین .

تاوُلہ : (خرویر کہ) : نیشانہی زبانہ . کہ - لہسر لہشت بین : مائیککی
زورت دہ ست دہ کہوی ہیندیکیش دہ لئی / نیشانہی زبانی مالہ .

ژنی دیني و کورې ده بېن : کارو باری راهی ده بېن ، له ترس و هراس د دنیا ده بېن . ټاوی ټه نبار (سارداو ، سرداو) : بښه (خطر) ټيکي گوره بېه که وټنه ټاوی : بهر به ختي و روو شه و نه گبه تي به .

ټاوی بارانه : هر زانې به .

ټاوی پيرؤز : سودا ، گراوی ، ټه ټيني به .

ټاوی تکاو (مقطر) هوا و هر دس پرستي به .

ټاوی چال و پيران که بفغوشي ناوځوي به .

ټاوی حوزي : رق و قين و تازاره ، ټاوی ډوون : مزگيني و بهر به .

ټاوی ژبان : هر گي ناکامه ، ټاوی سارد : نارامي و ساخو خوشي به .

ټاوی شلوي : لده ست چووني پابه و ناخوشي و هر گي دوست و خرمانه .

ټاوی کاني سر که وټيکي گوره به .

ټاوی که ټو : منډاله - هاتنه خوار : منډال بوونه ، له خه مو قهرز رزگار

بوونه ، که نه خوشيش بې چاک ټه ټينه و . ټاو له که پوي بهر ټينه و سر

له شي : کورې ده بېن . ټاوله که پوي بهر ټينه و سر هرزي کچي ده بېن

ټاو له که پوي بهر ټينه و سر ژنه کهي : ټاووس ده بېن و به لان بهرداوي .

ټاوی گهرم : ناخوشي و ناکو کي به .

ټاويټنه (نه بڼوک) که سيکي سه بري - ي زيوين بکا له مال : له پابه وريزي

خوي ييزارده بېن . نافرمت که سه بري ټاويټني بکا کچي ده بېن . پياويکي

که له خه وي دا سه بري - بکا . نه گهر ژنه کهي ټاوس بېن : کورې ده بېن .

کورې سه بري - ي بکا براي ده بېن . کچ سه بري - ي بکا خوشکي

ده بېن . مير سه بري - ي بکا : سرده که وي . پياويکي ږه بهن بي ټيني :

ژنی دیني و گوره . ده بېن . که کچ سه بر بکا : شوي ده کابه به ختباري .

كەئارەيكە ئاوينەي دروست بكا تۆش سەيرى كەي بەدىنى
دۆستىكى دوورە وولات شاد دەيى .

ئاوينە : پايە سامانە ، كەينەنچ ياھەيىچ ، بەقەر گەرەبى ئاوينە كە پايە
سامانى دەست دە كەويى ، كە - ي خۆي بىدا بە كەينىكى تر مال و
سامانى خۆي لەلەي بە كىكى دادەنچ .

ئاوينەن (ھاويۇن) : بەرد - بۇ كەينىكى : قەسە رەق بەخەلەي دەنچ
ياتاوايىكى دە كا ، سووالەت ئاويۇرتىش ھەر بەو جۆرە بە كەشە كر
بابادام ياقەند - بۇ كەينىكى : تەگەر كەسە كە ناسياويىچ لەوۋە بەو
ئەندازە بەي بەھرى پى دە گات ، كە ناسياويىش نەيچ لەوۋە ئاويرووي
پى دە گات . كەئەوانە بەئازال و مالا ئاندا بەدات : سامانە كەي وە بەر
نەخوينە واران دە كەويىت .

ئاويلەكە گياندانە . خۆ لە كاتى - دىن دا : نىشانەي پىرى بە ، دىنى دايك
باباوك لەبارى - دا : بەئاسانى مىرات دەست كەوتنە . دىنى كەينىك
لە - دا : رىزگارى بە لە گرفتارى . دىنى بە كىكى نەئاسراو لە - دا
سوودو كەلكىكى چاۋەرووان نە كراۋە .

ئاھۆ (ئازار) (طاعون) . دىنى - : نىشانەي رووشەو گىچەل و كىشە بە
كەلە لەشى خۆي دا - ي بىنى : تووشى كارەسات دىت .

تەزمار (حساب) فېز بوونى - : رىكى و يىكى كاروبارە و خوش
رەفتارى . - فېزى خەلەي كردن : خۇبەسندى و ھەواو نيزو دەرۋون
يىسى بە . كەيە كىك بىنى بە كىكى تر - ي دە كا : لە گەل بە كىكى تر
دە كەو بە ناو مەينە توئازار و كاروبارى وانا شىرەن كەدەيتە بىشى بىندان

ئەۋنۇ : گوزەرانە . كەبىنى ئەۋنۇ ۋى بەھىزو گوزەبە : كاروبارى
ۋى رېك و گوزەرانى خۇش دەين . كەبىنى لەسەر ئەۋنۇيان دەروا :
كاروبارو گوزەرانى روو لە كورتى دە كەن .

ئەسب : بۇ يىنەر : ھەۋا گوزەبى و بەختىارى بە . كۇشتى - خواردن :
مىر ئەۋى خۇش دەۋىلە خۇى نىك دە خاتەۋە . كەلەشتى كەسكى بەۋە
سوۋارى - ى بىن : دە يىتە گوۋىدېرو فەرمانبەرى ۋى . كەكلىكى
ئەسبە كە ئەستوررو دىرېۋ بىن : بايە بەرزو نۇ كەرى زۇر دەين . كلكى
براين : نۇ كەرى نابى . كەئەسپىكى زۇر بەدەۋەرى مانا يا كوۋچەى
تۇدا بگەرېن : لەۋ شوئەى دا بارانەۋ لافاۋ دەين . كە - يىكى نەئاسراۋ
لە شوۋىتىكى يىتە دەرى : بە كىك لە گوزە كانى ئەۋ شوۋىتە دەمرى .
سوۋارى - ى رەۋان بىن : ژىپكى دەۋلەمەندىزىنى ۋە يالە كەل ژىپكى
دەۋلەمەند ناشابەتى پەيدا دە كاۋ سوۋدى لى دەينى . كەئەسبە كە
سەرەنگرى بىن زوۋ راست يىتەۋە : لەۋانەبە كاروبارى گرىى تى
كەۋى بەلان چاك دە يىتەۋە . كە - كوۋى براين : نۇ كەرو ژىردەستى
لىن دوور دە كەۋنەۋە سەر كېشى دە كەن . - يىكى بىن كلك بگرى و
سوۋارى بىن : ژىپكى ناخاندان دەخوۋازى . كەبە سوۋارى - ى بچىە
ھەۋا لەۋىراين بەۋە خوۋارى : بەدەستى پادشا لەناۋ دە چى . كەئەسب
لەقەلە كەسكى بىداۋ بايگەزى : خىزانە كەى بەدزى ناموسى خۇى
دەفرۇشى . كە - يامابىنى ۋى بزر بىن يالىنى بدزى : لەۋانەبە
خىزانە كەى بەرەلا بگرى بابىرى . سوۋارى ئەسب بوون باشەۋ پىش :
زىانە . كە - سەر كېش بىن : ھۇلمانى (نەفس) سەر كېشە . كە - گوۋىدېر
ۋىرامى بىن : گوۋىدېر دەين كەسكى كەلەخەۋنى دا ئەسبى خۇى
بفرۇشى : بايەۋ گوزەبى لى كەم و ژنە كەشى لى جوى دە يىتەۋە .

ئەسپ كەكلىكى بىرايىچ : بىن نۆ كەرىيە . كەپەلىكى - كە كەم و كورى
 ھەيى : كەم و كوورى لە ئابىروو پىئىزى ۋى روو دەدا . بەسوارى - ى
 بالدار بەسەر ھەوازا فېرىن : نىشانەى بەھرە و گەورەيى . كەسوارى - ى
 تەبلىق بېي : شاھەدى نارەۋاى لەسەر دەدرى . سوارى - ى رەش خۇشى
 وسامانە . سوارى - ى كوئىت : لە گەورانەۋە بەھرەيە . سوارى - ى
 زەرد : نەخۇشى بەدوۋاۋە .

سوارى - ى رووت بى : رووشە و ئاۋانى پىر دەيىچ . كە - كە ھى خۇى
 نەيى تېخەى خاۋندى دە گرىتەۋە ، كەسوارى - ى بەچۇ كەۋە : گەورەيى
 وزال بونە بەسەر دوژمناندا . لە دابەزىن لە ئابىروو گەورەيى كەۋتە . كە -
 لە گەل ۋى بدوى كارىكى سەرسوۋر ھىنەرى لى روو دەدا . كە - ى ۋى
 خۇى بگەوزىنى : مال و دەۋلەتى دەست دە كەۋىچ كە - ىك روو لەمالى
 تېۋە ياكۇلانى تېۋە مىكات پىلارىكى گەورە دىتە مالى تېۋە . كە - لەمالى
 تېۋە بالە كۇلانى تېۋە بچىتە دەرىچ : بەكىكى گەورە لەۋ شۇيىنە دەروا
 يادەمرى خىلە جىلى ئەسپ : مىزگىنى خۇشە . گۇشتى - خواردن :
 لە گەوران نىزىك بوۋنەۋە . سوارى - بوۋن : دەۋلەتمەندى و سامانە .
 - كە بە تېرغە بىروات سەر كەۋتتىكى گرىگە . - لە تەۋىلدا بېيىچ : پارەى
 لى گوم دەيىچ . - بە بەستراۋەيى : كېشەيە كە لە ئىۋانى دۇستان دا . - سېى
 بەختەۋەرىيە . - ى سېى و رەش : كەيف خۇشەيە كى زۆرە . كەسكىكى -
 بىكوژى مەرگى خۇشەۋىستىيە كې . ھەئىچ : ساخى و خۇشەيت لە دەست
 دەچىچ . - بەزىنەۋە سەفەرىكە نەنجامىكى باشى ھەيە . بەيى زىن سوارى
 - بوۋن زاتندارى و ئازايى بە .

ئەسبەناخ : دېتنى نىگەرانىيە ، خەمە . خواردنى - زىانە و كەم و كورى سامانە . كەبە گۆشت و پۇنەۋە لىنرايىو يىخوا : خىروسوودو كەلكە

ئەسپۇن : خەفەتە و خواردنىشى نەخۇشىيە .

ئەسپىن . دېتنى - : مال و مىندالىيە كەنانى وى دەخۇن . كەبىيىن لەشى پىر بوۋە لە - : مال و سامانە . كوشنى - بەسەر دوژمناندا زال بوۋنە .

كەبىيىن - زۇر ئەويان دە گەزت : دە كەۋىتە بەر زارو زمانانەۋە .

ئەستىزە : لەخەۋن دا گەورموسەرۇ كە . پۇژ (خۇر) : مىرو خونكارە .

مانىگ ۋەزىرە . كە - ى كەيوان (زحل) بىيىن : نوۋشى كاروبارىكى

ۋادى لە گەل جوتبەندانو مالئو بەھرەى لەۋان دەست دە كەۋىت . كە

ھۇرمز (مىشتى) بىيىن : كارى بەياۋىكى ناشتى خوازو دلئودەرۋون

پاك دەيىن . كەبارام | مىرىخى | بىيىن : كارى بەخوئىنخۇرىكى بەد كىرداردەيىن

كەناھىد (زەرە) ى بىيىن : بەندىۋارى بەخانۋونان و كارە كەرو ژنانى

پىرشكۇبەيدا دە كاخېرو خۇشى و سووديان لىن دەيىن كەتېر (مطاردى)

بىيىن : پىياۋىكى زاناپە . دېتنى ھەر ئەستىزەيەك : گەورەيى و پاۋبە .

كە - ى رەۋشەن بىكەۋىتە سەر ھەر شوئىتىكى زەۋى و گومبىن : زاناپەك

لەۋچىگىكەيى لەناۋ دەچىن . دېتنى ئەستىزان لەكانى گەراندا : كىشەۋ

ھەرا دە كەۋىتە نىۋانى گەورانەۋە . كە - ى بەدەستى بىگىرى : كورىكى

دەيىن و لەبادشاى نىزىك دە كەۋىتەۋە ، تەگەر لەمالى خۇيدا - ى بىيىن :

مىندالى زۇر دەيىن . كە ئەستىزان بەئاسمان دا بللو بوۋىنەۋە : ناكۇكى

دە كەۋىتەۋە نىۋانى پادشاۋ گەورانەۋە و كارو بارىان گەند دەيىن . كە

بىيىن - ى بەختىارى كۇبوۋنەۋە : كارو بارىان باش دەيىن . كە ئەستىزان

لەمالىۋى يىتە دەرى : مائەكانى لەپادشاۋ سەرۇكان نىزىك دە كەۋنەۋە

كەيىنچە - ان لە گوويندېر بوون پەيتە پادشا . كەيىنچە - ان دە تاخوتن . پادشاي ئەو كاتنى دان پەر وەردە يى . كە - ان يىكەو . شەرى بىكەن : لە و ھەرىنى دا شەرو كيشە روودە دا . - يى بىگىرى و لە ناو قۇلى خۇى بىنچ : مالى دەست دە كەوئ . جابردە ئى : كەيىنچە - يىك كەو تە تە نىشتى وى : مندائىكى خۆشەويستى دە يى . كە - يى بەخت لە مالى خۇيدا . يىنچى مندالى زۆر دە يى . كە - يى يىن كلكوبال

يىنچى تووشى خەم خەفەت دىت و بە لاش بە سەرى دازال دە يى سوتانو را كشانى - : مەر كەو كارەسات و نەخۇشى بىشە . - يى كلك داريش : كيشە و پرووشە يە روو لە تۆدە كات . - يى تروسكە دار : بە سەر چوونى ترس و ھەراسە . - يى ھەورى تاريك : بارى ناپايە دارو بىربار نەدان و ماناي پايە دارى يە .

ھەستىرە ناس : كەيىنچە - : لە گەوران نزيك دە كەوتەو وەدرويان زۆر دە كات - يى : لە ھەموو چىتىكى وورد بەو ، يى ناو و نىشان بۆى تا پايەى خۆت بۇ بيار بۆرى .

تەسكەنجە يىن : كە شىرىن يى و بخورى : مالتو ساماتىكى زۆر و پەوايە كە بە ئاسانى دەست دە كەوئ . كە ترش يى : خەم خەفەتە . كىرمانى دە ئى كە نەخۇش بىخوا و شىرىن يى چاك دەيتەو ، كە ترش يى : نەخۇشە كەى درىژەى دە كيشىن

تەشكەوت كەيىنچە چۆمە ناو - موە تىيدا مايەو : دە مەرى ، كەيىنچە چۆتە ناو - و ھاتەدەرى : تووشى كارىكى سەخت دى . كە بچىتە ناو - يىكى روونا كەو : دە خەيتە ناو زىندانەو . كە - تەنگو تاريك يى : دە مەرى

تەنبارى گەنم كەپرى بى : بلزىر گانى و سەۋدابه كى سوۋدەندە . كەبەتال
بىن ؛ شەرمە زارى و بەد بەختى بە

تەندام . كەلەخەۋندا - زۆر بىن : خزم و كەس زۆر دە بىن . ۋە تەۋىش لەشۋىنى
خۇى دەمىنى . كەبىنى - ى براۋە و ياھە تۈەرىۋە . كۈچ (سفر) دە كا
خزمانىشى پەرا گەندە دە بىن . كەخۇى تەندامى خۇى بېرىۋ پەرتى بىكاۋىرى
بىدات ؛ مال و مەندال و خزمانى خۇى بەۋولاناندا پەرا گەندە دە كات .
كە گۆشتى - ى لى بىكەتەۋە و بىدات بەبالتان ؛ مال بەخەلكى بەخشىنە
كە - ى ۋى لە گەل . ۋى قسە بىكا تېرۋى دە چى لە تېۋ خەلكى دا
كە - ىكى بە رېگىگە دا بىروات ؛ كارىكى دە كات كە لېى پىشت قايم دە بىن
تەندامى شەرم (عورت) لەخەۋنى دا كە تەندامى شەرمى تاشكرا بىن بەچەشتىكى .
ۋا كەخەل ك بى بىنى ؛ رازى تاشكرا دە بىن ، كە دا بېۋشى ؛ بەخشان دە بىن
كە تەندامى شەرمى ۋى رۋوت بىن بەۋ مەرچەى كە كەس نەى بىنى زوۋ
لە نەخۇشى چاك دە يىتەۋە ، كەقە رز دار بىن قەرزە كەى بۇدە دىتەۋە ؛
كە ترسى ھەبى دىلىادە بىن .

تەنگۈستېلە دىتىنى نەخش و نىگارى - ؛ خىرو چا كەى بىن دە كات .
كە پادشا بىداتى ؛ ۋولاتىكى دە داتى يا لە ۋلاتى پادشا دا خراپەى بى
دە كات يابەخزمانى . كۈم بوۋى - يادىزانى ؛ كىشە و گۆنگەن دە كەۋ -
يىتە كارۋ بارى ۋى يەۋە كە - بىشكىۋ نەنھا نەقىمە كەى مايەۋە . كەۋرە -
بىۋچىگەر تېرۋى دەمىنى كە نەقىمە كەى بىشكىۋ . ھەموۋى لە ناۋ دە چى
كە - كەى بېەخشىن . بايغروۋشى ؛ ھەرچى ھەبەتى دە بىغروۋشى يادە بېەخشىن

تہنگوستیلہی زیو : چتی پسندهو مالی رہوایہ ۔ ی زیو : چتی نارہوایہ

— تاسن لہقامک دابوون : ہرچی ہہیہتی کہم و سووک دہیہ ۔

— مس لہقامک دابوون : سوود لہنا کہسان دہستکوتہ ۔

— شووشہ لہقامک دابوون : قازانجہ ۔ کہ ۔ ی بہسپارده (امانت)

بابہخشین ییدا بہ کہسیکی و تہویش و ہری نہ گری : ژنی لہوی

دہخوازی و تہویش نابداتی ۔ کہ ۔ ی خوی بشکیننی : ناکوکی

دہ کہوینتہ نیوانی وی و مندالہ کانہوہ ۔

تہنگوستیلہی دروومانی : دہدارہو بہیہ کتر گہیشتنی دلدارانہ ۔

تہبار : ہیوانہ یوانہ ۔

اعلان ہیوانہ ناگانامہ ۔

اعلانی شہر : ہیوانہ جاری شہر ۔

توتومویلی بارکیش ۔ دیتنی ۔ دہست و برد و کاروباریکہ بہتہنجام بگا ۔

تیستر ۔ کہ گویدیر نہیہ : مروی بہدخوہ ۔ کہرام ہیہ : باشہ ۔ کہسواری

ہیہ و نہزانی ہی کیہیہ ۔ دہچیتہ کوچہیہ ، کہہی خوی ہیہ سوودی لہو

کوچہ دہستدہ کہویہ ۔ کہہیینی زین ، کورتان ، کہزاوہ یاصندوقی لہ

سہر ہشتی دانراوہ : ژنہ کہی دہیئتہ نہزوک بہو مہرجہ کہ ۔ کہہی

خوی ہیہ ۔ کہسواری ۔ ییکی ماچہویش و بالآ بہرز ہیہ ژنیکی

دیننی کہخاوہ ۔ دی ریز و سہنگین و گران ہیہ : کہ ۔ کہہی ہیہ :

تہو ژنہی کہہو دہہوی جوان دہیہ ۔ کہسوور ہیہ : کہہیچی و خوش

رایوویر دہیہ ۔ کہزہرد باسوور ہول ہیہ : ژنہ کہی رہنگ زہردو

نہخوش دہیہ ۔ کہتیسری مہیہ بکریہ : داخوازی ژن دہکا ۔ کہ ۔

یہفروشی کہہیزہ کی دہفروشی ۔ سوواری تیستری نیہ بوون : تہمہن

دریژی و ناوات یتک ہاتہ ۔ کہ ۔ بہدووی مروی داغار بدات : تہووشی

خہم و خہفہتیکی دیہ ۔

تېستىر . - ى بېكرى شيون بكا : مالت لەلايەن ژنانەو زۆر پى دە گا .
 كە - قسەى كردىن : كاريكى سەيرى لى روو دەدا كەخەنگى سەريان
 سوڧ دەمىنى . كوشتى - : مالت دەستكەوتنە . كە - بىرىچ يارون پى :
 ژن يا كەنيزە كە كەى لى دور دە كەوئەو . كوشتى - : مالت ، نەخۇشە
 شىرى - خواردن : ترس و رەنج و سەختى يە . دىتى جاش تېستىر :
 سوودو قازانچە . كەتېستىر بىلپىنى : ساماننىكى زۆرو زەوئەندە لەلايەن
 ژنانەو . كەتېستىر بكوژى : مالت و سامان دەستكەوتنە . گوشت
 و كەولش ، مالتە .

تېسك : دىتى - مالتىكە كەمرۆى پى بى . - ى بەگوشت ؛ خىر و مالت
 دەستكەوتنە . - كەگوشتى پىرە نەپى ؛ كەمى سوود پى دە گا .
 كە - ى بەمى بەبە كىكى تر ؛ خىرى ، پى دە گەپنى - ى شكاو
 ھەلبەستەو ؛ نىشانى كەورەپى و كارى چاكە .

پىش ، تېشان . ابن سىرىن دەلپى : كەلەخەون دا ھەموو ئەندامەكانى پىشى .
 مالتىكى كەھەپەتى لە ناو دەچى . كەسەرى پىشى ؛ ديارە تاوان و
 گوناھىكى زۆرى كردوو ، پىويستە بەشىمان پىتەو ؛ خىرى بكات .
 تېشانى پىو چاوان : خەم و خەفەتە . كەچاوى پىشى و يە كىك دەرمانى
 بو تى بكا : ئەو كەسە دەپتە رابەرىكى بەراستى وى كەگوپى پىشى
 قسەى ناخۇش و جىئوى كووى لى دەپى . كەكەپۆى پىشى يا كەم و
 كوورپى لەزمانى دايە ؛ لەگەورانەو زىيانى پى دە گات و قسەى نارەوا
 و ناراستى لى روو دەدا كەپى پىشى و ھەلامى لەمانى كەسكى دا
 پى كىرى دە كاوتازارى ژىر دەستان دە كا . كەزارى پىشى ؛ لەزمانەو
 خەفەتى پى دە گات .

ئىنجىل . - خوئەندى - ؛ سوودى لەفەلانەو پى دە گا ، كەلەبەر - بخوئىنى
 دەپتە دۆستى فەلان .

با . - ى سەختو تووشى : ترسو لەرز تووشى دانىشتوانى ئەوشوئىنى دى . كە با
 ھىندە بەھىز يىت داران لەرىشەھە لىكەننى ئاھۇ ئازارو طاعونو سورىزە
 وريشانە وەوئىتر تووشى دانىشتوانى ئەوشوئىنى دى . رەشەبا ، نەخۇشيانى
 ساردە . - ى ساردى لەسەرەخۇ : نەخۇشيانى ئالۇزە بەلان ھى ھىم .
 نىشانەى كارو بارى چاك و لەش ساختى خەلكى . كە - لىزەو ە بۇ
 ئەوئىت بەرى : سەفەرى دوورت لەبەرەو تووشى بايەو گەرەبى دى يىت
 كە - تۇزاوى و تارىك بى : ترس و نىگەرانى دانىشتوانى وئى . كە
 بايەكى سەخت مرۇى بۇ ھەوا بىات : ئاكام (اجل) نىزىكە كە با لە
 ئاسمانەو مرۇى بېيىتتەو - سەرزەوى : نەخۇش دە بى ، بەلان چاك
 دە يىتەو . سووارى باى بوون : بەرەو گەرەبى و فەرمانرەوايى چوئە
 كە باى رۇزئالو نەرم بى : مال و بەھرە روو لەوخا كى دە كات . كە باى
 باكوور بەنەرمى يىت : خۇشى و ئاسوودەبى ئەو وولائى . بىچەوانەى
 ئەوان : باش نى . كە دەنگى بايىستىرى : خىرو خۇشى لەلايەن مېرى بەو
 روو لەو وولائى دە كا .

بادام : دىنى - : لەش ساختىبو زانىارى و بەھرەبە كى زۇرە . كۇ كردنەوئى -
 ھىندەى وى مال و بەھرە و رۇزى بە بەئەرك و رەنج دەستە كەوئى
 بادامىكى كەداوبانەئى باھەبەتى كەبەتسكولەو بى : بەسەختى و رەنج
 مالى لەچروو كىكى دەستە كەوئى كەلەمەغزى بادامى تال رۇنى يىتتە
 دەر : ھىندەى وى سوود لەچروو كىكى دەست دە كەوئى .

بادان . - ى دەزوو با گورىس : كۆچ (سفر) . بەبى دىرئوى و كورتى
 وان ئەوئىش دىرئوو كورت دە بى . كە بۇ درومانى با بەدات بسۇ
 بەرژەو ەندىكى كار دە كات و يا بۇ دامر كاندى ھۆلەنى خۇى رەنج
 دە كىشى .

بادە : بېروانە پيالە .

بادمە (كۆلارەي قاقەزو ئىتر) . دىتىنى : كەوتن و بەرېشانى و يىچارە يى بە بار . يىكى سووك لەسەر پىشت بېيىرى : بايى وى سوودى يى دە گا ، بە لان كە گران يى : تووشى گوناھ و كاروبارى نارەوا دىت .

بارانە : بەزەبى و پىت و پىرۇزى يە كە گشتى يى ، لە كاتىكا بېيىرى كە خە لك داواي دە كەن زۆر باشتەر بارانە ي سەخت كە تەنھالەسەر مال يا كۆلانىكى ببارى : نىشانە ي رەنج و نەخۇشى بە بۇ دانىشتوانى ئەوى . بارانە ي لە سەرەخۇ : نىشانە ي خىز و سوودى دانىشتوانى ئەو چىگايە يە كە ائى دە بارى كە يىنرا - لە سەرەتاي مانگ ياسائى دا دە بارى : لەو سالى يا لەو مانگى دا سوودو بە ھەرە ھەرزانى دە بى . كە - سەخت و شلوى يى : نەخۇشە كى مەۋرە يە . ابن سىرىن دە ئى بارانە ي سەخت و پىت و سەخت لە ھەر شويىتىكى دا بېيىرى ببارى لەو خاكى دا لەلايەن لەشكر يانە ۋە رەنج و ئازار ۋە دە دات . كە بارانە بەسەر وى دا بارى : دە چىتە كۆچى ۋە ۋە سوودو قازانچە ۋە دە گەرىتە ۋە كە - ۋە كوو لاڧاۋ ببارى مەرگى كوتوپر ۋە دە دات . كە لە ھەر تىڭ كە بارانە يە كى ئاۋازە بەك ھەت : پايە ۋە رېزى زۆر دە يى . كە - يە كى سەخت و گەۋرە ببارى ۋە چەند جۇگە يە كى لە ھەر بېروا چ زىبان بە خەون دىتو ۋە كە يە نى لە شەرى مەرى رىزگارى دە يى ' ئاۋى بارانە بخواتە ۋە كىروون يى : سوودى يى دە گا ، كە لىل و شلوى يى نەخۇشى ۋە رەنجە .

بارمە : ابن سىرىن دە ئى كە بېيىنى لە چىگايە كى دا خۇي لە - دانائە : لە گوناھ ترسانە كە مال و مىندالى لە - دانائى زۆر يى - دادى لە گەل دە كىرىت كە يە كىك خۇي نە - لالاي وى دانائى : ئەو كە سە ئاناجى

باز که یسگرئ یا بیدریتئ که بازه که رامی وی بیو له سرده سنی هه نیشئ :
 نیشانه ی گوره بی وریزو پایه به کی به رزه . که - یکی سبی له سرده سنی
 هه نیشئ : له لایه ن گوره و میرانه وه فدر و نرخی ده سته که وی . که
 - ی له ده سنی بکه وی و برئ : له ریز ده که وی و تووشی بیچاره بی دئ
 که - ی سبی ده سته که وی و هی ییاویکی پادشای بی : له لایه ن پادشاه
 ریز و قدری ده سته که وی . که به کیکی تریازی بدات به وی : منایکی
 جوان و به خته وری ده بی . که - له سرد بانی وی بنیشئ له گه ل گوره -
 به کی تاشنا به تی به بیداده کاو سوودیشی لی ده یئ . که باز هه لیج و بچینه
 ناو مائی ویا له ناو داوینی ژنیکی دا خوی بشاریته وه : نه و مندا یکی
 جوانی ده بی . که - که زه نگوله ی زیوین یازی رینی له ییدا بی : ژنه که
 کچی ده بی . که سیک یازیکی ده سته که وی و یسکوژی : که سووچه
 خور بی لی ده که وی ، که وانه بی له لایه ن خانه واده وه تووشی ده نچ و
 تازار دیت . پادشاه که بازی له سرد ده سنی بفری و نه به ته وه : وولاتی
 له دست ده چی . که بازه که بکه رته وه : ده یته خاوه ندی وولات و توانا
 بازدان : که سیک یی بیازی داره : له باریکه وه ده که وینه باریکی تر . که
 ماره ی بازدانه که دوور بی : که چیک دوور ده کا . که به هزی دار
 ده سته که وه باز بدات : به پشتیوانی ییاویکی گوره تی ده کوشی و
 به ناوات ده کا . که له سرد دیواریکی یه وه بازدانه سرد پشتی نیستریکی :
 ده مرئ . که بازدانه سرد باریکی واکه له زیر بی بیدار وچی و نه مرئ
 ژنه که ی لی جووی ده یته وه و به لان دیت وه لار که له خانوویکی
 نه ناسراوه یو خانوویکی تری نه ناسراو بازدا : ده مرئ . که هه لیزینه
 نار هه واه وی بالنده به کی بگری : واز له ژنه که ی خوی دینئ و
 ژنیکی ر دینئ .

بازنە : كە ئافرەت سى بېيىنى كەزىپ بېي : لە دەستە خوشك و خەلكى ترخەم و
خەفەنى يېدە گا كەزىپو بېي لە دەستى دا : كىچ خۇي يابراز او خوشكە
زاي خۇي بەشوو دەدات ، مال و خشل و كالاي رازاندنەو بە . كەزىپو
يائاسن بېي : لە براى ھىز و تواناي دەستە كەوئ . كە بشكى يا وون
بېي بەيچەوانە بە .

- بۇ پياوان خەمەو بۇ ژنان مېردە . كە بە كيك - يى بدا بەوى : مندال يا
براىە كى دە بېي . مغربى دە ئى : كە ھەردو دەستى - يى تىدا بېي : مال و
بەھرى بەرەنج دەستە كەوئ

باسك . ابن سىرىن دە ئى : لە خەندا دېتنى - : برا ، مندال ، دۆستى با بە خدارە
كە بېيىنى - يى بە ھىزە : لەوسى يانە سوودو ھىزى دەست دە كەوئ . كە
وانە بى وانە . كە باسكى بىكەوئ ياشكايى يا بەلىكى بېرى : براياھاوئ
بە كى وى دەمرى بادوور دە كەوئتەو . ئە كەر - يى خۇي ساخو گەرە
بېيىنى : لە دۆست و برادران سوود و رېز دە بېيىنى . كە توو كى باسكى
بتاشى قەرزى بۇ دەخىتەو و بېي خەم دە بېي .

باسك بەند - كە - يى زىرپىنى لە باسكى خۇيدا بېيىنى : سەخەنى لە خەلكى
يېدە گات . كە - يى زىپو لە قۇلى خۇيدا بېيىنى : كىچى خۇي با كىچى براى
بەشو دەدات . ئەو خەونە كە ئافرەتلىك بى بېيىنى : مال و بەھرەو خشل
سامارە كە بېيىنى - يى زىو بىن يا ئاسىنى ھە بە ھىز و يارمەنى لە لا بىن
براىەو دەست دە كەوئ - كە - كەى بشكى : بەيچەوانە بە .

باشو ابن سىرىن دە ئى : كە - بېيىنى گوئدېر بېو بانگى كات و يتە لاي
خواوەنە كەى با بەى دەستە كەوئ . كە - يى لە دەستى بفرى و رستە كەى بە دەستى

بیٚتته وه : گوره بی له ده ست ده چی . که هر که سیکی له هر جینیکی
بیٚنی که باشوه که ی مردوه یا بری : زبان و نه گبه تی و کاره سات ده بی .

باغ : ژنه . که بیٚنی باخی ناوده دا : له گه ل خیزانی ده ست تیکه لاو ده کا
که بیٚنی له ناو - ی دا گول و ریحانه ی ده چیٚنی : مندا ئیکی باشی ده بی
هولو و خوځ چه قانډن : مندا ئیکی وای ده بی که زوو فیژی هونه ر و
زانست ده بی . که له باخی وی داریحانه رواو هه لچوو بونی که یشته ده ماغی :
مندا ئیکی نازاو زاناو ژیری ده بی . بونی ریحانه : مندا له . که له پایزی
له ناو باخیکی نه ناسراودا بیٚنی خه زه لوه رانه : خه م و خه فته تی یشه گا
که بیٚنی باخی هه به یا که سیکی تر داویه تی و میوه ی باخه که ی ده خوا :
ژٚتکی مالدار ده خوازی و ماله که ی ده خوات . که له باخی دا به ری
داران له داری بلند ه وه به سهری دا بکه وی : له گه ل پیاویکی ده و له مه ند
دوژمنایه تی لی روو ده دا و به سهری دا چیره ده بی که له ناو - ی دا له سهر
داری نوسٚتی : مندالی ژور ده بی . له کاتی به هار یا هاوینی دا باخی بیٚنی
که که شه و بر میوه و گول و ریحانه بی و ناوی ره وانی تیدا به نگی
خواردیتته وه : مهرگی وی مهردانه به . باخ که له هاوینی دا سه وزو پر
میوه بی لافاو باچومیک رووی تیکاو له ریشی ده ریٚنی : پادشای نه و
وولانی ترسی مردنی هه به بالی ده که وی . که ناگر - بسوو تیٚنی مهرگی
کوتو پر تووشی پادشای دیت . که له ناو باخی دا ووشره وانی لی بیٚنی :
پادشای نه و وولانی به سهر دوژمناندا زال ده بی . که له ناو - ی دا مه ران
بیٚنی : مال و به هره ی له پادشای ده ست ده که وی و سام و شکویه کی
شاهانه ی ده بی که له ناو باخی دا به رنده ان بیٚنی : له شکری پادشا له سهر
به بیانی خو یان ده بی به لان جیکای باوه رین .

میوه له ناو باخیدا کۆ کردنه ووه بردنه ووه مانی : هیندهی وی خیزو سوودی له پادشا دهست ده که وی به لآن بهر نهچو نهر که وه . به سهوزی دیتن : چاک و کار ساز بوونی کاره .

که بهوشکی بی و میوهی بیین له بههار یاهاوین داو زو رویندای و جهوره - له نووی ووه دامه زراندن و نه مام چه قانندن که خۆ بگری و میوهی لی بهیدا بیی ژیتکی ده و له مه ند دینی ، مال و سامانیکی زو رو که لیکمی مندان ده بی . له ناو - ی دا له کاتی خۆیدا ترچ دیتن : مال و پایه به . له باخیکی نه ناسراودا که لا بوهری : خهفته .

باقله : بروانه (باقله) .

بال (گز) . ههرچیتک به بال یا گز بیوریت : سوودو که لکه . که گوریس یا کالای خوری بی بیوری : له کۆ چدا هیندهی وی مانی ناروای دهستنه که وی بالا پۆش . این سیرین به ژنی داناوه . که - ی فراوان و خلوتی هه بی : ژنی وی خاوه ندهی یرو باوهرو رهووشتی باشه که به ییچه وانه بی : ژنه کهی بهرخو و ناساز گاره . - که بدری یا یسووتینی : ژنه کهی لی جسووی ده یته وه . - ی کۆن و چلکن : خهفته . - ی زستانی له بهر خۆیدا بیینی : باشره باله بال . - ی مهر خۆشه و بستیکت خهفته باره ! یارمه تی بده .

بائنده این سیرین ده لی : له ههر شوینیکی دا - ی زوور بیینری که بانگ و جیکه جیکه بکهن : کاره ساتیکی خراپ روو ده دات . که هیلکهی هه بی : مندانی ده بی ابراهیم ده لی : که بیینی - له گه ل وی دهوی : کاروباری بهرز ده یته وه .

- بارچه گوشتیکی له لهشی وی بغیرینی : مانی بهزور لی دهستینری که - له دهستی وی دا بری : مایهی خهفته . که گوشت له لهشی خۆی بکاته وه بیدا بهر مانی خۆی ده دا به خه لکی که چه ند - به کی هه مه جووره

اشارىكى كۆيىنەۋە : لەشكرى يىگانە دىتە ئەۋى . خويىنى - خواردن
 زىيانى مائە . لەخەۋندا دىتىنى - : كەيف خۇشى يە بەھەموو چەشتىكى
 بۆلىك - : كۆچى دۈرۈۋە . دىتىنى - لەسەر تىلى برووسكە (تەلگراف)
 ۋە لائىمى نوچ پەيدا دەيت . كەبەشەۋ - بىيىنى : ۋە لائىمى مەرگە . كەبى
 بىكەبە نىشانە : دۇدارىتى جوانو زۇرو زەۋەندى مىندالە . كە - ى ھەبى
 ۋە لەدەستى بىرى ۋە دووبارە يىتەۋە سەردەستى ۋى : نيازو ئاتاجى ۋى
 يىك دى بەلان كەتەبەتەۋە مائى لە كىس دەچى .

بالۇنى ھەۋايى : كەلكەلەر رەنگىكى گەرە رۇتە ، بايەو جىكا پەرسى
 ۋەرمىكى زۇرە . چوۋنە سەر - : خەم ۋە پەرۋشە . لەبالۇن كەۋتە
 خوارەۋە ناۋو ئاۋبانگ لەدەستدانە .

بالىف بىروانە سەنەر (سەرىن) .

بان : كەبىيىنى لەسەربانىكى ئەناسراۋە : توۋشى ژىتىكى بەرىز ۋە بەتەدر
 ۋەخۇشەۋىست دى كە - ە كە ناسراۋى توۋشى گەرەبى ۋە ئابروو
 مەندى دى ۋە كاروبارى رىك دە كەۋى جابىرى مېرى دەلى : كەلە
 سەربانى پادشا بى : گەرەبى ۋە بايەۋ بەھەرەبە . كەلە - بىكەۋىتە خوار :
 كەنەفتى ۋە خەفەتە .

بانك : بەخت ۋە كامرانىە كى بەدە ، پارە بزر كەردنە (بوۋنە خلوۋە -)
 بارىز كارىكى پىرسوۋدو لاگىرىكى بەگيان ۋە دۇت دە بى .

بانگ : كەلەشۋىتىكى دوۋرەۋە - بىرى ۋە لائىمى بداتەۋە زوۋدەمىرى
 كە ۋە لائىمى ئەداتەۋە : زوۋ نامىرى . كىرمانى دەلى شادمانى يە .
 باۋەش : ئەگەر مىنداللىكى لەباۋەش بىرى : مىندالى خۇش دەۋى .
 ئەگەر ژىتىكى لەباۋەش بىرى : خىرو بەھەرەبە .

باوەش : ئەگەر خۆی لە - بکیرج : نیکەرائی و سووکی و دلە ییسی .
 کەشیریککی لە - بکیرج : لە گەل دوزمن ناست دەیتەو .
 یە کیککی نەناسراو لە باوەش گرتن : کیرین و فرۆشتنەو .
 لە - کردنی یشمەر گەپەکی : بەخت و بەختەو .

باوەش و سینک : ئەنجامی بەپەلە یتک گەشتن و بەپە کتر گەشتن .

باوئی : کیشەو سیلەئێ ناسراو خانەوادە . دروست کردنی - : کۆچیککی
 لە ناکو . هەلگرتنی - : سەرکەوتنە لە پلان و کەلکەلاندنە خۆشی .

باینجان : خواردنی - لە کاتو بچ کاتدا ، بە کائی بابە کولای بابە تەرۆشکێ
 خەم و پەرۆشە . کە - ی زۆر هەبێ بەلان ئێی نەخوا هەموو بێخشی
 و بایفرۆشی و بالەمانی خۆی دورخانەو : لەخەم و پەرۆشی رزگاردەبێ
 بەر : ابن سیرین دەئێ : ئەگەر کەمێک سەیری بەری خۆی بکا و
 بزانی کەهیچ کاتیککی مووی نەبوو : کاروباری پەکی دەکەوێ .
 کەبیینی نازار لە - ی وی دا هەبە : هیندەئێ وی تووشی نازار دێ .
 کەمووی - ی زۆر بێ : پەڕیشانی دەستی ژبان دەبێ .

بەر (بەری داران) برۆانە میو .

بەراز . ابن سیرین دەئێ : - لەخەوندا ییاویکی دەولەمەندو بەهیزە بەلان
 سووک و بچ خێرە . کەبیینی - ی هەبە : بەدرەفتاری و ناتۆرەبی خزم
 و دایک و باوک . کەبیینی - ان زۆر کۆ دەکاتەو و پارێزگاریان دەکا
 و بەرەلایان ناکت : ماییککی زۆر و زەوەند کۆ دەکاتەو . کەرمانی
 دەئێ : راگرتنی - بۆ کیتی باشە بەلان بۆ مایین زبانی هەبە .

دیتنی کووده آه بهراز له خوندنا : خهم و خهفته . خواردنی - : سووت
 خواردنه . که بیینج - ان له چنگابه که وه بؤ شوو نیکی تر ده بات :
 هه والی گیتی وی باش ده بین . که بیینج به ناو به رازاندا ده خولاوه : به
 شووین مالی نارموادا ده گریخ و کوی ده کته وه ، ده لین خواردنه وه
 شیر - : خهم و خهفته و کاره ساته . که له ناو - اندا دانیشتیج : زالا
 برونه به سر دوژماندا . یستی - ی : مالی نارموایه . که بیسته شووانی
 - ان له سردهسته به کی ناپهسند گوره ده بین . که بیینج له گهل - یکی
 کیوی شهر ده کاله گهل گوره به کی خرابو یی داد کیشی له ده وه من
 که بیینج مور ، یست یا تیسکی به رازی هیه و هینده وی مالی ده بین .
 بهره شادمانی و شاگمشکه بی به . که بهره ی راخا له سر - دانیشج : روژی
 فره و ته منی دریز ده بین . مغربی ده لین : که - تازه و گوره و پان بینج
 نازو به هره و سوودی زور ده بین به تابه تی که راخراین . که - ی خوی
 بفروشی یا بیه خشی به که سیک کی تر : کم و کووری ده که وینه مالی .
 که - ی به - ووتی : دهر گای روژی به - وردا ده به سزی و باری زور
 گران و سخت ده بین . که - پیچرایته وه : نیشانه ی کورتی ته مه نه که
 بیینج له سر - به کی گچکه دانیشته وه له ژیری دا پانو به رین بوو :
 نیشانه ی وه به که له ژیان و روژی داتووشی گو شادی دیج . که - پیچرایته وه
 وله گوشه به کی دابن ریزو سامانی خوی له ناو ده با . که - به پشتی خوی
 دادا مالی بن سپیراوی له لا به - که به پیچرا وه وه ی - خوی بدا به
 که سیک کی تر : دوایی ته مه نی .

بهره لا کردن (طلاق) داوین پی و روودانی هۆلمانی و دانداریتی به
 به یاک نه که ی بهره لا بکا که نه نه یکی هه بین : نیشانه ی نابرومه نی

و گهره می به . به لان که ژنیکی تری هه بی : کهم و کووری به .

به ربوونه وه : به ده ختی به که به یاد دانه هاتیی (بر وانه که وتن) .

به رخ . - نیر بین یامی : مندال و خیر و سووده . که بیینی - ی هه به یاه کیک

داو به تی : مندالی به رووی ده بی . که بیینی - ی کوژتوه : مندالی ده مزج

که گۆشتی - ی بخوا : به هوی مناله کانیوه خهم و خه نه تی بین ده کا .

به رد . کرمانی ده ئی : - له خه وندا مال و گهره می به . - ی نهرم سوودی

پتره . که بیینی - یکی سبی هه لکرتوه یاه کیک داو به بهوی : دۆستایه تی

پیاوینکی گهره و رووخۆش ده کات و سوودی لئ ده بیینی . - که ره شبی

له گه ل گهره به کی رق تهستور ده یته تاشناو که لکی لئ ده بیینی . که

زهر د بی یاسور : له گه ل گهره به کی به دخوو تاشنا ده بی سوودی

ای ده بیینی که له چیا به کی - ان بیینی و هیندیکی له داوینی بکات

ههروه کوو سهروه به ، ابن سیرین ده ئی : دیتی - له خه وندا : سهختی به

له کار و باراندا . که بیینی - ی له ژیر ناوی کو ده کرده وه مانیکی

به رهنج و فیل یشکوه ده نی . که له کیوی - ی بتراشی : له گهره به کی

دلره ق بهفرت و فیلان مالی ده سته کهوی . که له چۆلی - ی کو بکاته وه

له کوچی دا به فیل مالی ده سته کهوی . که - ی به خه لکی دادا : به رهنج

مالی خوی ده دا به خه لکی . وورده به رد بردنه وه مالی : مالیکی زۆره

مفری ده ئی : که به ردی به که میکی دابدات : بوختانی داوین پیسی و

کونا هی ده کات .

بهرداش : که بشکی تاشوان ده مری ، که - به نشی یازیانی بی بکات :

گوزهرانی تاشوانی روو له ناخۆشی ده کات .

بەرگ ابن سیرین دەئى : كەبىنى - ى گەرەى بۆشۈە : ئەگەر لىى
 بۆشۈە كاروبارى بەھىز دەئى . كەى وەزىرى بۆشىى : مائىكى
 زۆرى دەستە كەوى بەلان لەلايەن خەلكى يەوە سەرزەشتى دە كرى
 كەبەرگى يىاو كوژى يېۋشى : سودە . كەى تاغايان لەبەر بكا : ھىمىن
 و بەدەم و پل دەئى و خەرىكى رىكخستى كاروبارى خەلكى دەئى . كە
 - ى بازارگانان يېۋشى : باشە . - ى باشى بۆشىن : باشە ، - ى خراپان
 خراپە . - ى جوولەكان بۆشىن : بەئىل و فەرەج دەجوولتەو . - ى
 فەلان بۆشىن : كارىكى وای لى روو دەدا كەبەھۆى و بەو لەدۆستان
 دۇنيا ناپى . - ى بوتان بۆشىن : خزمەتى گەورانە . - ى گرتووخانە
 بۆشىن : خەم و يىچارەى يە . - ى خەبائى بۆشىن : يىك ھىنانى راسپا .
 ردەبەر ناوبانگ پەيدا كەردنە . - ى قەسابان بۆشىن : خەم و خەفەتە .
 - ىكى پرشكۆ لەبەر كەردن لەگەل ژىكى ماشنايەتىكى سەرزارە كى
 بەبدا دەكات . - ى زىرېن باشە ، - ى زىرېافت : ژنى ژىرو كەئىزە كى
 ھۆشمەندە . - ى سېى و نازە : سوودى ئايىن و گىتى يە .

- ى ئەستوروتەنگ : خراپە دىتى - ى چلكن و دراو خراپە . - ى
 سوور بۇژنان باشە . - ى كەسك : خەم و بوختانە . كەى رەنگاو
 رەنگ بىنى ووتەى ناخۇش لەگەرەيىكى يەوە گووى لى دەئى .
 - ى لى وون بى يالىى بىستىن و رووت بەئىتەو : پاىو رېزى كەم
 دەئەو . كراسى خۆى بەرېنى لەگەل ژنى خۆى شەرى دەكا .
 - ى قەد كراو كەردنەو ، كۆچ كەردنە . - ى كراو مەقەد كەردن : لەكۆچ
 گەرەنەو يە كەسكى - ى ژنان بۆشىن : مالى زۆر دەئى ، دەشلىن
 تووشى ترسو خەم دەئى . - ى يىاوان بۆشىن : خىرو سوودە .

بەرگى خەوى (جىلگى شەوى) . ابن سىرىن دە ئى : دىنى - ژە . كە بەسى
 وپاكى بى : خىزانى بەتۆرە (مۇدب) . و ئايندارە . كە رەش بى : لە
 ژە كە يەو خەم و خەفەتى بى دە گات . كە - لى بەزرى يا وون بى :
 دەست لە ژە كەى ھەندە گرى . كە - ى بسووتى : ژە كەى دە مرى .
 بەرگى پىنە كراو : دەست كور تىتى يە . كراسى چىكن لە ھەر جۆرىكى
 بى : خەفەتە . - لە پىستى ئازە لان بى : نىشانەى خىرو سوودە . - ى
 نەدروا وە كوو كفى لە بەر كردن : كۆتايى تەمەنى دىت . كە كە ولى
 كەرىى پۇشى بى : رىزو قەدرو بابەى دەست دە كەوى .

بەرگەروو باش ملە (غىبت) و ووتەى خراپەو بىر و باوەرى خراپە
 لە راست تۆدا .

بەرماڭ : ابن سىرىن دە ئى . كە لە مەزگەوتى دا بىنى : نىشانەى چوونە مائە
 خواپە . كە - ە كە خورى يا كىرباسى ھە بى يابكرى : ھەواو ھەوەسى
 خودا بەرسى دە بى .

بەروو رۆزى رەواپە . كە لە مالى خۇى دا ھەبەنەى بەرووى زۆر ھە بى و
 ھى خۇى بى : مال و بەھرە يە كى زۆرى لەو سالى دا دەست دە كەوى .
 ئەگەر لە مالى خەلگى بىنى : خەك لەلاى وى كرك (امانة) دادە نى
 بەش كردن ابن سىرىن دە ئى . كە بىنى مالى خۇى بەر خەلگى دا
 بەراستى دا بەش دە كا : نىشانەى مەرۋقايەتى يەواژن بۇ كورى دىنى
 كە مالى خۇى بەناخۇشى و شەر بېشەتەو : بارى دە شىوى .

بەشى خودا (زكاة) كە - لە مالى خۇى دا بىنى : سامانى پتر دە بى .
 كرمانى دە ئى لەخەوندا - دان : مالى وى رەواپە (حلال) و
 بەلا كىرەو ھە .

بەفر . ابن سىرىن دەلئى : دىتىنى - لەخەون دا - خەم و تازارو خرايى كارو
 ھەژارى يەكە - بە سەربە كەدا كەوتىي : پەسندە . خۆبە - شوشتن :
 دامر كانى تازارە ئافرەتى ئاوس - ى بخوات بەرداوى . بەفر مائىن :
 دادخوазى مرافە يە كۆماي بەفر : ئومىد و ئارەزو وانى باشە جابرى
 مەغرىبى دەلئى دىتىنى كرىيۈە (بەفر بارىن بەدەم باوہ)؛ لەشكرىكى شكاوہ
 بەقالى ؛ ابن سىرىن دەلئى لەخەون دا - كردن ؛ رۆزى پەيدا كردنە و ھەولە
 لە كاراندا

بەلەك ؛ دىتىنى - مالى خەلکەو گۆزە رانىكە كەبشتى پى دەبەستى . ھىندە
 ئىكىش لەسەر ھەون - بۆ مرۆڭان ؛ پاىو قەدرە . كە - ى بەھىز پى :
 كاروبارى باش دەپى . كەپى تىن پى ؛ كاروبارى چرووك دەپى . كرمانى
 دەلئى ؛ كە - ى ئاسن پى ياپۇلا تەمەنى دريژو سامانى پاىدار دەپى .
 شكانى - ى : بۆ لەشى خراپە . جابر دەلئى - ژنە بۆ پياران ، بۆ ئافرە
 تانىش مېردە . كە - ى بتاشى ؛ قەرزى بۆ دەدرىتەوہ .

بەلغەم مالىكە بەئابۇرى و بەرژەو ھەندى دەپچوۋىنى . كە - فرىي داتە ناو
 چەرگەي خەلکى ؛ بەپچەوانەي سەرەوہ يە ؛ كە نەخۇش - فرىي دا ؛
 چاك دەپتەوہ . كە - ى رەش فرىي دا ؛ خەفەتە . كەھى خوۋىناۋى
 فرىي دا كەم و كوورى مالە .

بەن ابن سىرىن دەلئى كۆچە ، ھىندىكىش دەلئى ؛ كارى پياۋىكى يە
 لەگەل ژنان بەندىسوارى ھەپى كەبىنى - ى لەلۇكە يائاورىشم يا
 كەتانى دەرىست ؛ كارىكى رەوادە كەبەلان بۆ پياۋان باش نىە . - ى
 بىاتە لاي جۇلا كەبىكاتە بەرگ ؛ لەتە گىبرى كارىكى دابە كەدوژمناتى
 تىدايە . كرمانى دەلئى كەژنىك بىنى - ى لەخورى يالەموۋى دەرىست ؛
 بەكىكى ئاۋارەي لەدوورەوہ دىتەوہ . لەكانى رىستنى دا بىسى ؛ ئاۋارە
 كەي ھەندەران دەمىتتەوہ كەبىنى - ى زۆر ھەيە ؛ تەمەنى دريژدەپى

به ند (توق) . ابن سیرین ده لئ : - ی ناسن له پید : دروژنی و ناراستی به
مرؤی باش - ی لدهستی خویدا بینئ : واز له کاروباری خراب دینئ
که - ی له استوی دابئ و بارمته به کی له گوردنی دایه باشی رهفتار
نه کردووه . که - ی داری له پید بئ : دیو و خودای ده کاو له کوچئ
ده گریته و به ساخی . که - که زیو بئ : له ژنانه و تازاری پید ده کا
که زیو بئ : تازاری له مانه و پید ده کا . که چوار به ندی له پید دا بئ :
چوار کوری ده بئ . - ی له پید دهرئ : له خه و خهفت رزگار بوونه
به ند : پروانه زیندان .

به ند : که بینئ له خونی دا خوئی ناسیوه (بلوغ) : تازار ده بئ . هر
که سیکی بینئ که به ندی خوئی تازاد کردووه : زوو کوچی دووایی
ده کا . که یفرؤشی : شاد ده یت .

به ور . ابن سیرین ده لئ : دبتئ - له خوندا : دوژمنیکی به هیز و تازایه
به لان دل فراوان و مبهربانه . که له شهردا له سر - دا زال بئ : زالی به
به سر دوژمناندا که - به سر وی دا زال بئ : به پیچه وانه به . کرمانی
ده لئ : تیسک و یستو مووی - له خوندا : نوخشی باشو سوودی که
له دوژمنانه و به وی ده گات . که سواری - بی و رامی بئ : دوژمنانیش
رامی وی ده بئ .

به هار : ابن سیرین ده لئ : له کانی خویدا پادشابه . که له خون دا به هار
بینئ له کاتیکی دا که هوا (گهرم یلسارد) و ناسازگار بئ : خه لکی
هو وولاتئ له لایه ن پادشاه . تووشی تازازو رهنج دین . که به هار
خوش و سازگار بئ : خیژ و سوودیاب بئ ده گات .

به هشت : شادی و خوشی به . که میوه ی به هشتی ه بئ یا که - یتک به وی
دابئ و یخوا : هیندی وی فیژی زانیاری ده بئ به لان بئ سووده .
که بینئ له - ی دا دهریانکرد : له کیتی دا تووشی ناپاکی و داوین
یستی ده بئ .

که ماوی به هشتی بخوانه وه : به سر دوزمناندا زال ده بیج . که کوشکیکی
به هشتی بی بده نیج : دلارامیک و یا که نیزه کیکی جوان دنیج . که خوی
له گهل پریانی - ی بیینی : گیاندانی تاسان ده بیج . که دهر گای - ی لی
بیسترئ : دایک و باو کی لی زیزن . که فرشتان ده ستی بگرن و
بیبه نه - ی : به ماواتی خوی ده گات .

بر به نه (کار تیخ) . که سیک کی بیینی که - ی ه - یه : دهر گای کارو باری
له سر ده کرتته وه ، هیندیکیش ده لئین : دیتی - به ماوات که بشته .

برژان . ابن سیرین ده لئین ؛ - له خهوندا ؛ ووتهی به ده ، خواردنی گۆشتی
مه بریانی : هینده ی وی مال به سهختی ده ست ده که وی . بریانی
گۆشتی ره شه وولاخان : له ترس و له رز دنیا ده بیج . هنی به رخ خواردن
که میکی مال ده ستده که وی ، هیندیکیش ده لئین کوری ده بیج .

که به رخ برژاو بخوا : سوودی بی ده گا . له گه وره به که وه که می
بانه ی برژاو بخوا له ژنیکه وه به مه کرو فیل سوودی ده ستده که وی
می ماسی برژاو بخوا : کۆچ ده کار وه دووی زانستی و زانین ده که وی
و با ده یته هاوده می پیاوکی گه وره .

برستی : ابن سیرین ده لئین : که مرؤ له خهونی دا برسی بی له تیری باشتره وه
تینویش باشتره . که له خهونی دا بیینی برسی به و هیچی نه بیخوات :
نیشانه می قرم (طبع) . له لای جابریش برستی : کاره ساته .

بروسکه (صاعقه) . ابن سیرین ده لئین : خه زینه داری پادشایه . هیندیکیش
ده لئین : - دوواریژنکی هه ره شه لی که ره . که - بدره وشع له وسالی دا
به ره وه هرزانی ده بی به تایبه تی که بای له گهل بی . ناگری - بکه وی
خه لکی مه شوینی تووشی تازار دین .

برکه . - ی خه یارو تر بزوو و لیر : پیاوانی به ست و نرم و سوو که .

برنج : - دین : مائیکه که به رنج دهست ده که وی . که - ی کولاً و بخووا
 ناتاجی وی یتکدی و خیر و چاکه ی یتده کا . - به گۆشته وه : باشره .
 - به شیرمه و خواردن : زور زور باشره . - به دۆوه لئ نراب : خهفته
 بزۆ : ئایینه . - ته و او بئ : چت (زینة) ی وی ته و او ده بئ . که - ی هه لوه ری
 یابئ توک بئ : هه وای چیتکی ده که ویته که لله به وه که ده یتته هۆی به دناوی
 برین : - ی به به سترای بیئ : دهر دو تزاری داده مر کن . - ی ئاوه له :
 سه ریتشه و پروشه و ههنگامه تازه ده یتته وه . بریندار بوون : دوژمن
 ده یتته دۆستی . - له لهشی خۆیدا بیئ و خووین و کیتی لئ بئ : هینده ی
 وان مال و بههره ی دهست ده که وی . جابر ده لئ که هه موو لهشی خۆی
 به بریندار یکی وه تزار بیئ : خهفته و کم و کوری ماله . ابن سیرین
 ده لئ : که له ناو لهش خۆیدا - ی بیئ و جل و بهر گیشی خوویناوی
 بئ مالی ناره وای دهست ده که وی و زیانیشه .

بزمار : ییاییکه به ندیواری به خه لکه وه هه بئ . که چیتکی به - ی قایم بکات
 کاروباری بهریشانی خۆی ده کانه وه . بزمار ی لئ بزربئ : به ییچه وانه به
 که - ی له دیواری دا : برای لئ ده گیرئ .

بزن : ژنه ، - ی سبی : سوودو سامانه ، - ی رهش : نه خۆشیکه سهخته .
 - یکی نه ناسراو بکوژئ : به سهر ییاییکه گه وردها زال ده بئ . که
 کهولی بکا : مائیکه زوری دهست ده که وی . که گۆشتی - بخوا :
 مائیکه زوری دهست ده که وی . که سواری - ی بئ و بۆه موولایه کی
 بازووی : له کهل ییاییکه گوره فیل و فیره جی ده کا . که دوو شاخه
 کانی بشکینئ : په کی کاری یلوه که ی ده خا . که ترو کی در یژ بئ : مالی
 زور ده بئ . که - یکی ده سته که وی : ژنی دینئ . که شیرئ - بخووا
 مالی له ژنیکه دهست ده که وی . که - که له مالی وی بچینه ده ری :
 ژنه که ی ده روا .

بللور : ژنی ناکسه . که - ی هه یی یاه کیك ییدانی : ژنیکی ناکس دیتی
که بیینی - که می شکا یوون بوو : ژنه که ی بهر لاه کایالی وون
ده یی . که - ی بفرۆشی : ده یتته ده لالی ژنانی ناپسند .

بلویر . - لیدان : پروو شهو کاره ساتهو یستیشی خهفت هینه ره .
ابراهیم ده لی . لیدانی - وه لامی یی سووده به خه لکی دمدات .

بناخه دانان : ابن سیرین ده لی : - سوودیکی زۆره له خه لکی ده یینی .
که - له شویتیکی نه ناس دانی : له کاروباری ئایینی و گیتی له ناوده چی
که - له سر زهوی خوی دابنی : سوودو رۆزی ره وای یی ده گا .
- به خشتی برژاوو گیچ : سوودی ناره وایه . که به لگینی - له سه ره وای
دابنی : ده زنی (هه) به . - دانانی شار : ده سه مرۆفیکی له به نای
- خوی ده گری : - قه لات دروست کردن : له دوژمنان دُنیا بوونه ، - ی
کۆشک و ته لار : خه ریک بوونی کاروباری گیتی به ، بنیاد نانی باخ :
ژنیکی پارێز گارو ده و نه مه ندی ده یی .

بنانکووی له خه وندا دیتی کورنیک یی رۆزه ، هه - مردوک - : دوو
کورپه . کرمانی ده لی دیتی - پایه و پله و ریزه جابه زۆری و که می .
بن هه نکل : دیتی - له خه وندا : سه ر کۆنایی و ناشیرینی به که به وای
ده گات . دیتی مووی - : به مراد که یشتنی دوژمنانه به سه ر وی دا .
بۆنی ناخۆشی - : مالی ناره وای ده ست ده که وای .

بنیاد : بره وانه بناخه دانان .

بیتشت : که له سه ر هاگر دابنری : که مو کورپی ده که ویتته ناو مان و سامانی
وی به وه . که - ی به و . مال ، ده و نه منایینی و گفتو گو و چه نه بازی یی ده بریج

بوترى : جېئون وميو اندارى به . - به تال بېنى : ده كه ويته بهر ئاوردانده وەي
گەورانەو . - پر بېنى : له گەل مەستان شەرى لىق دە قومى . دىنى
- ى شكاو : كېشەو قىرە به لە ئىوانى دۆستان دا .

بۆرەى رەشە وولاخان : مەر كېكى راستەو خۆ به .
بۆق : كه كەمىك لەخەونى دا - هەبى : له گەل يىاويكى بارىز كار دە يته
دۆست . كه - ى بكوزى و يىخووا : له گەل ئاوبراوى زۆرو يىدادى
دە كا . كه بېنى - زۆر لەشويىكى دا كۆبوونەو و قىرە قېرى دە كن
ئازارى خوداى لەوشوئىنى دا بەيدا دەبى . كه - ئەوى بگەزى : لەناو
براوى زيان دەبى .

بووك : كه بېنى - ئىكى خوازتووه نەبدىتووه ئاوبى نازانى : زوو
دەمرى . كه بېنى - ى هىتاوه لەگەلى نوستووه : گەرەبى به . ابراهيم
دەلى - بەدەهۆل و زورناو زەماوەند بى كارەساتە . ژىك بېنى كەوا
بەبوو كى بۆمىدە كەى دەبەن : دوواى تەمەنەتى .

بوولەرزە . ابن سىرىن دەلى : كه بېنى زەوى - ى هەبە : دانىشتوانى وى
يىدادى لەپادشای دەبىن ، هیندىكىش دەلىن : ئاھۆو كارەساتە بەخەلى
دە گات . كه - زەوى سەرەو ژىر بكا : هەرەو كوو سەرەو به . ابن
سىرىن دەلى : كه - بكوئىتە ئاسمانى : لەو وولانى دا كارەسات و
رووشەو يىدادى روو دەدا . كه بېنى مانگ و خۆر لەرزىن : پادشاو
سەرۆكى ئەو خاكى زىانى بى دە گات . لەرزىنى كىوئىش : زىانى بۆ
پادشاو گەوران هەبە .

بولبول : لەئەندارىتى دا بەئاوات گەبشتە . ابن سىرىن دەلى : مندا ئىكى

دەنكخۇشى و جوانە . دەنكى بولبول : ئالو گۆرى دۇستابەتى و بەيمانى
 ىنك گەشتە . كرمانى دەلى دىتنى - : مندالى گچكە و نۇكەرە . كە
 - بفرى : مندال ياغللى وى لەناو دەچى . كە - لەناو دەستى دا بىرى :
 ھەروايە . كە بولبولى زۇر ھەيى : بەقەدوان نۇكەرى دەيى . كە - ى
 بكوژى و گۆشتى وى بخوا : مىراتى بەنۇكەران دە بىرى . ابن سىرىن
 دەلى : كە لەناو باخى دا يىگرى لەكەل خەلكى روو خۇش و دەولەمەند
 تىكە لاوى پەيدا دەكات . ابراهيم دەلى : ژىتىكى دەنگ خۇشە .

بۇ مباردمان دىتن : ھەولتىكى بىن سود لەنازارى تۇدا دەدەن . ھاو كارى
 لە - مەرگىكى نىزىكە .

بۇن : ابن سىرىن دەلى : بۇنى خۇش و ناخۇش : بىن ھەلكەتن و لەپشت
 سەردان و ووتەى نارەوايە كە بۇن خۇش بىن : چاكەى لەكەل دەكرى
 كەلەخەون دا - ى خۇش : بىنى : ەرگە . كە بۇنت خۇش كەن : ىت
 ھەلدەلەن . كە بۇنى ناخۇش كەن وەيا تەى بدەن : رىسوا دەكرى .

بىن (بەمى) . لەلىكەدانەومى - دا چەند بىروباوەرى جىاواز ھەيە : ھىندىك
 دەلەن گەرەبى و خىر و سودى دەست دەكەوى . ھىندىك دەلەن
 مندالە ، ھى واش ھەيە دەلى نەخۇشىە . ابراهيم دەلى - لەكات و
 بىن كات دا دىتن دا : نەخۇشىە .

بىن بىن : كە بىنى چاوى - بورە ژن ياكچى دەمرى ، كە باسكى - بىنى
 ژنەكەى نەخۇش دەكەوى و ياببارى براو مندالى دەشتوى . كەخوى
 - بىنى : لەدلفراوانىتى دور دەكەرىتەو . كەلى - بىن بىروباوەرى
 كە دەيى .

ييا بان . - لەخون دا بەهرەو رۆزی و شادی و گوشادی بە .
 کەخۆی . بەتەنهایی لە - دا بېینی : بەتیکۆشانی خۆی مائیکى زۆر
 کۆدە کاتەو . کەلە گەل دەستەپە کى لەييا بانى دا بگەريئ : لەکوچى دا
 مال و سامانئىكى زۆرى دەست دە کەوئ و دەر گای رۆزی لەسەر
 دە گرێتەو . ابن سیرین دە ئئ : چوونە نلو - : خەفەتە ، ائى هاتنە
 دەرئ : لەخەم و خەفەت رز گارى دئ .

يئدادى : ابن سیرین دە ئئ : کە - لەگەل بکريئ : بەسەر وى دا زال دە بئ
 کەتەو - لەگەل بە کىکى تر بکات : خۆی لەژێردەستى کابرايدا دە چروستەو
 بئ رېزى . - بەسەر هاتن : بە کتر ناسين و مرايى دېدەنى کردنە . - بەسەر
 کەسئىكى هئنان : مووچەو مانگانەى پتر دە بئ .

يئزو بۆ . لەخون دا - کردن : يئزو بۆ کردنە لەيئداد گەريئى بەسەرى دا
 زال دە بئ . هئندىکيش بئ يان واپە کە بە پتچەوانەپە . - لەهەزار کردن :
 پتخەى خۆی دە گرێتەو .

يئژنگ : نۆ کەريئى خاويئە ، کە بېینی - يئکى نووئى هەپە : نۆ کە ر يا
 کارە کەريئى خاويئى دەستدە کەوئ کە - . کەى لەناوبچن : نۆ کە ر
 باکارە کەرە کەى لئ جووئ دە يئتەو . ابراهيم دە ئئ : کە بېینی دە غلى
 بە - ي پاك دە کردەو . کارئىكى وادە کا سوودى خەلک و زيانى خۆى
 تېداپە . ئەومى کە بئى دادە يئژت کەهى خۆى بئ . سوودى تېداپە .

يئل : کاروبارى پر سوودو بە کەلکە ، ابن سیرین يش دە ئئ : نۆ کەرە .
 هئندىکيش دە ئئ : - ديش : کارئىکە بەرەنج و ئازار يئک دئ .
 يئئکارى کردن : هەول و تەقەلاى کارىگەر و پر سوودە .

بئ نووئى (حبس) ابن سیرین دە ئئ : لە - کەوتن بۆ يان واپە دارى بە
 لەداوئىن بېستى دا

بۇ ئافىرە تانىش : مايبى زۇرۇ زەۋەندى ماڭە . كەيساۋىك خۇى بىيىنى
 لەيىن نوۋىيۇى كەۋتوۋە ؛ روو لەخرايى و داۋىن يىسى دەكاو خەم و
 خەفەتە . بۇ ژن ؛ ھىندەى خوۋىنە كەى مائى نارەۋاى دەست دەكەۋى
 يىاۋىك بىيىنى ژنە كەى لە - كەۋتوۋە ؛ كاروبارى لەسەروى دەبەستى
 كەبىيىنى - كەى لە - پاك بۇتەۋە ؛ دەرگاى ھەموو كاروبارىكى
 لەسەر دەكرىتەۋە . كەيساۋىك لەكاتى - دا لەگەل خىزانى بنوى :
 دەرگاى خىزى لى دەكرىتەۋە ، ھىندىكىش دەلېن : كاروبارى روو
 لەسەختى دەكات .

بىن ھۇشى : كەيىھۇش بىن : نوۋشى كارىكى دىت كەتىيدا سەرگەردان
 دەيىت بەلان لەمەنجامدا كارى باش دەبىن .

دەلېن بىن ھۇشى لەكاتى خەون دىنىدا : دوۋىشانەى لى ۋەۋەشپتەۋە :

۱ - سەختى كاروبار .

۲ - سەرگەردانى .

بىن ھىزى : بىروانە بىن تىنى .

بابەند : بېروانە پېن بەند .

باچە : بېروانە سەر ووی .

بادشا : ابن سیرین دە ئې : که- بچیتە ناوسەرایە کی یادی و شاریکی : بەلا
رووی لەوئ دە کا . که لەشەرئ دا بەسەر - ی دا زال بېن : ئاتاجی پیکدی
که - دەستی راستی وی بیری : سوویندەدرئ . که - گیان بدا : شیت
دە بېن . که - لەسەر تەخت یالە کورسی بکەوئ یاتەختە کی بشکی یا
مەسبە کی لەقە ی لې بدات یاشیری بشکی : نیشانە ی تیک چوونە نی .
که - رۆژ باشی لە کەسینکی بکاو یا بە کینکی تر رۆژ باشی لەوی بکا :
نیشانە ی تاشتی و ئارامی یە .

بارانەو (دوعا کردن) . ابن سیرین دە ئې : بارانەو : ئاوات پیک هینانە .
که بۆخوی داوای بەخشین بکات و بیاریتەو : ئەنجامی کاری خێرەو
ئاوانی پیک دئ : که بۆخە لکی بیاریتەو : وادیارە چاک خوازی خە لکه
هەموو مەرازیکی پیکدی که بە تاییە تی بیاریتەو : مندالی دە بېن .

بارە (پوول) : هات و بەختەو هری بە کی گەورە یە . ابن سیرین دە ئې :
دیتنی - : بارە دەست کەوتنە . هیندیکیش دە ئې - دیتن : بیستنی
وونە ی خۆشە . پارە ی سبی باشە ، بەلان هی رەش : شەر و دوژ منابە تیە
هیندیکیش دە ئې : که بیسن - ی گچکە ی دەستکەوت : مندالی
گچکە یە که - ی لې وون بېن یابدزری لە مندالیکی گچکەو
خەفە تی دە کەوئتە ناو دلەو . که - وون بووە کی بدۆزیتەو :
خەمە کی دە رەوئ ، که نە بدۆزیتەو : مندالی دە مرئ کرمانی دە ئې :
لە دەست بوونی بارە قسە ی باشە . هی شکاو : وونە ی پەراگە ندە بە .
بارە ی زۆر : سامانە .

که بیسن (گەل خێزانی - ی بەش دە کا : لە نێوانی واند و وشت و مر
پەیدا دە بېن که بیسن - ی زۆر هە بە هیندە ی وی سامانی دەست

ده كه‌وئ . كه‌بیینی - ی زۆر كۆ ده‌ كرده‌وه : خه‌لكی له‌ریگی
راست لاده‌دات . كه‌ - ی سبی له‌ده‌ستی خۆیدا بیینی : منداڵکی ده‌بی
كه‌بیینی نه‌وی لی گوم بوو : منداڵی ده‌مرئ .

بارچه (قاش) . كه‌خوری بی : به‌مال و پا به‌ ده‌ گات . هی ئاوریشم : شكان
وتیدا چوونی بوول و ماله . كه‌بیینی - ره‌نگ ده‌ كرا : ئازاریکی
دیته‌ ییشی .

باروو : ابن سیرین ده‌ ئی . كه‌ - یکی شیرین له‌زاری بی : قسای خوش
ده‌ كا . كه‌ - كه‌ ترش بی : به‌یچه‌وانه‌ به‌ .

پاژنه‌ دانیا له‌ ئی كه‌ له‌ خه‌ونی دا بیینی - ی زۆر هه‌یه‌ یا - ی بی شكوه‌ . خه‌مه
پاسه‌وان : ابن سیرین ده‌ ئی : كه‌ كه‌سیك بیینی له‌ گه‌ل پاسه‌وانانی باش
ده‌ گه‌را : سووده . ابراهیم ده‌ ئی كه‌بیینی - ان رووتیان كردو بردانه
گرتووخانه‌ له‌ پادشا یی‌دادی ده‌ بیینی .

پاسه‌وانی : ابن سیرین ده‌ ئی : - ی شوونی باش بی : خێو به‌هره‌ به‌ . كه‌ -
سه‌رای پادشای بی : له‌ پادشاهه‌ سوودی بی ده‌ كا . كه‌ بازرگان خه‌ونی
وا بیینی : زۆر قازانج ده‌ كا . پاسه‌وانیتی كشت و كلێ كردن : سوودیان
لی ده‌ بیینی . كه‌مرۆ - له‌ خه‌ودا بیینی بیینی : ده‌یته‌ خاوه‌ندی قه‌درو
پایه‌ وولات و چاره‌ی كاران ده‌ كات .

پاقله‌ . به‌وشکی و نه‌ری ، به‌ كالی و كولاوی له‌ كات و بی كاتی دا : خه‌م و
خه‌فه‌ ته‌ . كه‌ نه‌ بخه‌وا : زیانی كه‌م تهره‌ ، كه‌ نه‌ی داته‌ ده‌ری و لی
نه‌خه‌واو كانی خۆی بی : بی زیانه‌ .

پاك كردنه‌وه (- ی مال) : به‌دیدی دۆستانی دوور شاد بوونه‌ . - ی
جل و به‌رك : خۆت كاروباری خۆت هه‌لسووړینه‌ . - ی زه‌ - ل و
پیسایی : گه‌یرانه‌وه‌ی نیو و نیو بانگ و ناموسه‌ .

پال. - بەھەر كەسكەۋە بىرى : دەپتە دەرۋىنى .
 پالۋودە . ابن سىرىن دەلى : - خواردنى - : قەسى خۇش كىردە . كە - لە
 زارى كەسكى تىرىنى : نىشانى ۋە بە كە كىرىكى چاك بۇ ۋى دە كات
 پانىيى : دىنى - : نىشانى ، رىكى ۋىكى كاروبارە . كە - شكابى :
 توۋشى كىرىكى ۋادى پەشمانى لەدوۋايە . كە قە لەشتى : كارە كەى
 پەشمانى كە مەتر لەدوۋە .

پاۋانە : بۇ پاۋان : ئازار ۋە نەجە ، بۇ ئافرىتان : مېردە . كە لەزىپى :
 ملك و سامانە . كە - ى دا كەننى يالنى ۋون : مېردى لى زىزدە بى
 پە بوۋىلە مانىكە . پىۋىكى گەورە پە پاۋە لامە . كە لە گەل - باخوۋى : بەسەر
 كاروبارى كىتى دا ئاگادار دە بى . صادق دەلى دىنى - : خىرۋخۇشى و
 گەورە بى و پىرۋى .

پەۋولە : نەخۇشى بە لەتۋى دىلدارىتى خۇى ۋە لەبار نە قامى خۇى لە كىشە
 داۋى . - ى سى . ئارەزو و ئومىدى باشە . ھى رەش : خەم و پەروش
 و تازى دارى بە كە - كە لە پەشتىۋە بىرى : لە كە تىزە كىكى كورى دە بى
 كە - ى بكوۋى و يالەنار دەستى دا لەناۋ بىچى : مەندالى دە مەرى .
 پە : ابن سىرىن دەلى كە بىنى ۋە كوو باندىان پەرى ھە بە گەورە پەرو
 ھىزو پەناۋ قازانچە كە بى يان بىرى : كۆچىكى پىر سودى لە پەشە
 كەلى ھە ئېۋەرىن : لە گەورە بى و سود دە كەۋى . كە بىنى - ى
 باندىانى لەلاھە بە : سودە شاپەر : خەم و نىگەرانى پەخواردىنى زىانە
 پەرمەسلەرگە . - لەمەلى دا : سوداى پايدارە . كە بىرى : كۆچىكى دوۋرە
 كە - ى لەرەستىدىن : سەر كەۋتە . كە بىنى ھىلانە دروست دە كات :
 پىرۋى و پەتە لەمەلى دا كە - ت ھە بى با كەستىك بىدانى : بە ئاۋارە كەت
 شە دە پەۋە . كە - بكوۋى يالەۋەستى دا بىرى بىدات : لەدۋست و
 ئاشنايان دوۋر دە كەۋى و بادە مەرى .

بەرە کردن . دېتنى بەرە کار : پیاوئىكى دەستەلانداری واىە که کارو بارى خەلکى پىن رېڭ دە کهوئى . که بېىنى بەرەى دە کرد : له گەل پیاوئىكى وادۆستايەتى بۆ ساز دە بىن .

بەرتووک (کتېب) . ابن سىرىن دە ئى : که بېىنى - ى دە خوئىندەو : رېڭکای ئاين دە گمى و کارانى بەستراوى بۆ دە کرېتەو . که - ى رېتۆنى (حکمە) بخوئىتتەو : خەرىکى کاروبارى گېتى دە بىن . ابراهىم دە ئى که بېىنى - ى هەلبەستان دە خوئىتتەو : خەلک بەسەرى دە رۆن و سەرزە نشى دە کەن . که - ى ئەژمارى بخوئىتتەو : هەمىشە خەمناک دە بىن . که - ى ئەفسانەو بۆيشکە نىن بخوئىتتەو : خەلکى لە پاش ملەى دە دوئىن و رېسوا دە بىن .

بەردە . ابن سىرىن دە ئى : - ى هەلاوەستراو دېتن جاتەنک بى يا ئەستوور خەم و ترسە . که بېىنى - سووتاوە يالەتاو چوو و بەبا دىراو : لەخەمو ترس رزگار دە بىن . - ى کۆن و تازە بۆ پادشا و ئىتر باشە بۆ ژىر دەستان گەندە . دېتنى - لە بەردەرگای سەراو يامزگەوت و يابازارى دا خەم و ترسە .

بەردەدار : که خۆى بە - ى بېىنى : کۆسبە لە پېش کاروبارى لادەچى و بەبايو رېز دە گا . - که پیاوئىكى باش و دادگەر بىن : کاروبارى باشى لى روو دەدا که خراپ بىن بە پېچەوانەىە .

بەرسن . ابن سىرىن دە ئى : - ى خودا : خېرو چا که بە . که لەمزرگەوت و بەرسنگاباندا بىن : خېزانى زۆر دە کا بەلان لە شوئى ناپەسنددا بە پېچەوانەىە .

بەرى : دوژمن و ئەيارە ، لەلای هېندە کانېش بەختەوهرى و گەورەبى . دەست لەناو دەستى - نان و لەگەلى ئاخەفتن شادمانى . ابن سىرىن دە ئى : که لەخەوندا - خوئىخوو و جوان و شادمان بېىنى : رېزو سامانە که خەمگىن و ناخەز بى : خەم و خەفەتە .

ہری : کہ بہ نہ خۆشی و یا بہ مردووی بیینی : کاروباری ئالۆز دە بن . کہ
شەری لە گەل - بکا : کاروباری تیک دە چن . کہ خۆی لە ناو پەرباندا
بیینی : کۆچیکی زۆر پیۆز دە کا . کہ - دەستی لە ملی کردی و بروا
رێزو پایەو گەورەیی .

بەسلان (قیامت) . ابن سیرین دە ئن : کہ بیینی بووبە - : خودا لە و وولانی
دا داد بلۆ دە کاتەو .

بەسیوی : بروانە (هەلامەت) .

بەشیانی (تۆبە) . لەخەودا لەخودا داوای - کردن : لە گوناھان لادەدا و
خودا مال و مندالی زۆر دەداتن .

بەلّاس : لەخەوندە - دیتن : دەرویشی و پارێز گاری بە ، دەشلین مالی رەواپە
کہ - ی لە بەرداین : تووشی پیاویکی وادیئو خێرسوودی ئن دە بیینی
- ی تازە : کہ نیزە کیکی هێ کۆن بیینی ژنیکی پارێز گار دینن .

بەلامار : بروانە (ھورووژم)

پەنجەر ، چوونە سەر - وە کوو شیتان : شەیدا و گراو دە بن لەو ھاتنە
خوار : دووا کەوتن و لە ناو چوونە .

پەند ئامۆژ گاری بە .

پەنیر : ابن سیرین دە ئن : دیتنی - ی ووشک : مالیکی کہمە لە کۆچی دا
دەستی دە کەوی . - ی تەر : مالیکی زۆرە . نان و - خواردن لە
کۆچیکی مالیکی کہمە بەخەم و پەرۆشەو دەست دە کەوی .

پتر جتی چاک - دیتن باشە . هێ خرایش خراپە کہ لە لەش خۆی دا
- ی بیینی نیشانی مال و خواستە مەنیە .

برج : دیتنى - : پابە و خۆشەويستى يە بۇ ۱۲۰۰۰ نامى كە پرچيان ھەبە
وہ کوو دەرويش و ژن . بۆدە ئەمەندەنیش : ماله .

برد : ابن سیرین دەلىق : - لەخەوندا : پادشا ياپياويكى گورەبە كەخەلك
بەھۇى وىيەوہ بەئاوات دەگەن . بەسەر - دا تىن پەرىق لەلابەن پارشاوہ
بەرىزو پابە دەگا . بناغەدانانى - يادروست كەردنى : پادشايى يەو مائىكى
زۆرە . كە - بىرووخىق بارى پادشا وەردە گەرىق .

پرىشك . - ى ئاگرى : سەوداۋ دىلدارىتى سەرزارە كىيە

پرىشك ابن سیرین دەلىق : كەبىنىق - ياك : خۆشىكى تىمار دە كەردو چاك
بۆۋە : نىشانەى وەبە كەلەرىككەى خراپ بە كىكى دەبانەسەر رىككەبە كى
چاك . كەدەردى نەخۆشە كە گران تەرىق بە پىچەۋانەبە .

پزىشكىتى چاو . دىتنى پزىشكى چاو باسى كار و رابەرى يە لەو كارانەدا
كەتەن پىدا وون بوو . كەبىنىق - ى دە كەردو دەرمانى بۇ چار باشبوو
چاكەى خەلكى دەۋىق و رابەرى گومراھان دەكات .

پۇمل . ابن سیرین دەلىق : كەبىنىق زىللەبە كيان لە - ى داۋ ھەلەلامسا :
لەۋى سوود دەبىنىق ، كەتەۋو كى زۆر لە - ى خۇى بىنىق : قەرزدار
دەبىق . كەموى - ى خۇى بتاشىق : قەرزى تەدەرىتەۋە . ابراھىم دەلىق
كەبىنىق لەخەونىدا زىللەبە كى واى لە - ى درىق كەخوۋىتى لەبەر
بىروا : دوژمنابەتى لەگەل كەسكىكى دەكات و زىبانى لىق دەبىنىق .

پسپۆك (تىپىق) . ابن سیرین دەلىق : لەخەوندا بە - ئارى خرا ئەژماردن :
نىشانەى وەبە كەلەراست فەرمانى راستدا سەر شۆرەۋە لەخەم و
خەنەنان پزىگار دەبىق . كەبىنىق لەخەونىدا - ى بىن بوو توۋشى خەم و

خەنەت دئ بەلآن لەلایەن خواوە دەرگای چاکەیی لەسەر دەگرێتەوە

بشت . - دبتن : پیاویکە کە هیژو بەنا و بارمەتی لی دەخوازی . کە بیینی
- ی شکاوه : ئەو کەسە کە بشت و بەنا بەتی لەدو نیا بەدا کۆچی دوایی
دەکا . کە بیینی - ی بریندار بوو : ئازار و دەرد دەگاتە کابرای ناو
براو . کرمانی دەلی مۆرە کانی (گرێی -) هیژو مندالە ، هەر ساخی
و نەساخیکی لەواندا یی : پیخەیی هیژو مندالە کان دەگرێتەوە . کە بیینی
- ی بەهێزە : مندالی قایم و بەهێز و ژبری دەبی . کە بیینی چیتکی لە
سەر بشتی هەلگرتوو بەقەد وی تووشی خەم و پەزارە دەبی . کە بیینی
مردووی بەبشتی هەلە گرێ : مێینە بەکی کەس مردوو بەوی دەبری
کەبشتی وەرگەرێ : باری تیک دەچی . جابر دەلی - ی دوژمن دبتن
لەشەری وی دلایا بوو نە . دبتنی - ی ژن : تیک چوونی گیتی بە . اسماعیل
اشە دەلی : دبتنی - : باریه . کە بیینی - ی شکاوه : باری دەمری .
بشکەل : لە (ریخ) دا بیدۆزە .

بشکۆزەمی داران : بێوانە کۆپکەمی داران .

بشین : ابن سیرین دەلی : کە بیینی دەبشم و بلی سوپاس بۆ خودای : لە
لایەن گەورە بەکی بەو ئاتاجی یتک دئ . کەسێ جارێ بېشم : باشە
کەزۆر بېشم : ئواتی بەدژواری یتک دئ . کە لەکاتی - دا خووین
لە کەبۆی بی : قەسێ رەق و ناخۆشی بی دەلی .

بشيله ابن سیرین دەلی : دبتنی بشيله لەخەوندای پیاوی بەگێچەل و دزە
کە - بچیتە مانی وی : دزی دەچیت . کە - چتی لەمانی ویدا بنخوا :

دز چتى لەمالى وى دەدزى . كەسكى - بكوژى : دوژمنى دە كوژى
بالەناوى دەبا .

بلىنگ : ابن سىرىن دەئى ؛ - لەخەوندا : دوژمنى . بەهيزوزۆرداره . كەبىنى
لەگەل - ى شەرى دە کرد : لەگەل دوژمنى خۆى شەرى و دوژمنایەتى
دەکا . كە - بەسەر وى دا زال بى : دوژمن بەسەر وى دا چیرە دەبى .
كەبەسەر - دا زال بى : بەسەر دوژمن دا زال دەبى و ئابروو گەرەبى
دەست دە كەوئ . كەسوارى - بى : ماىەى پاىو بەختوەرى بەو بەسەر
دوژمنانىش دا زال دەبى . كەشیری - ى بغوات : ترسیكى لەدوژمنەو
بى دە گاو رزگار دەبى . - كوژتن : خێرى تی دایە . كەپست باتیسك
بامووى - ى دەستكەوئ یادايتیانى : هیندەى وانى مالى دوژمنان
دەست دە كەوئ .

هلووسك : كەبىنى - لەشوویتيكى كەوتە خوار : لەشوویتنى دا خوویتن
دەوژى كەبىنى بارانە دەبارى و بە - ى دا بیتە خوار : خەلكى ئەو
وولانى زيانان بى دەگا كەبىنى بەبى بارانە ئاو - دەهاتە خواری
لەگەل خەلكى - ى وولانى بەبەزەبى دەبى . - تیگرتن سوودە .
كەوتنى - ى زبانه .

بلىتى هەنگراو دیتن : وەكوو چرا خەلكى لەدەورى دەتالى و خزمەتى
دەكەن . كەهەلە كرابى : بەیچەوانەبە .

بۆر : - لەخەوندا : ژنى جوان و بەد کرداره لەگەل سێردى ناساز گارە
كەبىنى - ى هەبە یاداویانەتى ژنیكى بەوجۆرە دەوئ .
كە - لەدەستى وى بفری : ژنەكەى لەلای نامینى بابەرە لا دە كرى
پۆشمەنى باران دیتن : سوودو نلوانگ و خێو چا كەبە .

بۆلۈ تۈرلۈك نەۋەي - : بابەدارى و ويستى قايم و مرۇقابەتى و گۈرەيى بە
بولۇ : بىروانە پارە .

بۆلۈ (پەنگەر) - . ي تاگرى سور : پياونكى گۈرە لەۋى دەيىنرى .
- ي لەمالى خۇي دا بىيىن و مانە كەي پروناك كىرديتەۋە : كارى سازو
دەۋلە مەند دەيىن . كوزاندەۋەي - : دوزمنابەتى و ناكۇكى ناوخانەۋادە
كۇتايى دىت .

پيالە . ابن سىرىن دەلىق : كەلەخەۋنى دا - ي بىيىن : كەنيزە كە . كەلە - دا
ئاۋ ياقەندەۋى بخۋانەۋە : لەكەل كەنيزە كەي بەدەستورپىكى رەۋايى
دەست تىكەلەۋ دەكاۋ مندالىشى لىي دەيىن . ئەۋەي كەلەپيالە كەيدايە
بىرپىژى : مندالە كە دەمرى كە - ي ھەيىن يايىدىرىتىن : ژىتكى دىتىن
ياكەنيزە كىكى دە كىچ و مندالىكى پارپزگارو تايىندارى لىي دەيىن
كەئاۋە كەي بىتىن و پيالە كە بشكى : مندالە كەي دەمىن و ژنە كەي
دەمرى . كە - كەي بشكىن و ئاۋە كەي بىرپىژى ژن و مندالە كانى
دەمىرن .

پياو . ابن سىرىن دەلىق : كە - يىكى ناسراۋ لەخەۋندا بىيىن : لەيىندارى دا ھەر
ئەۋە ... كە - يىكى نەناسراۋ بىيىن : دوزمنى ويى بە . صادق دەلىق :
پياۋى پىر : فىل و فەرەجە . كەگەنجىكى بىيىن مەۋى سىي بوۋىن :
نېشانەي تايىندارى بە . كەپىرىكى بىيىن مەۋى رەش ھەلگەرا بىن :
بەپىچەۋانەبە . لەخەۋندا كەقەي رەق بە - يىكى لاۋاز بلىق : لەكەل
پياۋىكى وا توۋشى دوزمنابەتى دىق . كەلەخەۋنى دا بىيىن خۇي بۇتەۋە
مندال : كارىكى ناشيانە دەكاۋ سەر كۇنەي دەكەن . - ياكە بىيىن
ژنە كەي سىرەتىۋە كۈۋ پياۋانى ھەيە : كۈپىكى دەيىن كەدەيتە گۈرەيى
مانى كە - ياكە ئەندامى شەرمى خۇي ۋە كۈۋ ژنان بىيىن : شىكست و
نزمى و سۈۋكى بە .

بەن کە لە خەونی دا - بە کی شکابن بایر ایتهوه : نیوهی سامانی لە ناوده چی . که هه
 دووک - ی شکابن : هه موو سامانی له دهس ده چی یاده مری . هیندیکه
 ده لێن که ههردووک - ی خۆی به براوی یا به شکاوی بیهن کۆچه
 که بهی له هاسن یاله مس بهن : مالو سامانی شی زۆرو پایه دار ده بهن . - .
 شووشه ته من که درتی و مال له کیس چونه . که - ی له کار کهوتی و سست
 شەل بو بهن : نیشانهی بهی هیزی به له هه موو و یستیکه خیر و شهره ی دا که -
 به گوریس به سترابهن : له به کیکی بهوه سودی بهن ده گا که بهی رویشته
 نه بهن و به دار به ریگابه دار بهوات : پشنی به که سیکه تهستوره و ته مه گر
 لی نایهین که - ی بهشی : تووشی دهردیکه دیت که - ی به داوه وه به
 یاله چائیکه روچی : تووشی داویکی باقیلو فاره چیکه دی که - ی هه
 خلیسکی له کار و باری هاین و گیتی دوو ده کهوئ و بهو ته به کی خراب
 دلی ده شکن کرمانیش ده لێ : ههردووک بهن دابک و بابه هه رکه م و
 کوریکه لهوانی بهینن پیخه ی وان ده گریتهوه که بهی زۆر بهن : کۆچ
 ده کاو ده وانه ده بهن که - ی خۆی وه کووهی گا و ووشتری بهینن :
 مالی زۆر بهن که - ی خۆی وه کووهی کهرو تیتربیهنن هیز و پایه ی
 بهن ده بهن که - ی خۆی وه کوو چهنگالی بالندان بهینن هیز و مالی
 زۆر ده بهن وه به سهردوژمان دا زال ده بهن .

بەن بەزد (بەت یازنجیری بهن) : قسهی خوش و ناسکه یاماچه که له مندال و
 خزمانی خۆی بهن ده کات وه یا به دوستیکه خۆی ده دات . - ی زۆر دینن :
 مالو به هه ره ی ره وابه که بهینن - ی زۆر هه به وه مووی دا هه خه لکی
 و بالهی بزر بوون : مالو و به هه ره ی له ده ست ده چی .
 پیچه (روو پۆش) ابن سیر بهن ده لێ : دینن - له خهون دا به ژنان میرده
 بو یواوایش نیشانهی ژنه .

پێچ : بڕوانە (مەندیل) .

- خووارێ لەمێردی دوور دە کەوتتەو . کەببینی - ی کەمێک سووتاو .
مێردە کەمێ وی ترسی لە دادبەرس (حاکم) هەبە . پێچەمێ هەر ژنیکی
سەوز یاسایی بێ : مێردە کەمێ ئاییندارە . کەسووری بێ : مێردە کەمێ
دل تەرە . کەزەرد بێ : نەخۆشی بە .

بیر . بیرە مێرد : باری بەرزو پایەمێ بێنە . بیرە ژن : قرچۆکی و چرووکی
روونی دەکات . بیر بوون : هەوای گەنجیەتی کەوتنە سەر .
بیرۆزە ، ابن سیرین دەڵێ : لەخەوندا دێتیی - : بیرۆزی و سەر کەوتنە .
کە - ی لێ وون بێ : ئاواتی پێک نایەت .

بیری . کەسیکی لەخەوندا ببینی کەبیر بوو و سەر و ریشی سەبی بوونە :
ئابروو و ریشی دەست دەکەوێ . کەپیریکی نەناسراو ببینی کەشادمانە
لەووە چیتکی بێ دەگات ، کەمۆن و گرژ بێ : بەپێچەوانە بە .
بیریکی ببینی کەجێل بۆتەو : لەبابە و گەورەمێ وی کەم و کووری
پەیدا دەبێ و بەفەز دەبێ . لاویکی ببینی کە - بوو . خۆشەویست و
گەورە دەبێ .

پست . - ی لەشی مرۆ لەخەوندا خۆ رازاندنەووە کەبێخودایی بە .
کەپێستی مرۆ بتراشی : مالت و بەهرە بە . کەسیکی - ی لەشی خۆی
لێکراوە و بەفرێ دراوی وەیا کەوتووی ببینی : رازی وی ئاشکراو
مالیشی لەناو دەچێ - ی خۆی شین یارەش ببینی : خەفەتە . - ی
مالات و ئازالان : مالتەو رۆزی بە .

پیسایی . - مرۆف مالتی نازەواوە . کەببینی لەناو جێگای نوستنی دا ریاو
هێندێک لەمالتی خۆی دەدا بەخێزانی کەلەشی خۆی لەپیسایی بەو
بدات : دەکەوتتە ناو گوناھانەووە . کەلەناو - دا بڕوا یا تی پەدا نەووم
بێ : لەبادشاوە خەم و خەفەتی بێ دەگا کەبێی لێ بێ و یانی وە بچێ :
زبانی بێ دەگا .

یسی دپتن له خوند دا : دهو له مهندي و سامانه . که له شی خوی به یسی بیښی
هینده وی مال و بههره یی ده بری . هیندیکیش ده لښ - ی میراته
پیشه : ابن سیرین ده لښ : که بیښی - ی خوی واز لی هیناوه - به کی باش
تری گرتووه : کاروباری باشرده یی . که خریکی چنده - به کی یی
که باش بن باشه .

پشدهر گانه (ناستانه) . که بسوتی یا تیکچی : کابانی ده مرع یا بهره لاده کا
پشنوویژ : که له خوند دا - بیښی : سهر بنسوی و نابرووه . چتیکی بدهی
به - باله گهل وی چوونه ناو مالیکي یا - چتیکی بدا بهوی که له گهل
خوارده مهنی یخووا : خفته .

پشنوویژهی . - بؤ که لیکي کردن که خوی پشنوویژ نه یی : گوره ده یی
پادشا به به کیکی بلښی - ی بؤ گهل بکهو یسکات : ده یتته میروخونکار .
پغه مبر . له خونی دا بیښی که بؤ ته - : له پشدا توشی نازار دیو له دوا به دا
به سهر دوژمنان دا زال ده یی .

پشکاری (قهراشی) . که بیښی بؤ ته پشکار : نیشانه ی ژنیکي ده لاله که بؤ
پلوان ژنی بخوازی . که بیښی - ده کا : بؤ خوی یا بؤ خه لکی ترژن دیني
پکه نین . ابن سیرین ده لښ : له خوند دا - : خهم و خفته . - به قافوه :
خه میکی گوره تره . به لان هی له سهره خو : خه میکی کهم تره .
له لای کرمانی : به ثوات که یشته . له لای صادقی : مندالی باشه .

پیو : خوار دنی - خړو سوود و هرزانی و ماله .
پښووس (قهلم) . ابن سیرین ده لښ : دیني - له خوند دا : فرمانی خودایه
له وانه کاروباری له پادشاهه کی هوشیار بکهو و بؤی ښک یی که بیښی
- ی بهرسته وه گرتووه : مندالیکي زاناو هوشیاری ده یی . که به - ی
زانیاری فیژین : مالی ده سته که وچ . که بیښی - ی هبه یاداویانه تی :
فیژی زانست و هونه ده یی و به ثواتیش ده گات . که چتی باش به -
بنووسی : باشه و هی که ندیش که نده . که بیښی به دوو پښووسانی
ده نووسی : ثاواره به کی له دووره ده دینه وه .

که له دهنی دا قه لږم بشکې و خوی له زانابان یې : یې ریږه ده یې و له کاروباری دا په نه ق نامینې . که بنوسې و یخوینیتنه وه : نیشانه یې مهر که بیواز . کرمانی ده لږم له خه وندا - : مالی نارېه و ووتی ناخوښ و په قه . خون دیتو و راست و داوین پاک یې : خوی له وانه یې سره وه ده پارېږي . که ناپاک یې : به پیچه وانه به به نایبه تی که پیوازه که سوور هی کول او خواردن : له چنی نارېه و دوور که و تنه وه به .

پټونه . که په ، کول ، نه یارو چنی تر یې . ابن سیرین ده لږم ؛ - له خه وندا ریږک و پیکې کاروباره و مرؤبه تی به له گاه خه لکې . که پټونه راست یې . هیندیکېش ده لږم : نیتوانگه ریتی (میانجی) به . که سیکې بینې که چتیکې به - ده پیوی : نه گهر خاوه ندی ه ونه و زانسته : ده یتنه قازی که وانه یې تووشی محاکمې قازی ده یې . هیندیکېش ده لږم : یاویکې راست گزیه و دادی مرؤشان ده دات .

پټونه . ابن سیرین ده لږم ؛ که - ی له یې خویدا بینې : ترس و هه راسه کرمانی ده لږم : که بینې - ی له پیدایه و نارېه ووی کړچی هبه له و کړچه دا زور ده مینیتنه وه له وې دا چنکیر ده یې . هه رچه ندیکې - . که ی هه سوورو درېزو قایم تر یې : له وې پتر ده مینیتنه وه . جابری مغربی ده لږم نه خوښ - ی له یې دا خوی دا بینې : له و په نجه ی رزگاری دیت . که بادشا - ی له یې خوی دا بینې پادشایه تی به که ی پابه دارده یې کرمانی ده لږم که - ی دارینه له ملی خویدا بینې چنی یې نه پیر - راو (أمانة) ی له لایه و نایدا وه که - ه که ی گهر دنی زبو یې : به هوی ژنی به و تووشی نازاری دې . که - مس یې له کاروباری دا په نېج ده بینې که - ی ده ستر بشکې ترسی زبان هبه . که - ی له یې دا که نن له کاروباری پادشاو خه فته نان رزگار ده یې که چووار - ی له پیدایه بینې چووار کورې ده یې ده لږم که زی ، یې ژنی دینې و باگراوی ده یې .

۱. : پروانه (نۆبەتتى) .

۱. پوت : دىتتى . لەناو خانەوادەدا مەوانە دەگەيەننى : مەندال بوونە كەيف
خۇشى نەپنى و پەنھان ، نەخۇشى پىر ترس ، دوژمنى نەپنى .

ناج كەشا بىيىنى : ملك و سامانە ، ژن - ى بىيىنى : مېردە ، بۇخەلكى تر
كاروبار چاكيە . كە - ى زىرو گەوھەر بەندى لەسەرىنى : دىزو پاىە
گەورە دەپى بەلان لەلايەن ئاينەو سست دەپى كەژن مەوخەنە بىيىنى
مېردىكى گەورە دەكا . - لەگول : ھىواى با بردو . - لەناس رەنجىكى
سەختە - ى گول كەبۇ سەر تەرمى دەپى : خەم و خەفەتە . كەپادشا - ى
بداتى و لەسەرى بىي : ژنىكى جوان و دەولەمەند دىتتى . كەسىكى بىيىنى
كە - ى پادشاى لەسەرى خۇى ناو كەوت و شكا : ژنە كەبى بەرەلادە كا
نار . - لىدان : درۆ ووتەى وئ نەچووە و بەدرۆ بەخەلكى ھەلەلنى !!
كەسىك لەلاى وى - ى لى بدا ووتەى وئ نەچووە درۆ دەلنى !! نار
لەگول چەنگ و چەقەنە و بلووىرى لى بدرى خەم و كارەسانە تووشى
دانىشتە انى وئ دى .

نارىكى : سەر لى شىوان و گومراھى بە خەم و خەفەتە . - بگرى و پايدىرىنى
سەرى لى دەشپوئ كەنارىكى پروناكى : سەر داينى : واز لەكارى
ناپەسند دىتتى . كەبىيىنى ھەوا تەوش و تارىك بوو . خەلكى وئ
تووشى خەم و خەفەت دىن و كاروبارىن دەبەستى . كەھەوا پروناك
بى لەپرىكا بىتە تارىكى ھەورى بەيدا بى : مەرگى كوتىرو بەرە .
تازە : ابن سىرىن دەلنى ؛ چتى تازە لەخەون دا دىتن باشە . كرىن و فروشتنى
جەلكى ، رویش ھەر باشە .

ناس دىتتى - نىشانەى كەنیزە كىكى كچكەبە ، نۆكەرە كەبىيىنى - ى ھەبە
كار بە كەرىكى دەباتە مەلەوە يا كەنیزە كىكى دەكرى كە - كى لىون بى

هوانی لی جووی ده بنهوه کرماني ده ئی که - ی پر ئاوی هه بین و
یخواتهوه : له که نیزه که ی مندالی ده بین . که - ه که بشکی و ئاوه که ی
بیئیتنهوه که نیزه که که ی ده مرئ و منداله که ی ده ژئ .

تالان . ابن سیرین ده ئی ؛ که له خه و نی دا مانی وی تالان کری : خه و خه فته
که مال و سامانی به کیکی تر به تالان بیات : تووشی خه و و خه فته دی
به زیانهوه . دیتی - : گوژان به سه ر ژیان دی ، گرفتاری پاره به ، به
به ختی و به یشانی به . دیتی - و کوژتار (هاو کاری له وان دا کردن) :
سه ره خووشی (تعزیه) به له خانه واده دا .

تانه . ابن سیرین ده ئی ؛ - له سه ر چاوی بین به و جوړه که نه بین : که و کوری
ده که و یتنه نایینی به وه به تایبه تی که چاوی شین بین ، به لان که سه وز بین :
تووشی کاری نار هوا دی . که بین . ه که ی له سه ر چاوی لابر او چاوی
کراوه به شیمانی : هیندیکیش ده ئی مندالی له نه خووشی چاک
ده یتنهوه ، یا که ئاواره بین : دیتنهوه .

تاوه . ابن سیرین ده ئی ؛ - له خه و ندا دیتن : نو که ری مانی به که مالی خاوه ند
مال له مندالی خووی و خه ئکی تر داده چووینئ . که - به کی تازه ی هه بین
یا به کیکی بداتی : نو که ریکی باشی ده ست ده که وئ بالی جووی
ده یتنهوه . که له - دا چتیکی لی نابن : نو که ره که ی باش ده بین . که له
ناو - دا چتیکی بخوات له نو که ره که ی به هره ی ده ست ده که وئ .
که خوار دنه که ترش و ناخوش بین : خه و و خه فته .

تاووس : جووانی و شه بالی خو به ستدانه به که - ده نگي لی بین : بارانیکی
سه خه . ابن سیرین ده ئی ؛ تاووسی نیر . پادشاه . که - ی نیر بین :
له پادشای مال و پایه ی ده ست ده که وئ که بین - ی می هه به :
ژنیکی جوان دیتی و له وه ره مال و مندالی ده ست ده که وئ . دانیال ده ئی
- له خه و ندا ژنیکی سه ر به گیچه له که - یکی نیر له که لی باخووی :
وولایتی ده ست ده که وئ - له مانی و به وه به فریتنه دهره وه . ژنه که ی
به ره لا ده کا جابر ده ئی که - ی بکوژئ کچینی کچیکی گند ده کا .

تەبەك : ژنیكنی بارئز گارو خەم خۆرە كەمانی خەون دیتوو رەنئو دیتئە و
رینكای باشیش نیشانی خەلكی دەدات و لەخراپەو شەر پەشیمان دەیتئەو
كرمانی دەئە : كەبیینی - ی وی شكا یاوون بوو : ژنە كە ی لئە جووی
دەیتئەو یادەمرئ .

تەبالە : بڕوانە یسای .

تەبە (سو، الهامضة) . - لەخەون دا : بار شیوانە .

تەبە : پایە بەرزیتئە . كەلەسەر - یاقیشكە ی چیاپە كی دانیشتنی : تابروو
و پایەبە كی زۆری دەست دە كوی . كەلەسەر - ی راوەستاین : بەو
زووانە گەرە دەبێ و مان و ریزیشی دەست دە كوی . كەبیینی - مان
و ملكی وی : پیاوینكی گەرە رقی لئە هەندە گری و مان و سامانی
لئە دەستین . كەلەسەر - بكویتە خواری یالەویرا هەئیدیرن : بەهۆی
مردنی پیاوینكی گەرەو بەرزی دەبێ و زیان دەیتئە . كەبەرەنج سەر
كویتە سەر - بە كی : خەم و خەفەتە .

تەبەل : وەلامی ناخۆش و ووتە ی درۆیە ، كاروباری رەوشەن و ئاشكراپە
ئەوانە : یخە ی تەبەل لیدەری دە گرنەرە . كەبەهەوای دەنگی - . وە
هەنەری و بێ بەزەوی دادا : خەم و كارە - ئاتە . كەخۆی - ی لئە بدا :
كار یاوونە ی ناپەسندی لئە روودەداو بێ سووك دەبێ .

تەپ و مژ : كەهەموو شوێنێكی بگرت : گومراهی . بەلان كەروون
یتئەو . كاری باش دەبێ : كەبیینی وولات رووناكەو بووبە - :
مەرگی كۆت و بڕە .

تەخت : ابن سیرین دەئە : كەبیینی لەسەر - دانیشتوو و چیتكشی لەسەر
راخستنی : دەچیتە كۆچ (سفر) . كەچیتكی لەسەر راخراپ و لەسەری
نوستن : گەرەبێ دەست دە كوی و بەسەر دوژمناندا زال دەبێ لەبەر
ئەوێ كە دوو زمانە لە ئەنجام دا لەزار دەدری . كەبیینی - . كە شكاوو
ئەویشی لەسەر كەوتە خواری : باری دە گۆرئ و روو لەنزمی دەكات .

تەختە . که - بەسەر ئاویدا بىروات : لە گرفتارى ريزگارى ديت .
 - ي زور : هوى ساخى و ريزگارى به .
 - ي شەترىنجى . - بىيىنى : ژبايتىكى ريك و بوختى دەين .
 تەختى رەوان : نەخۆشى به کيىکه لەخزمان ، مەترسى تا که سەربازيىکه .
 هەنگرتنى - مەترسى و سامپىكى بىن ئەندازە به . که ئىکە لەى ترستەرى
 ، وەرەست گەراوه .
 تەرازوو : داد پرس (قاضى) . که بىيىنى - ي تازەى هەبوو يا کەستىک دايىويه
 لەو ناویدا داد پرس و يىلويىكى چاک هەيه . لىنگە تەرازوو : گوويى
 دادپرسى به . بەردى تەرازوو : داد و مەرؤقايتى به . بەرد لەناو - دا :
 گيرمو کيشەى لای داد پرسە . که - ي راوه ستاين و بىن ميل بىن : داد
 پرس بەداد دەجوو ئيتەوه . که - راست نەيىن : ئەويش ناراستە . شەهينى
 بشکىن : داد پرس دەمرى .
 تەرە . هەرچە کى تامى ناخۆش و تالايىن : زيان و ناخۆشى پتو به .
 - خواردن . خەم و خەفەت و ناخۆشى و نابووتى به .
 تەرەفرۆشى . - کردن : قازانجە . خوواردنى : خەم و خەفەتە .
 تەرزه . ابن سىرین دەلىق ؛ - لەخەونداديتن : تازارو تەنگانە به مەگەر کم بىن
 که - لە کاتى خۆى دايىن : بەهرەو گوشادى ريوو لەدانىشتوانى ئەوي
 دە کات . - ي بىن وەخت : خەم و خەفەتە .
 تەرس ، تەرسەقول : بروانە (رىخ) .
 تەرم (جنازە) . که بىيىنى - يان دەبرد : بەسەر چەند کەستىکى دا دەيتە
 فەرمان رەواو يىدايشيان لە گەل دە کات . که بىيىنى خۆى مردووه و
 دەبەنە سەر گورستانىن : بابە و قەدرە . که - ي هەنگرى و بىبات :
 سوودى لە گەورەيتىکەوه بىن دە گا . که بىيىنى چەند کەستىک لە پشت - ي
 وى بهوه دەريشتن و بۆ هەوا بەرز بووتەوه : يىلويىكى گەورە

لەسەفەرئ . كە - ى بىكەوئ يافەرئ درئ : بىن رېئز دە بىن .

تەسىيخ : بىروانە (بېسۆك) .

تەشت . ابن سىرېن دە ئى : - لەخەوندا كەنيزە كىكە كاروبارى مالى بەوى دەسىپىرئىت ، كرمانى دە ئى : ژىكى خىزمەت كارە . كە - ى ھە بىن يا يىدە نى بايىكىرى : ژىكى كارە كەر دىئىتتە مالى و باكەنيزە كىكى دە كىرى و مارەى دە كەت . كە - ە كە بشكى يابرىزى : كەنيزە كە كە ھەئىج تە كىر . ابن سىرېن دە ئى : كەسىكى لەخەونىدا - بكا لەشەرى دوزمناں دنىا دە بىن و دەر گالى خىرى لەسەر دە كرىتەو .

تەلاق : بىروانە (بەرەلا كەردنى ژن) .

تەماتە : بىروانە (باىنجان) .

تەناف : بىروانە (كورىس) .

تەئەكە . - ى مەى : جىژنەو مىواندارى بە . - ى رۆنى : ئاوبانىكىكى بىن رەنگ و بۆيە . - ى ئاوى : لە كۆچى دەربايە خۆت دوورخەو . ژن بى يىنى : بىن ئابرووى و بىن ناموسى .

تەئەوورە : ابن سىرېن دە ئى : كە بىنى لەمالى وىدا - لى دەدرئ وەلامى كارەساتە . كە - بشكى : بەشىانى . كەنەخۆش لىى بدا : دەمرئ . تەئەوور كەورەئى ، كووئىخاى مالى بە ، يا كابانى مالى بە . كە - ى بەدەستەو بىن : نىشانەى لەش ساخى و كاروبارىكى خاوەندمالە كە - بىكەوئ و تىك چى : نىشانەى رەنج و كارەسات و نەخۆشى خاوەندمالە كە - ناننى بىرژىنى : رۆزتى .

تەنگانە . ابن سىرېن دە ئى : كە بىنى لە - رىز گارى ھات و كەوتەخۆشى و كوشادى : ديارە كاروبارى رۆولەخۆشى دە كەتو بەئاسودە بى لەرەنج رىزگار دە بىن ، بەلان كەواش نە بىن وانى . جابر دە ئى : كە لەجىكابە كى تەنگ دا گرفتار بىن : تووشى تەنگانە بە كى دىتو رىز گارى نابەت .

که بۇ خوار دەمەنى توشى - بوويى : رۇزى بەسەختى دەست دە كويى
تەنگى و تەنگانە باش نين .

تەنگى : بىروانە (تەنگانە) . تەنىشت : بىروانە (كەلە كە) .
تەواو بوون : ھەر كەسىكى بىيىنى كە كاروبارى بەرئىكى تەواو بووہ : بارى
دە كۆرئى . كە بىيىنى تەواو نە بووہ : لەوانە بە تەمەنى كۆتاو يىداد بى و
تۆلەشى لى بىستىزئىتەوہ .

تەوور : تۆكەرىكە كارئىكى بى بىپىرئى و چا كى نە كا تاجارىكى تر
بى نە كەن . جابر دە لى ؛ لەخەوندا - پىاويكى ترسە تۆكەو ھاودەمى
پىاوانى خرابو دووزمانە كە بىيىنى - ى لەدەست دایە يا كەسىك داوبەتى
لە كەل پىاويكى وە كوو سەرەوہ دۆستايەتى پەيدا دە كا . كە - ى بشكى
ئاكامى دە گاتە سەرى و دەمرئ .

تەورات . ابن سىرىن دە لى ؛ كە بىيىنى - ى دەخوويند : ھىزى دەستدە كويى
لە پىاويكى گەرەوہ . كە بىيىنى - ى فىزى كەسىكى دە كرد : لەوہوہ
خىزو سوودى بى دە كا .

تەويلە - ى ئازال و مالانان : داوئىن پىسى و بى ئابرووى و رىسواى و بىرئىزە
تەيلەسان . ابن سىرىن دە لى ؛ پابەو گەرەيى بە . كە بىيىنى - ى خاوينى ھەبە
دل فراوانى و مرؤقابەتى دە كا .

تەحت البحرى : بىروانە (ژىر دەريائى) .

تر !! - كەنەن لەتتو خەلكى دا گوويىان لى بى : ووتەبە كى رەقى لەزارى
دئتە دەرى و بى رىسوا دە بى . كەسىكى - ىكى دەنگدارو بۆكەنى
لى بقمومى : كارئىكى واى لى روو دەدا كە خەلكى لى توورە بى و
بەسەرى دا برؤن . كەدەنگى ھەبى و بى بۆن بى : لەكارى كەندە
دوور دە كويىتەوہ و خبىشى لەدووايە .

ترسان : ابن سىرىن دە لى لەخەوندا - : ھىن و دلىيى و پىرۇزى بە . كەسىكى
كە لەخەونى دا بىيىنى كەدە ترسى و بەلان نازانى لە كى دە ترسى . لەو كەسە

که لږی ده ترسی تووشی ناخوښی دی . که له وزیاتر له جانده وهریځي بترسی :
له نزیکانی خوږی زبانی پیده کا .

ترش . - خواردن له خهوندا : خه و نیکه رانی به به تاییه تی میوه ی ترش .
که په کیک چتیکی ترشی بداتی : له ووه خه و خهفته و نازاری پیده کا
که خوښی هی وابدا به خه ټک : خه و نازاری پیده که به بیت خواردنی - بڼه سوده
ترنج : دانیال ده ئی ؛ - هه رچه پده به رهنګ زهر دیشه به لآن تام و بونی
خوښی هه یو به دیمه نیش جووان و خاوینه دبتنی له خهوندا باشه ، به ک
یادوو یاسی - ان له خهوندا دبتن نیشانه ی مندال بوونه . که زور بڼیری
مال و به هره به کی زوره . - ی سوز دبتن له هی زهر د پاشته . که هی
هه بڼه یه کیک یداتی : له که ل وی ده پته دؤست . که ټکی له که ناری
خوږی بڼیری مندال ټکی جووانی ده بڼی .

نری : رږدی و چاو چنؤ کی به . خواردنی - هه و او هه و س به رستی به .
دبتنی - ی که بشتو : به خه وهر به به لآن هی که بشتو هه و یو هه و پدی
نه پشکو و توه . - ی ردهش : خه و دوژ منایه تی و نرسه و به ربه رنه کانی به
له کاتو بڼ کاتدا . - لی کردنه و : سوودو که لکیکی زوره . - ی سږی
له کاتی خوږی دا خواردن : مال و به هره به ، له بڼ کات دا : زیانه . هی
سووریش وه کوو - ی ردهش وایه . - کوشین و شیره که ی له کوو به
بکری : مالی زور له کهوران ده ست که وته . هیندی کپش ده لږ ترږی
ردهش و سږی - کاتو بڼ کاتدا مندالی باشه ، مالی رموایه ، زانیاری به
ده لږ کوشینی : مالی پریت و پتزه ، به هره و گوشادی به ، له قانی و
فری رزگار بوونه . - له ناو تاشتی دا کوشین خزمه تی ژنیکی که وره
ده کا . که له کسه دا بکوشری : خزمه تی له چهران ده کا .

باک . دبتنی : - خه و خهفته خواردنیشی : خه و گینچل و کاره سانه
هه ټکی له بهر نه خوښی - بخرا رزگاری به له خه و ، به پیچه وانه خهفته

تس . لەخەوندا - كەندن : راز ئاشكرا بوونە ، باوونەيشكى وادەدر كىيىنى
كە ئابرووى بيات .

تف . ابن سیرین دە ئىي ؛ لەخەوندا - فريخ دان : نيشانىمى وەيە كەوونەي
نارەواي لەزار يىتە دەري . - بۆ ھەر لايە كى فريخ بدا : قسە لەبابەت
خەلكى وي وە دەكت . - بەدبوارى دابكا : مالى خوى يىچى دەچوئىنى
- بەزەوى داکا خوى لەناو دەچى . - ي بەدبوارى داکا : پەيىانى
دەشكىيىنى و سووئىندىش بەدرو دەخوا كىرمانى دە ئىي ؛ - ي گەرم :
تەمەن دريژى بەو ھى ساردىش مەرگە . - ي رەش : خەفەتە . - ي زەرد
نەخۆشى يە . كەبيىنى تفى لى دە كەن : تانوت لەمال و مندالى دەدەن
- ي خوويىناوى : مالى نارەوا خواردنە .

تفەنگ . دىتى - تەوش بوونى پاىە يە كى بەرزە . - باويژى : وەلامى
ناخۆشە . ئاويژتى - : يەلو كيشە كيشە لەسە مال و سامان .

تفنگ : بىروانە كە پۆ .

توو (مەنى) - مندالە ، ابن سیرین دە ئىي ؛ دىتى - لەخەوندا : مانيكى
پاىەدارە كە - لەسیرەتى يىتە دەري : ھىندەي وي ، مال دەستە كەوي .

توو . - ي سىي و شیرین خوواردن : رۆژى يە لەكاتى خۆيدا ابن سیرین
دە ئىي ؛ بىچ وەخت : خەم و خەفەتە . كىرمانى دە ئىي ؛ كەبيىنى - ي شیرىنى
دەخووارد : لەمرۆڭىكى رەندو جووامىژ بەخشش و بەھرى دەست
دە كەوي . - ي رەشو بىچ تام خواردن : خەم و خەفەتە . توودىتىن باشترە
تۆبە : بىروانە پەشيمانى .

تۆپ (چەك) . دىتى - : باداش و تۆنەي چا كەبە بەشيۆمە كى دىنبايى
يىستنى دەنگى - : مەردنى بە كيك لەخزمانى ، ئاويژتىنى سى تۆپ :
سەر كەوتن و پىرۆزى بە كى گەورە يە .

تۇپىن : تېشكارتىكى كەمە لەنەنجامى گوون نەدان و خاۋىتى دا دېتىنى
تۇپىنكاران : رووداۋىتىكى كەمە كەجىي مەترسى نەبى .

تۇر . - ى ترش و تال و ناخۇش : خەم و خەفەتە ! كەبخورج خراپىرىشە
بەلەن ئەۋەى كەتامى شىرىن و خۇش بىن كەمىك سوۋى ھەبە . جابر
دەلئ دېتىن و خوۋاردنى - ى : باشە .

توانەۋە : پىشكۇتى و خەۋىتىكى خراپە لەھەموو بارىكى دا .
توۋتن . دېتىنى - كەبغۇشىكى دەمە كى بە ، كىشانى - دۇستابەتتىكى سادەبە
توۋتى . ابن سىرىن دەلئ : دېتىنى - لەخەۋندا : مىندالى نۆكەرە . كەبىنى
- پە كە لەدەستىۋىدا فىرى : مىندالە كە كۆچ دە كا . كە - لەگەلى باخوۋى :
چىتىكى وادە كا لەخەلگى سەرسام بكا . دېتىنى - مى : كچە . ھى
نېزىش يىۋىتىكى ئاينىدارە . يانۇ كەرىكى پارىزگارە ..

توۋتيا : لەلای كىرمانى مالە . كەبىنى - ى لەچاۋ دە كىشىن و مەبەبىشى
رووناكى چاۋە نېشانەى ئاينىدارى بە كەمەبەبىشى وانەبى : خۇى
بەدرۇ بە ئاينىدار نېشان دەدا . جابر دەلئ كەستىكى بىنى كە - يان
داۋەتەن ھىندەى وى مال دەستە كەۋى . كە - ى بخوات : ھەۋارو
دەستكورت دەبى . - لەبن ھەنگل نان بۇ بۇغۇشى : خۇنۋاندەنە .
تۇۋچىن : زۇر باشە پىشكەۋتىنى كاروبارە ، پىش يىنى يانى بىر سوۋە ،
بىر لەدوۋا رۇۋ كىردنەۋەبە .

توۋر دېتىن و خوۋاردنىشى خەم و خەفەتە . ھەر كەستىكى نوۋرى بىداتىن
خەم و خەفەتى لەۋەۋە پىدەگات . كەخۇى - ى بىدا بە كەستىكى تر يا
فىرىى دانە دەرىج و لېنى نەخوۋا لەخەم و خەفەت رىزگارى دى .
توۋرە كەۋ خورجىن ى بىر : ئاسوۋدەبى و گوشادى بە . بەتال قەرزدارى بە
توۋرە كەى سەرى ووللاخان . دېتىنى - كەتازە بىن خىر - سوۋە - كە - ى
ھەبى يايە كىكى بىداتىن : سوۋو كەلگە لە ناۋچونوزىر بونى بە پىچەۋانەبە
تۇز كەبىنى - لەسەر چىتىكى نېشتوۋە : بەقەد - كەى مالى دەست دە كە .
ۋى ابراھىم دەلئ ، كەبىنى روۋى تۇزاۋى بوۋە توۋر رەنج و
مەشكەنچە دى .

كەتۇزى لەسەز زەوى خۆى بىيىنى : ھىندەى وى مال دەستە كەوى
كەلەنئىوانى زەوى و ئاسمانى دابگىرى : نىشانەى وەبە كەكارىكى نېيىنى
لەوشوويىنى دا ھەبە خەلكى نازانن كەچۇن لەژىر بارى بچنە دەرەو .

تۆشكەى سەرى مەزبان : ابن سىرىن دەلى ؛ كەبىيىنى - لەسەرى ھەلەورى
لەبە كىكەو زىبانى پىدە گات . كەبىيىنى - ى لەسەرى دانەما : لەزبان
ھىيىن و دلىادەبى كەلەگەل - توو كى سەرىشى ھەلەورى : يىخەفەت دەبى

تۆق . كە - ى لەبىيى خۇيدا بىيىنى : ترس و ھەراسە . كەدوو - ان لەبىيى
خۇيدا بىيىنى : پابەدارى و دلقابى بەلەئايىن و گىتى دا . كەبىيىنى خەرىكى
كۆچىكى بەلەلەن - ى لەپىدەبە : لەو كۆچە زۆر دەمىيىتەو و نىشتەجى
دەبى . نەخۇش - ى لەبىيى خۇيدا بىيىنى : چاك دەيىتەو . پادشا لەبىيى
خۇيدا - ى بىيىنى لەپادشا بەتى دا دەمىيىتەو . ابن سىرىن دەلى ؛

دېتى - گومراھى و ئارەزووى ئارەوا بە . كەسكى تۆقى لەگەردىنى
خۇيدا بىيىنى : بەگومراھى دەمرى . كەلەبچەى لەدەستى : رۇد بىخلى بە
تۆكەتان : دېتى - : خەم و خەفەتە . خەوار دىشى كەم بوونەو ەى مالە .

تونگەى پىر : مەستى و ھەوا و ھەوس پەرسى بە . - ى بەئال : خەم و خەفەتە
تيانچە (تيانە) : كابانى مالى بە . كە - ى نووى بگىرى يابە كىكى تىرىدانى
رووشەيىك بەسەر كابانى مالى دىت . كەخوار دەمەنى لەناو تونگەى
دايى : لەلەبەن كابانى مالى وە سوودى پى دەگا . چنى ناخۇشى تى دا
بى : لەو وە زىبانى پى دەگا .

تير . دانبال دەلى ؛ يايوىكى راستىز و سوود كەيىنە . لەلاى ھىندە كانىش
باشملە (غىبە) . كەبە كىكى تر بەر كەو بۆى باوى : وەلامىكى بۆدى
جابر دەلى ؛ دېتى - ھىزە لەگوفتارىكى دا كەلەراست دوژمان دا

ده لئی به تاییه تی که - که یولاو رووناک بی . هی شکاوو ژه ننگلوی وانیه
دانیال ده لئی : دیتی - له خون دا مهر گیککی پر مه ترسی به . که تیری
هه بی با دایتیانن : کاروباری دروست ده بی .

نیرواویژ : باوه ری و دنیایی به خو بوونه . که یشمه ر که بی : نازایه تیکی
پر سووده .

نیرو که وان : سر که وتن و چیره بی و ده ستلانه . - له شوویتی یشمه ر که -
یتی دا دین : له به لامار و هیزش و ده ست دروژی دا یشکه و تیکی پر
سووده .

تیزای . له لای دانیالی تیزای : له تینوویتی باشتره .

تیزی . کرمانی ده لئی ؛ - بی نیازی به . که خوی به برسی بینن : تاوان ده کا
باشترین خون له و باباه تهوه تهوه به که نه برسی بی و نه تیز .

تیز کردن . - ی شیر : یشمه ر که یشکه نه خوش یا بریندار ده بی .
تیکول . - ی دار که سوز بی : خون بین . به هره و روژی ده ست
ده کهوتی .

تینوویتی . ابن سیرین ده لئی ؛ تیزای له - باش تره . که بینن زور تینووه و
تاوی ده ست نا کهوتی : تووشی خه و خهفتو ره نج ده بی . که - بی
و تاوی ده ست کهوتی و یا که سیککی تر بیداتی و نه بخواتهوه : له ره نج
و گیجه لان رز گری دیت و به تاواتیش ده گات .

که تینوو بی و تاوی ده ست کهوتی و یخواتهوه : تووشی داوین
یستی و تاوان باری دیت به لان به شبانی ده کیشی و ده یتنه
باریز گار .

جائره : ابن سيرين ده ئى ؛ - لهخوندا : خەم و خەفەتە . خوواردىشى :
 دوژمنابەتتى و كەم و كوورى مانە . دىتنى - لهخوندا بىچ سووده .
 جادوو : دىتنى - لەخستە بردن و دەست برين و ساخته كرده . ابن سيرين
 ده ئى ؛ - بى كردن لەخوندا كارىكى بووچە . كەبىننى لەخوندا-بى
 كرد كارىكى بووچو بى - رەو بەرەبە . بەبىرو راى ھىندىكان -
 كردن : پىكولچاندن و دووزماننى و درۆ و لەخستە بردنە .

جار (جارى شەر) : اعلانى جەنگ ، پىرۆزى و دەستەلاتە بەسەر دوژمنان
 جاسوس : برۋانە (شۆفار) .

جاشك : ابن سيرين ده ئى : كەبىننى - ئىكى ھەبە : تالان و بەھرەبە كى بى
 دەگات كەبىننى سوواری - ە كە بوو و یرامى بەتتى : سەرکیش و
 گوناھ كار دەبى كە شەرئى لەگەن جاشكە كەى بكا دوو پىاوى
 بى تايىن بۆ وى شەر پىكەو دەگەن . كە جاشكە كە یتتە ناو مالى :
 بى تايىنكى دىتتە ناو مالى كە جاشكە كە لەبەر دەستى وى ھەلئى
 روو لە خرابى دەگا .

جانى لۆكە (دايرۆچكە) دىتنى - دبارە داوئىك لەسەر رىنگاى ھاتو
 بەختيارىتى تۆ دانراو تەو دەست لە - دان بەھرەو بەشە . كە -
 بەخەون دىتووەو بەدات : پاش ملەو بەرگۆبى بى جىبە . ابن سيرين
 ده ئى ؛ لەخوندا - دىتن : نىشانەى پىلوىكى بى تىن و گومرەبە .
 كەسكى - ى بگرئى بەسەر پىلوىكى دا زال دەبى لەلاى
 ابراھىش جۆلابە .

جام : كرمانى ده ئى ؛ كە جامىكى پر ئاو باگولوى ھەبى يا بىسدەنى و
 لىھى بخوواتەو : ژنى دەخووازی يا كەنیزە كىكى دەكرئى و
 مندالىكى تايىندارى دەبى

که له ووه ئاسوده بې ده بښي . که ناوی جامه که ی بریژی و جامه که
 بېښته ووه منډالې ده مری . که جامه که بشکې و ناوه که شی بریژی :
 ښانه ی مهرگی ژن و منډاله که به تی . جابری مغربی ده ئې ؛ که چه ند
 - ټکی له سر تاقه و رنجه دانایې ؛ به نه ندازه ی وان که نیزه ک و ژنی
 ده بې که جامی سپی و یا سوز بښي ؛ ژنی ناینداری ده بې . - ی
 سوور ؛ ژنی هاوده مو دوو زمانی ده بې . - ی زهره ؛ ژنی نه خو ش ده بې
 جانه وری درنده ؛ ابن سیرین ده ئې ؛ که بښي - ه نو ه موویان بوته
 که ر یا به کیکې بوو به که رو مویشر بوو به گاو یا به کیکیان بوو به مهر ؛
 دهر گای رۆزی له سر ده کرښته ووه به لان زیانی بو وې ده به . که بښي
 چوار پې به کانی دی بوون و اتابه کانی به پیچه وابه به . مغربی لای وابه
 که بښي گوشتی جانه وهرانی ده خوارد . مالی خه لکی به فرت و فیل
 وده دست دښي . که بښي خوی بوته - ؛ هوشی نایښي . که بښي - ان
 له که ئې داخوون ؛ ده ښته پادشا . که - ان بکوزې ؛ به سر دوژمناندا
 زال ده بې . ده نگي - ؛ ده نگي دوژمنانه .

جهرده ؛ بروانه (رېگر) .

جهرگ . ابن سیرین ده ئې ؛ - له خون دا ؛ مالی نه ښي به که بښي - ی
 مرویانه ؛ مالی شار . راوهی ده دست ده کوچ . که بښي - ی خاو یا
 کولای زور ده سته کوت ؛ که نه . - ی گاو مهریش به هر به .
 هیندیکش ده ئې - له خون دا منډاله . که بښي - ی له مالی وی
 ده به نه ده ری یا به ناگری ده یان سو و تاند مالی لی ده ستیری .

جهنگل ؛ پیشیاز و داخوایانی اهر چاوان باش و له نه ښي دا خراپه
 - ی پرو زور و ټیکچر ژاو مال و سامانیکې زور و ناوه دانې به
 که ران به ناو جهنگل دا نار ه زور سو دای خو دوور خه نه ووه به

بەرھەم ھېنان و دامەزراندنى - بۇ سووتاندن : مال و ساماننىكى زۆرە .
 نىگەرانى لەچوونە ناو - : دل و دەروونى پىسو کردارى بىن ئابروونە بە
 جەوال . ابن سىرىن دەلىق دىتنى - نىشانى پىلوىكى زانايە . كەبىنى - يىكى
 تازە و گوشادى ھەبە : سوودە . ھى گچكەش ھەر بەسوودە .

جەھەننەم : بىروانە (دۆۋە) .

جە . ابن سىرىن دەلىق - لەخەوندا ۋە كە - ى پاك و فراوان بىن : ۋىكى
 چاك و خۇشخو دىتىق . كەوا نەبى و انبە . كە - كەى بدىق يابسوتىن
 لەگەل ۋە كەى لىك جەووابەز دەبنەو . لەبەر كردنى - بەزستان
 لەكۈە كانى تر پەسند ترە . كە - يىكى نوئى ھەبى يا كەسىك داپىتى
 و سەوز بىن : ۋىكى پاك ئاين دىتنى .

جىجال (دجال) . - لەھەر شووئىكى دا بىنىرى : لەو شووئى دا درۋزنو
 گىر و گىچەل كۆ دەبنەو و خىرو پىت و پىرۋزى لى نە .

جىچىل . ابن سىرىن دەلىق : كەسىكى لەخەونى دا بىنىرى جىچىل بۆتەو و مووى
 سىبى رەش ھەلگەرپاوتەو . دادەمىنى . جىچىلىكى نە ناسراو بىنىرى : لەدوژمىنى
 خۇبەو . كەنەفتى دەمىنى و ئاوانىشى پاك نابت . كەبىنى جىچىلىك پىر
 بوو : رىزى پىر دەبى . ۋاناش لەو لىكەدانەو ھەبە وە كوو پىلوانن .

جىرەمى بالئەدان سىلەبى ۋن و مىزدانە .

جىزا بىروانە (سزا) .

جل و بەرگ : بىروانە (بەرگ) .

جلاد : بىروانە (خوئىن رىز) .

جل شۆر : دووا رۆۋىكى رىووناك دىروسكە دارە - ى مانى : گىران و
 زىندانە .

جل شوری . ابن سیرین ده ئی ؛ كه بیینی - ده كرد له گوناهان پهشیان ده یتتهوه جابر ده ئی ؛ كه - ی دیت پیاوړیکه خبرو چا که ی ده کات . جندؤ كه . دینتی - شهرو کیشه ی ناو مانله ره نیچ و نازاری گیانی به - هینانه ژیر ده ست ؛ به سر دوژمنان دا زال بوونه . كه - جادووی لی کردی بهخت و هاته . كه - مرؤی بیات بهد بهختی به کی ترسینهرو سامداره . كه - ی بیات ناره زووی یتك دی .

جیو . ابن سیرین ده ئی ؛ كه بیینی به کیک - لی پی ده دا باری چاك و به سر - ده ریش دا زال ده پی . كه هویش - به به کیکی بدات ههروا به چؤ کرمانی ده ئی ؛ كه له خهونی دا - ی ووشك یانه را کولاو سخوا ؛ سوودی کی که می پی ده گات - ی هه پی بادایانی هینه . وی خیر و سوودی پی ده گات ، نیشانه ی لهش - اخیشه - چساندن ؛ مانداري کردنه . چؤ له خهوندا ؛ مانله .

جوو (جووله كه) ؛ ابن سیرین ده ئی ؛ كه سیکي له خهونی دا بیینی بۆته - کاریکی نارهوای لی پروو ده داو یارمه تی وان ده دا . كه بیینی بۆته - یا و نه له یابوت په رست ؛ گومراهی به . كه له خهونی دا بیینی كه - بهك موسلمان بووه ؛ موسولمان ده پی یا ده مرع .

چؤ كه . ابن سیرین ده ئی ؛ - ی ئاوچ له خهون دا كه ئاوه كه ی ، خاوین و نامی خوش پی ؛ زینده گانی خوش ده پی كه بیینی له - به کی نه ناسراو دا ئوی پرووی ده خواردوه كه هو كه سه له هه نده ران یاله جیکای یتگانان دابوو پی خهریکی کاریکی پی سر و شوین ده پی و ته مهنی خوی له وچ دا به سر ده باتو به قه د ئاوه كه ی که لی خواردۆتهوه - سوودی لی ده ست ده کهوی . كه ئاوی - سوویر یا تال پی ژبانی به ره و ناخوشی ده بانه سر . ابن سیرین ده ئی ؛ كه - كه ئوی ره وان و پاك پی ؛ بهر یزو خوشه ویست ده پی ، که وانه پی وانه .

جولابی . ابن سیرین دہ لئ - ییائی کی رارہ وہ یا پیکہ بہ گیتی دا دہ گہ . ری . کہ بیینی - ہر گی دہ چنی : لہ گہل بہ کیکی شہر و دوژ منایہ تی لی دہ قومئ . کہ بیینی ہر گہ کہی بہ تہواوی چنیوہ : خہ مناک و بہ ہرؤش دہ بی .

چیژنہ ابن سیرین دہ لئ ؛ کہ چیژنہ ی قوربانئ بیینی کاری بہ پیاریکی تیکہ پشتوو دہ بی . کہ - ی رۆژووان بیینی : سوود لہ پاریز گاریکی دہ بیینی ابراہیم دہ لئ ؛ کہ بیینی جہ ژنہ بہ و بہ رازا وہ یی دہ چنہ دہ رہ وہ ی شاری کہ خہ لکہ کہ تابروومہ ند بن : تابروویان ہتر دہ بی . کہ گیرا بی ہر دہ بی . کہ ہو خہ ونہ ی لہ نزیک جہ ژنہ ی بیینی لہ گہل ژیر سہوداہ کی دہ کت و کاروباری بہ سختی ریک دہ کوئ . ہر خہ ونہ کہ لہ سہرمانی سال دای : باشترہ .

جیوہ . ابن سیرین دہ لئ ؛ کہ سیکی بیینی کہ چۆتہ ناو کانئ - و - ی لی دہ ردینئ : ژنہ کہی تووشی کاری خرابہ دئ . خواردنی - : رنج و زیانہ . کہ بیینی لہ ناو کانئ - دا نقووم بووہ : ژنان جادووی لیدہ کن کہ - ی ہرؤشی یا پیدا بہ بہ کیکی تر : لہ - کر و فرت و فیلی ژنان دلنیا دہ بی .

جیوہ ی دارئ ابن سیرین دہ لئ ؛ کہ بیینی - ی ہہ یہ و خوواردی : مالی کہ سیکی دہ چوونئ . کہ بیینی - ہہ یہ و داویہ بہ کہ سیکی تر مالی خوی دہ دا بہ خہ لکی .

چار شيو . ابن سيرين ده ئى ؛ دىنى - پەردەى نامووسى ئافرەتانه . که وه کوو ژنان - ى پۇشپى ؛ نيشانهى خىز و شەرى دەنووينى ، خەلکى يىزو بوى لى دە کهن . که چار شيوى بدرينى و يايىسوويتىنى ؛ پەردەى راز يا نامووسى وي ، دەدرى ، کرمانى ده ئى ؛ که سىکى - ى ھەبى و يا ييدريتىنى ؛ ژنيکى تازە دىنى . که - ىکى نوويى کرى بى ؛ که نيزە کى دە کرى و مندالى لى دە بى . ئافرەتیک ھەو خەونەى بىنىنى ؛ مېردى دە کا ژنيک - ى بە درايوى و يا بەسووتاوى بىنىنى ؛ بەرە لا دە کرى و يا مېردى دەمرى .

چا که . ابن سيرين ده ئى ؛ - له گىتى دا نيشانهى گەورەى . ابراهيم ده ئى که بىنى چا کهى له گەل يە کىکى دە کا ؛ نيشانهى سېلەبى و دە بشکىنى چال . ابن سيرين ده ئى ؛ دۆزىنەوى گەنج و دەستکەوتنى ژنە . له - کهوتن بى (خطر) . له - دەر کهوتن ؛ دلداریتى راستە قىنە . - ھەلکە ندن ؛ سوودو سامان و مالى زۆرو ژنە که یە کىک له کاتى ھەلکە ندنى - دا یارمەتى بدا ؛ نيشانهى وەبە که یە کىک له تىوانى وى و ژنە کهى خوى دا دە لا ھەو دە بوى بائیل و فەرەج ژنە کهى بدات بەو ؛ چوونکو ھەلکە ندنى چال ؛ فیل و فەرەجە .

چالو . ھىندیک دە ئى ؛ ھەلکە ندنى - و دەرھانتى ئاو ؛ مارەبى بىرینە که بىنى - بۆیە کىکى ھەندە که ند ؛ دە پىتە دە لالی وى بۆ ژن چارە کردن .

چاندن ؛ ابن سيرين ده ئى ؛ تو چاندن لەخەون دا و دووبارە کۆى کا ھەو ئابروو و گەورەبى دەست دە کوئ . لەو شووینەى که چاندووبەتى تەگەر دە بخوارد ؛ باشتربن و بىر بەھرە نریشە .

تەوی کە چاندوویە ئەگەر لەخەونی دا چیتکی بۆ بەرھەم نەبوو
نەزانی ئارانە چییە و کەم و زۆری چیە : خەم و خەفەتە .

گەنم - خێر و چاکەبە . کەجۆی چاندین : ماڵ و سامانی بۆ کۆ
دەیتەو . کە ھەرزنی چاندین مائیککی کەمی دەست دەکەوێ
کە نەسک و پاقلە و لوویای چاندین خەم و خەفەتە

کە لەزەوی خۆیدا بچین زیتکی دینی کاروباری یتک دێ و ماڵ
و سامانی بە کەزەوی خۆی بەنەچنراوی بچین دوزمنایەتی
لەگەڵ بە کیککی لێ بەیدا دەبێ کە دینی بۆ شووێتکی مەجھول
تۆوی دەچاند و شین بوو کاری خێر و جوامیرانە دەکات .
کەجۆیا گەنم یاداری لە زەوی خۆیدا دەچەقاند پایە و خوشەوێستی
و دێزی بێردەبێ

دانیاڵ دەلێ دینی چاندن و دروینە لەخەوندا بەمەرجی کە گۆلە
کانی دەخڵ بێ و گەشتی نیشانی سوودە کە نەگەشتی و
سەوز بێ نیشانی نەخۆشی

چاو ابن سیرین دەلێ : - لەخەون دا یانیککی بێنەرە کە بەوی دێی
دزگاری دەست دەکەوێ - ی شین ناپەسندە - رەش کە شین
بنوینێ مندالە کە بێنی کوێر بوو : لەرێنگای راست وون
دەبێ یا مندالیککی دەمرێ . کە بێنی چاوێکی کوێر بوو تاوانیککی
کەورە دەکات بە دەستیککی بابەلاقیککی یا بە بە کیک لە

ئەندامە كانى ، ياكەرمە سائىكى لەكار و بارى خەزى يى دە كات .
 كەرمەنى دە ئى ؛ كەكلى لەچاوى بىكات : باشە . كەكلى بۆ جوانى
 لەچاوى بىكات : خۆى بە ئاينىدار دە نوپىنى تا بەرپەز يى كەكلى بەدەنى
 لەچاوى بىكات : مالى دەست دە كەوئى كەبىنى چاوى كەز بوو :
 بەزى و ئاشكەرا دوو روو كەبىنى لەسەر لەشى وى چاو زۆر
 ھەبە و ھەموو چىكىشى بەچاكى دەدەت : كارو بارى راست دەبى .
 كەبىنى چاوىكى وى كەسەك ھەيكەند ھەبە كەچاوى وى
 بەوى بەوشەنە وە كوو ژن ، مەدال ، مال ، باخ و ئىتر لەبەرچاوى
 وى وون دەبى . كەچاوى وى لەئاسنى يى : پەردەى وى دەدەئى .
 كەبىنى ھەر دووك - ى ھەلەلەسا بوون و نەتوانى ھەئان يىنى :
 لەگەل مەوئە كى ھاودەمى گەتو گۆبەك دە كات . كە ھەر دووك
 چاوە كانى ھەلەكەندەرنى : لەئاسنى بەرى بە . كەبىنى تەنھا چاوىكى
 ھەبە وونەبە كى نەرەواى بەسەر زارى دادەت . كەبىنى چاوى
 بە كىكى رەش بوو بەلان شىن ھەلەگەرا بارى وى تەك دەچى .
 كە ھەردوو چاوە كانى سبى يى و دووبارە رەش يىتەو . نەخۆش
 دەبى و يالەگەل بە كىكى دوژمنایەنى پەيدا دە كات .

چەتر . ابن سىرىن دە ئى ؛ كەبىنى لەسەر سەرى وى - ى ھەلەدەرن :
 دەیتە پادشا ، كە لە وانەش نەبى گەورە دەبى . كەبىنى - ى
 پادشاى بەدەستەو بە لەپادشاى نەزىك دەیتەو .

چه خماخ (نی تاگری) و بهره کھی : هیزو تووانابه .
له - ناگر دهرین که چرا و مؤمی بین هه نکات : داد و مرؤیه تی و
زانت و بههره و یلوه تی به .

چه رخ (سه قر) . کرمانی ده ئی ؛ - له خون دا دیتن . یلویکی که وره به
که به سام و هیزه . ابن سیرین ده ئی ؛ پادشابه . که - ی کتوی بینین
مندائیکه بگاته بلسه ی خو ناسین (بلوغ) که - ی بگری و راوی
بین بکات : پادشا بین دادی له گهل ده کات . که پادشا - ی بداتی و راوی
بین بکا : ریژو قه دری له پادشا ده ست ده که وی و بین دادی له گهل
خه نکی ده کات . که - راوی بکات و ته ویش یگری : مندائیکی که لله
ره فی ده بین ؛ که له گوشتی - بخوات : له مندالانی ره نج و خراپهی
ده بین . که بینین - له مالی وی دا یه ک جارو دوو جار ده بخویند :
زیانی بین ده گات . که سنی جار بخوینن : زیانی تیدا نیه .

چه شنی تهنک (سووتاندن وه یا ته قاندنی) : که یف و خوشیت له ده ست
ده چی وه یا دوستیکت مهر گ بهره نکاری ده بین .

چه قل . ابن سیرین ده ئی ؛ که له گهل - شهر بگری : له گهل خزمان
دوژمنایه تی ده کات . که بینین - که مهی ده کات سودا سه ری
ژنیککی ده بین که گوشتی - بحوری : مال و سامان و له نه خوشی
چاک بوونه وه به .

چەقەنە (مرازی بەزمی) . ابن سیرین دە ئی ؛ لەخەون دا - دیشن : درۆ و
 ووشە ی بوو چە . کەبیین - ی لی دە دا : ووتە ی بووچ و درۆ دە کا
 وە با خەم و خەفەتی ی دە گات . کەبیین پادشا - ی بدانی : لەپادشاوە
 خەم و خەفەتی ی دە گات . کە - ی نیری داو شکاندی : لەدرۆ و
 دە لەسە ریزگاری دیت . کەبیین - ی لەسەری خۆی دە داو لێدانی
 - ی نازانی کە زانا ی : خەنکی لەوی فیژە زانست و زانابی
 دە ی .

چەك : چینگاو پایەو شان و پلە ی بەرزە . کە لە گەل چەك تیر و کەوان
 ھە ی باچتیکێ تر دە یتە خواوەندی چینگاو دە وائە ..
 چەك بە کار بردن : مەرگی بە کیکە لەخزمان .
 کەبیین ھەو مرازانە ی کە شەری ی دە کرێ لی ی وون ی یا لە ناو
 بچن : لە گەرەبی دە کەوئ .
 بە چەك بریندار بوون مەزگینی کە سبکت بۆ دێ کەوات دە زانی
 مردوو یا وون بوو بوو .
 چەك ھەنگرتن : بە شانازی و پایە ی بەرز دە گەیت .

چەك (قۆچان ، ھەرات ، ھەوائە) کە - ی مۆر کراوی دەست کەوئ
 یا ییدەن : سوودی دەست دە کەوئ کەبیین - ی مۆر کات یا
 ھە ی سوود و قازانجە . کە - ی لی وون ی یا سووتی دە مری .
 مەری دە ئی ؛ کە - ی مۆر کات یا ھە یبوو امزایە کە لی ھەنگرتن
 کەم و کووری دە کەوئە نار مالی وی ھەو .

چە كوچ (چە كوچى گەۋرە قورس) . كەبىنى - ى زۆر ھەبە يا كەسك
داۋىيە بەۋى : دەيتتە برادەرى گەۋرەى ھۆزىكى و سوۋى لى
دەست دە كەۋى . كە كەسك ئاسنكەرى نەزانى كە - ى لەندانى
بدات : نىشانەى ئەۋبە كەلەنئوانى دوو گەۋراندە دوو زمانى دە كا
و تۆۋى دوژمنابەتى دەچىنى كە - كەى لى وون بى : لەبرادەرايەتى
' گەۋرە كەى دوور دە كەۋىتەۋ .

چەنە كە ابن سىرىن دەلىق ؛ - لەخەۋندا گەۋرەى مائىيە و خاۋەندى
كارى زۆرە . كەبىنى - ى ۋى ئەستور و گەۋرە بوۋە : خلو و
خىزان نزم و پەرىشان دەبن . كەبىنى لە چەنە كەى ۋى خوۋىن
رەۋان بوۋە ھىندەى ۋى لە گەۋرەى مائىيە زىبانى بى دە گات ،
ھىندىكش دەلىق : لە كار و كردار و سوۋداى دا كەم و كوۋرى
بەيدا دە بى .

چەنگ (چەنگال) . كە كەسك ۋە كوۋ بالندان خەۋى بە چەنگال -
دار بىنى : ھىزە بۇ كار و بارو بەسەر دوژمنابەتى دا زال دە بى .
كە چەنگالى بالندانى بە دەستەۋە بى سوۋدو كەلكى دەست
دە كەۋى .

چەۋەندەر ابن سىرىن دەلىق ؛ - لەخەۋن دا خەم و خەفەتە .
خواردىشى خەم و خەفەتە . كە چەۋەندەرى لە مائىيە فرىج داتە
دەرەۋە لە خەم رىزگارى دە بى ابن سىرىن دەلىق : كە چەۋەندەرى
بىنى سوۋدىكە لە لا بىن ژنانەۋە ، چەۋەندەرى نە كولاۋىش
لە ژنانى سوۋد دەست دە كەۋى .

چو کان مجد ابن سیرین ده لټی ؛ که بیښی - ی له ده ست دایه و له کوی
دهدا ؛ هر چیه کی ییوځی ده سنی ده که وځی و ریږی و پلای بهر ز ده بیښ
به لان له ناین دا ست ده بیښ . کرمانی ده لټی ؛ نه گهر - ی له ده سنی
پادشایه کی دا بیښی به سهر دوژمنانی دا زال ده بیښ .

چریش . ابن سیرین ده لټی ؛ دیننی - له خون دا خم و خفه ته و خوار دنی
وی که م و کووری ماله .

چه کچه کیله بقیه کی که ورده ، وه لای می مهر ته ، هاو ده پیتی مروی
گومرایه .

چرا که - له مانی وی دا هه لکرایښ و خاوین بیښ ؛ کابانی مانی ژنیکی
چاک و باک رموشته که بیښی - به تاریکی ده سونا (شوقی زور
که م بوو) ؛ رهنجی کابان یازن بانو که و کاره کوری مانی به . که -
بکوژیتوه کابانی مانی ده مرئ که بیښی چرای له هر دوک ده سنی
داهه به ؛ نواتی له هممو لایه که وه یتک دی که بیښی له ده سنیکی دا
یک چرای دوو فیلهی هه لکراو هه بوو ؛ دوو مندانلی باشی ده بیښ
به زگ ماکي .

چرادان ؛ نو که و کاره کوری مانی به . که بیښی - ی هه به یا به کینک
داو به بهو ؛ کاره که ریکی خوشخو و میهره بانه که - ه که ژه نگی
گرتښ ؛ کاره کوری به هوا و فیزو که م ناینه . که - له ده سنی بکوځی
و بشکي ژنه که ی یا کاره که و ویا نو که ره که ی ده مرئ .

چلچرا هه لکردنی - ؛ خوش و سروده کوژاندنوهی به شیمانی به .

چټک ؛ ابن سیرین ده لټی ؛ بهرگی چټکن نهو که سه خوی به کاره ، خراب
کرده وه به که بیښی بهرگی وی چټکاو ی بوو نیشانی خرابی به .
کرمانی ده لټی ؛ له سهر سهر و له شی خم و خفه به .

چلم که بیښی چلمی له که پوی دینه دهری قهرزی ده دریتوه وه
 له خمو خهفت رزگاری ده پښ ابن سیرین ده لږ - له خوند
 مندا له . که بیښی - ی به سر بهرگی دا کهوت : کورنیکي ده پښ
 که چلمی بکه و ټه سر عهردی : کچنیکي ده پښ که چلمی فری داته
 سر زهوی ژنه کهی ثلوس ده پښ و بهرداوی که بیښی ژنه کهی
 چلمی پیدادا کاری ناپه مند له که ل ژنی هاوسوی ده کات .
 که بیښی - فری داته سر دوشه کی پیاوړیکي به کیک کاری خراپه
 له که ل ژنه کهی ده کات که بیښی چلمی ده خوارد مالی ژنی
 ده خوات .

چنار : له خون دا دبتی - : پیاوړیکي پیروزه که سود و که لک له ووه
 به دوست و خزمان ده کات .

چنین . که بیښی خوی ده چنی : نووشی دوژمنابه تی دیت و باری باش
 ده پښ و به لان لومه دینه سر - ی کراس : سهفه - ی
 بهرگ و کراس : سهفه که ره . هیندیکیش ده لږ ؛ - ی بهرگ
 و کراس : دوژمنابه تی به .

چووار پښ ابن سیرین ده لږ ؛ که چوار پښ ه پښ و گووی له مستی پښ :
 له پیاوړیکي بیابانی سود و که لکی پښ ده کات . که بیښی ره مه بهک
 که - یانی ده شتی له لای وی ناماده و فرمان بهری وی پښ چنه
 که سیکي چول نشین ده بڼه نالقه به گووی وی . که بیښی - یانی
 ده شتی ده بهرست خزمه تی پیاوړی زانا ده کات . که له خونی دا
 بووینته - هوش و ژبیری له لا نامیني که بیښی - بهک بازور
 له که لی وی ده ناخواتن به بابای که وره یی ده کات .

چۆلە كە . - لەخەون دا دېش : يياوى بەقەدرو دېزىو بيايە بەرزە . خەون دېتوو كە داوین پاك یی ، بەلان كە داوین ییس یی : بەوا و یا بەفیل كرتیتی : لەگەل يياوى یی دېزىو فیل و مە كرتیكى دە كات و زبانیكى یی دە گەبەنى . كە - مئ یی : ژنیكى بەرپز بەسەر وی دا زال دە یی .

كەلە كۆشى وی بخوات ئەمالی پیاوە كە زۆر بەژنە كە دە بریت .

ئە لەهیلانە هینانە دەر : رەنج و نازارە بەو دە كات .

كرمانی و ابن سیرین دە لێن : كە بیسێ فەرخە چۆلە كان راو دە كات و سەریان هەلە كەنى و لەهەمبەنەى داوی : دە ییتە ماوەستای مەدان ، بەدارى هەموو ئەندامى وان دەهەنجى .

كە - ی سوور راو بكات : ژنیكى جوان دینی و یا كە نیزە كیكى جوان دە كری .

كە - ی زەردى دەستكەوی : ژنیكى رەنگ زەردو نەخۆش دینی . هیندیکیش دە لێن : چۆلە كە . مەدانە یا نۆ كەرە .

چۆم . ابن سیرین دە لێ : - ی گەرە لەخەون دا : يياوى گەرە بە . كە بیسێ چووە ناو چۆمپكى گەرەو پروو نەو . لەگەل يياویكى باشی تایندار بەندبوارى بەیدا دە كات و لەوی خێر و سوودی دەست دە كوی . كە بیسێ لە پروبارى هاتە دەری : لە پرووشە و خەم رز كاری دە ییت كە بیسێ چووە تە ناو پرووباریكى گەرە و شلوی : لەگەل يياویكى زۆردار بەندبوارى بەیدا دە كات و زبانی لێ دە یسێ . كە بیسێ لە پروبارى دا پروو چوو (نەووم بوو) : تا دەمری لە خەم و خەفت رز كاری ناییت . دانیاڵ دە لێ : - ی گەرە : وەزیرە .

كەبىيىنى - ى گەورە ووشك بوو : وەزىر لى دە كەوئ .

چوو (سىرەت) . دانيال دە ئى ؛ - لەخەون دا مندائىكى پىرۆزو ناودارە .
كەبىيىنى دوو - ى ھەيە يا پتر مندائى دە بىن و لە ناو خەلگىش دا
گەورە بى دەست دە كەوئ . كەبىيىنى - ى ى براوہ مندائى دە مەرى
كەبىيىنى خۆى سىرەتى خۆى دە بىرى : مندائى . نابى . كەبىيىنى - ى
سەست بووہ : مندائى نەخۇش دە بى .

ابن سىرىن دە ئى ؛ - ى گەورە : نىشانەى زۆرى مندائەو ناودارى ە .
- گچكى بى : بە پىچەوانە ە . كەبىيىنى زۆر سىرەتى وە كوو لكى داران
لى روواوہ : نىشانەى زۆرى مندائانە . كەماسى لە سىرەتى وى يىتە
دەرى : كچىكى دە بى لە زىيىكى وە كە لە دانىشتوانى دەربلى
رۆژ ھەلانى دە چى .

كەبىيىنى لە - ى دوو پشك و مېروو لە ھاننە دەرى مندائىكى بى خېرو
لاوازى دە بى : كەنان يىتە دەرى : مندائ و مائى وى برسى دە بى و
دەست تەنگ دە بى . كەكونجى يىتە دەرى : بە كىك بەدزى ەز
لەخىزانى دە كات . جابر دە ئى ؛ كەبىيىنى - ى لەوى جووى دە يىتەوہ :
مندائى دە مەرى با مائى لە ناو دە چى .

كە - ى خۆى بە براوى بىيىنى وە يا بە كىك بى برى : مندائى نابى .

چوون . ابن سىرىن دە ئى ؛ كەبىيىنى لە شوپىيىكەوہ تەكانى دەدا خۆى : بارى
دە گۆرى . كە - ى كەى دوور بى : سەفەرىكى دوورە . كەبەھۆى دار
يانىزە ە كەوہ كەبەدەستى ەوہ بوو لە شوپىيىكەوہ بۇ شوپىيىك دە چوو
بشتى بە بە كىك بەستووہ كەيار بە دى .

چوونە سەر : بېروانە (سەر کەون) .
چېشت : ابن سیرین دە ئىچ ؛ کەبىنى - ى بۇ نەخۇش لىچ دەنى : ئاينىدارىە

خ

حەب : بېروانە (دانە) .
حەسار : بېروانە (خەوش) .
حەسیر . ابن سیرین دە ئىچ ؛ لەخەوندا بىنى - ى ھەبەيا كەسىك دایەتى :
سوودو قازانچە لەۋنى پىچى دە گات . كەبىنى - ى دە - نىچ . سەودا
سەرى ۋىكى دە بىچ . كەبىنى ھەو - سىرە ى دە ىچنى كەم نىرخە :
ۋنە كەى بىچ نىرخ و سوو كە - كەبىنى - ە كە پاك و نىرخدارە ۋنە كە
خاوەند شىكۆ و خانەوادە ىە . مغربى دە ئىچ ؛ كەبىنى - ى دە چىنى و
دەبغۇشى : خەم و خەفەتى بىچ دە گات .
حەمام : بېروانە (كەرماو) .
حەمبائى : بېروانە (كۆز ھەلگىر) .
خەوز . ابن سیرین دە ئىچ - لەخەوندا : زانست و زانىارى ىە كەبىنى خۆى
بەئەوى - ى دە شوش : پىرۋى ىەو لەتاوان دوور كەوتەو ىە . كەبىنى
ئاوى - ە كەى ھەمووى خواردەو ىە پىشى خۇش بوو : نىشانە ى ىەو ىە
تەمەنى خۆى بەخۇشى رادە بوپىرى و مالىكى زۆر ىكەو ىە دەنى كە
بىنى لەش و بەرگى خۆى بەئەوى - ى دە شوش خاوو خىزانى ى
لە كارى خرابە بەشبان دەبەو ىە روو لەچا كەو باشى دە كەن .
كەئەوى - ە كەى ئىل و تال بىچ : خەم و خەفەتە .

حەوش (حەسار) . ابن سیرین دە ئۆی ؛ کەبیین چۆتە ناو - یتکی : لەشەری
دوژمنان دانیادەبێ . کە لە حەوشی بچیتە دەر یا دەر کرێ : دوژمن
بەسەری دا زال دەبێ .

حەبوان : بێوانە (وولس) .

حساب : بێوانە (لیکدانەو) .

حکمه : بێوانە (یتۆنی) ۵۰

حقنه . ابن سیرین دە ئۆی ؛ - لەخەون دا - کردن : کەوتە ناو رک و کینه و
لەباریکەو بۆ باریکی تر چوونە کەلە - ئازاری پێ بگات و یتەوش
بێ . هیندیکیش دە ئۆی - لەخەون دا کاریکە یتەخی خەون یینی
دە گرێتەو . جەفری صادق دە ئۆی - کردن و ئازار لێ دیتن : نیشانی
بەدی باری وی بە کە بە یتەوانە بێ بە یتەوانە یە .

حلاجی : بێوانە (بەرە کردن) .

حۆقه . ابن سیرین دە ئۆی ؛ - لەخەون دا . ژنه یا کەنیزه - کەبیین - بە کی
تازەمی دەست کەوت یا کرێ یا کەسێک دای بەوی : ژنیکێ دیتن یا
کەنیزه کیکی دە کرێ . کە - ی بشکێ با لەناو چێ ژنه کە ی لێی
جووی دە یتەو . جابر دە ئۆی ؛ کەبیین حۆقه یە کی گورە ی رەنگین
هەبە : ژنیکێ دەو لەمەند دیتن و سوودی لێ دە یینی .

جبله . جبلە ی ئەسبێ : مزگینی خۆشە .

خاج : ابن سیرین دە ئۆي : كەسكىكى لە خەونى دا - ى بىكرىچ يابە كىك يىدا -
تېن زېلان بە ئايىنى دە گا . لە - ى لە مىلى داين : يىرو باوەرى لە ئايىنى
دادروست دەين - پەرستن : خرابە
خارشت : بىروانە خورشت .

خاك : بىروانە خۆل .

خانوو : ھىنى و ئاسودەيى بە سەر كەوتن و نزيك كەوتنەوى بەر زى بە -
دروست كردن : ھەنگاوانى بىچ سوود و ھاوئۆتنە . تىكدانى - زىانى
مالى بە سووتاندى - : تيشكان و بىنە ھاتنى ژيانە خلوەندى چەندىن -
ان بوون بەد بەختى و نازارى سەختە

خانوو بەرەي (بە ئال) : رووى لە دۆستان ھى ئاوەدان : سەر كەوتن و شادامە -
نى بە كە - بەرزو پرىشكۆيى خۆپەسندى و بە خۆھەلگوتنە و لافە .
كە - ساردەو سووك بى قابىلى و خوش و دلبايى بە .
خاوين كردنەو - بىروانە پاك كردنەو .

خەردەل : ابن سیرین دە ئۆي دىنى - خام و خەفەت خووانى - بە ئەندازەيى
وى خەم و خەفەتى بى دە گات كە بە كىك يىدانى : لەووە خەم و خەفەتى
يىدە گات

خەرمان : ابن سیرین دە ئۆي : - ى دەخل لە خەوىچ پياويىكە كە بەرەنج و
نازارمال كۆسكائەو و بە خۆرايش لە ناوى بچووئىنى لە گەل ژنە كەي .
كە - بىكرىچ يابە كىك يىدانى ژنى دىنى . ھىندىكىش دە ئۆي دە ئۆي
دۆستى پياويىكى لەووەو بەرەنج مالى دەست كەوى - بىوتى رووشو
كارسانە - ى و پىچە سوودو كەلكە

خەز ابن سیرین دە ئۆي ھەر بارچە بەك لە ھەر گى مەرقان لە كەولى درو
ستكرابى زۆر باشە ھەر رەنگىكيان ھەيچ سوودوزيانى نە كە بىكرەنگ
بە لۆن بە كىرەنگ نەيچ : خەفەتە

خه‌ساندن : ابن سیرین ده‌لئ که خۆی به‌خه‌سینئ : کاروباری یتکئ و ده‌وله‌مندی به‌هیندی‌کیش ده‌لئ : مندالی ده‌مری وه‌هی تری نایته‌وه که به‌کیکی خه‌ساو بیئئ : ییاوئکی باشه‌وخیرخووازو مزگینئ خوش ده‌ره . کرمانی ده‌لئ که بیئئ گونی برا یا کهوت : به‌سر دوژماندازال ده‌بن وه‌هیندی‌کیش ده‌لئ : کچی نایئ چونکوو گون به‌کچ دانراوه . که گونی خۆی ده‌رئنی ییدا به‌یه‌کیکی تر کچی خۆی ده‌دا ویا مندا له . کانی وه‌پال که سیکئ ترده‌ده‌ا جابر ده‌لئ . که بیئ به‌یئ هو خه‌ساوه : که نه‌فتی و زبانی یتده‌گات که چووشی له‌له‌شی بیریت : هه‌ر هو واتا . به‌ی هه‌به‌و ناوی بزر ده‌بن

خه‌فه‌کردن : ابن سیرین ده‌لئ که بیئئ به‌کیک نه‌وی خه‌فه‌کردوو خه‌مبار و یتچاره‌ده‌بن هیندی‌کیش ده‌لئ - : خوشگوزهرانی به . خه‌لات : ابن سیرین ده‌لئ : که له‌خه‌ونی دا - ی باش و خاویئ بیئئ : به‌لگئ ریزو قه‌درو ده‌سنگه‌وتنه و گه‌وره‌یی به‌بژن و که‌نیزه‌کیشان داناوه . کرمانی ده‌لئ که بیئئ بادشا خه‌لاتی به‌وی داوه : له‌وه‌وه : خه‌لاتی یتده‌گا . که زانابه‌ک - ی بداتی : له‌وه‌وه زانست فیر ده‌بن . جعفری صادق ده‌لئ : - سه‌وز یا سه‌ی : پایه‌و قه‌درو له‌تاین دا

خه‌لات (کفن) : ابن سیرین ده‌لئ : که بیئئ - ی بو مردوو درستکرد که نه‌و که سه‌ناسراو بیئ له‌وه‌وه‌کیشه و ره‌نجی تووش دیئ . که کفنی له‌مردوو بکاته‌وه : تووشی مالی ناره‌وا دیت .

خه‌لفی : یش هه‌نگوین : ابن سیرین ده‌لئ که بیئئ - هه‌یه‌له‌ژنانه‌وه‌ئاوانی یتکئ و مالی ره‌وا ی دست‌ده‌که‌وی . که مئش هه‌نگوینی سه‌ی بچیتنه ناوی : ده‌وله‌مندی و ناشتی و سازگاری به‌

كەمەيش ھەنگوشتى اين بېچىتە دەرەو ە . تيشكان و كارەسات و لى قەو ە . نە
كەپولە مەيش ھەنگوشتىك - ە بگۆرن : يىكشاد بوون بە ختیار ە ختیر
و سوودە

خەنە كەسەر و پىشى لە - بگرى و پەنگ : كەرى : كارو بارى تەنھا لە
روو كارى دەرەو ە داباش دەپن اين سىرىن دەلى كە - لە چتى بگرى
خەك دۆى وى دەپن و خۆى : چتى ھىچ و بووچ خەرىك دەكا . كە
دەست و پىنى لە - بگرى مائىكى لە كىس چووى دەستدە كەپىتەو ە .
كەسەردووك دەستى بەخەنە پەنگ كات . مەندالە كانى خۆى دەپن -
ازىنیتەو ە . كرمانى دەلى كە بەرى دەستى خۆى لە - بگرى لەرىنگاى
گوزەراندا نە خۆش دەپن كە ەرد دووك دەستى خۆى لە -
بگرى لە كارو بارى خۆبدا دەپتە فېلباز و ساختە كار كەپەنگى - ى وى
تېكچووپن : خۆشەوشتىكى دەمرى باخۆى . كەپىنى دەست و پىنى
خۆى وە كوو ژنان لە - گرتىپ توشى ترس و ەراس دى كە تەو
خەنە ژن پىنى : بۆوى شادى و خۆشى بە .

خەم : اين سىرىن دەلى : - دېتن لە خەوندا شادى بە بەلان كەپىنى لە -
رېزگار بوو ە : خەم و خەفەتە . كەپىنى خەمگىن بوو ە : شادمانى بە
خەنجەر : اين سىرىن دەلى : تەگەر كەستىك پىنى كە - ى لە دەستى دابە
شەرو دوژمنابەتى لەگەنە كىكى ترلى دەقەومى كەپىنى - ە كەى
شكاهە باگوم بوو ە : نېشانەى وەبە كە شەرو دوژمنابەتى لە نېوانىدا
نامەپنى . و ناشت دەبنەو ە . كە - ە كەى بە دەستەو پىن بە پىن چەك :
لەبە كىكى بەو ە ھىزى دەست دەكوى . كە بە چەكەو پىن بە سەر
دوژمناندا زال دەپن

خەندەك (چال) : تيشكان و خراپە بە لە ورز گار بوون لە بشە دوور كەوتنەو بە
 لە - كەوتن : داوئىكە كەخۆتى تیداوئى ، وەلامى مەرگ بەتۆدە گات
 خەبار كە - لە كاتى خۆیدا بىنرئى نىشانەى وەبە كەووتەى خوشى كووى
 لى دەبى ياؤنىك رووى تیدە كات . كەلە - . كەى بخوات : لەژنە كەى
 بەئاواتى خۆى دە گات كرمانى دە ئى كە - ى بخوا كاریكى وا دە كات
 بەشیمانى لە دوو . - خواردن لە كاتى خوشى دا بى : خەم و خەفەتە
 خەرخال ياؤنىك بىنى كە - ى لە پىدا بە : رەنجە بەلان كە لە زىو بى :
 رەنجى كە مترە كە ئافرت بىنى - ى لە پىدا بە : مێردى دە كات . كە لە
 زىرى بى مەكە و سامانە كە - ى لە بى دا كەند یا ئى گوم بوو : لەو
 رەنج و خەفەتەى رزگار دە بى :

خەزم دابك و باوك : وەلامى خوشە (بە مردووى) تەمەنیا درىز دە بى
 خشت : ابن سیرین دە ئى : - لە خەوندە مال و سامان و پارە بە . خشتىك بە
 هەزار درەم دانراو . كە بىنى - ى زۆر ھەبە : مالى زۆر دە بى . كە
 خشتى دا برىزى و زوو وشك یتەو . ھىندەى وى مالى دەستە كەوئ
 كە بىنى خشتى بە دەستەو بە یا بە كىك داو بە ھوى . ھەزار درەمى
 دەست دە كەوئ كرمانى دە ئى كە بىنى - ى لە دیوار دە تراشى : سامە
 نى خواوند دیوار روو لە كەمى دە كات . كە بىنى - ى پارچە پارچە دە كا :
 مالى خوشى بەرت دە كا . جابر دە ئى : - ى سوور كراو ھو : خراپە
 خشل ابن سیرین دە ئى - لە خەوندە : مال و ئال و والى ژنانە كرمانى دە ئى
 : كە - ى بە ھەردانى نر خەدار و رازەو ھى بیوشى : مالى رەواى زۆر دەستە
 كەوئ . كە - ى وى گوم بى . نوشى خەم و خەفەت دە بى یاوئىكى -
 ى ئافرتان بە خوشى دا كات : تووشى خەم و خەفەت دە بى

هەلەدان بېروان (ووتاردان)

هەلەکاندن : ابن سیرین دە ئی کەببینی بە کیکێ، تر ئەوی خەفە کردووە
خەمگین و بەریشان دەبێ هێندە ئیکش دە ئین : چاکی ژبان و زیندە گانی بە
هەلکار : دەنگو باسی بەدوشوومە . - لە ئاوێ دەر هێنان : لە تەلەزگەو بۆ
دوور کەوتنە و بە مال و پابەرە گات

خووار دە مەنی : ساز کردنی : قاتی و قیری بە بە کەسیکی دان : سەر کەوتن و
بە ئاوات کەبشتە ابن سیرین دە ئی (هەر خووار دە مەنیە کی) لە خەوندا
بۆنی خۆشبێ و بخوری : شادی و خێر و بەهردیە هی بۆن ناخۆش :
شەڕ و خراپە بە . خوواردنی سیرو پیاو و کەوەر و کورادەو چتی و خەم
و خەفەتە، کەببینی - بە کی ناخۆش و تالە . بیچارەیی و هەژاری بەردە مەو بە
کرمانی دە ئی : - شیرین : شادمانی بە . هی ترش و تالیش : خەفەتە

خووانچە (سەلەبێ یاسینی) ابن سیرین دە ئی کە - ی بیینی نانی لە سەر و
لێشی دە خوارد : مانی خۆراپی دەستە کەئ کرمانی دە ئی لە پیش
ناخواردنی دا - هەلگیرێ : نەخوش دە دەوێ و ییکار دە بێ . جابردە ئی
نامادە کردنی - لە خەوندا باشە و هێزە . لە سەر - نان زۆر خواردن :
نیشانی تەمەندریژی بە کە لە سەر - زۆر جۆرە چێشتە بێ رۆزی و شامانی بە
خۆر : خەوتیکی خۆشە نیشانی ئاوە دانی و زۆر وزە وەندێ و بەهرە
سامان و پابە بە کەببینی لە شوینی مانگ یاخۆرجی نیش بوو : دەبێتە
بادشاوە بەهزی وی بەو هێمنی و ئارامی بەیدا دە بێ ئاوابوونی خۆر :
پیری بەخەنەرە . کەتیشکی رۆژ بستینی سامانی لە پادشایە کی

دەستىنى . كەمەندە يارىستەيەكى لەگۈي خۇر يامانگ بىكاو دەستى
لە كەمەندە كە بدا : لە پادشاۋە بارى و ھىزى پىن دە گا . كەمەند كە پىسى
و ھەيش بىكەوى : لە بابە و شىكۇ دە كەوى . كە بىنى - و مانگ و
ئەستىران لەشۋىنىكى دا كۇ بوونەۋە ھەموۋى گرتى و رووناكى
لى ئەستاندىن : دە يىتە پادشاھەكى وا ھەموۋ پادشاھەك سەرى بۇ شۇر
دە كات . كە - و مانگ و ئەستىران بىگى لە كاتىكا تارىك بوون :
نېشانەى مەرگى بەتى . كە - ى پەرسى : لە پادشا يالە گەورە بەكى بەۋە
نەزىك دە كەۋىتەۋە . كە - قەسى لە گەل بىكا : لە لا يەن پادشاۋە چىكاو
بايەو سامانى دەست دە كەوى . گرتى - يا كەردنە مالى خۇ : بە گەورە بى
گەشتە . كە خۇ بوۋىتە - : دە يىتە مەير و خەنكار بارىز و بايەو
بەھرەى دەست دە كەوى . دىنى - و مانگ نېشانەى پادشاھى و
گەورە بى بە كە - لە مالى وى دا بە خاۋىنى و پاكى ھەلپى : لە خەزمان
ژنى دىنى . كە ھەور باچتىكى تەروۋى رۇژى بىگى : بارى مەرى
ياخەلكى خراب دە بى كە - لە ژىر پەردەى تارىك دەرىج : پادشا
نەخۇش دە كەوى بەلان زوۋ چادە يىتەۋە . كە لە گەل - ى شەرى بىكا :
لە گەل پادشاۋە باگەورە يىكى توۋى شەرى دىت . تارىكى - خەۋم خە -
فەتە . كە - يىتە سەرزەۋى : پادشاھى ئەو وولاتى لى دە كەوى . كە رۇژ
بە ناۋ كۈنىكى دا بىروا و گومبى : نېشانەى كەۋتن يامردى پىاۋىكى
گەورە بە

خوران : بڕوانە (خورشت) .

خورجێن : بڕوانە (توورە کەو خورجێن) .

خوودە : بڕوانە (کلاو زری) .

خورشت . ابن سیرین دە ئێ ؛ - ی لەش یاد کردنی خزمانە و بۆوان بە
پەروێش دە بێ . کرمانی دە ئێ - ی لەش : خەمخۆری خزمانە و لەرێگای
واندا پەنج کێشانە .

خورما . ابن سیرین دە ئێ ؛ - خوواردن و دە نك فری دان : مال و داخوازە
کە بێنی - ی دە خووارد ئە گەر لە دەستە ی زانستی یان بێ : زانیی پتر
دە بێ . کە بازرگان بێ مانی پتر دە بێ . - ی ئە گەشتبوو خوواردن :
میراتی منداڵانی دەست دە کەوێ . کە بێنی لە مانی و ئە خورما بە نك
بەری زۆر دە داو دارە کەشی و شک بوو : لە گەل گەورە یێکی خزمایەتی
دە کات و سوودی لێ دە بێنی کە دارە خورمایە کی و و شک لە مانی و اندا
شین بێنەو . ئە گەر ئە خوێش بێ چاک دە بێنەو . کە خورمایە کە ی لە
بنەو بێرێ : یە کێک لە مانی و اندا ئە خوێش دە کەوێ . کە بێنی - ی
تازە ی هەبە : مانی بەسەختی دەستە کەوێ . جابریش دە ئێ ؛ کە بێنی
- ی هەبە : ژنیکی دە و ئە مەند دێن .

خوری . ابن سیرین دە ئێ ؛ دیتی بەرگی خوری : سوودە . دیتی - بە هەمو
جۆریکی : پۆزی پەواپە ، کە با نە درایی کەمێک - بەوی بدات یا
کریبێی : هێندە ی وی مانی دەست دە کەوێ . کرمانی دە ئێ ؛ - لەخۆ
دوور خستەو . مانی خۆ لە ناو بردنە . - بسووتینی : مانی خۆی بلأو
دە کات . کە بەرگی - پۆشیی : لە لایەن ژنانەو مانی بێ دە کات .
کە پۆشاکێکی خوری پۆشی : لە ژنانەو مانی بێ دە کات .

خۆشاو . خواردنی . مائی رەواو ئایینی با کە . کەبیینی یەئە - ی داوەنەج
و خواردیەو : مائی دەست دە کەوئ . کەنەبخوواو بیژێزی : بەیچەوانەبە
خۆش رابوواردن : دەستکەوتیکی زۆری سەرسامی هینەرە ، خەرمانی
بەهرەبە

خۆل (خاك) ابن سیرین دەلئ ؛ - کەم و زۆر بارەبە کەبیینی - لەمائی
، وی دا هەبە هیندەمی وی پوول دەست دە کەوئ بەبێ رەنج . کەبیینی
- ی دەمائی یادەبخووا یا کۆنی دە کردەو بە - ی هەندەگرت : هەموی
بڕیئتی یەلامان و سامان . کرمانی دەلئ ؛ کەبیینی - ی لەمائی خۆی
دەبردە دەرەو وەو بلای دە کردەو : مائی خۆی بەبێ جێ بلای دە کاتەو
بەدەستی - بلای کردنەو : مال لەناو بردنە .

خۆنەمیش ابن سیرین دەلئ - لەخەوند : مائیکی پووج و ناپابەدار .
خونچە لەکانی خۆی دا - دیتن : باشە . - بەبوو کی جوان دانراو .
خووی . - لەخەوند : پارەمی سپی بە . کەبیینی - ی هەبە پارەمی دەست
دە کەوئ . کە - ی بخوات : دەبیته پارێزگار لەلای هیندیکانیش
دیتنی - : دوژمنایەتی بە .

خووپین . کەبیینی - لەلەشی وی دەروا : هەواو هەووس و خەشگوزەرانە
دبتنی - دەولەمەندی و مالداری و گەورەیی بە . - خواردن تۆلە و
سزای سەختە . ابن سیرین دەلئ ؛ کە - بەبێ هەواو کیم لەلەشی وی بێ
زیانی بێ دەگا . کەبەشیری لەلەشی بدری و خووپین رەوان بێ : زیانیکی
زۆرو درێژە بەلآن لەو زیانەمی دا بۆ وی خیری تێدا بە . کرمانی دەلئ
کە لەخەوندی دا بیینی - ی دەخوارد : مائی نارەوا دەخوات ، یا خوویئتی
نارەوا دەبێژێ کەبیینی لەلەشی ، ی دا کونیککی تێ بوو خوویئو کیکی
لێ دەها ، دەری و بەرگە کەشی تێو چو : هیندەمی وی مائی نارەوای
دەستە کەوئ کەبیینی لەهەرەمەبەو . - دەروات : کچیککی دەبێ .

که له پاشه ومی خوويڼ بېروات مائی نارېه وای ده ست ده که وې . که -
 له بن ددانی وی بی : له لایه ن خزمانه وه تووشی خه م و خه وت دیت .
 که - له کووچه و کولانانی شاری بېروات : له ویدا خوويڼ ده پېژړی
 و کوژتار ده بی . - له که پو هاتن : مائی نارېه وای ده ست که وتنه و بی
 تابړووی به ، به لان که بهرگی خویناوی نه بی : نیشانه ی هه ژاری به .
 خوويڼ بهردان . که بیښی شو شه که ی بشکې : ژنه که ی ده مری یا بهر لای
 ده کا جابر ده لې ؛ دیتنی خوويڼ بهر ده ری بېر : به ختی خوینی به .
 خوويڼ بهر ده ری ججیل : دوزمنی وی به . که خهون بین زانای : ده دیتنه
 مال ککو که ره وه یا میرزای پادشاهی که نه خوینده وار بی له ناو قهرزاند
 ده خنکې . که بیښی خه وويڼ له ده ماری بهر ده دهن له دوزمیتکه وه
 ووته یکی ناخوشی گوويڼ لې ده بی یا مائی له ناو ده چې که ده ماری
 بکه نه وه خوويڼی لې بی له لایه ن پادشاهه نازاری بی ده گات . که
 خوويڼه که کم بی : نازاره که شی کم ده بی که زانابه که له ده ماری
 خوینی وی بهرداو خوینیش زور بی و بچیتنه ناو ته شت یا نامانیکي :
 نه خوش ده بی و نانی خوی له نه خوشیه که ی دا ده چوويڼی . (اسماعیل
 اشعث) ده لې ؛ که خوويڼی له ره گی ده ستی راستی بهر دری : مانیکي
 که ده به وی ده ستی ده که وې . که هی ده ستی چه بی بی : مائی دوستانی
 پتر ده بی که به کیکي ناودار خوويڼی له ده ماری وی بهردا : ژنه که ی
 که زگی نه بی : ناروس ده بی که ناروسیش بی کچی ده بی . - له که پو
 بهر یون : بی تابړووی و ریسوایی به . ابن سیرین ده لې ؛ که خوويڼ
 بهر ده ریکی یشکانه خوويڼی وی له شوويڼیکي یشکانه بهردات نه مانه .
 تیکي ده خانه ته ستوی خوی که خوويڼ بهر ده دوستی بی : نه مانه تیکي
 بی ده سپړ . ری . که - دوزمن بی : له شری وی دلنیا ده بی و له خه م
 رزگار ده بی هر که مه که ججیل بی : هر مه وانا به ی هه به .

که پیر بن : د پړزو گوره یی ده ست ده که وی .

خویندنی بالندان : سپله یی ژنانه .

خوین د پړو : مهر که به هوی کاره ساتیکي . رو خوی بیته - روو
له کارو باری نزم ده کات .

خېر . ابن سیرین ده لئ ؛ که زانابهک - ی بکات : له ووه - سوود به خه لک
ده کات . که پادشا - ی به خه لکي بکات دادی به هموو که س ده کات
ابراهیم ده لئ ؛ دیني - : نیشانه ی دنیایی و هیمنی به . که دهرمه ندیک
بی یینی : له دهردی رزگاری دی . که گیراو بی یینی : بهر دهری .
قهرزدار بی یینی : قهرزی بۆده دهریتوه . - وهر گرتن : که به غوښه کی
چاوه ریځ نه کراوه .

خیز . ابن سیرین ده لئ ؛ - له خه وندا نیشانه ی قازانچ و ماله . که به ناو -
دا بیوات بۆ گوزهران : خه ریکی کاریکي ده یی . که - ی بدا
به که سیکي : هینده ی وی سوود به و ده که به نی .

خېيگه . ابن سیرین ده لئ ؛ دیني - له خهون دا که شیر یا ماستی تی دا یی :
یساییکه که به دهرستی وی مانی رهوا په خش و بلاو ده کات بۆ
کارانی خیز وه کوو پردو مزگوت و ریگایان .

- ی ههنگوینی یساییکي زانواو ریځ نیشان دهر و هوش
دهره . که بیینی - به کی هه به یا کړی نیشانه ی و به له که
یساییکي وا دۆستایه تی بهیدا ده کات و خیزی لی ده یینی .
که - که ی لی بدن له چنی وا دیور ده که ویتوه .

مېوت : ابن سیرین ده لئ که سبکی بیښئ که له ناو خپوه ټپکی دا دانېشته وه :
 له سامانی دونه یاه دا چټیکې ده ست ده که وئ باز ټپکی به تابه تی هی
 خپوه تی . که بیښئ - ه که ی په نگ ده کرد : له ریځکای گوزهرانی دا
 نه خوښده یئ . که خاوه ند - ی نه ناسی و - که ی - سوزو سپی بیښئ :
 نېشان هی خپرو چا که به . که بیښئ له ناو - ټپکی سوز دا دانېشته وه له
 ری ی خو وادا ده کوژری . که بیښئ - ه که هی خپوه تی : ژنه که ی ټاښدار
 و بارېز گاره . که بیښئ - ه که ی سپی به مال و سامانه . که سور یئ :
 خه ربکی که یف و به زمی دونه یاه ده یئ . که - شین یئ خهم و خهفته
 که ره شپ : سوو دیکې که مه . که - ه که هی خوی نه یئ : وانا به که ی
 به چا که و خراپه وه ده که ریته وه سر خهون دیووی که بیښئ - ی بؤ
 خوی هه آداوه و با که سیٹ بؤی هه آداوه وله ناوی دا دانېشت که ره -
 شپ : هینده ی که وره یی وی مالی ده ست ده که وئ که بازار گان یئ :
 ده چینه کوچ (سفر) وله وئ دا مال ټپکی زوری ښده گا که که ره یه ک
 نه و خهونه ی بیښئ خهم خهفته که - ه که کون یئ زیانی بتره
 کرمانی ده لئ که بیښئ له خپوه تی ده چینه ده ری : ټاښرو و که وری
 ده سته که وئ که بیښئ پادشا له بهر دهر گای خپوه تی دانېشته وه کاروبا
 - ری باش ده یئ و به سر دوژمناندا زال ده یئ . که پادشا نه وی بانگ
 کانه ناو خپوه تی خوی و تی یدا دانېشن : له لایه ن پادشاوه قدر و
 که وره یی ده ست ده که وئ و کار و بار یی ټپک دیت

دارى بادامى ژنيكى جووانه هينديكيش ده لىن ژنيكى بهر كرداره دارده ستى
 بنه نكلنى : كۆمهك و پاريز گارى به هيزه به كار بردنى - بارى پر مه ترسى به
 دارى ترنجى : يايى ناكۆك و كه لله رهقه هينديكيش ده لىن : پياو -
 يكي خاوه ند چىكاو به هره به - ي چنارى : پياويكى پيرۆزه كه له وه -
 وه سود به خه لكى ده گات دار چينى : ابن سيرين ده لىن : - ي خه موخه -
 نه تى پتر ده كا. كرمانى ده لىن : كه - ي بۆقه خوش بخوات و سوودى
 لىن بىنى : سووده كه لكه. - ي خورما : دووا رۆزى رووناكو يياوى
 خانه دانه. كه - له مانى بى : ده يشته اشناى كه و ره به كى. كه لاى -

شاناز به و شان و شكۆو پيرۆزى و سه ر كه وتنه

دارى زهرد : نه خوشى و ره نجه - ي زه بتوونى : ئاشتى و ته بابى به له ناو
 خانه واده داشانازى به بۆرولات پياويكى خانه دان و ده شكورته - ي
 سه روو : پياويكى توندوتىزه - ي سه و بهر : پياويكى ده رو بىنى بىن ئايه
 : - ي سنجو پياويكى لهش سووك و پر شكۆ و ناسك و ميه ره بانه . - ي
 سىوى پياويكى توندوتىزه - ي شه فتالوو ميوه ي له ابى هولوو كچكه
 تره و هه ره كووش وابه :

پياويكى ده وله مه ندونه رمو له سه ره خۆبه - قه ره لوو پياويكى پزىشكه و
 به هره ي به هه موو كه سىكى ده گات - ي قه بىسى پياويكى نه خوشه
 - گوئدار : سووده كه لكىكى زۆرى هه به - گويز : پياويكى نابه له ر
 ناشى به به لان له كه ل خانه واده ي خۆى دلفراوانه كه خۆى له سه ر داره
 گويزى بىنى : له كه ل پياويكى وا نرىكى به بيدا ده كات - هه رمى :
 پياويكى خوش خو و ساز گار و ده وله مه ند - ي هه نارى : پياويكى
 ده وله مه ند يكى سوود داره . هينديكيش ده لىن ژنيكى ده وله مه ندو
 شايانه - هه نجبرى : پياويكى ده وله مه ند و خاوه ند به هره به

دار هه - ییکی که میوه دار بین نیشانه‌ی خیر و بهر به به پنی بهر ژوه
 - هندی میوه‌ی داره که می‌گر که سیک بیینی که له داری میوه دار
 میوه‌ی ده خوارد هینده‌ی وی سوودی له که سیک ده ست ده که وی
 هیندیکش ده لئین دیتی دار له خوندای : ژنه که داری له مالی بادشادا
 بیینی : نو که ری پادشایه - ی دیوای ییایکی بهد خوی ناساز گاره
 کر مالی ده لئ : په گ و ریشه‌ی داران له خوندای نیشانه‌ی قابلی
 خودایه له مایندا . لکی داران : بریتی به له برابان و خزمان و مندالا -
 نی وی که بیینی لکی داران زورن : خزم و خانه‌وا ده‌ی وی زور
 ده بن . گه لای دار خوشخو وی و برا به تری به . که بیینی - که می ده بری
 یافری‌ی‌دا ده مرئ یا باری بیکده چی یا نه خوش ده بن و یا خزمیکی
 ده مرئ که بیینی له مالی خوی یا له مالیکی تر دا چهند جور داریک
 هه به : هه و که و له سه‌روه و خوواره و ده‌روه و ژووره و ده
 ده‌دیتن : کار سات له مالی دارو و ده‌دا . که بیینی به داری هه‌لده چیت
 : سه‌ر ده که وی و دنیا ده بیج . که میوه‌ی - ان بخوات مندالی زور ده بن
 دار تاشی ابن سیرین ده لئ : - له خوندای چاک خوازی خه‌لکه به لان دؤ -
 ستابه‌تی له گه‌ل خه‌لکی دوو روو یا بهد تاینده‌کاو له سه‌ر هوه‌سی‌وان
 ده‌جولته‌وه . چونکوو خاوه‌ند دار له خوندای دیتن : دوو رووی به
 : جعفری صادق ده لئ : دار تاشی له خوندای ماموستای مندالا نه‌زان
 فیره خوینده‌واری ده کات

دار دەست : ابن سیرین دە ئى : دىنى - لە خەوندا : پياويىكى گەورە بە
 كە بىنى - ى لە دەستى دايە : پايەو گەورى دەستە كەوئ شكاندى -
 : تىكچوونى زەماوەندى زاواو بوو كە . پال بە - ، وەنان (خۇستەسەر
 -) نەخۇشى و ناسازى سەختە . بە - لە كەسيكى دان : دۇستابە تىكى
 پايە داروړاوە ستاوه

داس ابن سیرین دە ئى كە كەسيك بىنى - ى لە دەستى دايە : مرازيكى
 دُرست دە كات ولەو موە سوودى دەستە كەوئ . كە بە - ى دروئەى
 بکات : مالو بەهرەى دەستەو كەوئ كە - . كەى لى بزرىن يالەناو
 چى : كەم كورى مالە مغربى دە ئى كە بىنى داسى زيرىن بازوئىنى
 ھەبە : كە مالى نارەوا چىكى دەستە كەوئ . كە بە داسى زيرىن دروئەى
 بکات : مالو بەهرەى دەستە كەوئ .

داسوولكە : واتايە كەى ھەر وە كور ھى مشارى وايە
 داغ : ابن سیرین دە ئى - لە خەوندا مالو گەنجە . كە بىنى - دە كرى : ھىندە
 مى وى مالە رىنگلى خودايى دا دەبەشتەو و لە دووا رۇژدا لە كارە -
 ساتان رزگار دە بى . كەرمانى دە ئى كە لە شوئىنى - كىم و خوئى بى : لە
 پادشای نزيك دەبەشتەو . كە بىنى بە كىكى داغ دە كات : ووتەى رەقە وەيا
 بوختانى بى دە كەن كە بۇ نەخۇشكى بشتى داغ كرى : چا كەو
 خۇشى بە

دالان (يىلايى) : كەرمانى دە ئى - لە مالى دا نۆ كەرە كە بىنى - ئاوە دانە و
 باشە : نيشانەى لەش ساختى بەو رىك و يىكى نۆ كەرى مالى بە كە بىنى
 - خرابە بە پىچەوانە بە مغربى دە ئى : كە بىنى - ى مالى ديوارە كەى

خشتی کالوگله ، نۆکرە کەمی یاخزمەتکارە کەمی کارین و ماشینی کارە .
کەدیوارە کانی لە گێج و خشتی بوخت یا لە بەردی یی : نۆکرە کەمی
دوو زمان و یی ئاینە

دان : ابن سیرین دە ئی : کە بیینی مالی خۆی لە کاری خێری دا دە بەشتوو
: ژن بۆ کۆری دێنی ویا بۆ یە کێک لە خزماتی خۆی ژن دێنی وە یا لە
وان یە کێکی بەمێرد دەدات و مالی خۆی بە سەر یاندا دە بەشتوو . کە
مالی خۆی لە رێگای خراپە دا بدات : روو لە کاری خراپ و دزی
دە کت . کە مالی خۆی بە سەر ییگاناندا بیەشتوو : باری ژیان و مانی
تێکدەچی

دان : بێر وانه (دەغل)

دانە (حب) ابن سیرین دە ئی کە - خواردن بۆ نە خوش کە - سوودی
لی دێنی : لە کارو باری دا سوود دە یینی . کە سوودی لی نە یینی :
بە پیچەوانە یە

دانبشتن : ابن سیرین دە ئی کە بیینی لە سەر زەوی دانبشتوو : لە کۆج
(سفر) ی کۆج دە یینی . لە سەر زەویش نۆستنی ھەروا بە صایق دە ئی
کە بیینی لە سەر ئەسپ پا پیستر یا کەری دانبشتوو بەخت و فەرمانرەو -
ایو دەوڵەت و کامرانی یە . لە گەل چەند ییاوچا کێکی دانبشتن :
نیشانی باکی ئاینە

داو : ابن سیرین دە ئی - لە خەوندا : فرت و فیلە . کە بیینی پێی خۆی بە
- وە یی : بە پیچەوانە یە . مغری دە ئی : کە جانە وەرێکی بە داوی
کرتی . نەو کە سە ی کە بەو جانە وەرەو بە ندیواری ھە بە فیل
دە بەیئیتە ژیر دەستی خۆی

دایەن : فرمیسکی پەرۆش و ناھومئیدی بە .

کەبیینی - شیرى بەداتی : تووکی خراپ و ناپەسەندە .

دەباغی . لەخەوندای : بەجی ھێنانی کار و فەرمانە . کەلەخەونی دا بیینی -

دەکرد : دەیتتە دەباغ : لەلای کەرمانی فەرمانداری و میرانە .

دەرپ . لەخەون دا : ژنی گیل و خراپە . - لەپ کردن : نیشانەى ئەو بە

کەژنی دینێ یا کەنیزە کیکى رادە گری . - دیراندن : کەم و کووری

ژنە . کە - ی لێ گوم بێ : ژنە کەى لێ جووی دەیتتەو . کە - ی لێ

بسوونی : کارەساتیک بەسەر ژنە کەى دیت . کە - بە کەى لۆ کە یا

خوری بێ : ژنە کەى تووێرەو سەر کیش دەبێ : کە - بە کەى کۆن و

چلکن بێ : ژنە کەى ھیدی و ئارام و مەند دەبێ . کە - بە کەى ئاوربشم

بێ : ژنە کەى ھاودەم و دۆست و بەفیز دەبێ . کە تازە بێ : کەنیزە کیکى

گیل دە گری . کەبیینی مار یادوو پشک لەنیو دەرپ بە کەى وی دایە

دوژمنی خۆی لە گەل خێزانە کەى وی داوین پیستی دە کات .

دەردە داری : ابن سیرین دە لێ ؛ کەبیینی بە کیک لەشى وی تازار داو و

خوونى لێ بێ : تازار دەر و و تەبە کى راست بەوى دە لێ . کەبیینی

خوین و کیمی لەبرینە کەى دێ تازار دەر و و تەبە کى درۆ بەوى دە لێ

و تانوونى لێ دە دا - کە - پیکى لە لەشى خۆی دا تازار و دەرپیکى زۆر

بیینی : سوودی دەست دە کەوێ

دەردی لەش . ابن سیرین دە لێ ؛ کەبیینی ھەموو لەشى وی دیشی : مائیکى

کە ھەبە تى لە دەستى دەردە چى . کەسەرى یشی : گوناھان زۆر دە کار

لێ بان پەشمان دەیتتەو و خیریش دە کا نێو چاوانى یشی : نیشاى

بێ ئایینی و خەم و پەرشانی بە . کە چاوى یشی و دەرمانى بکا رینگای

راستى نیشال دەدریت . کە گووی یشی : ناخەفتنى ناخوشى گووی

لێ دە بێ : کە بۆ یشی : بۆنى چنى ناخوش دە کا . زمانى یشی :

ناخەفتنیکى دا زبانی بێ دە گات . کە زمانى خۆى بە براوى بیینی

باشى و بارێز گارى بە . کە مەلاشوى یشی با ھەلامسى :

مانى كەسپكى دەخاتە پىشت گووي . زارى يىشى : خەفتى زۆر دەيىچ
 كەردنى يىشى : سباردە (أمانەت) يىك لە كەردنى وى دايەو نايەتەو .
 بەخاوەندى . كەدلى يىشى : نىشانى دلرەقى وىن . بەزەيى تىە . كەزكى
 يىشى : مالى نارەوا دەخووا . كەپىشى يىشى : بەھۆى خزمانەو تووشى
 نازار دىت . پىشانى جەرگ : بەزەيى و دلسوزىتى بە لەبارەى مىندالە .
 كانى خۆى دا . كەدەستى يىشى : لەگەل ھاورىچ يالەگەل براى خرابەى
 دە كا . كەلاقى يالوولاقى يىشى : خزمان نازار دەدات . كەقامكە كانى
 يىشى : خىزانى دەرىنجىنى . كەمرازى شەرمى يىشى : تووشى كارى
 نارەوا دىت . كەپىى يىشى : بەسەر زۆر دەستان دا بەزەيى نايەت .

دەرزى . ابن سىرىن دەلى : كەلەخەونى دا بىيىنى - ھەيەو لەدەستى راستى دا
 چىتىكى پىت دروو : كارو بارە بلأوھ كانى وى كۆ دەبنەو و ئاتاجى وى
 يىك دى كىرمانى دەلى : كەبىيىنى بەرگى دەدرويت : بارى وى باش
 دەيى . كە - بە كەى لى وون بىي : كارو بارى لى يىك دەچى و ئاواتىكى
 كەھەبەتى يىك نايەت . جابر دەلى كەبىيىنى بە كىك - داوھ بەوى : ھو
 كەسە لە كارو بارى وى دا مېرەبانى دەنوئىنى . كە - زۆر ھەيى : سوودو
 كەلكە . كە - بە كەى لى بدزن : كارو بارى يىك دەچى . كە - بە كەى
 لەچىگابە كى راكا . نەنجامى كارو بارى خوش دەيى و بەئاوات دەگات

دەرك . لەلاى دانيالى ژنە . كەبىيىنى دەر كە كانى ناسراو لەبەرامبەرى دا
 كرانەو : دەر گابانى سامان و بەھرەى گىتى لەسەر دە كریتەو كەبىيىنى
 ھو دەر گابانە كە كرانەو دىووبان لەرىگابە دايى : مانىكى كەھەبەتى
 بەزووبى لەرىگانى چاك و خراب دا بلأوى دەگات . كە - سى سەرايى
 لەبەرامبەرى وى بىكریتەو . مانىكى لەبادشاى دەستە كەويى بۇمىلان
 دەچوويىنى كەبىيىنى دەر گابى سەراى وى شكا تووشى . نازار دىت .

ان سیرین دەلێ ؛ که بیینی دەرگای سەرای ویان هەلکەندو بردیان و
 نەزانرا بۆ کووی بان ؛ د تازار و ئەقوی خواوەند ماله . که بیینی
 دەرگای وی هەموو دەرکان گەورەو گوشاد ترە ؛ چەند کەسیک
 بەین دەستوور دەچنە ناو ماله کەمی بەدوژەنایەتی و ڕووشەو . کرمانی
 دەلێ ؛ که بیینی دەرگابە کێ تازەو قابی تی گرتو دایخستو قفلی دا
 ژنە کەمی بەرەلا دەکا بادەمری . جانەوهران خۆ بکوتنە ناو مانی وە ؛
 گەنجان بەلاماری ژنە کەمی دەدەن . کرانەوی دەرگای ئاسمان ؛
 دەرگای خێو بەهرە بە .

دەرگوانی . ابن سیرین دەلێ ؛ که لەخەونی دا دەرگەوانی بکات ؛ تاجی
 بە کێ هەیه زوو یشکێ و لەلایەن پیاویکی گەورەو . پایەو ڕێزی
 دەستە ، کووی .

دەرمان . ابن سیرین دەلێ ؛ که بیینی دەرمانی بۆ ئەخۆشی دەخوواو بۆی
 سازگارە خێو خۆشی بە . که - ی بۆ خەلکی دروست بکا ؛ لەگەڵ
 خەلکی چاکەمی دەکا . که - ووشک یتەو . لەخەم ڕزگار دەیت .
 که - ی بخوات و زۆر ڕەوان یی ؛ زبانی یی دەکا که بەیچەواوەیی
 سوودە . که - ی بخوواو یی هۆش یی ؛ لەخەم و خەفەت ڕزگار دەیی
 که - ی لە سەر زمانی ڕۆکو قووتی دا ؛ خەم و خەفەتە . ابن سیرین
 دەلێ که - ی لەسەر زمانی ڕۆکو بەناوی قووتی دا ؛ ئەگەر سوودی
 یی ؛ بەسوودە .

دەرمانی گەرماوی ؛ ڕیوانە قس .

دەروازە ؛ ابن سیرین دەلێ ؛ هەر کەسیکی لەخەونی دا دەروازە ی شاری
 بیینی ؛ دەیتە بەردەدارو دەرگەوانی بادشای .

دەرۆزه (- ووال) . ابن سیرین دەلێ ؛ که لەخەونی دا بیینی - ی دەکردو
 چێیان دەدایە ؛ نیاوەی خێو ییت و یرۆزی بە . که بیینی بە دەرگانه وە
 دەگەراو هیچیان نەدەدایە ؛ کاروباری دەبەستری .

دەرویش . این سیرین دە ئی ؛ دەرویشی لە دەولەمەندی باشتەرە لەخەون دا
 کەبیینی بۆتە دەرویش : چاك و ساخ دەبێ . بەلەن دەولەمەندی ؛
 بەپێچەوانەبە . کرمانی دە ئی ؛ کەخیز بە - بکری : لەخەم و خەفەت
 ریزگار بوونە . کەبیینی بۆتە دەرویش و لەدەرکان نانی کۆ دە کاتەو :
 خیز و سوودی بێ دە گات .

دەستە . - بەک لەدز و بەدکاران : دەبێ تاگادار بێ لەژیان دا لەژیان دا .
 - بەک لەپێشەرگان : ئاسوودەیی و دنیایی بە .

دەریا . کەلکەلەو خەبالاتی پان و بۆر و ئازاری زیندە گانی بە . دەریای
 ئارام : کۆچی دوور و درێژە . - ی شەبۆلاوی : بێ (خطر) روو
 لەزۆری دە گا ، کەئەو کۆسپەو بەرھەستی سەختە . این سیرین دە ئی
 - لەخەون دا : پادشا یا زانایەکی گەرەبە . کەئای - بێ باکو روون
 و خۆش بێ : پادشا یاوێکی دادگەر دەبێ . کەئای دەریای ناپاک و
 ناخۆش بێ : دوژمنیکی سامناکی بۆ بەیدا دەبێ . کەبیینی ئای
 دەخوواتەو : پایەو جیکای لەلایەن پادشاوە دەست دە کەوی و بەلە
 لایەن زانایە کەو بەرھەوەر دەبێ . کەبیینی ئای - ی لەگۆزەینکی
 دە کرد : لەپادشاوە سوودی دەستە کەوی . کەبیینی ناو - وە بەجۆریکی
 وا کەلەشی قورای بێ : لەپادشاوە خەم و خەفەتی بێ دە گا . کەلەشی
 قورای خۆی بشوواو خاویینی کاتەو : خەم و خەفەتی نامێن . کەلە-
 بەدا مەلە بکات : توشی زیندانی دەبێ . کەبیینی لە دەریایە بەمەلە
 ھاتە دەری : لەزینەدان و ئازاری ریزگاری دێ . کەبیینی لە - بەدا
 خنکاوە : لەکار و باری تاییی دا دەخنکی کەبیینی لەدوورەو
 دەریایە دەبیین و نەچووە نزیکی : بەھموو ئاواتیکی دە گا .

که به سهر - یه دا بر و او بی بی ته نه بی : له تاگری جه هه ننه می دنیسا
 ده بی و کار و باری گیتیسی تاسان ده بی . کرمانیش ده بی ؛ که بیینی له -
 به دابه : له لای پادشای گووی له مستو هونه رهنده ده بی . که بیینی چوته
 ناو ده ریابه وه : کار و باری وی له بقه دابه . که له - یه دا یته ده ری :
 بی خه ده بی . که له ناوی - به بخو و اته وه و سارد بی : خهون بین که
 زانا بی : به هره به کی ته وای ده سته ده وی . که وانه بی به پیچه وانه به .
 که ناوی - به گرم بی : تووشی تاوانیکی دیت . که ناوه که بۆ گنی و
 ناخوش بی : دوژمتیکی به سامی بۆده ری خسی . جابر ده بی که بیچته ناو
 ناوی - به وه : سهر که و تن و پیروزی به . که ناوی - به پتر بی : له شکر
 زور ده بی . که ناوی - ووشک بی : پادشاو له شکره کی له ناو ده چن .
 که شه بۆلک له - بهرز یته وه یا نیچیر بگری : هینده وی پروزی دهست
 ده که وی و گوزهران و ژبانی خوی و مندا له کانی خوش ده بی . که ناوی
 - بخو و اته وه و سوویر بی : تووشی چتی ناره وادیت . که له - به دور و
 مهر جانی ده ریینی : زانست و تاییینی ده سته که وی کورقتی نه هه کی
 ده ریابه : دوژمن له ناو برده .

دهست . - ی جووان : دوژستایه تی و ریژ و سهر که و تنه . - ی سبی : رادو
 مرؤ فایه تی به . - ی پیس : خو له کاری ناپه سنده وه دانه - ی گوره :
 ده ستبلازی به (اسراف) . - ی گچکه : پیسو و له چهری و قرچو کی به
 - (سهر - دانان پایه داری و به تاوات گه بشته که فهرانیه و ابهک - ی
 بیرج برای باخوشکی ده مرع . که ههردووک - ی خوی به بر وای
 بیینی : له کار و کاسی و تاراتز خوی دوا ده که وی که بیینی - ی
 خوی به کبردی بریوه : دلی به هه وای که سیکه یه وه خه ریک ده بی .
 که له پی ده سته کاسی له سهر یهک دابنی : له گه له یه کبکی نزیک ده که وینه وه
 یا نانه و تیکی ماره ده کا . که به چووار به لان وه کوو چووار بی یان
 بیوات و پرووی به ره و تاسه انی بهرز کانه وه . تاوانیکی زور دور
 ده خوازی که به رهنج بوی یشکدی . که ههردووک - ی بلارزی له کار و باری
 دوا ده که وی که بیینی هه که له دایک بونه وه - ی وشکه : له خیر و یاهه تی

داده مینى . که بیینی دهستی براوه و نه زانئ هی راستی به تی باهی چهپ :
 تووشی کاره ساتیکى دئ . هیندیکیش ده لئن دهست براو : ته مینى دريژ
 ده بئ . که - ی راستی برابى : سوویندی به درو ده خوا . که - یكى
 لهوى تری دريژ تر بئ : نیشانه ی نه وه به پایه و چیکار تلواتی دهست
 ده که وئ . که بیینی له سر دوو - ان ده رو بشت : بروای به کارى خوی
 نامینى ، هیندیکیش ده لئن : سووده له خرمانه وه . که دهست و بیى له
 گال وى به وویئن : گوزمرانى باش ده بئ . که بیینی - ی راستی وى بوته
 زیړ : سامانى له کیس ده چئ . که دهستی خوی به ته سپون یا سابوونى
 شوست : ناهومید ده بئ .

دهسته چیلله : هیز و دل قابى به . مروی تووشی تلبروو و کارانى که وره
 ده کا . که پادشا به - چرای هه لکا : زیړ دهستان لهوى دادو مرو قابه تی
 ده بینن . که زانا بیکا : خه لکى زانستی لیج وه رده گرن . که بازار گان
 بیکا : خیرو چا که ی به خه لکى ده گات .

دهسته وانه : له خهون دا - بؤ ییوان له ژنان باش تره . ابن سیرین ده لئ ؛
 که ییلاوئک بیینی - ی له دهستی دایه له ناسن یاله بولا بئ : هیزو توانایه .
 دهستکه وتن . ابن سیرین ده لئ که که سئک له خهونى دا بیینی چتیکى دهست
 که و توه : پیروزی به ، هه رچه ندیکى پتر بئ : باشره و سوودى زور
 تره . که له چپای کانى زیړى دهستکه وئ : ده یتته فهرمان ره و . که زیو
 بئ : ژئیکى جووان ده خووازئ .

دهستنوئژ به تلوى پاك شوشتن : به تلوات که بشتن و له خه و خه فته رز کار بونه
 دهشت : ابن سیرین ده لئ ؛ دینى - : نیشانه ی شادمانى به له لایه ن پادشاهه .
 که خوی له ناو - یكى که وره و سه وزدا بیینی : ده یتته هاوده مى پادشا
 که پر درک و دال بئ : له گال پادشاهه کی زوردار ده یتته هاوده م . - ی
 پر یت و یژ : ده و له مهندي و بهختیارى به . - ی کول و چول : ویران
 کارى و به ده ختی به . غاردان له - دا : مال و سامانیکى زوره . چیش
 خو واردن له دهشتى دا : پئک شاد بوونیکى بهختیارانه و به رداره .

دهغل: ابن سيرين ده لئ: - ي كالنو كونيو: خه مو خهفته. كرمانى ده لئ
كه بيسرنيټ - رزاووته سهر زهوى: نرخی هه رزان ده بئ. ههر جوړه
- ټكي ييباته ماني خوئ ياله جهوالي كټ: نرخی گران ده بئ. كه بيسني
مردو - ي به خه لئكي ده دهن: نهو - هه رزان ده بئ.

ده فنه: ابن سيرين ده لئ: - لئ دان: چا كه و به هره به. كه بيسني - ي
لئ ده دا له كرداري باش لاده دا. كرمانى ده لئ كه بيسني - ي لئ ده دا
وشاره زاي ايداني بوو: ژنيكي خراب دئني. جعفري صادق ده لئ:
دهنگي - له خه نندا: شادمانى به. كه كه نيزه كيټك لئى بدا: چټيكي
به ناوبانگ بهوى ده گات. - لئ دهر نازاد بي: كارټكي ناشكرا به.
كه دهنه ليدهر كه نچ بئ: له گه ك دوزمني خوئ چا كه ي ده كا. كه پير
بئ. واز له چا كه ي دئني. كرمانى ده لئ كه بيسني - ليدهر و هستاو
باشه: ژنيكي جووانو بهر كردار دئني. جعفري صادق ده لئ دهنگي
- له كه نيزه ك يستن شادي به. له پياوي پير: بهخته.

ده لائي كردن: ابن سيرين ده لئ: - ناموز گاري و رابهري چا كه و خيټ به
ده لئك: پياويكي ده و نه مند و ناواره به. گوشت و پيست و ټيكي وي
له خه نندا مال و خوواسته مني به. كه له گه ك - ي شاري بكات:
له گه ك پياويكي ناره دوزمنايه تي ده كا. كه بيسني - ي كوژت و
كه وني كرد: ماني ناواره به كي ده خوات.

ده سكه گول: رازي و قابل بوونكي سرده مي به. - ي سبي: به ناوات
كه يشته. ي سوور: سهوداي سهخته. ده سكه گولي. ده نكاو رهنك
خوشپيكي فريو دهره - ي ده سكرد: فيل و فهره جه. - پيشكش
كردن: دهنگ و باسي درو و هه لسته.

دهمار: ابن سيرين ده لئ: ديتني - له خه نندا كو كه روه وي كار و باري
وي به. كه بيسني - ي له شي ووشك بووه: پيساره: واده كه به ي:
كه سنيكي بشتيوانو كو كه روه وي كازو باري ويه له وي گوم ده بئ ياده مري

دەمار بریتی بە لەخزم و : دامانی ناو خانەوادە ئە گەربینی کەدەمارە کانی
وی ئەستووڕو بەهیزن : باری خزم خانەوادە یوی بەدوین تین دەبێ
دەلاکی گەرمای : بەدگزی و پاشیلە و جەورو جەنابە

دەمەچاو : ابن سیرین دەلی کەبیین دەستو - ی بە ئاوی پاک دەشوست :
لەخەم و خەفەت رزگاری دێت کەنە خوشی : چاک دەیتەو کەقەرز
دارین : قەرزە کانی بۆ دەمەیتەو کەبیین بە کیک - ی وی دشوو -
شت و مەویش تی پیرادە ما ئاواتی یتکدێ . کەدەم و چاوی وی بە ئاوی
یس بشۆرێ : بە پێچەوانە بە . کرمانی دەلی بیین بە هەر دوو کەدەستە کانی دەمە
چاوی خۆی دەشوست : لەدۆست و هاو دەمان داوای یارمەتی و کار دەکات
دەنگ : - ی ییو کەبێندین : لە ناو خەلکی دا کەورەیی دەستە کەوی
کە بە کیک بیین - ی بێندبوو : ناو و ئاوبلگی بەرز دەبێ . کەدەنگی
نزم بێ : بە پێچەوانە بە . بەرزی - بۆیاوان : مایە نامووسو بەرزی
بە بەلان بۆژنان باشنە .

- ی جانە وەرەن لە خەوندا : خەم و خەفەت و کارەساتە کە لەشوتیتکی
دووڕە وە بانگی بکەن وەلامی بداتەو : زوو دەمرێ کەوەلامی
نەداتەو : نەخۆشە کەوی بیستی - ی گریان : شادمانە - نالە : چتی
ناخۆشە کە کووی لە - ی گریان و زاری بێ : مرازی یتکدێ و بە
سەر دوژمناندا زال دەبێ . کە - ی جیتی کووی لێ بێ :

چیتکی ناخۆشی بەسەری بەلان لادەچێ . - ی ئەسپی : مزگینی بە .
- ووشتری کووی لێ بێ : دەچیتە . دینەنی مالی خوای یابازر گانیکی برێوود
- مەری : سوودێکی کەورە بە . - ی بالە کیسکو کاریلە کووی لێ بێ
شادی و بەهرە بە . - ی ئەسکی کووی لێ بێ : کەنیزە کیکێ دستانە کەوی
- نەردە شێزی : نرس و هەراسە لە میری . - پلنگی : شەر و دۆستایەتی بە
- گورکی : پیروزی و سەرکوتنە بە سەر دوژمناندا - چەقەلی : خەم و
بەرۆشە بەهۆی ژنانەو - ی ریزی : فێلی لێ دەکری .

دهنگ ی پشيله : ترسی دزی له کورپی به - ی ووشر مرغی : له نو کوری
لازاده می - ی سیمار که که چهلته گرویی لی بی : به دهنگ و بلسی
پاویکی گوره خه مپار ده بی

- کوتری : وه لآمی سر ههنگانی بادشای ده بیج - ی که له بابی :
دهنگی پایوکی جووامیری کووی لی ده بیج - ی قشقه له دهنگ و
باسی به کیکی نه دیوه

- ی قالوچه : وه لآمیکی پرخه مو خهفته دهنگی کوندیش هر خراپه
- ی کوتره کیویله : دهنگ و باسی درۆ به : - ی تاووس دهنگ و
باسی پادشابه

- ی قولنگ : دهنگی دهرویشی به - ی له گله گی : دهنگی جوتیری به
- ی کوتری : - ژنیکي ئابرومه نده - ی قه لهره شی : - مرۆ به کی چنی
ناره وا خۆره

- ی چۆله که : دهنگیکی خۆشه - ی بولبول : دهنگی چاوهش باشین وهواره
- ی مراوی : دهنگیکی خراپه - ی بیچوه بالندان : کاره سات و درۆ شه به
- ی هه لو : دهنگو باسی پادشابه - ی که له باب : دهنگی پایوکی مه رده
- ی کهو : دهنگی ژنیکي جوانه دهنگی که وان : دهنگی ژنیکي ئابرومه نده
- قازی : دهنگ باسو کارسانی به کیکه له نزیکانی وی - ی مار ترس
وهه راسه - ی ژهنگه - سورده وزه رگه نه و کولله ترس وله رزه - ی بۆقی :
وله شووینینگی دینه خوارو دا ده مزرئ
- ی بالندان : سبله بی ژن و میردانه

- ی ژن : فرمیسی به رو شای به - ی ییو : به کیتی و ته بابی تهواوه له
خانه واده دا - ی گا : مه رگی راسته و خۆ به - ییو که بزر بی

گه وره بی و ئابروو سر بلندی به ناوبانگی بهرز ده بی که - ی نزم و
بی تیج بی : دهنگ و باسی نزم ده بی بلندی دهنگی ئافره تان : به بیچه وانه
له هه وازمه وی یا له تاسانه و به سام و ترسین بی نیشانه ی وخهفته ی پادشاو میر به
دههول : ابن سیرین ده لیج : - لیدان له خه وندا ووتی بووج و بی وا
تایه و دهنگ و باسی درۆ و ناخۆشه و کارو باری بهیدا و ئاشکرا به

دەھۆل لیدەر لەخەوند خراپە . کە بێنێ لە گەل - ی زۆر نەش
لیدەدرا و بچ یان بەزەوی دادەدا . خەم و خەفەتە
دجال برۆانە جیجال

ددان : - ئاژنێنەو بەش نێە وزیان بەمال و مندال گەبشتنە دانیال دەلێ : - لە
خەوند مندالی مالی خواوەند خەونە ددانە کانی سەرەو بەنێرینەو ئەوانی
خوارەو بەمەن بێنەدازا وون - ە کانی یشەو بۆ برايان و خوشکان و
مندالانەو بۆ دایک و بابەش دەبێ - ە کانی تەنیشتی وی : ماہو ئامۆزان
ئەوانی تەنیشتی وانیش کە برۆک (تایا) ی بچ دەلێ گەرەمی مالی بە
ددانە کانی تر خال و مندالە کانی بەتی . ددانە کانی پشەو ش خزمانی
دوورن هیندیکیش دەلێ . ە کانی یشەو ئەوێ کە لەلای راستەو بە :
نیشانە ی بابو خزمە کانی بابی بەتی و ئەو ددانانە ی کە لەلای چەپەو بە :
نیشانە ی دایک و خزمە کانیە تی کە بێنێ ددانە کانی یشەو دەلێ :
بە کیک لەوانە ی کە باسماں کردنە خوش دەبێ .

ابن سیرین دەلێ کە دبتی کە ددانی یشەو ی کە : تەناو لە بچ دەستی یا کەوتە
کەناری و یا کەوتە سەر زەوی و خۆلاوی نە بوو : مندالیک یا برباک
خۆشکێکی دەبێ کە دبتی کەوتە نێوخاک و لە ناو چوو . بە کیک لەوان
دەمری باجووی دەیتەو کە نەختیک لە ددانی وی بشکێ یا لە ناو چێ
: دپوشەو کارەساتیک بە سەر بە کیک لەوان دیت . کە بێنێ - ی یشە-
وێ وی کو تراو : لە گەل ئەو جوورە کەسانە دۆژمنایەتی بۆ بەیدا
دەبێ . کە بێنێ ددانیک یشەو ی ەلکەندرا ووتی ناشیرین بە
بە کیک لە وان دەلێ وایشی جووی دەیتەو . کە - ە کانی یشەو ی
بترین یا باشو خاوین بن : بە کیک لەوان تووشی خێرو شادی و بابو
و ریز دیت کە بێنێ لە تەنیش ددانە کانی یشەو ددانیک بروی کە
ددانی سەرەو بە : کوڕیک یشەو دەبێ یا برباک .

بەلەن كە ددانى خوارەۋەى يى : كىچىكى دە يى .
 كە بىيىنى ددانى يىشەۋەى خۇى ھەلەكە : تۆلەى خۇى لەۋانى باسكراۋ
 دەستىنى . كە ھەموۋ ددانە كانى بىكەۋن : خانەۋادەى لە ناۋ دە چى . كە
 ددانە كانى خۇى بە سۋالەت يا زىۋ يا شۈشە بىيىنى : دە مەرى و ئاكامى
 نىزىكە ھىندىك دە لىن - كەۋتن : داۋ دانانەۋە ، لە لاي ھىند كانبىش
 نىشانەى شەرو دوز مەنەى . كە رمانى دە لى ددانى سەرەۋە كە بەرەمبەرى
 چاۋە : نىرىنە ۋەى خوارەۋەش مەنەى . كە بىيىنى - كە كانى كەۋتن
 و خستىنە ناۋ لەى دەستى بەۋە : خزمە كانى كۆدە كاتەۋە ۋە ناۋە لىك
 جۋاۋا بەزىنەۋە كە بۇنى خۇشى لە ددانى يى خزمە كانى يى ھەلەكە لىن
 كە باشمەلى دەۋىن . كە بىيىنى - ى دىشى و دەرى ھىتا : مالى دەستە
 . كەۋى - ھىشان : خەنەتە . كە بىيىنى - ى رەش بوۋە : نوۋشى خەمان
 دى . كە - ى زەردىن : ئەۋ كە سەى لەۋ ددانى نىزىكە نەخۇش دە كەۋى
 كە ددانە كانى بىكەۋن لە ناۋ بەرۋىە كى كۇنيان بىستى : تەمەنى دىرۋ
 دە يى بەلەن ھەموۋ خزمە كانى خۇى لە ناۋ گۆر دەنى . مەرى دە لى :
 كە ددانە كانى يىشى بە دەستى خۇى دەريان ھىنى ۋە لە دەستىان گرى :
 مالىكى . زۆرى دەست دە كەۋى . كە بىيىنى ھىندىك لە - . كە كانى ۋى
 بەنھان بوۋن : ھىندەى وان خزمە كانى دە چەنە ھەندەران ۋە بە ساخى
 دە كەرىنەۋە ددان كەسپى و رىك يى : ۋە لام و مزگىنى خۇشە .
 كە زەرد و درشت يى : بەخەۋەرى بە لەلدەرىنى دا كە - دىرۋ يى :
 ناخۇش و قانى وقىرى بەۋە : كە - ى بىكەۋى مەركى بە كىكە لە خزمە
 خۋوۋىشە نىزىكە كانى . كە خۇى يى - بىيىنى : لە كەل پىرىكى دە يىتە
 ھاۋسەر بالە كەل بە كىكى پىروكارزان بازار كانى دە كا
 ددان ئازىنبەنەۋە : زىبان بەمالئو مىندان كەشتە

دړك و دال. ابن سيرين ده ئې ؛ له خون دا دېتن : مال و بهر هره دې دست ده كهوئ . كه - ي وى با ييبا يا بسووتى : زور داريك مال ه كهى هم مو لى ده ستيڼ . كه - ي له ژير مه نجل يا له تهنوورئ دا بسووتى مالى خوئ له ناو ده با . كه - ي بېښته وه ناو مالى : مالى دست ده كهوئ . كه با - ي وى بيا ته كووچى سووى بؤ دهره وه به .

دړنده : بړوانه (جان ه وړى دړنده) .

درو . ابن سيرين ده ئې ؛ له خون دا - كردن : بؤ تاينى زيانى ه به . كه گوره بهك - بكا : خه لكى باسى چا كه و خرابه ي ده كن و قدر و تابرووى ده چئ .

دروو . - له خون دا : به د بهختى و گرفتارى به كى سخت و هره شه به ، كه بېښئ - يك له لشى راچوو به يا به كيك تې را كړدوه : خاوند قهرزيك ووتې ناخوش و رېقى بې ده ئې . كه نهو - ي له به كيكى تر راكا : هريش قسه ي رېق به قهرزداريكى خوئ ده ئې . كه بېښئ - ي زور ه به و لشى زيانى بې نه گېشتېڼ : زور قهرزداره زوبؤى دهرينه وه دروست كردن . - ي خانوو : كاريكى له ژوورووى هيزى خوئ تاينجام دها - ي كليسا شين و شه بؤره بؤ مردووان ، - ي به نديخانه ده اكهوتنى داوا كارانه .

دروون (دروومان ، دروار) . ابن سيرين ده ئې ؛ كه له خه ونى دا بېښى بهر كى خوئ ددروئ : كارو بارى به تاواتى خوئ ده بې . كه بهر كى خيزانى خوئ بدروئ هر نه وانا بهى ه به . كه بهر كى ژپيكى پيگانه بدروئ . خم و خفته ي بې ده گات . كه بهر كى پياوړيكى بدروئ : خېر چا كهى ده بېښئ . كه بېښئ دهرزى به ده سته وه به و

به رگه کهی به تهاوی دروو : هەر کاریکی پرووی تی بکا ، تهاوی ده کا . که بیینی بهرگی درواوی زور له مالی به : گوزه رانی وی پرو له خوشی ده کات و شره (میرات) یکی زوری بی ده کا . مغری ده لی که کراسیکی بۆ خوی بدروی و تهاوی بکا : له گهلا خیزانی خوی ته با ده بی . که ده رین به کی بدروی و پرووی تهاو نه کا : ژنیک دینی و له نه نجام دالی لای جووی ده یته وه . که که وابه کی بدروی : خهریکی خزمه تیکی ده بی .

دروینه . - ی خهرمان : هەر چه ندیکی داهات زور بی بۆ تو پر سوود تره دز . دینی : - ترسان و شیوان و شیرزمی به . به لامار بردنه سر - : مندال یا مال له ده ست چوونه . کوژتنی - : بی جی به و چیتکت لی ده دز ریت .

دل . دل پادشای له شو که نجینهی هوش و ژیری به به نه نانی و ناشکرا بی ابن سیرین ده لی : له خهون دا - دین : کو کردنه وهی مالیکی به که به وی ده گات . که بیینی - له ده ره وهی له شه : چاکو بهرژه وهنده که بیینی - ی تهنگ بووه : کاروباری لی وه تهنگ دی و دژوار ده بی که بیینی - ی خوشه : ده رگای کارو باری له پیش ده کرتنه وه . که ی دا که و تین : له گونا های خوی به شیمان ده یته وه : که - ی له سر بهری ده ستی راستی خوی بیینی : نه خوش ده که وی . که بیینی - ی به هه ر دوک ده ستان گرتووه : کاروباری ریک ده که وی . کرمانی ده لی : که بیینی - ی دیش : سامان و مالی زور ده بی . که بیینی چاوه کانی دلی کراوه ته وه چاوی له کارو باری گیتی و به سلان (قیامت) ج ده بی . که بیینی خوویتی له - ی دی : له کارو باری وی نه چوو واز دین . که بیینی له دلی دا زهرداو (صفراء) هاته ده ری : نه خوش ده که وی .

کەووشکی بگانه دلی وی : یی غەم دەیی . کەبیینی گەوهر لە - ی
وی بەو بەزاری داهاوە دەری : لەسەر تایی خۆی نامینی مغربی دەلی
کەبیینی - ی وی پارچە پارچە بوو : دلی بەشووین هەواو هەوەسانی
دووڕە دەست (محال) دا خەریک دەیی . کە - ی پروناک یی : ماشتی
خۆشی بە . کەناریک یی : بەپچەوانە .

دڵە کوتی و دڵ تیکچوون : دواوی ئازار و سەرەتای سەرەلەدانو یشکەوتە
دڵدار کەخۆی - یی : دیهەنی چرووکی و چلو یی هەلنەهاتنە لەمانی دا
کە - ییکی ببینی : مزگینی و موژدەیی خوش و پیروزی بە .
دڵداریتی . ابن سیرین دەلی : کەبیینی «وای - کەسیکی کەوتنەتەسەر :
نیشانی ئاماجی و قرم (طمع) . کە - خۆی بەتلوات بگات : سووودە
دندووک . ابن سیرین دەلی کەبیینی وەکوو باندان - ی هەبە : هیندەیی
مالی دەستە کەوی . کەبیینی کەرگەز یاھەلێ بەدندووکی لەویان داو
یتشی زبان و کەم و کووری ماله . کەبیینی - ی باندەبەکی هەبە :
مالی دەست دەکەوی .

دۆ . ابن سیرین دەلی : کیرینی - لەخەوند : خەفەتە و بخواردنەووشی :
نەخۆشی بە . هیندیکیش دەلی : خواردنەووشی - مالی نارەوا . دۆ
بەھەر کەسیکی بدری : خەمناک دەیی .

دووشک . ابن سیرین دەلی : دیتی - لەخەون دا : دوژمیتیکی یی تینە . کە
- ییگەزی دوژمن قەیی رەقی یی دەلی و یی خەمکین دەیی . کە
- ی بکوژی . بەسەر دوژمناندا زال دەیی . ابراھیم دەلی . کەبیینی
- ی هەبەو خەلکی دەکەزی : خرابەیی خەلکی دەکا . کەسی بخوات
دوژمن خرابە (هەتک) ی مەندانی وی دەکات . - ئەندامی شەرمی مرقفانە .
دووخ : ھەر مرازە کەدەزووی یی دەریسن یا مرازیکێ دارین و یا کانینە
لەماشتی دەزوو ریتی دا کە دەزوو لەسەر وی . هەلە کەری .

ابن سیرین ده لېج دووخ له خوندا کچه . که به کیک - ی هه یج و هه دووک سه لکه کانی پتوه یج : کچی به میژد دما . که - ه کچی بشکی کچی یا خوشکی دهمریج . کرمانی ده لېج - له خوندا یاولیکې ډاږه . که ژتیک بیښی - ی هه به یا به کیک داویه تیج : میژدی ده کات . که بیښی - لکی له دووخه کچی ده کهویج : ماره یی ده بریج . مغری ده لېج که بیښی - ی دهرست : خه ماک ده یج . هو خون ژن بیښی : یج خه ده بن دڅخین . ژنه که - ی له پشت بیه تیج : ژنی دیتی . که - ی وون یج یاله نار بچی : له ژنه کچی جوویج ده یتنه وه . که - ه کچی بسووتی : نه خوشی و تازار به ژنه کچی ده کات . که دڅخینو خوری یاله لڼو کچی یج : ژنه کچی شهر فروشه . که هه کچی کون یج : به یتچه وانه به . که ناوریښم یج ژنه کچی به فیزو هه و ده یج .

دوورین : به دخروازی و سر کوننه ی سخت و کڅسپه و هه ږه شه لېج کرا . دژړه (جهنم) : خه ویتکی خراپه و به دبهختی و تیک چوونه له - کهوتن دهر د و تازاریکی ژړه . له - کهوتن : تازارو یتش و توفیکه که - هه سره خو ساریژ ده یج . ابن سیرین ده لېج : که بیښی چوته ناو - مو هه ده ریج : سر یتچی ده کات و به کردار ده یج . که - زیانی یج بگه به یتی نووشی ږه نیج و تازار ده یج و له نه نجام دا ږزگاری دیج . که خو واره ده یج - ی بخواتو له ناگرشدا بسووتیج : له گیتی دا کرداری خراپ ده که له دوا ږوژج دا شهر مزار ده یج . که بیښی له نریک - ی ناگری هه کرد یاتاگر دایسا : تووشی کلووباری سخت ده یج . که بیښی هاوار له - موه ده یست : سام و ترسی ژورداران بهوی ده کات . که بیښی له نریک - جی کیر بووه : گیتی له سر وی ته نیک ده یج .

دوژمن . به سر دوژمن دا زال بوون که به خوشیه کی که وره و سر که و کورنی - له هه موو لابه نیکه و سود ده ست ده کوی و ماف ده ستیج که وته ژیر ده تی - نیشانه ی به دبهختی و شوومی دوا ږوژه .

لەگەڭ دوزمن سازان و رېڭك كەوتن : شەرو كېشەبە كى گورەبە .
 كەبىيىن دوزمن مەوى دەخوارد : دە كەوتتە ناو كېشە و پرووشەو .
 صادق دە ئى : دوزمن (۳) سىج جۆرە : بەسترانى كار . زيان . خەفت .
 دوزمنابەتى . ابن سىرىن دە ئى : كەدېتى - لەگەڭ بە كېكى كىرىدو بەسەرى دا
 زال بوو : لەسەر ئەنجام دا بەسەرى دا زال دە بىن . كەبىيىن دوزمن بەسەر
 وى دا چىرە بوو . بەيچەوانەى سەرەووبە . جابر دە ئى : كەلەگەڭ
 خەلكى بە بىن ھۆ - بىكات : خەلك لوى دىكىر دە بىن . كە - لەگەڭ
 گورەبە شار بىكات : سوودى لى دە بىيىن .

دۆست . لەخەون دا دېتى - (پىاو بىن ياژن) : ناكۆكى و ناتەبايىبە لە
 تىوانى ژن و مېزد دا . - لەدەست دان : ناكۆكى و جودايى و دلىسىبە
 - بەيدا كىردن يا دۆزىنەو . ئاشتى و تەبايىبە .
 دۆشاو . ابن سىرىن دە ئى : - لەخەون دا : مال و بەھرەبە بەلان زۆر نا .
 كە - ى بخووا مالى دەست دە كەوچ . كەبىيىن - ى دروست دە كىرد
 كارىكى پر سوود دە كەت . كە - ى لەزارى بىكات : ووتەى خۆشى
 كەوچ لى دە بىن . مغرىن دە ئى : كەبىيىن - ى سى و خاوين دەخوات
 مىندالىكى جەوانى دە بىن

دۆشەگ . - لەخەون دا ژنە جاچاك بىن ياخراپ بەندىبارى بەزىنەو ھەبە
 كە لەخەونى دا - ە كەى بىگورچ يا ئەو دۆشەگ و دۆشەگى بىكات :
 ژنە كەى خۆى بەرەلا دەكاتو بە كېكى تر دېتىن . كەبارى - ە كەى تىك
 بىچى بارى ژنە كەى دەگۆر . رىچ كە - ە كەى بىگورچى : ژنە كەى
 بەرەلا دەكات ياخۆى لى د شارىتەو . كىرمانى دە ئى : كەخۆى لەسەر
 - ىكى نەناس بىيىن : زىبانى بى دەكات . كە - ى وى لەسەر تەختىكى
 نەناسراو ياخراپ و لەسەرىنى دانىشتىن دەيتە خاوند پايەو رىز
 بەسەر دوزمنانىش دا زال دە بىن .

که دوشه که که ی له مالنی فریخ داته دهره وه و دوو باره بیپیته وه : ده ست
له ژنه که ی هه لنه گریخ و دوو باره ده بیپیته وه . که دوشه کی خلی
له مالنی باله چایکی دا بیپی و نه تووانی بیپیته دهری : ژنه که ی نه خوش
ده که وی و چاک ناپیته وه . که له سر دوشه کیکی نرم نوسنیج : هو
ساله له سر وی به پیت و پیروز راده بری . که دوشه که که ی پر له خوری
بی : ژنیکی ده و له مندی ده وی . که دوشه که که ی دریج یاسووتا بی :
ناکمی وی نریکه و خیزانی بی تایز و بی تابروه که ی تلوریشم
بی و به می کری ده زوری بکوریته وه : ژنی واز لی دینی و به کیکی
هبرو و مه ند دینی . که - ه که ی مشک کونی کردیج : داوین پیستی
خیزانی به تی له گه ل ییگانان . که - ه که ی له ه وادا بیبیج : پایه برزی
و سامانه . که له ه وادا بکه وینه سرزه وی : ژنه که ی نه خوش ده بیج و
چاک ناپیته وه . - ی سوور : ژنی به دو ناساز گاره . - ی سهوز : ژنی
ناینداره . که دوشه که که ی کون بی و تازه پیته وه : ژنه که ی روو
له چا که ده کا . که بیبیج له سر - ه که ی نوسنوه : ناسووده ده بیج .

دوعا : پروانه (نزا) .

دو کان : ابن سیرین ده لیج : که سیکی - ی دروست کات : ژنی دینی . - ییکدان
: بهر لا کردنی ژنه . که وتی - : مردنی ژنه . که به بیج قابل بوونی خاوه ند
- له سر - ی دانیج : بؤخیزانی خاوه ند دوو کان ده سندر یژی ده کات
دوو کال . ابن سیرین ده لیج ؛ - له خوند : پادشاه کی زوردارو بیج داده .
که له لای دوز ه لاتیج یار دوزا وابه - یکی زور ه بیج : خه لکی هو
شوینی له ده ستی زورداریکی جهوری ده بیبیج . که - بهر ز پیته وه ناگر
زمانه بکیشیج : کیشو کاره سات له گیتی ده که ویج . مغربی ده لیج ؛
که بیبیج له شار یکی باله وولا تیکی دا بی ناگر - هه لیج : دانیشتووانی
هو شوینی نریکی ناسانیان له سره . که بیبیج له مالی وی و باله
دوو کانی وی دا هانه دهریج : زورداریک ده ست به سر مالی دا ده گریج

دووک : که بیینی سی خاو ده خوات : مالی نارمه ! ده خوات . که - ی
لیج نراو بخوات : دوومنی له مالی وی ده خوات . کرمانی ده لیج :
که بیینی وه کوو مه پ - سی هه به : مندایکی به ختومر و دهوله مندنی
ده یج . صادق ده لیج ! دینی - له خون دا : هه مبانه به ک پاره به .

دۆل . که بیینی چۆته ناو دۆلیکی به وه : تووشی خه م و خهغه ییکی دیت .
ابن سیرین ده لیج : که بیینی له ناو - ییکی هاته دهریج : له خه م و خهغه ت
ریزکاری دع . مغربی ده لیج : دۆل : هه لبست دانانه .

دۆلایی لاوی (چرخنی لئو له چالاو هه یتنجانی) . ابن سیرین ده لیج : - دین
له خون دا : که نجینه به مالی لئومدان و ریژی و بههره به . که بیینی
- ی دروست ده کردوله دهنستی هات : خوی یاهه کیکی بر له مالی وی دا
که نجینه دروست ده کات . که گوره به ک - ی بداتیج : مالی خویان
بهوی ده سپیژ . که له - دا ناوی بخوات به وه یا ناوی کۆ بکاته وه :
له که نجینه داری بههره ی یج ده کات .

دومال : بیوانه (قوونیز) .

دع . ابن سیرین ده لیج : که له خهونی دا له - به کی یج و ناوی به کیسه کی نه زانی
نیشانه ی خیر و چا که به . که ناویشی بزانیج : که نه به . که له لیج به کی یتنه
دهریج : باشه . که بیینی چۆته ناو - به کی : خراپه . مغربی ده لیج :
که بیینی له شاریکی به وه چوه دئ به کی لئومدان و پریست و بههره :
خیر و یت و پیروزی و بهخته ، که وانه یج : شهر و نزمی به . که بیینی
له دئ دا وون بوو : نیشانه ی خیر . مغربی ده لیج : که له خهونی دا بیینی
دئ به کی کیری یاهه کیک دئ به کی نه ناسراوی دایه یا خانو و بههره ی
دروست کرد : سوود و قازانجه . که بهرهموازی یج : به ییچه وانه به .
که له گوندیکه وه بچینه شاریکی : له رووشه و بازار دلتیا ده یج که له
شاره وه بچینه گوندی به ییچه وانه به . دبنی دئ ی کول : خراپه .

دېر : خم و خفته . چوونه ناو - : ناهومېدی و گوښه نشینی به . له -
چوونه دهرهوه : نارامی و دامرکاني پېش و نازاره .
دیزه . که بیښی - له سر ناگری به : کارو باری پروو له خوشی ده کات .
- ی پر : خوواردنی به نام و خوشه . دیزه ی به تال : شهر و کیشه ی
ناوه و به خوت پیاریزه . ابن سیرین ده لئ : دیزه ی تازه : ژنه .
هېندیکیښ ده لئ : دم راستی مالیه . که بیښی - به کی دست کهوت
بادایانئ و له سر ناگری داناو چیشتی تیدا لئ نا : به هوی کاریکی به و
سوودی له گوره یتکی به و دست ده کهوئ . که - که بشکئ : خاوند
مال یا کابانی مالئ دهرئ . که بیښی - ی مسی هیه : دېر و نرخ و
سو وده . که - گلی بی : کاریکی به مسوود ده کات . کرمانی ده لئ :
که له دیزه دا گوشت و خوواردنه منی هیه : دوزیکي به بیښی په نجی
بیښی ده کات .

دینار (دراوی پشوو) : مه بهس له پاره ی گوره و نرخداره . دانیال ده لئ
که بیښی چهند - یتکی له دهستی دایه و له چوواران پتر بیښی : تووشی نا
خوشی دی باقسنی په قی کووئ لئ ده بیښی . ابن سیرین ده لئ : که پینج
دانه درم یادینار بیښی : کاریکی باشی لئ پرووده دا . که له (۱) تا (۱۰۰۰)
دیناری بیښی : زانستیکي ده گرڼه پېش که به هوی و به و سامانیکي
دست ده کهوئ به لآن ده بیښی ژماره کانی جووت بیښی . که - ی بدات
به که سیکي بالئی له ناو بجی : له لایه مندا لانه و تووشی کاره ساتیکي
دیت . که بیښی - ی زور هیه : په نجیکي بیښی ده کات . مغربی ده لئ :
که - یتکی له بری دهستی خوی دا بیښی قوچانیکي له سر دهنووسن
بؤ ۲۰۰ ته سپارده (امانت) به ی داویانه تی زور جاریش پرووی داوه
که له خوند دا - ی دست کهوتبیښی : له یدار پیتش دا - ی هاتوته مستی .
حافظ ده لئ : دینار له خون دا : زن و که نیزه و منداله . - ی زور :
سامانیکه که به رنج و دوزمنابته ی دست ده کهوئ .

دږو . ابن سيرين ده لږي ؛ - له خهوندا ؛ ښال باز و فريو دهره . که بښي - له خشته ي ده با ؛ له کاري خراب لاده دا و دوژمن به سري دا زال نايي . که شري له گڼ - ي بکاتو به سري دا زال يي ؛ باشه . که - به شادي بښي ؛ نووش خرابو به دکاري و داوښ يسي دي . که - ي به خه . باري بښي ؛ باشه . که دږو به رکي لږ بښي ؛ نه گهر کار گهره يي کار ده يي ، که جووتږ يي نازاري يي ده گات . که دږو به ديلي يي ناپرووي ده چي . که گهمي له گڼ - ي بکات . تاوانيکي گهره يي لږ ده يښت . که له گڼ - ي قهي بکات ؛ له گڼ دوژمن باش ږيک ده کوږ . که چي له گڼ بهووا ؛ نووش خرابه يي دي . که - ي بښي يا - بچته ناو زگي بهوه ؛ نووش داوښ يښتي دي .

ديو (ژور) . دښي - ي چول ؛ دوور کوته ووهو جو دايي به . که - ي پر له ناو مال بښي ؛ ده يي له - ساخته چي و ده ست بران خوي پياړزي . دښي - ي ميوانان ؛ ږيکايه که که به ناچاري ده يږي . دښي ژووري نوښتي ؛ کوته دلداريښيکه . چوونه ناو - ؛ سوود و که لکيکي پايه داره . دښي ژووري نه خوشخانه خه و به روش و داخي گياني به .

ديوار . ابن سيرين ده لږي ؛ دښي - ؛ باري خهون دتووه . که بښي - ه که - باش و مه حکه مه ؛ نيشانه ي چاکي باري وي به له گيتي دا . که - ه که ي کون يي و ټيکي بدات ؛ ماني ده ست ده کوږ که يواره که تازه يي و ټيکي بدات ؛ خه و خه نه ته . که بښي - ه که ي ست و ته نگه باري وي له گيتي دا يي ټينه . که بښي - ه که ي به پوه به ؛ باري دروست و ږيک و باش ده يي . که بښي - ه که ي هلاوه سراوه ؛ باري به را که نه و کوزه رانيښي ټيک ده چي .

کە دیوار بکھوێ : لە گوزەران و پیشە دەین .

کەرمانی دەلێ ؛ کە بیهێنێ دیواری شاری یامز گەوتن بکھوێ : سەرۆکی شاری دە کھوێ بە دەمرێ . کە بە دەستی دیواری لە قویری و خشتی دروست بکات : نیشانه‌ی تاین پاکی یە . کە لە گێج و خشت یێ : نیشانه‌ی بار خرابی وی یە لە تاین دا کە دیوار لە قسڵ و بەرد یێ : بە گیتی هۆنە خەلێ .

لە گەر بیهێنێ لە سەر دیواری تکی دانیشتوو و دیواری کە قایم و بهێز : باری وی لە گیتی دا قایم و باش دە یێ

دەوانه‌یی : این سیرین دەلێ ؛ - لە خەوندا : مالی نایەوا یە بۆ خەون یێ . کەرمانی دەلێ ؛ کە بیهێنێ - بوو : نووشی کارو باری نایەوا دە یێ و بەرتیلی دەخوات .

جابر دەلێ ؛ کە بیهێنێ لە گەل - یێکی بۆتە برادەر : لە گەل یە کێکی بەرتیل خۆر و دوو زمان دە یێتە برادەر و بەو هۆیەو لەو پوویمو نووشی سەرزەنش و بەد نلوی دێت .

لەسەر : بیروانە (سیرەت) - چوو .

ڍاڀرڀن . ابن سيرين ده لئ ؛ له شووښتيکه وه بڼ چيکابه کي تر - : باري
وي ده گوري . که بڼ شووښتيکي دوور ڍاڀرڀي : ده چيته ڍاڀرڀوي
(سفر) ښکي دوور . که له کاني - دا گوجان يا داري پي پي : پشي
به پياوښکي به هيز مستوره . که بڼ هر شووښتيکي بخووازي ڍاڀرڀي
نيشانه ي هيز و تووانايي به . که له شووښتيکي خاوين دا ڍاڀرڀي :
له باريکي خراپه وه ده چيته باريکي باشر .

ڍاڀرڀوي (سفر) . ابن سيرين ده لئ ؛ که بيښي - کرد زاني وه شووښته
باشره له وي پيشو : کاروباري باش ده پي ، ده نا به پيچوانه به . که به چيته
- و نه زاني ده چيته کووي : له زني يالو مالهي که له پي به تي دوور
ده که پي ته وه . که وه چهنه که سيکي به پي بکا يا چهنه که سيکي وه
وه پي بهن : باري ده گوري و دووباره ورو له چا کي ده کاته وه .
که بيښي به تداره کيکي نه واده وه چونه - : حالي باش ده پي .

ڍاڀرڀنه : دلمال ريکښته . که - ساده وسا کار پي : تابوريو سر که وه
تنه له هول و کاردا . که به شانو شکو پي : که وه غشي ناتوره يي و خراپه
ڍاڀرڀانه . ابن سيرين ده لئ ؛ ديتي - له خوند له کت و پي کت دا : خه و
خه نه ته خوواردنشي زبان دهره . که بيښي له زه وي به کي دا که هي خوي
نه پي - ي زور پي : دوو چاري خه و خه نه ده پي .

ڍان . ابن سيرين ده لئ ؛ - له خوند دا هيزو توواناي وي و خزمه کانيه تي
که له خوني دا بيښي - ي شکاوه يا که وتوه . خوي له خرمان جووي
ده پي ته وه ، وه له شيشي پي تيڼ ده پي ، له هنده ران دا له بهر دهر به در پي
ده مر پي . که - ي به کيکي تر به و شيوه به بيښي : هروه کوو وي واپه
کرمانی ده لئ ؛ - ي راست خرمانی باو کي وهي چه پيش خرمانی دايکه . که بيښي

بارىك بوو : كارو بارى خزمەكانى بىچ تىن دەبىچ . كە - ى بشكى
لەگەورەبىدا كەنەفتى و بەرىشانى بەودەگات . كەگۆشتى - ى وى
بكهوچ : مالى خزمەكانى لەناو دەچى . كە - مەكانى بەستراىچ : لەخز-
مان دوور ناكەويتنەو ، وەبەمارە كردن لىيان نزيك دەيىتەو . كە
گۆشتى - خۆى بخووات : هيندەى وى مالى خزمان دەخووات .
راو . ابن سىرىن دەلىق ؛ كە - ى مەر و گاكىوى بكاو گۆشتى بخووات :
نیشانەى چاكەبە . كەلە - ى دا ئىچىرى بگرىچ : ماتىكى مەفنى دەست
دەكهوچ . چوونە - : مەرگى برادەوانە . گەرانبەو لە - : كىزە و
كىشەى دادگابە . لەراوىدا برىندار بوون : زىانە .

راوەندە . ابن سىرىن دەلىق ؛ كەبىنىچ - ى زۆر ھەبە تووشى خەفەتان
دە . كەبۇدەردىكى - ى بخووات و چاك يىتەو : نیشانەى ساخى و
خىرو بەرژەوئەندەى كەبەوى دەگات .

رايىخ . دىنى - كەھى خۆى بىچ و بۆوى راخراىچ : بەتەمەنىكى درىژ
خۆشراوەبووى . كەلەشوونىكى كەس نەزان راخراىچ : بارى دەگۆرى
ولەئاوارەبەتىدا دەمرى . كە - ى بفروشى بايدا بەكەسكى : نیشانەى
تەلەزگە (خطر) ى وى . دانبال دەلىق ؛ كەبىنىچ - ى بۆ راخراو :
تەمەن درىژى بە ھەرچەندىكى گەورەترى بىنىچ چاك ترە . كەبە-
كۆن و درىژى بىنىچ : ژيانى دژوار دەبىچ . - ى سوور . خۆش
رايواردنە . - ى رەش و شىن : خەفەتە . - ى زەرد : نەخۆشى بە .
ھى سى : دۆزى رەوايە .

دەز (باخى نرى) . ابن سىرىن دەلىق ؛ - لەخەون دا : ژنىكى چاك و كار
چاكەو دلا فراوانە . كەبىنىچ - ىكى ھەبەو دارانى سوزو پاكى تىدا بە
ولەكانى خۆشىدا بىچ : ژنىكى كارچاك دىنىچ و خىرو سوودى لىدەبىنى
كەبىنىچ مېوەكان ھىچ گەلايان پتەو نى بە : بەيچەوانەبە . كەگەلاكانيان
زەرد بووىچ : نەخۆش دەبىچ . كەباخە كەھى خۆى نەبىچ : واتابەكەى
تېخەى خواوەندە باخى دەگرىتەو .

رِه مڑی ، رِه مڑو ، خہ لوروز ۔ ۔ ی ہلکراو : پِشنیازی باشہ ۔

۔ ی کوزاوموہ : بہدہختیتی و پرووشہ بہ ۔

۔ خوواردن : رِه نیچ و تازار و مہینہ تہ ۔

رِه شہ با : بروانہ (با) ۔

رِه شکہ : لہ خون دا ۔ دِتن : نیشانی خُم و خفہ تہ و خوواردنیشی :

’ زبان و کُم و کووپی بہ ۔

رِه گ ۔ ابن سیرین دہ لُج ؛ رِه گی لَش : بہ غلو و خیزان و کَس و کار

دانراون چونکوو ہموو رِه گہ کن لہلو لشدان ۔ گہ ۔ یکی لشی

تازاری یچ بکات : خزمہ کانی وی تووشی خُم و خفہ تی دِتن ۔ دملری

سر تِئو چلوانی : نیشانی گمورہ کانی خزم و کسی بہ تی ۔ رِه گہ کانی

دستو باسک : بران بامندان ۔ ۔ کانی پستی : خزمانی لای بلو کین

۔ کانی لاقیش : سوودو کہلکہ ۔ کہ خووتنی ۔ ی بہر بسری و لہو

کاتی دا دہ مارہ کسی بہ تہواری برا یاووشک بوو : خزمی دہ مسری یا

تووشی خفہ تیکی دیو یادہر بہ دمر دہ یچ ۔ کہ بہ کیک خووتن لہ ۔ ی

بہر بات بہر دِتری : ووتہی ناخوشی لہ لایہن خزمانہ رِه کوویج

لُج دہ یچ ۔

رِه نِگ ۔ ابن سیرین دہ لُج ؛ ۔ ی سبی بہ بہر گ و کہل و بہ لہوہ دِتن :

نیشانی چاکو پاکی ٹایئہ ۔ ۔ ی سوور بُو یوان : رِه نیچو یزاری بہ

بہ لَان بُو ژنان : زور باشہ ۔ ۔ ی سوز : بُو ہوردو کیان باشہ ۔ ہی

زہر دیش : بُو ژن و یوان نہ خووشی و تازارہ ۔ ۔ ی رِهش بُو ژنان و

یوان : خُم و کارہ ساتہ ، بہ لَان بُو تہوانہی کھہمیشہ رِهش پُشن :

یچ زیانہ ۔ ہی شینیش بُو یوا و ژنان : خہمو خفہ تہ ۔ صادقش دہ لُج ؛

۔ ی سبی و سوز لہ خُمون دا : خیر و یت و پیروزی بہ ۔ ۔ ی رِهش

بږيادشلو وه زيږو گهوران گوره يي و سامانه . - ي سوور ، دوژمنه ؛
و ناخوشي به . دانيال ده لئې ؛ - كردنې ريشې : دابوشين و شاردنه و .
کارانه . که سهر و ريشې - بکاوړه ننگ نه گريټ : ږوو کاری دهرمو .
کارو باری خوږې نیشانی خه لکي دموات ، به لām که - بگريټ : کار و
بارې باش ده يي و کارو باره کاني به دابوشراوی ده ميټيټه وه .

ږبه : ږيوانه (په بانه) .

ږشانه وه . دانيال ده لئې ؛ که که سيک بيني ږشامو به لاساني هاته ده وي
له تلوان په شېمان ده يټه وه . که بږي نه به ته ده وي : تسوشي زياتيکي
دټ . ابن سيرين ده لئې ؛ که بيني ده ږشيتو مو خوږين هات ؛ زيان به
که ږشامو دوو باره خواري به وه . چټيکي به که سيکي ده به خوشي و
لږي ده سيټيټه وه .

ږق هستان : هه او فیزه . که بيني دابکو باو کيان رقيان لږي هستوه
له شوړنيټيکي بلنموه ده که ورته خوواره وه .

ږکيف . ابن سيرين ده لئې ؛ - له زيني جووي يټه وه : منډال بانو که وه
که زين له گل ږکيف يي : منډالېکه له کاران دا بابه خ دار و هين
(امين) و پاک ده يي . که - که زينو يي يي : منډاله که به مالي دوږه -
به هه و ده يي .

ږوو (ږوخسار) . ابن سيرين ده لئې ؛ - له خهون دا : ږوونا کي به . که بيني
- ي وي سوور و خلوتنه . له ناو خه لکي دا به ناو بانگ و گوره و
ږووناس ده يي . - ي زمره يا ږهش : به پيچمه وانه يه . کرمانی ده لئې
- ي خه لکي له خهون دا : ږازاندنه وي پياو کوږيغابه تي وي به .
که له - دا کهم و کووړي بينريټ . له ږازاندنه وي وي و کووږيغابه تي دا

که م و کووری پروو دعات . که له - و رو خساری خوی نووکو مووی
 بیینی : نووشی قهرزداري ده بیی . که بیینی - ی سوورو خاویته : شادر
 به که یف ده بیی . که - ی زهر د بیی : ناساخ ده که ویج . که پرووی خوی
 به رشی و ایلی بییت : له لایه ن خیزانی به وه خهم و خفه تی بیی ده گا .
 ابن سیرین ده لیج : که پرووی خوی جووانتر له خوی بیینی : تابروو و
 پایهی بهرتر ده بیی . نه گهر پرووی خوی ناشیرین بیینی : پایهی که م تر
 ده بیی . که رهنکی - ی ریش بیی : له تیو خه لکی دا ریسوا ده بیی . که بیینی
 سهررای پروو ریشی کراسی سپی پو شپوه : که چیکي ده بیی . که پرووی
 خوویتلوی بیی و زهر نکلوی لیج بیی بهو م رجهی که برین له پرووی دا
 نه بیی : زبانی مالی به . که بیینی - ی خوار بووه : باری وی تیک ده چی
 که بیینی له - ی وی دا خال ه به : قهرزدار ده بیی . جابری مغربی ده لیج
 که پرووی خوی باش بیینی له تلوی یاله تلویتهی دا یابه کیکی تر بیی
 بلج پرووی تو باشه (جووانه) : کارو باری باش ده بیی . که ناشیرینی
 بیینی وانیه . که پرووی وی سوور بیی : پیلهی له که له به کیکی تر لیج
 بهیدا ده بیی و رقی خوی ده خوواته وه - برینداری : خمه . دیتی پرووی
 رنراو : زبانی کارو بار و کوویغابه تی به . که پرووی که وتیتته پشت
 ملی : خه لکی پشتی تیج ده که ن و نازاری دمه دن .

پرووهک (نباتات) . ابن سیرین ده لیج : دیتی هر جووره شیناییکي
 له کانی خوی دا که لهش و لکی نه بیی : سووده . هوانهی که لهش و
 لکی بان همن : نیشانهی زوری سامان و ماله . که بیینی له ناو چاوی
 بازاری یا گووی بیی وی - پرواوه : زور زور باشه .

روپ (مره با) . ابن سیرین ده لیج : له خون دا که شیرین و خوش بیی
 دیتی وه یا خوواردنی : خیر و یت و بیروزی به . که وانه بیی :
 به پیچه وانه به .

كەروب بېرىۋېتىپ ھېچى لىن نەخورى : لەخەم و خەفەت رېزگار بوونە.
 ايتنان و پەرورەدە كىردى كەشېرىن يىن : وە كوو سەرەمە بە ترشوانىە
 پروبار بىروانە (چۆم) .

پروپەند : بىروانە (يېچە) .

پروتى . ابن سىرىن دەلىق : كەخۇى بە پروتى بىيىنى و شەرم لەخەلكى بكا :
 دەچىتە ھەجج و تاوانى دە بەخشىرى ، دەشلىق وەدووى سال و سامان
 كەوتەنە و خەم و خەفەتە . لەلاى ھىندىكى تىرىش : خەم و ئازار و رىسواىى بە
 - لەخەون دا : بۇ پىاوى باش خىرو چا كەبە و بۆھى خرايش خراپە بە

روخسار بىروانە (روو) .

رۆز : بىروانە (خۆر) .

رۆز (نھار) . ابن سىرىن دەلىق : كەبىيىنى - ى ھەبىنى باشمە بە ، دەست
 بە كارىكى وادەكت كەبىيى واپە سوودى تىدایە كەچى شەرى تىدایە
 كەوہ زانى رۆزى بەك شەمە ھەبىنى بە : دەيىتە دۆستى بەدكاران .

كەلەخەون دا بىيىنى شەوہ لەكاتىكا شو نەبى و رۆزى : بۇ ى خراپە
 رۆزاوا ابن سىرىن دەلىق : دىنى : - ھىندە باش نە ، چوئىكوو رۆزى
 تىدا وون دەبىن .

رۆز باشى (سلام) . ابن سىرىن دەلىق : كەبەك كەبىيىنى دۆستىكى رۆز
 باشى لىن كىرد : ھەو دۆستە لەوى دوور دە كەوتەنە بەلەن كەدۆستىك
 - لىن بىكات : دەيىتە دۆستى ى . كەبىيىنى بە كىكى نەناس - لىن كىرد
 ئارەبىك دۆستايەتى ى دەكا . كەبىرىك - لىن بىكا ھەو مەرچە كە
 نەبىدىتى : لە ئازارى خودا دۇنيا دەبى . كەبىرىكى ئاشنا - لىن بىكات :
 زىتىكى جووان دىنى . جابر دەلىق : كەدۆستىكى - ى لىن بكا وەلامى
 نەدانەرە : لىك دوور دە كەونەوہ . كە زىتىكى جىل - ى لىن بىكات :
 بەختى گىتى رووى تى دەكات .

رۆزۈۋ . رۆزى و چاۋىن ھەلئەھاتتە ، ئاڭزۇكى و كىشە لەبىۋانى ژن و
مىزداندا . ابن سىرىن دەلىق ؛ كەبىنىق بە - مە لەپاش ملەى خەلئكى
دەدوچ ياجتېۋان بەدات ؛ مەزىيە كى ئاراستە . كەبىنىق لەمانكى رۆزۈۋ .
ۋاندا بەرۆزۈۋە ؛ گرانى دەپىق .

رۆز ھەللات . ابن سىرىن دەلىق ؛ دىنى - لەخەون دا ؛ نىشانەى پادشايانى
جىھانە . رۆز ھەللاتنىش ؛ ئاۋات يىك ھاتتە . كە - ى لەشۋوئىتېكى
خراپ بىنىق ؛ خراپە .

رۈۈگە (قىلە) . ابن سىرىن دەلىق ؛ كە كىمىك بىنىق بەرمو رۆز ھەللاتى
نوۋىژى دەكا ؛ نىشانەى ۋەيە كەئارەزۋى ئاينى يىغەبەرى نە .
كەبشت بە - نوۋىژى بىكات ؛ لەھال ئاين دا راستە .

رۆن . دانىال دەلىق - لەخەوندا ؛ مال ۋ بەھرەيە ، ھېندىكىش دەلىق مىرانە
كە - ى مانىكلى ھەپىق و لېي بىخۋات ؛ بەھرەى دەست دە كەۋىق و
بەريزو خۇشەۋىست دەپىق . رۆنى مەرىش ھەر ۋايە . رۆنى دوۋكى و
باداى و كۈنجىش . ھەر بەھرە و مالن . - ى ۋەنەۋشە و زەبىتون ؛
قلازىچىكە لەلايەن جوۋتەندەۋە . - ى زەبىتونى ؛ سوۋرىكە لە ... ان
دەست دە كەۋىق . - ى نىزگىس ؛ سوۋرىكە لەلايەن دىھابانەۋە .
ابن سىرىن دەلىق ؛ كەبىنىق ھەموۋ لەشى رۆناۋى بوۋە ؛ نەخۇس دە .
كەۋىق . رۆن لەسر خۇ ھەلسوون ؛ خۇ رازاندەۋەيە . كە - بۇنى
ۋە كۈۋ ياسەمەنە و ۋەنەۋشەى خۇش پىق ؛ نىشانەى خۇ رازاندەۋەيە
كە ناخۇش و بۇگەن پىق ؛ بەيچەۋانەيە كىرمانى دەلىق ؛ رۆنى زەبىنى
مالئو بەھرەيە . كەبىنىق يىۋىك - ى لەسەرى يىۋىكى تر ھەلسەۋىق
فېل ۋ نەزەجى لىق دەكا . مەرىق دەلىق ؛ خۇ بەرۆنى چەۋر كىردن ؛
خۇ رازاندەۋەيە بەلان خەم و خەنەتى بەدودا دىق .

پښه که پوره بستیښي : ناوبانگي پوچو پې ږه ونه ټه . که یسکړيځ : سووده
 ږوونا کی . - ټاکر : ږوونا کی و هه رزانی به . ابن سیرین ده لئې ؛ - له څه .
 ون دا زور باشه . که بیښي - یی گرت یا به کیک به وی دا : به کیک
 ریځکای راستی نشان دده . تاریکی له خون دا خرابه . که - دهوره ی
 وی بکړيځ : خیر و ساخی به .

ږوڼی زه یتوون . کرمانی ده لئې ؛ - ی له خون دا : خیر و یته . که - ی
 بیانیوی و بیخووا : هینده ی وی خیر و سوودی پې ده گات .
 ږوڼیاس . ابن سیرین ده لئې ؛ دیتی - : به دهوره ی خو هه لاته . خو واردنیشی
 ږه نچ و ملازده . که کراسی خوی به - ی سوور بکا : هه وس په رستی
 ږوښتن . - به ناو ټاوو قوری دا : نیگه رانی و کو سپه به له کاروباری مالی دا .
 ابن سیرین ده لئې ؛ که له شاری خوی چووه دهری و نه بزانی بؤ کووی
 ده چی : سهر گوردان و بیچاره ده یی . که ژن و مندالی له گهل یی به و
 نهوه سهر گوردان و بیچاره ده یی که وه کو ووشتری بیروات :
 به ختیار ده یی . که وه کوو جانده ویکی بیروات یا وه کوو دوو پشکی
 خرابه . که وه کوو بالندی راوی بیروات خیر و چاکه به . که له
 تاریکی به وه به ره ږوونا کی دهر ویشته : رز گاریه . که له کولیکه وه
 بؤ ټاوه هانی بیروات له تنگانه رز کار ده یی . بؤ شوینانی باش چوون
 خیر و چاکه به

رېځ (ریځکا) : ابن سیرین ده لئې : - له خه وندا تایین و پایه داری و راستی
 و خوازی به که به شقام دا ږوښتیځ : ریځکای ایبنداری ده گریځ . که
 که لیکي بؤ ریځکای راست ږا بهری بکا : نیشامی وه به که هوزنکی
 به ره و ناشتی و خوشی ده با .

کرمانی ده ئی؛ که بیینی به رینگابه کی دا ده رۆیشت و ماندوو نه ده بوو
مافی خوی به تازار و ربه نج له یه کیکی تر ده ستنیتته وه . که بیینی که سیک
له رینگای راسته وه بۆ رینگای خوارو که چی ده بات توشی گونا ده
وله رینگای چا که لاده دا . که بیینی به شوی تاریک ده رۆیشت و رینگا
بۆ وی سخت و دژوار بوو ، وای گومان ده کرد که رینگای راسته
ده گاته رینگای راست . ته که رجه ند رینگابه کی بیینی و نه زانی به
کامیان دا بروا ؛ له تاین دوور ده که ویتته وه . که به قستی به یی خراب دا
برواو ژنیکی هاته یشو به هوی وی به وه لایدا به گیتی ته فره ده خوا
به پیاده یی و سوواری به رینگابه دا رۆیشتن ؛ ههروه کوو به کن . جابر
ده ئی؛ که بیینی به کیکی له رینگا ده برد ؛ تووشی خرابه یی ده . که له
رئی وی دا سهوزه گیا هه یی ؛ نیشانه یی پاکی نایینه .

ریتۆنی (حکمت) . که له خونی دا بیینی وانه یی - و زانیاری ده خویند یا
به رتوو کی - بکریج ؛ له هونه ری هۆش و - به هره مهر ده یی .
که به رتوو کی - به ویتنی یالنی وون یی به هره یی - و هۆشی له
کیس ده چی . که به رتوو کانی به رتوو کی - ی بخوات ؛ زۆر له هونه ری
ریتۆنی به هره مهر ده یی .

ریحانه . که بیینی - سهوزو بۆن خوشه ؛ نیشانه یی منداله . ریحانه له زهوی
هه لکه ندن گریان و خهفته . ابن سیرین ده ئی؛ که - ی له شویتنی
خوی بیینی ؛ نیشانه یی تهویه که کارانی باش ده کا . جابر ده ئی ریحانه
فرۆشی ؛ یی ته ندازه باشه . که ریحانه که چراوو ژاکو یی ؛ نیشانه یی
نه خوشی به . ریحانه گول چاندن ؛ مندالی باش و هیمن بوونه . که -
له باخ یاله باخچی وی روا یی یا هه لچوو یی ؛ مندالی تازا ویتکه یشتوی
ده یی . بۆنی ریحانه ؛ منداله

رېخ (تەرسە قول ، پشكەل ، تەرس ، شياكە ، پيسايى) . ابن سیرین دەلئ ؛
 -ى ئەسپ وگا : ملئو بەھەرە بەتايىبەنى كەبىيىنى -ى زۆر ھەيە : ملئو
 بەھەرە كى زۆرى دەست دە كەوئ . كەبىيىنى كاتىكى پيسايى كرد بە .
 خۇلئ دايۇشى : مالى خۇى لەژىر خا كى دا دەشارىتەو . كەبىيىنى
 پيسايى مەوئى دەخوارد : مالى نارەوا دەخوات . كە -ى فرى داتە
 شووئىنانى ناديار مالى خۇى لەشوويىتىكى وا دا دەچووئىنى كەخىرو
 سوودى ئى دا نەب . دانبال دەلئ پيسايى مەوئان مالى نارەوايە (حرام)
 ھى چووار بىيان ھەللە . - دان بە كە -ىكى : مالىكى بى دايى بە .
 رېخۇلە . ابن سیرین دەلئ ؛ كەبىيىنى -ى گەرت و خوواردى : لەخزمانەو
 خىرو سوودى دەيىنى . كە -كانى وى لەزورەو ئەشكراو بەيدا بن :
 بە كىك لەمندا لانى خزمە كانى وى گەرە دەبى . كە -ى كە -ىكى
 بخوات : ھىندەى وى مالى كە -ىكى كەشارد بوو بەو . بى دەبى .
 كرمانى دەلئ ئەشكرا بوونى - لەخەون دا مالى شار -راو بە ئەشكرا
 دەبى . جابر دەلئ كەبىيىنى -ى لەزارى ھاتەدەرى : مندائىكى دەمرى
 كە -ى بە كىكى يىتتە دەرى : مالى شار -راو ھى وى دەست دە كەوئ .
 رېش (رېئىن) : كە - بىرېن : سوودى زۆرە كە كەم و تەنك بى : كېشەو
 پىلە بە كى دىرئە -ى رەش . تازى بە بە ، بى ژن يا بى مېرد بوونە -ى
 سى : بەختەمەرى و ھاتەو ھىمىن و ھىدى دەبى - تاشىن : لە قومار دا
 دۇراندەنە خەلكى تر -ى وى بىراش : نۆ كەراپەتى و دىلى بە كە -ى
 ھەلبەدەرى تېشكان و ژىر كەوتە كە ژن رېشى ھەبى بە دلخوواز
 كەبىشتە ژنى جەئىل كە رېشى ھەبى : زۆر زوو بە ياد شار بوونە كە
 رېشى لە ناو كى نى بەرى : خەم و خەفەتە كەبىيىنى -ى خۇى لە خەنە
 دە كرى بەرەنگى دەكەت و رەنگ ناكرى : بارو ھەواى خۇى لە
 خەلكى ناشارىتەو

که بیینی ریشی خوی به زه وی دا ده کیشا : تاکمی نریکه . که ریشی سور و ریش بین : له گهل پیاوینکی گوره کیشی لی به بدا ده بین . که بیینی - ی خوی به ددانی ده بری : زبان به خانه واده ی ده گات . که بیینی - ی وی له بهر نه خوشی هه لده وهری : ترسی مهر کی کوت و پری هه به و تابروو مالیشی ده روات . که - ی شانه و گولایوشی پیداکت : کارینکی واده کات سوپاسی بگریت . که ده سنی به ریشی دایینی و چند نوو کیککی به ده ستوه بین : مالی له ناو ده چن ریشی کورت و گچکه بین نه رزی بۆ ده دویته و له خه میش رز گاری دئ . - ی بکه وینه سه زه وی : ده مرع کژن - ی بین : مندالی نایب . که مندالیککی ساده خوی به ریشه و به بیینی : خه مو خه فته . که به کیک - ی وی بگری و بیکیشتن : مالی وی به میرات ده ستینی . که - ی خوی به برای بیینی : زبانی مال و ریژه .

ریگر این سیرین ده لی : - له خه وندا پیاوینکی شهر که ره که بیینی به ریگری مالیککی زوری برده گهل پیاوینکی تیکه لاوده بین که نه وی له لاخوشه و بست و به ریژ ده بین و سووی لی ده بین . که - ان له سه روی کژینه و نه توانن شتیککی لی بستین : نه خوش ده بین و ترسی مهر گیش هه به و له نه نجامیش داریز کار ده بین . کرمانی ده لی که بیینی - چتیککی له وی نه ستاند : درویه کی له وی ده بین که به ریگابه کی دا بروات و - ان له ناوی بهرن : وه لایمی کاره ساتی خوشه و بستیککی بین ده گات . جابر ده لی که بیینی بۆ ته جهرده و چته کی که سیککی برد : تهو کهسه له وی ده یته دوژم و زینه گانی بین تال ده کات که خوی بیینه - و چته کی کهس نه بات : نه خوش ده بین و له نه نجام دا چاک ده یته و .

دیسوایی : (بین ریژی و لایروو چون) : به کتر ناسین و مرایی دینه نی به - به سه ر که سیککی هینان مووچه و مانگانه ی بتر ده بین .

دېۋاس : ابن سىرىن دە ئىچ دېۋاس لە خەۋندا كە ھەيىچ يە يىخو : خەنەتە .
بەلەن كە يىغۇشنى يە كىك يىداتى : لە خەمىز كارى دە يىچ . جابر دە ئىچ :
كە تامى - ى شىرىن يىچ و يىخوالە لا يەن دۆستان يا خىزمانەۋە : - وودى يىچ
دە گات . بەلەن كە يىخو او ترش يىچ : لەو كارەمى كە دە بىكات بە شىران دە يىتەۋە

دېۋى . ابن سىرىن دە ئىچ دېنى : يىۋىكى تەفرە دە رە باۋن ويا كە نىزە كىكى
دروژنە لە خىزمانى وى . كە - ى لە شەردا بىيىچ : خۇى لە گەل يىۋىكى
دوژمانى تە ئىچ روو دە دات . كە - لە ھەلەزىنەۋەدا بىيىچ : لە بەرى يان
دە ترسى . كە بىيىچ لە گەل دېۋىيان كە مەى دە كا : ۋىك خەزى لىچ دە كاۋ
دۆستايە تە كەمى يىچ تىن دە يىچ . كىرمانى دە ئىچ كە بىيىچ شەنەى - دە كرد :
فرت و قىلى لە يە كىكى دە كاۋ تە فرەى دەدا . كە - ىك لە يىش وى چاۋلوۋسى
بىكا : ئاۋارە بەك قىلى لىچ دە كات . دېنى كەۋلى - مالىكە كە بە نىل دەست
دە كەۋىچ . شىرى - خواردن : لە نەخۇشى راست بوۋنەۋە يەۋ لە خەنەت
رىز كار بوۋنە . ھىندىكىش دە ئىچ شىرى - خواردن : نەخۇشى ياترىشكە
بەۋى دە كات . كە - بىكرى يا يە كىك بەۋى بدات : ۋىكى تەفرە دە رە و
دروژن دېنى . كە - بەك يىتە مالى و انو ئارامى لىچ ھەلكرى : ۋىكى وا
دېنى كە مەۋى خۇشبوۋى . كە دېۋى لە لای وى ھەللىچ : قەرزدارى
وى ھەللىچ

زاخ : ابن سیرین دە ئى : سى سەوز لەوانى تىر باشتىرە . - سى سى و زەرد
نەخۇشى يە زاخىر دىش : کارەساتو رووشە يە . - خواردن : نىشانە ي
مەرگە . بەرگ بەزاخىرەنگ کردن : خرابە . دىتنى - لەخەوندە . هېچ
واتايە کى نىە .

زار : ابن سیرین دە ئى لەخەوندە کلیلى کارانە وتەنجامى کار يە تى .
هەرچىە کى لە - سى يىتە دەرى : گەو هەرو تلواردى ووتىە کە چاک يى يا خراب
هەرچىە کى لە - دايى : تلوارە (جوهر) ي رۆزى يە . کە خواردە - مەنى
لە - دايى : چاکەى ئاينى وى يە . کە بىنى چىتىكى نا بەولئى لە زارى دايە و
خواردنىشى بۆى زۆر ئاتە - مە : سەختى و رەنجى گوزەرانە . کە چىتىكى
لە زارى دايى و شىرین يى و بەئاسانى بە گەرووى دا بىچىتە خوارەو : ئاسو -
ودە يى و خۇشى گوزەرانە . ابن سیرین دە ئى کە دەرگای - سى وى سەخت
بەسترايى نەخۇش دە يى يادە مەرى يامەرگى نىزىکە . کە بىنى زارى گوشارو
فراوان بوو و چىنگای زۆر خواردە مەنى تىدا دە بۆو : هېندە سى وى بەەرە
و رۆزى دەستەدە گەوى . کە سىكى زارى خۇى باش بىنى : ووتى باش
دە يى . کە - سى بىرى لە ئاردا گەنم : ئا کامى نىزىکە . گۆشتى زارى بىکەوى
زىانى يى دە گات . کە خوويىن . لە زارى يى : قەسى دوژ منابەتو لە يە کىکى
دە يى . اسماعیل اشەت دە ئى : کە بىنى کرم يا جانە وەرئىک لە زارى . هاتە
دەرى يە کىک لە خىزانە - کانى وى جووى دە يىتەو - بەزىندو وى بابە
مردو وى کە دىتى چتى يىس لە - سى هاتە دەرى : هەرياوە تىکى کە کردىتنى

به هوی به چاو دادانه وه له ناوده چی . که له زاری وی مرواری یتته ده ری
 بکه وی و خه لکی هه لیگر یتته وه : خه لکی له زانستی وی هونه رمه ندره بن
 که چتی ناباک له زاری خوی فریج بدا و خه لکی لپی بره ونه وه : ده یتته
 بوویژیکی شه فروش که به کیل زاری وی مؤر کات و نه زانی کی به :
 تابرووی ده چی حافظی خه ون لیکده روه ده لئ : که بیینی چتیکی باش
 له زاری هاته ده ر : ووته یتکی باش و اتادار ده لئ .

زال : که بیینی به سهر دوژ مناندا زال بووه : زالی و سهر که وته . که وانه بی وانه
 ران : -ی کوریک : نه نجام و سهر که و تئیکی گهره به

-ی کچیکی : ره نیچ و تازاره . -ی مندا یتکی لاواز : ناهومیسی ناچاری به
 له - داهاو کاری باریکاری کردن : هه زانی و نازو به هره زور بوونه .
 رانا ابن سیرین ده لئ : که بیینی بۆته - له باریکی دا که خوی نه زان بی
 نیشانه ی وه به که به خرابی ده که و یتته به رزار و زمانانه وه . که - شین زانابه تی
 برده بی که نه زانیک وانه ی زانیاری فیری خه لکی کات نیشانه ی وه به
 که به فرتوفیل و وولانه ی دا گیر ده کات . به لان که زانایی پایه و
 گهره بی ده ست ده که وی

زه بوور ابن سیرین ده لئ که سیکی بیینی که -ی ده خوویتنی : روو له خیری
 ده کات و کاری باش ده کات . که -ی به ناشکرانه خویتنی : واز له نایبنداری
 دیتنی که -ی بنووسی : خه ریکی کاریکی بر سوود ده بی .

زهره : -ی که ری له خه وندا یستن : تووشی هاوار و تا کاریکی نابه سند دیت
 له لایه ن دوژمن و نه زانیتکی به وه .

زەردە چێو (زەردە چوو) . ابن سیرین دە ئێ دیتنی - لەخەون دا نەخۆشی
و ڕەنجە . کەبیینی - ی زۆر ھەبە : زیانی زۆر یی دە گات . کە کراسی
خۆی یی ڕەنگ کات : نەخۆش دەبێ .

زەردە ی ڕۆژی . دیتنی - لە کاتی ئلوا بوونی دا : کە لکە ئێ بە ھەنجام
گەشتوو و پیری بەختیارە .

زەردی . ابن سیرین دە ئێ ؛ ھەموو چیتکی ڕەنگ زەرد : نەخۆشی و
خەم و خەفە تە جابەرگ یی باخووار دە مەنی و مێوە یی .

زەربێق . ابن سیرین دە ئێ ؛ - لەخەون دا ڕەنج و بیماری بە . کەبیینی - ی
دەخووارد : نەخۆش دە کەوێ . کە - ی بفرۆشی یادای بە کەسێکی
و ەیا لەلای وی لەناو چوو : لە نەخۆشی و خەم ڕزگار دەبێ . کەبیینی
کانی - ی دەستکەوت یا - ی بەخەروار ڕەدە مانی : مانیکی زۆری
دیتە دەست و ھەمووی لە نەخۆشی دا دەچووێتی . کەبیینی - ی لەشوو -
ییتکی دا کۆ دە کردەوہ : لە کۆج (سفر) یکی دا نەخۆش دەبێ .

زەروو . ابن سیرین دە ئێ ؛ - دۆژنی چاو برسی بە . کە - خووینی وی
بمژی : دۆژنی بەسەر وی دا زال دەبێ و کەم و کووری دە کەوێتە ناو
مالی وی بەوہ . کەبیینی - چۆتە ناو گەرووی وی بەوہ : دۆژنی لەناو
مالی خۆی دا بە . کە - ی لەلەشی خۆی بکاتەوہ و ییکووژی بەسەر
دۆژنی دا زال دەبێ . کرمانی دە ئێ ؛ زەروو خیزا ئێکە ، مالی خەلکی
دەخووات . کەبیینی زەروو زۆر کۆ بوونەوہ و خووینی ویان مژت :
مالی لەناو دەچێ و بالەدۆژنی زبان دەبیین .

مەلەند : -ى بووك و زاوا : ھاو كاریكى دەمە كى و تەفرە دەره .

مەلەل : ابن سیرین دەلى : - لەخەوندا ژنە یا كەنیزە كە كەبىنى زەنىلى
ھەبە : نۆ كەرىكى دەست دە كەوئ ، لەلای ھەندىكانىش وایە مال و
بەھرە بە .

مەلەنیل : ابن سیرین دەلى : - لەخەوندا : خەم و خەفەتە و خواردنىش
دوژمنابەتە و گەفتو گۆى خراپە .

مەلەك : -ى كلىسایە : ابن سیرین دەلى دىتنى - نىشانەى پیاویكى دووروو
كەبىنى زەنگى لیدەدا : لەگەل پیاویكى وا دەیتە ھاو دەم و درۆش
دە كات . كەبىنى - شكاه : لەدرۆیان رزگار دەبى .

مەلەكولە : ابن سیرین دەلى : دىتنى - لەخەوندا : شەرو دوژمنابەتە .
كەبىنى ماشابەك زەنگى بەوى داو : لەگەل وى گەفتو گۆبە دە كات
كەبىنى -ى زېرىنى ھەبە یابە كىك داو بەو : نىسانەى وەبە كەلەگەل
كەبىكى دوژمنابەتە دە كات . زەنگولەى زبوش ھەروایە . كە -ى
مەس بى : لەگەل بە كىكى نەخویندەوار دوژمنابەتە دە كات .

مەوى : دانیال دەلى - لەخەوندا ژنە ، دىتنى -ى بان و گوشاز : دیدارە ،
كەخا كى زەوى بە كەك بى : ژنانى چاك و داوین پا كى دەبى
بەچەشنىكى وا كەلە ئیوانى ژناندا جیاوازی و ھەنەر و پایەیان دەبى .
كەبىنى -ە كە زۆر كۆرەبە و سەر و بنى دیار نە : ژنىكى دىتنى .
كەلە مەو و ناز و بەھرە و مائىكى زۆرى بى دە كات .

كهله زموى دا خانوو بهره دروست بكا : زور پر سووده . كه بىنى له چوليكى به وه كوو بيايان وايه و زموى به كى نه ناسى : كوچ ده كا . كه زموى هه لكه نى و بىخووات به قهروى مال دهست ده كهوى .

كه بىنى به زموى يىكى دا رۆچوو به بن نهوى كه چاىكى هه بن : ده مرى . كه زموى يىكى وه كوو بىر ياسارداو هه لكه نى : مال و سامانى به فرت و قىل دهست ده كهوى كه زموى نهوى بگرى : تووشى به لاو رووشه دىت و به هوى ژنه و مالى له دهست ده چى . كهله زموى گوشاده وه بۆ زموى يىكى تهنگه بهر بچى : تووشى كارى خراپ دىت . مغربى ده لى : كه بىنى زموى له گه لى وى ده دوى و مرگىنى خووشى دايه : له كىتى دا چا كه لى زور ده كات كه بىنى زموى به كه گوره و گوشاد بوو نيشانه لى دريژى ته مان و رۆزى به كه زموى بىنى

كوچ ده كات . كه بىنى زموى ئاوه دان ده كانه وه كارو بارى باش ده بىن و له ژن سوودى دهست ده كهوى . كه زموى به خرابى بىنى : خرابه و دوژمنابه تى به . كه خوى له ناو زموى دا به كوزراوى بىنى : له گه لى به كىكى هاوبه شى (شراكة) ده كا ياژنىكى ماره ده كات .

زموى و زار ابن سىرىن ده لى : كه بىنى له - خوى دا تووى ده چىنى يا دارى ده چه قىنى : ده رگلى رۆزى له سار ده كرته وه . كه بىنى - لى وى بر له درك و داله باش نيه . كه بىنى زموى و زارى وى هه مووى روواوه شىن بووه : باشه . كه بىنى زموى و زارى خوى فروشت : نيشانه لى رهنج و تازاره . كه زموى و زارى ئاوه دان كرد مالى دهست ده كهوى كه سيلاو زموى و زارى وى ويران بكات له گوره يىكى به وه زىانى بىن ده كات ابن سىرىن ده لى : كه بىنى شىن ناوه ردى هه به و جى بىگه به به كه شى

ناسراو بو : هونری ئایینی ده بیج . که بیینی - ده کیلا بۆچاندن : نووشی
کارئیکی گوره ده بیج وله لایهن ژنانه وه سوودی بیج ده کات .

ره بتون : دیتی - خه مو خه فته چونکو رهنگی ره شو تامیشی تازا .
که بیینی - ی هه به وه ده بخوات : خه مو خه فته تی ده خوات . جابری مغربی
ده ئی که - تال نیه وه به نانی به وه ده بخوارد : سوودی به سهختی ده ست
ده که وئ . له لای کرمانیش - له خه ون دا : خیر ویت ویتزه .

زراو : که بیینی - ی مرۆبانی ده خوارد : رقی خه لکی ده خوانه وه . که بیینی
- ی چوار بیانی ده خوارد : هینده ی وی مالی ناره وای ده سته که وئ
که - ی جانده و ران بخووا : به دخوویی و رقی تهستوری و ناسازی به .
که بیینی لهشی وی له زراوی خه لکی به وه ده چوو : تازاری خه لکی ده وئ

زری . ابن سیرین ده ئی ؛ که بیینی - ی فراوان و تازه و گوره و سهوز یا
سپی له بهر کرد بیج : پایه و هیز و ئابرووی بهرز ده بیج وله خه م رزگاری
دیت و له شهری دوژمن دلتیا ده بیج . که - به که ی کۆن و تهنگ بیج :
به پیچوانه به کرمانی ده ئی ؛ که - ی سپی و خلوتنی هه بیج : مال و
گوره یی و به هره ی ده ست ده که وئ . که - به که ی سوور بیج : خه ربکی
خۆشی گیتی ده بیج . رهنگی زهردی - : نیشانه ی نه خۆشی به .

رهنگی شین : رووشه و گیچال و هی ره شیش : خه م و نیگه رانی به .
که - ی له لهشی دا که نن : ژنه که ی به ره لا ده کات . ابن سیرین ده ئی ؛
زری له بهر کردن . له شهری دوژمنان دلتیایی به . که زری ی لی وون
بیج : دوژمن به سهر وی دا زال ده بیج . که به کیک - ی بدات به و :
رقه بهری وی ده کات و دوژمن یاریکاری وی به . که بیینی به کیک
زری ی دا به وو بۆشی : نهو که سه دوژمنیش بیج ده یتنه دۆستی .

زربشك : ديتنى - خهمو خهفته . كه بيينى - ي له داري ده كرده وه : له گان
بياويكي رز دو چلو برسي نوژ منايه تي ده گات .

زستان : ابن سيرين ده ئى - بادشاهه . كه بيينى - ي سهخته و تازاري خه نكي
ده دات : دانىشتوانى وي له بادشاهه زيانيان يى ده گات . كه - هه واي
سارد يى و كهس تازاري يى نه گات . دانىشتوانى وه وولاتى له لايه ن ؛
بادشاهه خي - رو به هره بان ده ست ده كه وي . ديتنى - له كاني خويدا ؛
نېشانه ي سهر كوئن و پير وزي به .

زفت : ابن سيرين ده ئى :- له خه وندا خه مو خهفته . كه - ي هه يى يا كه سيك
بيداتى : تووشى خه م و خهفته تي ديت . كه - ي بخووا : تووشى خهفته تي
منداله كاني دى . كه - ي بفروشى با پيدا به به كيكي تر و يا اماله وه ي
فريخ داته دهر وه : له خه م و خهفته رز گاري دى . جابر ده ئى كه - ي
له برينى بى و چاكي كانه وه : سوودو ماسووده يى يى ده گا . بهر كي
وي به - به وه يى : تووشى بهر كاري ديت .

زه گات : بروانه (بهشى خودا) .

زگ ديتنى :- مال و سامانه . ابن سيرين ده ئى : منداله ابراهيمش ده ئى
خزمه . كه - ي گه وره بيينى : مال و سامانه . هى گچكه : كه م و
كوړى مال و منداله . كه ناو زگ دهر بهيئريت و بشوړى و له شووينى
خوى بخريئته وه : به ثاوات گه يشتنه كه بيينى مندال له زگ هاته
ده ري : به نكي به به كه له منداله كاني داي واهه نده كه وي كه شان و
شكو به خانه واده ي وي بدات . كه مووى له سر زكي خوى بيينى ؛
قهرزدار ده يى . كه مووه كه ي بتراشي قهرزان ده داته وه . كه كوني
له زكي دا بيينى : منداله كاني مالي وي ده خون . كه زكي هه لامسايى ؛

مائیکى زۆرى دەست دە کەوئ .

رگ چوون . کەبىنى زكى دەچى : مالى خۇى بەيى ئابۇرى دەخوات .
 رلوويا . ابن سىرىن دە ئى ؛ - لەخەوندا : تەقەلايىكە لەئەندازە بەدەر و
 دەستكەوتو مائىكى زۆرو شادمانىيە . کەبىنى -ى ھەيە : ھىندەى
 وى مال دەست دە کەوئ . کەبىنى كەمىكى - لەزارى نا : ووشەى
 خۇشى گەوئ لى دەيى .

زمان . زمان زمانى خاوەنلىيەتى و بەرپووەبەرى ھەو کارانەيە کە لەلايەن
 چا کەو خرابەو لەدلى وى دابە . زمان دەيتتە قوربانى قسە گىرانەو و
 باچىرۆ کىكى . - گەز : پىويستە زۆر داز را گر بى . بەز مائىكى يىگانە
 ئاخەفتن : شۆفارى و ساختە کارىيە لە کاردا . ابن سىرىن دە ئى ؛ کەبىنى
 -ى براو و کەلنى تى کەوتوو : لە گەل کەسكى دوژمنابەتى ھەيى
 بۆ وى باشە . کە لەگەنى ئاخەفتن دا زمانى بگىرى : بەيىچاوانەيە .

کەبىنى -ى دريژ يا پان بوو : زمانى پاراو و رەوان وە بەسەر
 دوژمنابىش دا زالىدەيى کە دوو -ى ھەيى : فىرى زانست و ھونەر و
 رۆزى پىردەيى کەبە دەستى خۇى -ى خۇى بىرى : لە ووتەى خراب
 خۇى دوور دەخاتەو و لاىەنى خامۇشى دە گرى . کەبە کىک -ى خۇى
 لەزارى وى بىن : لەلايەن يە کىكىيەو ھىز و پشتىوانى ھەيەلە ووتن
 دا کە زمانى کەسكى تىرەبۆى فىرى زانست و ھونەر لەو دەيى . جابر
 دە ئى کەبىنى -ى لال بوو : خرابە . کە زمانى دەرويشىكى بىرى :
 چت دەدا بەدەر ویشە کە زمانى وى لەراست خۇى دا کوورت دە کاتەو .
 کە زمانى ژنان بىرى : بەردەى وى دەدېى و رازى . وى ئاشکرادەيى .

كە زمانى بەمەلا شوپەمە نايى : قەرزدار دەيى . دانيال دە ئىچ ؛ كە-ي
مەستوورو بەيىز بوويى : بەسەر دوزمنان دا بەيىز دەيى . كە زمانى
بەيندار يى : بوختان و درۆ لە راست يە كىكى دا دە كات . كە مووى
لە زمانى ھاتىن : بەھۆى زمانى يەمە نووشى رووشە دىت .
كە-ي ھەلامى : بەقسە مائىكى دەست دە كەوي . كە بىيىن زمانى
وى درىز بوو : قەي رەق و بەد كۆي كويى لى دەيى . كە زمانى
بوويىتە دوو لك : دەيىتە دوو روو . كە بىيىن-ي نى : لە ھەموو كاراندا
دەمەيتى . كە بىيىن سەرى-ي براو ھە يانبەت يە چەشتىكى وا كە نەتوانى
باخوويى : كاروبارى وى بە دەستى دە راست (و كىل) ي وى چى بە چى
دە كرىت . كە زمانى ووشك يى : خراپە .

زەمرووت . ابن سىرىن دە ئىچ ؛ - مندال و براپە يامالى رەواپە (ھەلە)
كە بىيىن-ي ھەپەيا كەمىك داوپە بەوى : مندائىكى دە يى يابرا دەريكى
سوودى لى دە بىيىن . كە بىيىن - ھە كەي بزر بوو : مندائى دە مەرى يامالى
لە ناو دە چى . جابردە ئىچ - لە خەوندا ووتەي باشە .

زەنجىر ؛ ابن سىرىن دە ئىچ :- لە خەوندا گوناھە وئاواڤە كە بىيىن ھەو-ي پەلە
و نەيى-ي دا : خۆي لە كاروبارى كەند دە پارىزى . جابردە ئىچ . كە بىيىن
-ي لە مەلداپە : ھە بائى خەلكى لە كەردنى داپە . كە - ي لە پەن داپە :
لە مالى خەلكى دا تەوانى دە كات يا نووشى گرفتارى دىت . كە بىيىن
-ي لە دەستى داپە : دەستەريزى بۆ مالى خەلكى دە كات .

زۆرموانى : ابن سىرىن دە ئىچ كە لە خەونى دا بىيىن كە لە گەل كە سىكى
- دە گرت و ھەوى بەزەوى دادا : كاروبارى باش و بەسەر وى دا زالا

دەیی . کە ھەردوو کیان نە کەوتن و بەر بەرە کانییتی یە کنریان کرد ؛
 ھەردوو کیان زیان یتک دە گە یەنن و لەوانە بە ناشتیش بینەو
 رورنا لە بۆری دا ییئۆزموە .

زۆرو زموەند . سی پاره : سەر کەوتنیکی دەمە کی (موقت) .
 - ی زیر : رِق و قینە . ھی ئازال و مالانان : داد پرسی (معا کە)
 ییکی ئەنجام خرابە . سی گول : کەنگە ئە و بیرو رامانی یی جی .
 - ی میبەو : شادمانیانی کۆمەلابەتی .

زۆلەچەرم . ابن سیرین دەئێ ؛ چەرم لەخەون دا دیتن : سوودو قازانجە .
 کەبیینی - ی پارچە پارچە کردو لەناوی برد . زیانە جابر دەئێ کە - ی
 زۆر ھەبەو ھی جانەو ھەریکی وایە کە گۆشتی نەخوری : مالی رەوایە
 زێر . ابن سیرین دەئێ ؛ یاو کەزێر و زیوی لەخەونی دا بیینی . خەم و
 خەفەتە بەلان بۆ ژنان باشی و سوودی تی دایە . کەبیینی زێری ھەبە
 یادەستی کەوت و یابە کێک داویەتی : ھێندە وی مال لە ناو دەچی .
 کرمانی دەئێ ؛ کەبیینی زێر یازیوی دەناوینتەو . دە کەوتتە بەر
 زمانی خەلکی یەو . کەبیینی زێری دە کیری و دەفرۆشت : خەم و
 خەفەتی یی دە گات . کەبیینی زێری بەخەروار دەبردە مالی : مایکی
 زۆری دەست دە کەوی . کەبیینی زێری دەخوارد . ھێندە وی
 مالی لەمندانێ دا دەچووینی . جابر دەئێ ؛ چتە کی زیرین بۆ ییاوان
 خرابە . ئە گەر کەسیکی زێرو زیوی بەک جی دەست کەوی : زێرو
 پایەو بە ھەرەبە . ئە گەر کانی زێری بیینی لەمانە گەورە ییکی
 کچیکی دەخووازی بەلان خەمگین دەبی . کەبیینی لە گەل زیرین
 گەرنیکی دانیشتوو و دەناخووی تووشی درۆزنیکی دیت

زیر دروو : درو و فیل و فرج و ساخته به .

- ن : شانازی و بهرزی پایه و شانه .

زیره : ابن سیرین ده لئ - له خهوندا که ترشیکي دروو به شیرین بین : خیر و سووده . که زده غفرانی بین : نه خوشی به هیندیکیش ده لئین : مایه ی خه م و خه نه ته . ابن سیرین ده لئ که - له خهوندا زور بین : سووده که کم بین سوودی که متره

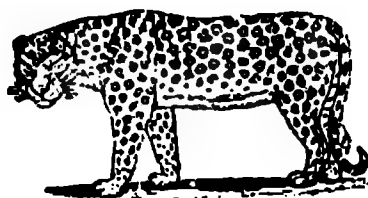
زین : ابن سیرین ده لئ - له خهوندا له سر پستی و ولاخان نه بین : ژنه . که له سر پستی وان بی چا که و خرایوی پیخه ی سواری ده گریتوه . که زینی بکری ی پایه کیک پیدائی : کاره که ریکی ده کری یازنیکي دیني و ساماندار ده بین یامیراتی ده ست ده که وی . که بیني نی وی شکا یا له ناو چوو : ژنه که ی ده مرچ یانه خوش ده بین . که - که ی به زیر پایه زیو رازایتوه : ژنه که ی به هوا و فیزه . که ژن - ی بیني ده لائی به .

زیندان : ابن سیرین ده لئ ته گر که سیک بیني که له زیندانی دابو و ده زیندانه ی قهت نه دیتوه : ده مرچ چونکوو - ی بین سر و شوین : گوره ته که زیندانیکی ناسراو بیني : خه م زیانه که بیني نه کیک به کزته وه ده روشت : کری ی کارو باری ده کریتوه که بیني چوه ناو - وه و زوو هاته ده ری : به ته وای به توانی ده گات .

زیندوو بوونهوه : ابراهیم ده لئ که بیني مردوو به ک زیندوو بۆته وه : باری باش ده بین به تاییه تی که مردوو که ی به دروو خوشی بیني . که زیندوو یکی به مردووی بیني : به پیچه وانه ی ته مه به . که باو کی مردووی خوی به زیندووی و به بهر گی ، باشی و که یفخوشی به وه بیني : کارو باری ریکه که وی و سامانی شی بتر ده بین . که زنی مردووی خوی له خهوندا به زیندووی بیني : ده یته ده رویش و هزار

که کورې مردوی خوی به زینسووی بیښی : له خم رزگاری ده یې که
ژنیک بیښی کورې که ی زینسوو بوته و : به کیکې لواړه و دهر به دهری
ده که ریته و .

زېږو کمپکی سی له کانگای دهرتني : له شاره که ی خوی دا ژني
ده خوازیت و مالی ده ست ده که وې . که دره میکی زیوی هه یې :
مندالیکې جوانی ده یې . ابن سیرین ده لی ؛ زور کهس له خون بیان دا
زیویان دیتووه و له ینداریتي دا نه ویان ده ست که وتووه ، هیندیکیش
ده لین ؛ به هوی سرشتی په نگاو په نگوه نووشی و په نجه .
ابراهیم ده لی ؛ دیتنی زېږو له خون دا ؛ وه لām و ده نگ و باسی راسته
دیتنی زیوی شکو : هی درقه . که بیښی زیوی له کبه دایه ؛ چتیکې
به هسپارده (امانت) له لای وی داده نین . که قاپ باتاشت و چتی وای
زیوین بیښی : مالی کو کراوه به . که زیوی زور ده ست که وې :
که نجه ده دوزیته و .

ژاکو (گه چراو) چنی- خواردن : خەم و خەفەتە . که کمیک چیتکی -
بدابەوی و لێی بخوات : له یه کیکهوه تووشی خەم و دوژمنابەتی دی .
که لێی نه خوات : هیچ جۆره خەمیکێ پێ ناگات .

ژاله : بیروانه (لوورک)

ژەنگ : ابن سیرین دە لێ : - له خەوندای خەم و خەفەتە . خواردنیشی مایە
له ناو چوونە .

ژەنگەسوورە : ابن سیرین دە لێ : - له خەوندامرۆقی سووک و سەپلەیه که بیینی
- ئەوی گرتوو : له مرۆقی خراب و سەپلەوه نازاری پێ دە گات کە - یێکی
زۆر له سەروی کۆبەنەوه : له ئێوان مەرقیانی سەپلەدا گرفتاردە پێ بەتابەتی
که یێگەزن . کرمانی دە لێ که بیینی - گەزتی : تووشی ژنی خراب و سەپلە
و دوورمان دە پێ . که - ی بکوژی : بەسەر دوژمناندا زالدە پێ که بیینی
له خەوابەدا - یێکی زۆر کۆبونەوه . له شکرێک رووله وێ دە کا

ژەهر : ابن سیرین دە لێ : - له خەوندای مائی نارەوا (حرام) بهوشەر کردن و
کوشتنی نارەوا به . که بیینی - ی ده خوات : مائی نارەوا ی دەست ده کهوێ
یاخوونی پێ تاوانێکی دەریژی . که بیینی لەشی له بەر - خواردنی هەلاک
مساوه : تووشی مائی نارەوا دیت . کرمانی دە لێ : که بیینی لەشی ژەهراوه
له کژ کارێکی سەخت راده چێ . هێندیکیش دە لێن قەبە کی - ی
هەلده بەستێ و ئەوی به قەبە ده بەزیژی . که بیینی له بەر - ی زیان به لەشی
که بشتوو : مائی به رەنج دەست ده کهوێ . هێندیکیش دە لێن - خواردن
رق خواردنەوه به

ژن : ابن سیرین دە ئىچ-سى جىيىلە خەوندا : شادى ومرازە . -ى پىر : گىتى بە
 ژىتىكى بەرگى يىلوانى لە بەر كىردىن تە گەر ئابىر و مە : دىن : خىر و چا كە بە
 دىتى . لە خەوندا بە ئىچى جووانى و دىزىي و جىيىلى و پىرى و قە لەوى و لاوازيە
 دىتى ژىتىكى قە ئەو و ناسراو : گوشادى و رۆزىيە -ى ناشىرىن و لاواز :
 تە سگەنە و قاتى و قىرى بە . ژنانى جووان و رىووخۇش و رازاۋە : ئىلوانى
 گىتى بەر پىرە ژنانى چىكىن : بە ئاۋات تە گە يىشتە . -ىكى يىنى كە سىرە تى
 ھە بە : مىنداللىكى وادى بە كە بە سەر خانە وادە دا گەرە دە بە . -ىكى جىيىل
 كە يىنى پىر بە : چا كە و باشى بە . مغرى دە ئىچ دۆستايە تى . بۇ تە ھلى دونيا
 : مال و سامانە . ژنى نە ناسراو باشىرە لە -ى ماشنا . كە يىنى بە كىك بۇ -
 ە كەى وى دە ستىر ئۆي كىرد : خزمە كانى ژنە كەى دە ۋە لە مەندە دە بەن .

كە يىنى . -ە كەى بۇ كارىكى خراب چۆتە لاي يىگەنە يىكى : كورىكى
 باشى دە بەن كە -ىك يىنى كچى ھە بە : خىر و چا كەى بەن دە گاتر لە خزمە
 كە سانى خۇي شادمان و خەرز دە بەن . كە -ىك يىنى مىنداللىكى نىزىنەى بوۋە
 : خەمبار دە بەن . كە يىلوانىك يىنى . -ە كەى كورى بوۋە . بەرە نىچ چى دە ست
 دە كە وى . كە كچى بەن : سوۋدى پىرە . كرمانى دە ئىچ كە ژنى پادشا يىنى
 كچى بوۋە : پادشا گە نىچ دە ستدە كە وى . كە كورى بەن خەمبار نە
 كە يىلوانىك يىنى كچى بوۋە : خەمە . كە كورى بەن لە كارىكى داناي باش
 دەردە كا . كچى كىش يىنى كە مىندالى بوۋە : ھەرۋە كوۋ رابردوۋ وايە .
 صادق دە ئىچ كە ژىك يىنى كورىكى بوۋە ھەرۋە دە مەش لە گە ئى دا
 خەوت : مەرگە . -ى پىر : دونيا بە . - ناپا كى (خىانەتە) بە ھىندى كىش
 دە ئىن : شادى و ئاۋاتە . كە ژنە كە جىيىل بەن : كە يىغۇشى و كامەرانى و
 ھەوا ھەمەس پەرسىيە . دىتى ژنى ۲-اۋس : سەر سوۋرمان و

سر گهردانيه کي گوره بهو بهسر هاپتيکي. ودمدا که چلوه پروان نه کرايچ
ژن له باوهش گرتن : تاره زووی هه واوه وه سی هۆلانی (نفس) به .
کوژتنی: بهسر هۆلاندان زان بوونه . که له خه وندا کاره که ريکي رهش
بيسریت : ره نيچ و نازاريکي که له توواندانيه مرؤ خوی لي دوورده خاته وه
که- که برجي سبي يی : شؤفاري و دوواري ژيکي خراپه . که - يک بيسني
سيره تي هه بهو له و کاته دا ئاوسيش يی : کور يکي ده يی و به لان ده مری .
به لان که زکي نه يی : ئاوس ده يی .

ژماره (عدد) : ابن سيرين ده ئی ديتنی - : باشه ابراهيم ده ئی ژماره (۱)
باشه به لان (۲) خه موخه نه ته که ژماره (۳) ی بيسني : له کاريکي دا که به
ده ستی به وه بهر خوردار نايی ژماره (۴) باشه ژماره (۵ و ۶) زۆر باشه

ژن خوازتن : ابن سيرين ده ئی که بيسني ژنی ده خوازی : ئابروو و گوره بی
ده ستده که وي . جيتليک له خه وني دا بيسني ژنی ديتنی : ژنيکي جيتل ديتنی
که له خه وني دا ژنی بهر لای بکات : ئابروو و گوره بی له ده ست ده جي . که
ژنی مردووی خوی بکاته ژنی و له که ئی کۆيتنه وه : هينديکي له مان و
سامانی وی ده ستده که وي . که سيکي له خه وني دا ژنيکي و باخوازی که
نه به ديتن و نه بناسن : ئاکام (اجل) ی نزیکه . که ژنيکي نا که س ييني و له
که ئی کۆيتنه وه : کاروباری گران له يشوی ئاسان ده يی ، که له که ئی

کۆنەییئەو، ئەوێ کۆنم کەمتر دەبێ. کە کچیکی یێنی و کچیکی
لابیات؛ لەوسالیدا ژێک یا کەنیزە کێکی یێن دەبرێ و لەپادشاش خێرو
سوودی یێدە گات.

ژوور بروانە (دیو)

ژووژک (ژووشک) ابن سیرین دەلێ: - لە خەوندادا دوژمنێکی ناخەز و
پەد خووە.

کەبیینی - ی کوژتوو: دوژمنێکی لە ناو دەبات. کەبیینی گۆشتی
- ی دەخووا: هێندە ی وی مالی دوژمن دەستدەکوێ. کەبیینی -
ئەوی گەزت بەچەشتیکی واکە خوێنی لە بەر بروات: لە کەسیکی -
بەوە زیان و ئازاری یێدە گات.

ژیر دەریایی: دیتی - : دوژمنێکی بەنھان و نپێنی بە کە زیان بە تۆ
دەگەبەنێ.

سابوون . ابن سیرین دە ئۇ كەبىنىڭ بەرگى خۇي بەسابوونى دەشوات :
 نىشانەي وەبە كەبە كىنكى كارى خراب دە گىرىتەو . - خەواردن :
 خوواردنى چتى ناره واپە . كرمانى دە ئۇ كەبىنكى كەبىنىڭ - ى زۆر
 ھەبە بەرگى پى دەشوا : لە تاوات دوور كەوتنەو ەبە . جابر دە ئۇ !
 كرىنى سابوون لەفرۆشتنى باش ترە .

سارداو : بىروانە (سەرداو) .

سەتل (دۆلكى ئاۋ ھە ئىنجانى) - لەخەوند : پياۋىكە كەمالانى نەناسراو
 دەردىنى . كەبىنىڭ - ە كەي پر ئاۋ كرد ياتلوى بەۋى ھە ئىنجا : ھىندەي
 ۋى مالى بەرەنج دەست دە كەۋى . كەبىنىڭ - ە كەي پر لەئلى خاۋىنى
 ھەبە يابە كىك بەۋى داۋە : مائىكى بەئاسانى دەستە . كەۋى . كەبىنىڭ
 بە - ئاۋى لەجۇگەي ھە ئىنجا : ھىندەي ۋى مال دەستە كەۋى بەفرت
 و ئىلان . كەئلى - ە كەي بىرۋىتە سەرزەۋى : مالى خۇي بۇچىكى يا
 بۇ خىزى دەچوۋىنى . جەفرى صادق دە ئۇ : كەبىنىڭ - ىكى گەرەي
 ھەبە يابە كىك داۋە بەۋى : لەگەل يە كىكى مائىدار دەيتە دۆست و
 سوۋدى ئى دەينى . ابن سیرین دە ئۇ : كەبىنىڭ بىنىڭ كە - ى ھەبە !
 نۇ كەرباكارە كەرىكىۋادە گرى . كەبىنىڭ - ە كەي شكاۋە خزمەتكارە
 كەي دەمرى . جابر دە ئۇ - ى نوۋى : كارە كەرىكى زۆر جوانە .
 سەدەف : (ابن سیرین) دە ئۇ كەبىنىڭ - ى ھەبە : نۇ كەرىكى بەيدا دەكات
 كەبىنىڭ - ە كەي لى بزر بوۋە : نىشانەي وەبە نۇ كەرە كەي ھەئى .
 سەر : لەخەوند سەرۋكى ھۆزە . كەبىنىڭ - ى براۋى ھەبە يابەلى كرتوۋە
 گەرەيىكى خۇش دەۋى ولەۋى بەۋە خىز و سوۋدى پى دەكات . كە
 بىنىڭ سەرى ويان بە پى تىخ لەلەشى جوۋى كەردەۋە : كەقەرزدار پى قەرزە .
 كانى بۇ دەدرىتەۋە ولەخەم رىز گارى دى . كەۋە خەۋنە بەندە (عبد) پى !

نازاد ده بیج . که نه خوش بی یینج : چاده یتنه وه . که گه وره یتک بی یینج :
 وولاتی ده سنده که ویج . که هی نازاد بی یینج : ژنیکی دمه لمه ند دیتنج
 هیندیکیش لایان وابه نهو که سه لی ده که ویج . ابن سیرین ده نیج ؛ که
 که سیک چه ند سرنیکی بر اوله شوو یتیکی دا بیینج فریج دراوه : ده سته .
 یتک له گوران له وی کؤ ده بنه وه . که بیینج له وسه رانه موو یا یتست
 یامیشکی هه لگرت : مالی له لایان گه ورانه وه ده ست ده که ویج . که
 یتستی سهران بخووا : مالی له سرؤ کان ده که ویج . که یتستی سهری
 به کیکلی نلسراو بخووا : سهرمایه یی که سیکلی ده خووا . که بیینج سهری
 بالندان ده خووا : مالی بادشای ده خووا : که سی ژنان بیینج : له ژنانی
 ده و لمه ند ناسو ده ده بیج و خیری یی ده گات . که بیینج سهری سهری
 ده خووا : ته منی دریژ ده بیج و مالی ره واشی ده سنده که ویج . که بیینج
 سهری گلی ده خوات : له وسالی دا مالئو بههرمی ده ست ده که ویج .
 کرمانی ده نیج که سیکلی له خونی دا سهری گه وره بیینج : به پابه ده گا
 که بیینج دوو سهری هه به : کارو باری به هیز ده بیج . که سهری خوی
 به پروتی بیینج : نهو کارمی له کیس ده چی که هه به تی و خمکین ده بیج
 که بیینج له سهری خوی هه واکیم و خووین دیج : تنوشی گبزه و
 کیشمی دیج له گه ل به کیکلی . که بیینج له سی وی میشک هاته دهریج و
 رژه به سر زموی : سهرمایه یی له ده ست ده چی . که میشک که یی بخانه وه
 شووینی خوی : مابه که یی دیتنه وه ده ست . که سهری چه ور ییج . کارو
 باری خیری ده کات . که سهری باری به ده ست خوی به ییینج : مالیکی
 زوری ده ست ده که ویج و له وولاتیکی دا گه وره ده بیج .

سەر : کەبیینی -- یتکی براوی بە دەستەو بە و نەزانی هی کچیە : دە هەزار
 درەمی زیوی دەستە کەوی . کەبیینی -- کە کە فری دایە سەر زەوی :
 مایکی هەبەتی لە دەستی دەچی . ئەگەر دوو سەری براو بە دەستەو
 بیینی : مایکی زۆری دەستە کەوی . کەبیینی سەر لە گەل وی دەدوی
 بە باش : دادو مۆبەتی لەوی ، روودەدات . کەسەر بە خرای لە گەل بستی
 مۆبەتی (انصاف) قیە . کە بیینی سەری بۆتە دوولەت : لە یتکی --
 دەستی راستی داو ئەوی تریشی ، دەستی چەپی دایە : دایک و باو کی دەمرن
 کەسەری خۆی لە دەستی خۆیدا بیینی لە گەرە یتکی بە و خێر و سوودی
 دەستە کەوی . کەسەری دوولەت بیو و ئیک کە ونەو : دایک و باو کی
 نەخۆش دەبن و چادە بنەو . جابردە لی کەسەری خۆی وە کوسەری فیلی
 بیینی : مالتو وولاتی دەستە کەوی . کەبیینی سەری وی وە کوسەری
 شیرزی لی هات : تووشی خرابە و مالتی نارەوا دیت . کەسەری وی وە کوو
 سەری ئەسپی لی یت : لە لایەن پادشاوە مالت و بەهرەمی دەستە کەوی
 کە -- خۆی وە کوو سەری وورچی بیینی : لە بەختی خۆیدا بە ئاوات
 دە گات . کەو کەو سەری مەری لی هاتین : نەزانی بە سەر وی دا چیرە
 دە بین . کەبیینی وە کوو هی ووشتری بە : دە یتە فەرمانرەوا و بە سەر دوو --
 مناندا زالدە بین . کەسەری وی وە شووشە بچن : دەمری . کەبیینی سەری
 زیوین بازیری : مالتی دەستە کەوی . کەسەری وە ئاسن یا بەرد بچن :
 خزمەتی یاو یتکی سەر سەری دە کات . کە لە سەری وی دانا گر بسووتن
 و هەلبی : کسار و باری باش دە بین . اسماعیل اشع دە لی کە بیینی
 سەری وە کوو سەری چوار بچن بانی -- بچ -- ه -- اتە -- وە

خەم و خەفەتە . كە بېيىنى سەرىۋى وەك ھى جانە وەرانى لى ھاتەوۋە ؛
 ھەر بە قەسە وولائىكى دە گرىڭ و بەسەر دوژماندا زال دە بىڭ . كە سەرى
 وە كۈھى بالئەدانى لى ھاتىڭ كۆچ دە كا . كە بېيىنى بە كىك سەرىۋى
 لە لەشى جوۋىڭ كەردەوۋە و دووبارە لە شەۋوۋىنى خۇى دانەۋە و چاك
 بۆۋە : لە ئەنجامدا لە رىڭكەي خودا دا دە كوژرىڭ . كە بېيىنى سەرىڭكىسى
 لە تەنەشتى بە ژنە كەي ئاۋوس و كورپىشى دە بىڭ . ئە گەر ژىڭ سەرى
 خۇى بە تراشراۋى بېيىڭ : مېژدە كەي دە مەرىڭ . كە سەرى بەرزاۋ بخۋا
 مائە . جابر دە لىڭ كە سەرى بەرزاۋ بخۋا : سەرۋ كە . كە سەرى بىرەنەنى
 بىكرېڭ يا بىدريڭنىڭ : لە بە كىكەۋە سوۋدى بىڭ دە گات كە سەرى خەۋ
 بخۋات : لە پەشتە سەرى كەۋرە بە كى دە درىڭ سەرى كولاۋ و بەرزاۋ لە
 ھى كال باشترە . اصفهانى دە لىڭ سەرى مەۋبان لە خەۋندا باۋ كە يا
 كورە . كە سەرى خۇى بە براۋى بېيىڭ نىشانى جوۋىڭ بوۋنەۋە بە لە
 دايك و باۋ كى كە سەرى خۇى لە سەر دەست بېيىڭ : لە كەۋاۋان
 رىڭكە كەۋىڭ كە سەرى خۇى دووبارە لە مىلى بېتتەۋە : كوۋتالى لە
 بە كىكەي وەردە گرىڭ باقەرز وەردە گرىڭ . كە بېيىڭ چەند سەرىڭكىسى
 براۋى لە پىشەۋە ۋە ۋەلە بەرڭ : خەم و خەفەت تۈەشى كەۋرە ۋە وولائى
 دىڭ . كە سەرى بادشاى لە سەر شانى خۇى بېيىڭ : دە ھەزار درەمى
 دەست دە كەۋىڭ بە لان بەرەنج .

سەرا : (خانوۋەرە) دانيال دە لىڭ كە كەۋىڭ بېيىڭ چۆتە ناۋ . ھى كەۋىڭكى
 يىگانەۋە و كەسى نەناسى و لەۋىدا مردوۋى زۆر دىڭن : ئەۋ سەرا بە
 سەراي بەسلان (قىامت) . و خەۋن دىتۈۋ ئاكىمى نىزىكە . كە بېيىڭ
 چوۋە ناۋى ولىڭى ھاتە دەرىڭ : نە خۇشەدە كەۋىڭ و بە لان چاكەدە يىتەۋە

سهرابه‌رده . که بینه چووه ناو سهرای ناسراوینکی که له گل بیه : رۆزی ره‌وای ده‌ست ده که‌وای به‌لآن که بیهانی له‌خشی و گیتی بیه : مالی نارِه‌وایه . که سهرابه که گورشادو گوره بیه : دهر گای رۆزی له‌سره ده کرتنه‌وه که گچکه بیه : وانی به . ابن سیرین ده‌لن ؛ که بینه - به کی گوره و گورشاده و له‌وای دا کۆشک و هیوان زۆر هه‌یه : نیشانه‌ی نه‌وه‌یه که له رۆزی دووایی (به‌سلان) دا نابرو و پایه‌ی ده‌ستده که‌وای به‌لآن له وای دا کیشه‌روودمه‌دا . که سهرای خوی هه‌لکه‌نی : رینگای باشی له‌سرخوی ده‌گرچ . که بینه سهرای کۆنه‌ی هه‌له‌که‌ند : دهر گای خیرانی بۆ ده‌کرتنه‌وه . دینه - ی نووی و خاوین : نیشانه‌ی له‌ساختنی و ته‌مه‌ن درێژی دایک و باو کی به‌نی . جابر ده‌لن ؛ که بینه چووه ناو سهرابه کی باکو نووی و زانی هی خۆیه‌نی : دهر گای رۆزی له‌سره ده‌کرتنه‌وه و به‌بایه ده‌گات . که ده‌زگای - که بشکی یاسووتی : خاوه‌نده کی تووشی پروشه دێ .

سهرابه‌رده . ابن سیرین ده‌لن ؛ که له‌خونی دا - ی بینه و هی خوی بیه ا تووشی گوره‌یی و پایه‌ دیت . که هی پادشای بیه : له‌موه دیزو پایه ده‌ستده که‌وای . که - برووخ هی هه‌ر که‌س بیه : له‌سامان و ده‌ست‌لآن ده‌که‌وای . که - بسووتی : خاوه‌نده کی ده‌مرچ . که له‌ناو - دا دانیشه کالای گیتی ده‌ستده که‌وای یازنی دینه که - که هی خوی بیه . که - که‌ی به‌خه‌نه‌ی ره‌نگ بکات : له‌رینگای گوزمه‌راند ده‌رده‌دار ده‌یه - ی سه‌وزو سی : خیر و چا که به - ی سوور : خوش رابوواردنه . ی شین : خه‌م و کاره‌ساته . ی ره‌ش : سوودینکی که مه .

سەرەتپەر : بېروانە (سەرە نېزە) .

سەرەنېزە . جابرى مغرى دەلىق ؛ دېتىنى - لەخەوندا ؛ ھېزە لە کوتن دا کە بە
دوژمنى بلنى . لەخەوندا دېتىنى - ؛ پياوئىكى گەورە بەو تەلەز گەيتكى
زۆرە . کە سەر نېزەى تېزى ھەيچ يابەك كىك يىداتىق ؛ كارو بارى دروست
دەيىق كە بېيىنىق - ى لەلەشى دوژمنى بدات و يىخات ؛ بە بەھانەو يابە بە .
لگە بەسەر دوژمن دا زال دەيىق . كە - ى خۆى بەشكاوى بېيىنىق و بالىق
لەناو بېچىق و اتايە كەمى بە پىچەوانە بە . كرمانى دەلىق كە بېيىنىق - ى پۇلاو
تروسكە دارى ھەيە ئەگەر لەو بوو شىتەو ؛ وولاتى دەست دە كەوئ
دەنا لە گەورە يىككى بەو سوودى دەست دە كەوئ . كە - ۋەنگى گرتىق ؛
سوودى كە مەترە

سەرەك وەزىر كە - ى بېيىنىق ؛ پياوئىكى گەورە ئاوپرى لىق دەداتەو و
چاكى لە گەل دەكات

سەر باز بە يىشك (قەرە) لە ھەر لا بە كى بەو مەزگىنى و وەلامى خۆش -
(- ى سووارە) ؛ مەزگىنى دەرى بەختيار و پىرۆزە

سەر بازخانە (ھېز) ؛ ئارامى و تووانا بەسەر دوژمناندا چىرە و زال بوونە
سەر بىرىن ؛ ابن سىرىن دەلىق ؛ كە كەسك بېيىنىق سەربان بىرى و لەلەشى
جووئ بوو ھەو ؛ كە خەون بىن بەندە بىن ئازاد دەيىق ، كە نەخۆش بىق ؛
چاك دەيتتەو ، كە قەرزدار بىق ؛ قەرزى بۇ دەدرىتەو ؛ كە ھەزار بىق ؛
دەولە مەند دەيىق

سەرپەرشت ؛ ابن سىرىن دەلىق كە بېيىنىق لەوشوونى دا بۆتە - ؛ دوژمن ئىلى
لى دەكات كە بە سەر ئاوى روون و پاك دايىتە - ؛ دەيتتە بايەخدارى
پادشا . كە ھەولە - ىتى بخىرت ؛ زىانە .

سەرپەرشت : لە-يىتىدا : كاروبارى باش و خىزى تىداپە .

سەرپۇلىس (مفعول) تەلەزگە (خطر) يىكە روو لەپۇلىسان دە كا .
مرۇ كە خۇي لەخەۋنىدا بوويىتە - : باداشى دۇداريىتىپە .

سەرتاۋوس (اصلح) : كابراپە كى - يى بىيىنچ كە مووى لە سەرى ھاتوۋە
مالىكى كەمى دەستدە كەۋىچ . كەبىيىنچ لەخەۋنىدا بۆتە - : لەخەم و
خەفەتان رىزگارى دىت . كەژىك بىيىنچ لەخەۋنىدا بۆتە - لەجوۋانى و
شەنگىۋى دا كەمو كۆپى بەيدا دەبىچ . دىتىنى - كەبازرگان بى : سوودە
بۇباداشا لىپرامانە ؛ بۇگرددو كۆكار (كاسب) ان : سوودە .

سەرچىمى : كەبىيىنچ لەگەل يە كىكى - كرد : لەۋەۋە چاكەى دەيىنچ و
ئاناچى يىكىدى . كەبىيىنچ - يە كىكى تر - وى دە كات : خانەۋادەىۋى
دەلەمەند دەبىچ . كەلەگەل ژنى خۇي - بىكات بەچەشتىكى وا كەپاۋ -
ە كەلەژىرەۋە بىچ : ژنىكى تر دىنى و سوودى لى دەيىنچ . ابن سىرىن
دەلنى : كەلەگەل ژنى خۇي لەرىكايە كى ترەۋە - بىكا : نىشانەى ۋەبە
كەپاۋىكى ھىچو بووچوبىچ شىۋازە . كەلەگەل دايك يىا خوشكى
خۇي يانە كەسانەى كەبۇي رەۋانين - بىكات : قازانچى خزمەبەنى
لەۋدەبىرىچ . كەزىندوۋ بىن يامردو : خەم و خەفەتە . ھىندىكىش دەلنى
كەزىندوۋ بىچ : خىزو چاكەى لى دەيىنچ كەلەگەل ژنىكى مردوۋ -
بىكا : خەمگىن و پەرىشان دەبىچ ھىندىكىش دەلنى ئاۋاتى يىك دىچ . كە
لەگەل ژنىكى مردوۋى يىكەنە - بىكات : كارىكى دەكات بەنارى ۋە
مردوۋە كەى كەبەتەۋاۋى لىي ناھومىد بوو بىچ . كەلەگەل كەنجىكى
نەناسراۋدا - بىكات كەدوژمنابەنىيان لەنئوانىدا بوو بىچ : دەبەنە دۇمنى
بەكتىرى . كەلەگەل پىرە مىردىكى - بىكات : سوودى لى دەيىنچ .

که له گهڼ کچیکي - بکا : لهو سالي دا ژنيکي دیني یا که نيزه کچیکي ده کړي . که له گهڼ شاژن - بکا : سووډو به سهر دوزمن دا زال ده بڼ که له گهڼ جانوه ريکي درنده - بکا : کاروباري پټکدي و به سهر دوزمن دا زال ده بڼ ، هينديکيش ده لڼ له پادشاه ترسي بڼ ده گات که له گهڼ بانده پټکي - بکات به سهر هو که سدا زال ده بڼ که به بوه ندي به سهر بانده که وه هيه . پيره پرديکي که توواناي - کردني نه بڼ . له خهوني دا بيني وه کوو جيتلاني لي هاتووه : روو له مابين ده کات که له گهڼ ژنيکي نا کس - بکات : ده پټه ههوا خوازي مالي نارهوا هو خهونه ژنيکيش بي بيني ههروه کوو وي وايه : جابر ده لي له گهڼ ووشر - کردن : رزگاري به له هختي و به سهر دوزمنان دا زال بوونه مالي زور ده بڼ و ناودار ده بڼ له گهڼ ژني تیکه وتوو (حيض) ي خراپه - کردن له گهڼ ژني مردو . خراپه به که تا له گهڼ خيزاني وي نزيک پټه وه هواسه ريان لي بيني . که ژنه که زيندو و بڼ : له خزماني وي جوړي ده پټه وه .

سهر داو (ژيرخان يا نه باري ناو) که پر بڼ : شانازي ده . کي (وقتي) به . ي به تال : به د بهختي و نه گبه تي به . له کهوتن : بشي مهرگ و له ناو چوونه . خوله - دهره ينان : کاروبار به بڼي دلخرواز ده بڼ . سهر دهرگاه (تاستانه ي سهر وه) خراپ بڼ يابکه وي : خاوه نند مال دهرج يا کاره ساتيکي خراي به سهر دي .

سهر کهوتن . ابن سيرين ده لي : که بيني سهر کهوته سهر کيو يا سهر بان و بتر له سهر دانيشت : به ملاوات ده گاو مرازي پټک دي که به رنج سهر کهوي : به دژوازي به ملاوات ده گات . به نهرديوان (به بزه) سهر کهوتن :

بايو قەدرە بەومەر جە کە پليکانه کە لە گلن بچ بەلآن کە لە گيچ و بەردی
بچ : گەورەیی و ئابروو . کە سەر کە وێتە سەر ئاسمانی و نە کە ریتەو
ئاکام (أجل) ی نزیكە بەلآن کە بگەریتەو : نەخۆشی بە کێ سەخت
دە گری و چاک دەیتەو .

سەرما . ابن سیرین دە ئی ؛ سەرما لە خەوندا : رەنج و زیانە . کە بیینی سەر
مایەتی : تووشی دەرویشی دئ و دەستی کورت دە بچ . کە سەرما زیان
بە لەشی وی بگەیی . لە خزمانی یوو رەنج و زیانی بچ دە گات . کە -
امشی وی ووشک بکا : زوو خۆی یا بە کیک لە خزمە کانی دە مری .
سەرۆکی ئایینی : ناشتی و ریزە . مرق کە خۆی بە - بیینی : فیزو هەوا بە .
سەرۆپ . ابن سیرین دە ئی ؛ سی مەر خواردن : بەهرەیی دەست دە کەوئ .
کە - سەرۆپیی رەشەو لاخی بخووات : لەو سالی دا بەیتو پیرۆزی و
گوشادی و بەهرە دە گات . جابری مغربی دە ئی ؛ خواردنی سەرۆپ :
نیشانی مالی هەتیوان خواردنە بە تاییەتی کە بە خاوی بیخووات .

سەروی کێوی (دارە سەر) کە بیینی - یکی هەبە لە گەل ییاوئیکی خانەدان
دەیتە برادر . دبتی - نیشانی ییاوئیکی بە کە کە مەر خیری بکات
سەر : بروانە (چەرخی) .

سەگ . زات جبر (جورمەت) . هەمە گداری و باوەداری بە لەژیان دا .
کە - بوەرئ : باش ملەر ووتەیی خراپە و خراپ دووانە . کە - رتی
هەلستان : پیوستە لە دوژمنی بترسی . کە سیککی - ی خۆی بکوژا
و لەلامی مەرکەو رووداوئیکی شوومە . ابن سیرین دە ئی ؛ - لە خەوندا
دوژمنی نزم و سوو کە بەلآن میهرەبانە . سەگی مەیی سەن ژنیکی

بە چەشەنە . - ى رەش : دوژمىتىكى رەشە لەنەتەۋەبە كى رەش . ھى سېى دوژمىتىكە لەنەتەۋەبە كى سېى . كەسەگ بەۋى بوەرى : ووئەى رەقى لە دوژمنان گوۋىچ لى دەيت . كە - يىكەزى : زىانى لەلايەن دوژمنەۋەبە دەگات . كەجلو بەرگى لەئاۋى زارى - ى بەۋەبەچى : بە دوۋانى دوژمنانەۋەماندو ونەخۇش دەپ . كەسەگ بەرگى ۋى بەرىتى : زىان بەمالى ۋى دەگات . كەگۇشتى سەگى بخوۋات : لەشەرى دوژ . مىتىكى رىزگار دەپ . كەنانى بدات بەسەگى : رۆزى روۋى تىلەكت كەبىنى - ىك خۇى لى نىزىك دەكەۋە : دوژمىتىك قىرم (طىح) ى لى خۇش دەكا . كەسەگىك پالى پتوۋە بدا : بەدوژمىتىكى نىزم دلا قايم دەپ وېشتى پە دەسپىرى . كەشېرى سەگى بخوۋات : ترس و سامىكى پى دەگات . كەبىنى - ىك لە دەستى ۋى ھەلىق : دوژمن لە پارىز دابە و خۇى لەۋى دەبارىزى . كرمانى دەلىق كەدئە سەگىك يىتە ناۋمالى بەۋە زىكى سوۋك دىنى . اسماعىلى اشەت دەلىق : سەگى راۋى : دوژمنى ئاشكراپە . كەبىنى بەسەگى راۋى : راۋى دەكا : لە دوژمىتىكى كە داۋاي زانست ھۇش دەكات خېرى پە دەگات كەبىنى گۇشتى سەگى شكارى دەخوۋارد : مىراتى دەست دەكەۋىچ .

ھەۋانەى كە لەبارەى سەگەۋە نووسراۋن كەم و زۆر باۋەرىم پى بان نە ؟ كە لەروۋى مرقۇبەتەۋە تەماشى خوو و رەفتارى ۋى بىكرى ھېچ كيان لەبەرىك بەقەدەر نېۋەى وىش ھەمەگدار و دئۇز و راستى و ماف بەرست نە ، ئابا كامە مرقۇف لەسەر روۋى زەۋى بەدريۋاى رۆزگار لەكانى كېشك دادەتۋانى بەقەدەر دەبەكى ۋى ھەمەگدارىنى بنوئىق ؟ ئابا لە وورتكە نان و تېسكى رەق و روۋت چى تر بەسەگى يىچارە دەدرىت ؟

گ . م

سەلە : بىروانە خەوانچە

سەلەكە تەشى : كىرمانى دەلن كەسىكى - دەست كەوى بىايە كىك يىدانى :
كارە كەر يا كەنیزە كىكى پەيدا دە كات . مەر ژىكى لە خەونى دا
- يە كەى لە كلكى تەشە كەى بىكەوى : مېزدە كەى بەرەلای دە كات .
سەما كىردن . بىروانە ھەلپەرىن .

سەنیر (سەرىن ، بالىف) : ابن سىرىن دەلن : - لەخەوندا نۆ كەرە كەسىكى
لەخەونى دا - ى ھەبىن يا كەسىكى تر بەوى بدات كە رەنگى سەوزىن
نۆ كەرىكى لەخوا ترس و پارىزگارى دەستە كەوى : بەلان كە - ە كە
كۆنو چىكن وزەرد و رەش بى : واتايە كەى بەپچەوانە بە - كە سەنیر
لەمالى وى دا بدزىج يابسووتى : يە كىك بەدەورى ژنە كەى وى يا كە -
نیزە كە كەى وى ھەلدیت كە لەخەتەى بەرى . ھىندىكىش دەلن دىنى
- لەمالى دا : نىشانەى وەبە كە يە كىك لەمالى واندا دەمرى كە پىلاوىك
بىنىق - ىكى زۆرى دەست كەوت : ھىندەى وان نۆ كەر و كەنیزە كى
دەستە كەوت . كە ئاگر - ە كانى بسووتىن نۆ كەر و كارە كەرە كانى
دەروڭن يا ھەلدین

سەوزە : ابن سىرىن دەلن كە لەخەونى دا بىنىق - ى ھەبە . ناوى وى بە خە - ېرو
چا كە بلاودە یتەو ، ە كەر بىنىق كە لەزەوى وى دا - ى ھەبە كە لە
كانى خۇیدا بى خىز و سوودە ، كە بە پچەوانە بى : زىانە . ابن سىرىن
دەلن سەوزە لەخەوندا ئايىنە بەتايەتە كە لەكانى خۇیدا یتە . كە
لەزەوى خۇیدا كىسا و دار و بارى واى لن بى و نەزانى چىن

تاييندارى و پاريز گاري به ، كه بيان ناسج رېوزى زورده بې . كه مېوه ي
تال و نه ناسراوېږي : جوايه زه . به لان كه بيان ناسج و خوشبې : رېوزيكي
فراوانه . كه له ناو شيناوهرديكي دا دانيشتېږي : له تاييني خوي دا پايه دار
ده بې . كه مردووي له ناو شينايي دا بېښي : نيشانه ي چاكي بارو نه نجا-
مي كاري وي به . سوزايي هره چنده سوز و ساودار بې : سوودي
پتره ؛ هي زهره و سېس به پېچه وانه به .

سوزي : سېروانه شيناوهردي

سه هولا : ابن سيرين ده لې : - له خوندو خمو خفته . كه له هاوېندا - ي
كوبكاته وه : مالي كۆده كاته وه . كه له زستاني دا بي بېښي ژيان و خوشي به
سېوان و هره چتيكي كه سېهرې بكت : نوبانكي دروزانه و به خوه
به ستراوه . ابن سيرين ده لې - له خوندو پادشاي كېله كه بېښي له ژېر
سېوانې دا دانيشتووه : خزمه تي پادشايه كي لاوا ده كات . كه - ي به سهردا
بكهوي و نازاري بدات : پادشا رقي لېي هه لنده ستي وزباني بېده كه به نېن
جابرده لې كه - ي وي خوري يا جاو و سوزو يا - پي بې : خزمه تي پادشاي -
دادگر ده كات : ه - ي پېچه وانه پېچه وانه به .

سېښي ابن مستوفي ده لې : كه بېښي به ياني به سهردا هات و پروناك بوو
خه لكي هو وولاتي ته مين ده بن . كه بېښي دوواي پرونا كي تاريك بوو
به پېچه وانه به . كه بېښي به ياني وړه نكي سوورېږي : له وولاتي دا خوړن
رېژي زور ده بې . هي زهره : نه خوشي به .

سې : مزگيني خوش . كه سېكي بهر گي سېي پوشي بې : دووا رېژيكي
خوش و پېرؤزه . (ناني سېي) : بهر و سووده . بهر گي سېي :
هستي خاوين و پا كه داويني سېي : ساليقه و ذهوقي باشه . گاي سېي :
شانازي و كارو بازي گوره به ، بازار گاني بابه خدار وړه ونه قداره .

سپاو . کرمانی ده لئښ ؛ دینتی - له خون دا ؛ خەم و نیکه رانی به .
هیندیکیش ده لئښ گفټ و گلویه . که بیینی - ی ه به یا به کیک داوه
به وی ؛ له گه ل به کیک و نوو وژئښ ده کلتو هه میسه ش خه مگین ده بیج
که - ی به پرووی خوښه وه بیینی ؛ شه به به ی ده ست ده که ویج . جابر
ده لئښ که - ی ه به ی و یه ویج له پرووی خوښی بدا ؛ خه مه .
سپیده ؛ مز گینی به بو ژیا نیکي تازه ، دلداریتیکي که وړه و سبه به نیکي
پر یته .

سپل . ابن سیرین ده لئښ ؛ له خه وندا - دینن ؛ مالو شادمانی به . که بیینی - ی
تستری ه به ؛ له لایه ن ییاو نیکي که وړه وه مالو سامانیکي زوری ده ست
ده که ویج . که بیینی - ی گای ه به ؛ له وسالی دا مالی ده ست ده که ویج
که بیینی - ی مه ری ه به ؛ له ییاو نیکي که وړه ی مال ده ست ده که ویج و
یا له به کیکي ناسراو و ناوړه . که سېلی جانه وه رانی ه به ی ؛ هه نده ی
وی مال له تهرزی ده ست ده که ویج و که یفی خوښ ده بیج . - ی جانه وه .
رانی دیننه ؛ مالی ناړه وایه و هی بیج تازار ؛ مالی په وایه .
سر که ؛ ابن سیرین ده لئښ - له خه وندا مالی په وایه یایت و یژده و خوار دینشی
باشه . هیندیکیش له خون لیکه مروه ان ده لئښ - ی ترش ؛ خه مو خه فته
- فروش ؛ ییاو نیکي شه فروش و نا کو کی به رست و دوژ منابه تی خوازه
سروود ؛ ابن سیرین ده لئښ - گوته ن له خه وندا ؛ پو وچه . که بیینی له خه وني دا
- ی ده لئښ خه مو خه فته تی بیج ده گا . که - ی له گه ل موسیقا بلښ ؛ کیشه و
پرو و شه به . که هه و کوښ بدا ته ده نگی سروودی به کیکي تر ؛ ناخافتنی
درؤی کوښ لئښ ده بیج . کرمانی ده لئښ - بیج که وړان دیسواپی و بلی
ده رویشانیښ ؛ خه م و خه فته .

سزا ؛ (ج - زاه) - وه ر گرتن ؛ ناشتی و ته به ایی به له گه ل دؤ ست
(- دان) سووچ و تاوان ؛ که ده بیج یه ی بکه ی و تو لئښ بکه به وه .

سفره . ابن سیرین ده لئی ؛ که-ی تازه ی هه یی و یاییکریی : که نیزه کیکی ناحهزه . که-ی بر نان و چیشیت بیینی و لئی ی بخووا : له که نیزه که که ی سوودی ده ست ده که ویج . کرمانی ده لئی - له خوندان : سهه فریکی بر سووده . که- گچکه و به تال یی : سوودی که متره . که- که ی بسووتی باله ناو بچی : که نیزه که که ی ده مرئ یازیانی یی ده کات . کرمانی ده لئی - له پیش نانخواردن دا هه لگرتن : نه خوشی و یی کاری به . جابر ده لئی - له خوندان : چا که و هیزه . که له پیش نانخواردن - هه لگرتن : خه و خهفت ده روات . ابن سیرین ده لئی ؛ که-ی تازه ی هه یی : مالئو به هره ی ده ست ده که ویج و که نیزه کیکی جوان ده کریی . که سفره چلکن یی که نیزه که که ی ناشیرین ده یی . که سفره ی بر له نان و چیشیت بیینی له که نیزه که که ی سوودی ده ست ده که ویج .

سفر کردن : بر روانه (راره وی) .

سکه لئ دان . ابن سیرین ده لئی - لئدان له خوندان یلویکه که قسمی خوی ده رازیئتیه و به شانازی به وه ده بکیریتیه وه . که بیینی - ی لئی ده دا : چه ند ناخهفتتیککی یی بنچینه ده رازیئتیه وه ناسکو شیرینی ده کا . که-ی خراب لئی بدات : قسمی ناخوش ده کات .

سلام : بر روانه (رۆژ باشی) .

سم . ابن سیرین ده لئی ؛ - له خوندان دیتن : مندا له . که بیینی - ی هه لگرتیه یایه کیک داوه به ویی : مندا لئیککی ده یی . (که سم) ی هه یی و لئی ی بزر یی : مندالی وون ده یی و یاده مرئ . . کرمانی ده لئی - ی سهه یاسی که دوج له خوندان ماله . که له - انه هه لگری یایه کیک به ویی بدات : مالی ده ست ده که ویج . که به کیک یی خوی وه کووسی هه سی یا که کری بیینی :

ته منی به خوشی راده بو ویرج . هیندیکیش ده لئن : که میکی مال ده ست ده کهوی . که بیسنج - ی کهوت : به پیچه وانه به .

سماق . ابن سیرین ده لئ ؛ دیتنی - له خونددا : شهر و دوژ منابه تی به . که - ی بخوات : له گه ل به کیکی وتوو ویزی لی به بدا ده بیج . له خو واردنی - دا له هیچ لابه پیکوه سوودی تی دا نه .

سوره . ابن سیرین ده لئ - له خونددا : یاویکی ریگروز و زردارو لاری به که له گه ل - ی شهری بکات : له گه ل یاوان دوژ منابه تی لی روو دما که گزشتی - ی بخوات : مالی بیج تاین و زورداریکی ده خوات . کرمانی ده لئ ؛ - له خونددا : یاویکی تلواره ده و له منده . موو و یستی سوره : مالتو داخو وازه . گزشتی - : مالی تلواره پیکیه . که بیسنج - ی کوژت و گزشته کهی وی به سر زهوی دا فیج دا : مالی تلواره پیکیه له باو ده بات .

سیل . دیتنی - سامی یلوانه . که کمیک به مقستی بهر سیلی وی بکاو جوانی کا : سوودو باشو زیانی بیج ناگات . له کاتی بهر - کردنج دا یتراش یارووی بر بندار کات : له سامی یلو . کم ده کاهوه . دریزی - هیزو تووانابه . که کمیک سیلی وی به لکه نیج : له گه ل به کیکی دوژ منابه تی لی به بدا ده بیج . که سیلی سبی بیج : لهو کاره ی به دستی . بهوه به راده و ستنج . که بیسنج - ی دریزی هیه به : خمو خفته . که - ی کورت بیج : خمو خفته تی بیج ده گات .

سنجوو . ابن سیرین ده لئ سنجوو له خونددا مالیکی باشی وایه که بهر نهج ده سته کهوی . که سنجووی هیهج یایه کیک یسداتیج : مالی رهوای ده ست ده کهوی . که - ی بخوات : مالی به سر خیزانی دا ده به شتته

سندان (ھى ئاسنگەران) ابن سىرىن دەلىق - لەخەونددا : سارۋلىق گەرەبە
 كەبىنىق - ى ھەبە يابە كىك داوۋە بەوى و زانى كەھى خۇبەتى : سوودى
 لا لاىەن گەرەبىكى بەو دەست دە كەوى و لە گەل وى دەپتە دۆست و
 يادەپتە نۇ كەرى پادشاى و خىرى لى دەپنى . كرمانى دەلىق سندان لە
 خەونددا : گەرەبى راست كىردارە - كە - كەى لى وون بوۋىن يادز
 ىردىتى : لەو يىلۋە گەرەبە دور دە كەپتەو .

سندوق : رەونەق و بابەخى - ى بە تەل . ھاژارى و بەد بەختى . دىتى .
 - لە خەونددا : چىكا و بابە و پەبە ھىندىكىش دەلىق ۇنە . كەبىنىق
 - ىكى تازەى ھەبە : نىشانى وەبە كە بابە وە باۋنى دەست دە كەوى .
 جابر دەلىق كە - ى تازە و خاۋنى ھەبە : ۇپكى جوان و ئايندار
 دەخوازى . كە سندوق كە كۆن ىق : بە پىچەوانەبە .

سوۋارى ابن سىرىن دەلىق كەبىنىق لە خەونىدا سوۋارى دە كرد : لە پادشاۋە
 مال و بەھرەى دەست دە كەوى . كەبىنىق لە گەل سوۋاران دە گەرا و
 سوۋارە كان گوۋى لە مثنى وى بوون : بە ھەر دەستەبە كى دەپتە
 ھەرمان رەوا كەبىنىق سواران لە شۇنىكى دا سوۋارى يان دە كرد
 لەو شۇنى دا باراۋىكى سەخت ۋو دەدات . كە سوۋارىكى ئەناسراۋ
 چىكى بداتە وى : لە ئاۋارە ىكى بەو چىكى دەستە كەوى كەسارە .
 كە ناسراۋىق : لە دۆست و ئاشنايان سوودى دەست دە كەوى
 سوۋارى ؟ - ى لاواز بە پىچەوانەبە

سوۋال : بىروانە (دەرۋزە) .

سوۋال : بىروانە (گەندى ھەبىوون) .

سوۋال - كردن لە خەونددا : نىشانى دۆستابەتى و سامان دەست خەستە .

سووتان : دوژمناني - مخته که تووانای خو لي باراز تنيان نيه
سووتانمن (- ی دۆشه گ) : به کيه بچکي به ختمو مرانه و پک شاديوونه
- ی مال و خانوو : په ونق و نلوه داني و ناشتي به .

- سوور له خوند اړه ننگي سوور : خم و په نج و ننگه راني به به لان بسو
ژنان : خيز و شادمانی به . که دهرين و کراس و کلاو و کواو جبه و
مه نديلي تمواو سوور بيني : حزل له خو تر نيزي و کيشه و پرووشي
ده کات و پيداي له گلن مردوملن ده کات .

سووريزه ديتي - پتري مال و سامانه . که بيني لمر لشي وي - سري
مه نداوه : مالي په وای به په بچ و سختي ده سخته کوي . که بيني لمر
لشي وي - ی سوور و پموشنه : مالي ناپرواي ده ست ده کوي .

سوورين (رانو که فل) ابن سيرين ده لي - پراست : کوره هي چمپه : کچه
که بيني سي قايم و پتوه : مندالي سلخي دميچ . که - ی کچکه وي تين
ين : به پچمواتيه . کرمانی ده لي که سي بشکي : مندالي دمرچ .

- سوورن ابن سيرين دميچ - له خوند اړه : يلو نکه کلو و بلزي خه لکي د پک ده خا
به تابه تي و ورده کار . که بيني سي هيه با کسيک بهوي داوه : برادره
به تي له گلن هم جوړه کسه بۆ د پک ده کويچ که لبي دوواين . که
- ی لي بشکي يا لبي گوم ين : دمرچ .

سووسمار ابن سيرين ده لي که بيني - تهوي گهوت : زماني ين ده کات . که
- ی بکووژي : به سر دوژمناندا زلن دميچ . له لاي کرملني خولردني
کوشتي - : سوودي تيدايه . که - له مالي وي ده ننگي ين : له وي دا
شيوه ن بهيدا ده يچ .

سووسمه ر - له خوند اړه دن نيشانه ي مه به که ناوي به خيز و چاکه
بلاو ده پتسه وه .

سوولاولوك : بړوانه (پلووسك) .

سووښنه (گول) ابن سیرین ده لږ دیتنی - که لږ نه کرایتته و له کانی
خویدا بڼ : چیتکی پڼ ده گات و مندا لیکي ده پڼ . هی پڼ کایش : خه
و خه فته . که ژیتک بڼ پڼ گولۍ ی لږ کردو ته و و داویه به میړده کمی
به رلا (تلاق) ده کرځ . که ده سکه - ی بمریتنی : له نیوانی واندا
و و توویژی خیر پڼ روو ده دات . جابر ده لږ گولۍ - : که نیزه کیکی به
خوو و به کرداره . که - بدری به نو کر : نو کر هه لږ .

سووینه : بړوانه (ته بک) .

سووینه ابن سیرین ده لږ که بڼ پڼ ی خوار دوو به راستی : کارو باری باش
له ده ست وی دځ یا مه سبارده یکی به خاوه نی ده داته و یا شاهیدی راست
ده دات و یا خیر ده گات و له هر چیتکی بترسڼ نه مین ده پڼ . ی درو
خواردن : چونکو خدا پڼی ناخوښه خیر و خوشی هردو گیتی له
کس ده چی . نیوسته به شیمان پڼته و

سیهر ابن سیرین ده لږ - له خه و ندا گوره یی و سامانه . سیهری پادشا : پادشاه
ی دیوار پیاوړکی گوره یی و به سوو ده که له ژیر سیهری دا
ده حاوینته و - ی داران : ناسووده یی و هاسانی به له پهنای پیاوان دا .
که له ژیر ی داری دپ کاوی یا داری پڼ بهر دایڼ نښانه یی پیاوی
درو زمان و پڼ باک و دو و نایینه و ناکام (مهرگ) بشی نزیکه

سیه لاک (سی) دیتنی - : شادمانیه . که بڼ پڼ ی زوره : شادمانی به
که - ی بدات به که سیکي : ناسووده یی پڼ ده که بڼ پڼ که به
کانی یا به برزای بیخوات : مالی ده ست ده که وځ

سیداره که به فرمانی پادشا به کیک له بدری و خه لکیش : ماشای بکه ن :
شادی و شکو و بابیه . که ده سته به که خه لک نهوی هلاوه سن : به سرباندا

دەیتتە سەرۆك . كەلسیدارە بدریت و پەتە كە بیسج : لەبایەو ریژو
شكۆ دە كەویت . لە- دران : گەرەبی-سە . كە گۆشت بەسیدارە دا
كرایوو لێی بخووات : مانی زۆرداریكی دەخووات . كە بە كێك-لە
دار درایوو خوویتنی لەبەر بیروات لەباش ملەبی خەلكی زۆردەدوی
و گوناھیش دە كات .

سیر ابن سیرین دەلێ خواردنی - . مانی ناریەواپە . كرمانی دەلێ خواردنی
- : وە لامی ناخۆشە و خەم و ڕەنج و گریانە . كە-ی كولاو بخوات : لە
ووتە ناخۆش پەشیمان دە بی . جابر دە لێ - لەخەوند : ڕەنج و گریانە
سیرت (چوو) كە كیم و . ھوای لە-ی یتتە دەری و باش نیە . كە مەلە-ی
یتتە دەری : مانی دەستدە كەوی و بەلوات دە گات . كە خویتی لێ بی :
لە كەل ژێكی دەست تێكە لاو دە كات كە لە كاتی بی نووژی دای . كە
ناگری لێ یتتە دەری و نیووی بۆلای ڕۆژەلات و نیو كە تریشی بۆ
لای ڕۆژاوا بچێ كۆریكی دە بی و دە یتتە پاشای ھەموولابە كی كە
بشكەلی لێ یتتە دەری : ئارەزووی لۆ یتتی دە كات . كە بیسج - ی وی
بەرزبوتەو بە ھیزە : بەخت و ھیزی وی بە ھیزدە بی . كە بیسج - ی وی
بدرێ و ڕوف بوو : مندالی زۆردە بی كە لە دەور و بەری - ی وی بەر
رووای : ناوی لە و ولات دا بە ناوبانگ دە بی و بەبایە دە گا . كە بیسج
- ی خۆی لە زاری كە-یكی ناو و ھەو دە بیژی : لەو ھەو سوود بەو
كەسی دە گات . كە مووی لە-ی رووای : لەلایەن مندالەو شادمان دە بی
جابر دە لێ كە-ی لەوی جوی یتتەو : مندالی دە مریج یا مانی لە ناو
دە بی . جوولانی - لەخەوند : نیشانی ھیز و گوشاری و بە ھەر و سەردە
كە-ی بقی لەشی و خویتی لێ بی : زبانی مل و مردنی مندال . كە
- ی ھەلامسای : مانی بتر دە بی . كە بیسج لە-یان دا : نیشانی
ناخۆشی زبانی وی سە . كە بیسج - ی خۆی لە-بشێ

خوی به ستووه : ناگاداریکی که له لایه نی نایدات . که ژنیکې تلوس
 بیسې سیره تی هه به : کوریکې ده بیو ده مرچ به لان که زگی نه بی تلوس
 ده بی . که بیسې سی وی باریک بووه : هر هو واتابی هه به . که بیسې
 له ی وی نه ختیکی لی براوه : مندالی ده مرچ باله مالو پایدا کرده بی
 که له کونی سیره تی وی دا مرواری یا که وه ریک یتنه ده مرچ : مندالیکې
 زانلو باریز گاری ده بی که سی خوی به برای بیسې یاه کیک بیسې :
 مندالی نابن .

سیرو (ره شوله) ابن سیرین ده لی ؛ دیتی - له خوندان ؛ یاونیکې نیاته کار
 (مکار) که زور کوجان ده کا . که سی بگری یاه کیک یداتی : له گه
 یاونیکې کوجکار (مسافر) براده رایه تی په بد ؛ ده کات . که گوشتی - سی
 بغوات سووده . جابر ده لی دیتی - : کابرایه کی گاور و دروزه .
 سبار که که چه له . ابن سیرین ده لی که بیسې سی هه به : له پادشاه شان و
 شکوی یتنه کات . تیسک و گوشتیشی هر هو واتابی هه به .

سیلاو . ابن سیرین ده لی ؛ - له خوندان ؛ دوژمنیکې که وره یه ی پادشاه کی
 بی داده . که بتوان خوی له - ی رزگار بکا : به سر دوژمنی دا زال
 ده بیو خهو خه فته تی وی کهم ده کات . کرمانی ده لی سیلاو له وولاتی
 کووستانه دا : خهو خه فته . که له خاکیکی که رمه - بردابن - سووده
 که لافار وولاتی دا گریج : هر وولاته تووشی کیشو پروو دیت
 هیندیکش ده لی که بیسې - جیکابه کی کول ده کات : دایشتورانی
 هر وولاتی ترس و سامیان له پادشاه بی ده کات .

سبورخ ؛ دیتی - له خوندان ؛ یاونیکې خوش خووه . که - که من بی :
 ژنیکې جوانه . که - نه وی هه نگری و بیانه هوا : له گه که وره بیکی
 کوج ده کات . که - له گه وی بسویج : ده یتنه وه زبری پادشا .

که بیینی سیمورغ له گه ل وی شهرج ده کات : له گه ل پیاوړکی گه وړه
دوژمنابه تی بڼه پیدا ده یی . که گوشتی سیمورغ بخوات : هینده ی وی
مالی گه وړه یی کی ده سته که وی . کرمانی ده لڼ که سیمورغ بکوړی
پرده ی بنی کچی کی ده درین . که - له ده ستی وی بفری : ژنه که ی
په لاه ده کات . که یچوی سیمورغی بگری : مندا لکی گیلو گه رچی
ده یی . جابر ده لڼ سیمورغ : پادشاه . که - له کووچه بنیشی و بی
کووژن : پادشای نو شوینی له ناو ده چی

سینگ ابن سیرین ده لڼ که بیینی - ی وی تاوه له و گوشاد بووه : کار و
باری راست ده یی . که - ی ته نگ بو یی . به پیچه وازیه . که بیینی له بهر
سینگی وی خه تیکی سهوز نو سراوه : خودا چا که ی له گه ل ده کات .
ابراهیم ده لڼ که بیینی له بهر سینگی موو روواوه : قهرز دار ده یی .
که بیینی مووی سینگی خو ی ده تاشق : قهرزان ده دانه وه .

سینو ابن سیرین ده لڼ دینتی - له خاوندانده : خهم و نیگه رانیه ، خوار دینشی
که م و کوری وزبانه یا کاریکی ده کالنی به شیمان ده یتوه . که -
سهوز یی : مندا له . که - سوور یی : سووده له لاین پادشاه . که - سپی
بی سووده له لاین بازار گانیکی یوه . که - زه ردو ترش یی : په نچر
نه خوشی به . که - سپی به که ی له کات : هاو کاریکی له گه ل به کله
هیه لڼی جوی ده یتوه . - ی شیرین : وه لایمی خوشه . دانیا ل ده لڼ
که بیینی - ی هیه و ده بخوات : سووده . که بادشاه یه که - ی بیینی
وولا تیکی تریشی ده ست ده که وی

شابه پروو : که له خوونی دا بیینج - هه به : سوونی له لایهن گوره ییکی یوه
 پنده گات که - ی بغوات : تووشی خهم و خهفه تان دیت .
 شاخ (قوچ) : ابن سیرین ده ئی شاخ له خهوندا دیتنی باشه . که بیینج - هه به
 سوود و گوره یی ده سنده که ویج . که بیینج - ی مانگای هه به : مایکی
 ته وای ده سنده که ویج هه تاشاخه که گوره ترین : سوودی پترده یی .
 کرمانی ده ئی که له سهری خوی دا شاخی بیینج : هیژه . که له سهر سهری
 خوی چه ندین شاخان بیینج وه کوم پرو گایان : کاروباری پرو له باشی
 ده کات و ته مه نی خوشی له نه خوشی دا داده بوو ییج . که بیینج به و شاخه
 له خه لکی ده دا : زیانیان پنده که به نیج . صادق ده ئی دیتنی شاخی چووار -
 یی بانو کیوی : خبر و سووده .

شادی ابن سیرین ده ئی - له خهوندا . خهم و خهفه ته . که به هوی که - ییکی یوه
 زامان یی : هه به هوی وی یوه خهم کین ده یی . که مردووی له شادمانی
 دا بیینج باری باش و به خته وهر ده یی . که له خوونی دا بیینج که به یی هوی
 شاد بووه ده مرینج

شار ابن سیرین ده ئی که بیینج چوه شاریکی : له بیرو باوه ری ئایینی دا به هیژ
 ده یی و به ئواتی شرده گات . که بیینج له ناو - ی چووه دهره وه و باده ریان
 کرد : به پیچه وانه به . که له شاریکه وه بچینه شاریکی تر : ژنه که ی
 به ره لاده کات و میزدیکی تر ده کاته وه . که له شاریکی که ره پینی دا به فر
 و سه و ئی بیینج : له و شاره دا تهنگانه په ی داده یی به لان که له شاریکی
 کویتسانی دا به فرو سه و ئی بیینج : نیشانه ی هرزانی وزوری رۆزی به
 که له دی به که وه بچینه شاریکی : سووده . که له شاریکه وه بچینه گوندیکی

به عاوات ناگات. جابر ده لئ: که خوی له وولانی هیندبان بینئ: کارو باری خراپ ده یئ.

شارو دیهاتان: که له خهونی دا بینئ چوو. - : لایئ به هیژده یئ و هه نجامی خیر ده یئ. که چوو. - : یکی به عارامی دا نیشت: ده چیته لای پادشا و خیری لئ ده بینئ.

شاگردی: که خوی به - بینئ: کار و باریکی پر سوودی ده ست ده که وی شان: ابن سیرین ده لئ دیتی - : نیشانهی هیمنی و شان و شکوی مرؤ فانه. که بینئ - ی وی ساغ و به هیژ: نیشانهی پتری مال و شان و شکو و جوانی به که بینئ - ی یئ و شکسته: به پیچوانه به: ابن سیرین ده لئ که بینئ - ی وی به هیژ و ساخه: ههسبارده ییکی له گردنی دایه و به چنی دینی و مالیشی له شویتیکی و ده ستده که وی که جیگای مومیدی نه یئ که ست و یئ تین یئ: هو ههسبارده بهی له ملی به تی نابدا نه وه. ده شلئ که نوو کی به - به وه بینئ له شویتیکی نه ناسراو سوود ده بینئ.

شانه ابن سیرین ده لئ: خزم و که سوکاره. که بینئ سه رویشی - ده کرد: له خه م رزگاردی و هه رزیشی بژده دریته وه و به عاوات ده گات. کرمانی ده لئ: - له خه وندا براده رانی - مار گارن له کارو باری خیری دا. - گردنی موو به عاوات که یشته.

شاهه:شا ابن سیرین ده لئ که بینئ - هاته ناو سه را یامز که وت یا زاوشار یا دئ به کی: نیشانهی وه به که نووشی ره نج و کاره ساتیکی وی دئ. که بینئ له شهری شاهه نشای دا زال بوو: به عاواتی ده گات که - ده ستی راستی بیری سوویند ده دری. که بینئ - له ته خنی بکوی یا نهخته کهی بشکی یا ههسپ له قهی لئ بدا یا شیره کهی شکا با گابه که به شاخی لپی بدا و بر بندلوی کرد: له شاهه شاهیتی ده که وی.

تەگەر - دادگەر مې : نیشانى ئابروو و گەرەبى وىيە . كەبىنى -
 نەرشىكى گەرەبى راخست : ملك و سامانى زۆر و تەمەنىشى درېژ
 دەبى . جابر دەلىق ؛ كە - كاروبارى خۇى باش بىنى : تەمەن و بابەى
 بىر دەبى . كە - مردووى بەروو خۇشى بىنى و بەخۇشى لەگەلى بدوى
 كاروبارى باش دەبى و كارو بارى مردووه كەش زىندوو دەبىتەوه .
 شاهىن . ابن سىرىن دەلىق ؛ دىتنى - لەخەوندا : نیشانى ئەوئە كەلەپادشای
 زۆردار گەرەبى دەست دەكەوى . كە - رامى وى بى : مندالى دەبى .
 شەترنج : كىشە و پىلەو شەرو درۆبە . - كردن : ساختەچىەتى و فیلەو كات
 دۆراندە . كەبە - لەبە كىكى پىاتەوه : بەساختە بەسەر بە كىكى دا زال
 دەبى كەلەوى بىەنەوه : بوخنانى بى دەكرىت كەتەنە گەمەى - بىنى
 هۇشى لەتاقى كەردەوه دا بەكار دەبا .

شەر : ابن سىرىن دەلىق دىتنى - لەخەوندا نیشانى ئاھۇ (طاعون) بە . كە
 لەشەرىدا بەسەر دوژمناندا زال بى : لەدەردى ئاھۇر ز گاردەبى . كە
 بىنى -ى لەگەل مەزىبە كى كرد ياور لاخىك لەگەل و لاخىكى تر -ى
 كرد : بەو مەرچە كە هەردوو كىيان لەبەك رەسەنى بن هەر كامىكى سەر
 كەوى بە سەر دوژمناندا چىرە و زال دەبى . (- بەرېك و پىكى)
 رىودانى كارەساتى لەژوورووى ياسابە . (مەبدانى -) فرىيو تەفرەى
 ناخۇشە . - لەدەربادا : بەز بەختى و نەگەتەى . (ھاو كارى لەشەردا) :
 مال زۆرىيە و بەسەر نەياراندا چىرە بوونە و ئالوو كۆرېكى بەجىيە
 لەكار و بابەدا (-ى ژنان) : نەكىشان و بەد رەفتارىيە . (- لەتوانى
 دووپاواندا) : پىلە لەتوانى دوو ژناندا . (- لەتوانى پياوژنىكى
 دا) دىندەبى و كەردارى ناپا كە لەتپو خانەوادەدا .

شەرم : - کردن له چتی باش : پروو له باشی و به خته و هری به . - له چتی خراب کردن : کهم باوه ری و خرابه به .

شەقام (- ی باک) : رینگادان (موافقت) یکی پرسووده . (- ی خوار و خپج) میوانی تازار و ریهنج دهره . (- ی بهر و هوراز و پر مه ترسی) : کیشه کیش و بهر بهر کانی پیتیکی سه خته .

شە کراو : پروانه (خوشاو) .

شە کرۆ که پروانه (شیرینیات)

شەل ابن سیرین دە ئی که بینئ - بووه : له یش خزماندا نزمده یی . ابراهیم دە ئی که خۆی به - ی بینئ : ئاواتی ینک نایەت . که بینئ - بووه و بهداری ده پروات : کۆمه گی له که سیککی بهوه ده خوازی و ئاواتی ینکدی که به هردووک بینان - بووین : له کار و باری کوو پێخایه نی دا داده مینئ و ده رده دار ده بین

شەم ابن سیرین دە ئی که له دهستی خۆیدا - ی هه لکراو بینئ : دێ - ز و بههره ی پترده یی . که - ی هه لکراو له دهستی که سیککی وه رگری له لایەن که سیککی بهوه هیژور پزێ ده ستده کهوئ . که که سیک - ی هه لکر - او یاشه مدان بدا به و له بنه مانیکی که و ره ژنی دینئ . کرمانی ده ئی که - له دهستی وی دا بکوژینته وه : ژنه که ی ده مرئ که ژنی نه بین بهاری تیکده چن که به کیک - ی له دهستی وی دا بکوژینته وه به کیک چاوی بین هه لئایەت . ته گەر شه می هه لئه کراو له دهستی خۆی دا بینئ - له وانه ی له یش دا باسیان کراوه که مێک سوودی ده ست ده کهوئ . دانبالا ده ئی ته گەر - ی هه لکراو له دهستی خۆیدا بینئ ته گەر ژنی هه بین ا کوژینکی ده بین . که له شار یکی دا چه ون - یکی هه لکراو بینئ : بادشاهی تهو شاری داد گەر و شادمانی این بهیدا ده بین . پروونا کی - : مه زگنی خوش و به خته و هری به هه لکردنی - : مندانی تازه به کوژاندنه و ی . کز کردنی هۆش و زرنکی به که شه مه کوژایته وه . پزگاری به

لە يەنە (بىن ژن و بىن مېردى) . (كە شەم بىكوژىتەو) : ھەلەتەنى
زىندانىيە . (كە ھەردو سەرى (شەم) بسوتىن) بىن ئەمە گى و سېلەيى
شەم كە ھەلكرابىن و مائىش رووناك بىكەتەو . رېزوپلە و شىكۆى دەست
دە كەوئ و لە نەخۆشيش چاپونەو . كە - پلەتە پلەتە بىكات . بىقەيەك
روو لە يە كىكى خۆشەو بىست دەكات .

شەمامە دىتى - : كوتوپ دەولەمەند بوون وزوو لە ناو چوونە
شەمدان دىتى - : مەندال بوون و شايى و جەژن و ميان دارىيە
شەو كە لە خەونىدا بىيىن كە - تاريك بوو : نىشانەى خەم و خەوتە كە
رووناك يامانگە شەو بىن : شادمانىيە ابراھىم دەئى كە بىيىن بەشەو بە
رېنگادا دەرۆبىشت : نىشانەى پاىە دارى (استقامە) يە
شەوبۇ ابن سىرىن دەئى دىتى - لەكات و بىن كاتدا : رەنج و نەخۆشىيە .
شەونم ابن سىرىن دەئى كە بىيىن لەشۆئىكى - دەبارى : نازار روولەشۆئى
دەكا . كە بىيىن گرەمە ياتروسكە ياشەونم ھەبە لەوئىدا قاتى و قىرى بەيدا
دەبىن وزان و تەنگانە سەر ھەلەدا . كىرمانى دەئى دىتى - لە گەل
بەراڤە گوشارى و بەھرە و ھىمىيە .

شەيتان - لە خەوندا دىتى : گەندە ياكى شەي ناوماڤ ، پىنچ و تارارى گىيانىيە
- ھىزانە ژۆردەست : سەر كەوتە بەسەردوژمنابدا كە - جادوى لى كر
بىن : بەخت و شانلىكى گەورەيە كە لە گەل شەيتان شەرى بىكاو
سەرىدا زال بىن تووشى خىزو خۆشى دىت كە - بەسەرىدا زال بىن
توشى شەرو گىچەل و كىشان دەبىن . كە - بى بىوئىن ياناموژگاى بىكاو
دەستى بىكرى شەرو گىچەل لە رېنگامى دەردەكا - كەوژتى :
ھەلەل (نفس) كەوژتە كە شەيتان بەسەرىدا زال بىن : رېنگامى
شەرو گىچەل دەكرى

شكان . كه نه دامپنكي بشكن : زبانتكه له لايهن خزمانپه وه بهوي ده گات .
شكل . ابن سيرين ده لئ كه بپينئ سو شپوهي وي گوراوه و شپوه به كي
تر ده نووئيني : هر بهو چه شنه ده كورئ . كه بپينئ گوراوه ته وه سر
شپوهي خوي : نيشانه ي گورانوه وه سر دؤخي خويته ي و له خرابهش
په شيان ده يته وه . ابراهيم ده لئ كه پروخساري خوي تلووه و وو بپينئ :
هموو كه سينك پرووي لئ و ورده كيړن .

شلاله . بړواڼه (بړ) .

شوان و شواني . - ي مهر و بز و ناژالان : پړزي به . - ي له سب :
گوره يي داهاته . شواني كهر : سال و پړزي په وايه . كه له گال
شوانپنكي شهر بكت : له گال گوره ييكي دوژمنابه تي ده گات .
شوان : به ختوهر ي ناو ماله . - به مهر وه : ژن هينان يامېرد كرده
له ناو دپهانان دا .

شورره . شوروي شارو قهلات و دي پادشاو ميرو تاغايه . كه شورره
بلند و قايم يي هيزو چاكي پادشابه كه . بكوئ و پرووخي وه كه
هينديكي پرووخي به لاي شاري دا مردني ميرو تاغايه كه هممووي
به لاي شاري دا برمي : پادشا ده مري كه كه ميكي . - كه ي دوو باره
نووي كه نه وه فرمان په وا يا تاغايه كي نووي دپته نه وي و لوئ ما
داده نيشئ . كه . كه هممووي دوو باره دروست كړينه وه پادشابه كي
نووي دپته وه ناوي . كه ي نزيك ده روازي بپينئ : خوشرابو پيري و
هينني به . كه شوروي له دور ي ده رگايه بپينئ يا له پشت راوه بپينئ :
زني شاري به .

شۆرپاۋ گۆشت . - سى مەرىي كەخۇش لىق نىرايىق : سوۋدە . كەسارد بىق :
 خەم وگرفتارى و گرانجانى يە . شۆرپاۋى گەرم : دەۋلەمەندى و دارايى
 دەمە كى (مۆت) يە . كە - لەسەر ئاگرى بىق : سامايتىكە زوو لەنار
 دەچى . - كە كەف بىكات : كارىكە مەنجامى نى يە . - خوۋاردن :
 زىان و لەنار چوۋاندەن . نان لەشۆرپاۋ كوشىن : خەۋش بوۋنەۋەي
 تەخۇشە . - سى نىسك (بىروانە نىسك) . جابر دەلىق . - بە گۆشتى ناسك
 لىق نىرايىق : سوۋدە ، كە بە گۆشتى مەستور لىق نىرايىق : خەم و خەنەنە
 شوۋشە . دىتىق . - ئۇنە . - سى زار ئاۋەلە دىتىق : تادەتوانىق پازى خۇي
 نەينىق رابىگى . كە ئاۋى لەشوۋشە دا بىخوۋاتەۋە : دەيىتتە خاۋەندى
 خاۋو خىزان و مال . كەلە - ۋە ئاۋ يامەي بىرىق بە كەسكىكى تر : ئۇنى
 بۇ داخوۋازى دە كرىق كەشوۋشە سى بىنىق و ئاۋى وى لەسەر
 نوۋسرايىق : مائىكى زۇرى دەست دە كەۋىق و ھەموو كرىق يە كى بۇ
 دە كرىتەۋە : كەلەسەر - كە ئاۋى پادشا نوۋسرايىق : ئاكام (مەرگ) ي
 نىزىكە . كەشوۋشە كەي بىكەۋىق و بىشكىق ئۇنە كەي خۇي بەرەلە دە كا
 كەنە بىق ئۇنى خىزمىكى دەمىرىق . كەشوۋشە بەدەرر دىۋارى مائىق ۋە
 كىردىق : ھىنەمى وان ئۇن و كەنيزە كى دە بىق كەشوۋشە سى ياسەۋز
 بىق ئۇنە كەي سازگار و بە ئايىق . - سى زەرد : ئۇنە كەي نەخۇش و پەنگە
 زەردن . كەپەنگى شوۋشە - سوۋر بىق ئۇنى لۇتىق و دوۋزمانى دە بىق .
 شۇفار (جاسوس) . كە - بىنىرىق : سەر كەۋىق و پىرۋىزى يە لەداد گايەدا .
 بوۋنە شۇفار : بىق ناموۋسى و بىق ئابىروۋىيە .

شبا كە بىروانە (دىخ) .

شېپوور : بىروانە (بۇرى)

شوشتن : پروانه لاپره (۱۶۹) .

شیتی : به ختوه دری به کی گوره به . مروخوی به- بینج : ژیری وزیر کیه شیر (درنده) که-ی بینج : گری کی کاری ده کریته وه . کوژنتی- : جوا- میزی به تیکی وا ده بینج که چاوه ری می نه ده کرد . که (شیر نه وی بگه زئی) له لایه ن دوژمنی به وه زبان ده بینج . (که له گه-ن-ی شهرج بکا) له گه-ن دوژمنی ده کات . (که له خه ونیدا به سهر شیرج دا زال بن) به- سهر دوژمنی دا زال ده بینج (که شیر به دووی دا ییت و نه یگاتی) له لایه ن پادشاه تووشی ترسی و هراس دئ . (که له بهر شیر هه لبج و شیردوای نه که وی) له و چته کی که لئی ده ترسی دنیا ده بینج . (گوشتی- خواردن له پادشاه خیر بین گه یشته . کرمانی ده لئی شیری نیژ پادشاه وهی می- شاه نه . که له گه-ن شیری بنوی (جووتین) : له لایه ن پادشاه ده چروو- سینه وه . (که پادشا-ی بداتی) له و تیکی دا ده یکاته فرمان ره وا . که سواری- بی به پایه کی ته و او ده کات . که-ی می بدوینج : ده یته نوو سیاری، پادشا که-ی له سهر پشتی خوی دابنج : زالی به .

شیر (تیغ) - له کلاندا ژنه وهی بین کلان مال و فرمان ره وایی به . که ژنیک بینج له دهستی خو بدا-ی هه به : کوریک کی ده بینج که-ی له نیو کلاندا بشکی : مندا لئی له نا، زگی دا ده مرع که یاوئیک بینج-ی رووتی له دهستی دایه وه به کیکی بدات نیشانه ی وه به که بیر له قسه ک ده کانه وه که به که سیکی بلن . که- له که سیکی بداو کاریگر نه بو بین نیشانه ی وه به که لیدراو وه جاخ کویر ده بینج . که له ملی دابنج به نشته وه ده یته فرمان ره وای وولا تیکی که به بین هو له به کیکی بدات : ناری لیدراو به ناو بانگ ده بینج . که بینج چه ندین-ی هه به یا به کیک داو به به و ده و له مه ند ده بینج . که-ی لئی به تینرئ له کار دوور ده که وینه وه که-ی له ناو قه دی به هستی ته منی دریژ ده بینج . که-ی زی-ی بینج

هه بېچ : به هۆی گهوره ییکی بهوه تووشی ئاسووده یی دیت .
 شیر (خواردنه وهی شیر) : سودا و داندار ییکی ته و تازه به . که بیینی
 - پژاوه : زیانه . - دان مندالی تازه به . (تماشای شیردانی کردن)
 خۆشعانی دل و دهرونی به . - هه چه ندیکی تازه تر و شیرینتر به :
 سوودی پتره . - ی تازه خواردن : مالی ره وایه که ژیانک بیینی شیرله
 مه مکی وی دا کۆ بۆتوه . نیشانه ی نه وه به مندالی ده بېچ . که له کانی شیر
 دۆشینیدا خو ئین بېچ : مالی ناره وایه . که بیینی له مه مکی خۆی دا شیر
 ده مزی : له کاروباری خۆیدا کم و کووپی پروو ده دا . که یلوانک له
 خهونی دا بیینی که مندال بۆتوه و - ی ده خوات : ئاوانی یتک نایهت .
 ابراهیم ده لئ دیتی - ی چوار بېچانی ده شتی : مالیکی کهمه . - ی ووشتر
 خواردن : سوودی له ژیانکه وه ده سته کهوچ . که - ی ملزی بخوات :
 رۆزی زۆر ده بېچ . - ی بزنان و سووده له ژاناه وه . که - ی پلنکی بخوات :
 به سه ر دوژماندا چیره ده بېچ . - ی فیلی بخوات : له گهوره ییکه وه مالی
 پلنه گات . - ی گامپش : له ژیانکی رهنج ده بیینی . که - ی به رازی بخوات :
 بېچ هۆش ده بېچ . که هی کورگ بخوات : خهزانای ناپاکی له گه لێده کا
 خواردنی - ی مه ر : مالی ره وایه .

شیر کلک ابن سیرین ده لئ دیتی - خه م و خهفته تو خواردنیشی که مو کووپی ماله
 شیریز (ژاژی) ابن سیرین ده لئ - خه م و خهفته . هه چه ندیکی ترشو
 تیژتر بېچ : خه م و خهفته که سهخت تر ده بېچ . که - ی به فرۆشی یا بیلا
 به که بیکی : له خه م و خهفته ریزگار ده بېچ . کرمانی ده لئ خواردنی - :
 ووت به که که بېی نوو به ده بېچ

شیرینی (شیرینات ؛ شه کرو که) دیتی - : شادی و ریوژی په وایسه ، قیل و ته فرمی ژنانه . که که سیک - به وی بدات ؛ تاسووده می به و ده که به ننی ، خواردنی - : دلداریتیکې بشه (خطر) داره . - له یابته بوو کیکه وه : په له به که له به باومړې و پاک داویننی وی - دان به که سیکې که یف خوشی به کی دمه کی (موقتی) به دروست کردنی - پاریشانی و بن چاره می به . که سی شه کر و بادامی بخوات ماییکې زوره

شوشتن سر و لهش به ناو - ریزگاری به له خهم و خهفت . که گرتووی بیینی نازاد ده بی . نه خوش بی بیینی : چاک ده پیته وه . که بیینی مردوو خوی ده شووا ؛ خزمه کانی له خهم ریزگار ده بن .

شیلان دیتی - : ماله که سی بداهه که سیکې : تاسووده می به ری ده که به ننی که بیینی سی هبه و خواردی : مالی ده سته که وی جار ده لن که بیینی له دارینکی سی لن کرده وه : به قادی مالی ده سته که وی شیله (شیرمه) ابن سیرین ده لن - ی تری سووده . که بیینی - ی تری ی ده کوشی : ژیتیکې نابروو مه ند دیتی .

شیلیم : خهم و خهفته ته سی بداته هر که سیکې : خهم و خهفته تی پند ده که به ننی جابر ده لن هی کولواو له هی کلان باشره که سی له خوی دوور خانه وه له خهم و خهفت ریزگار ده بی .

شیناومردی : وه لأم و مزگینی خوشه . (لیکردنه وی -) : سوود و به هره به پاک کردنه وی : سوود له بشه (خطر) که موته . چاندنی : ته من دریژی به . ابن سیرین ده لن که له کانی خویدا بیینی که زه وی هبه - . تیدایه : نیشانه ی ماین پاکې وداوین خاوتنی به . که بیینی له زه موبه کی خویدا گیای وای لن روواوه ته ماشای ده کتو نازانی چی به و نابلسی نیشانه ی ماین داری به

که ییناسن : مال و ناز و بههره به . مغربی ده لئج که شیناومردی له کاتی
خویدا بیینی : تایننداری و باریز گاری به . ابن سیرین ده لئج - له خه وندا
باشه . که بیینی له ناو - دا دانیشتوو : سوودی کیتی و تاینی به . کرمانی
ده لئج که - پاک و خوش بیینی و بشارتی هی خویده تی تایننداری و باریز -
گاری به . که - زهره و ژاکو بیینی : به پیچه وانیه به . که به ناو - خویدا
بگدریج : گوزمرانی خوش ده بیج و نهنجامی باشه . که گول و ریحانه ی
له ناو - دا بیینی پروا وون : دوستایه تی له که ل گهره ییکی ده کات که نه و
گهره به له نۆ کهر و شان و شکوی خوی دوور که و تیتیه وه . که له ناو
- دا کهر و گابان بیینی : له شکری شای به سپله یی ده بیینی . که گول و
ریحانه ی له ناو - به که ی دا کۆ کاته وه : مال به رهنج کۆ ده کاته وه . که
بچینه ناو - سهوز : ژنیکی توند و تیژ دینن

طاعون : بیره وانه (ناهق)

طوفان : بیره وانه (لافا)

عاشق : بیره وانه (دلدار)

هزل : بیره وانه (لیکه و تن) .

ههره بانه که نه و کۆسپه و گرفتاری به له کار و باری ناوه وه . را کیشانی
- : کۆسپه و کاره ساتی هه میسه یی به .

هه رش ابن سیرین ده لئج دینن - له خه وندا : فهرمانیکی گهره به یا مالئو
داخوازیکی زۆره . که - ی به رازاوه یی بیینی : بابیه و کار و بار
پیکهاته . که - ی به سووکی و نرمی بیینی : له پیش خه لکی سووک

ع غ ف

۱۹۸

که خوی له سهر عرشى بېښي : له گوره يښکي نزيك ده پټه وه له وه وه
ريزو سووډى ده ست ده کوي .

غار دان . ابن سيرين ده لى که له خه ونى دا بېښي غارى دده يا بېستري غار دده دا
ده چټه سه فرج . که بېښي سوواري ته سپي کور تاندار ده بېو غار ده دا
له که ل خيزانې . په خيزانه وه کوچ ده کلت و مالېښي ده ست ده کوي .
له کاتي ده پيش به کي تر بکوي : نيشانه ي وه به که لوى نارو زوى
مالداريتى پته . که له غاردانى دا مانده وو بې و نارامى بگريت : واز
له گيتي دښق و ږوو له چاو تېرى ده کلت

فال . ابن سيرين ده لى که بېښي ده گرته وه باشي هينا : به سهر دوژمنده
زال ده بې . که خراب بې : خرابه . - گرته وه به ده ننگي بالندان : هه او
فيزيکي پوچه به لان له لايه - ليکدانه وه باشي . ابن سيرين ده لى ؛
که بېښي به ده ننگي بالندان - ده گرته وه : به بېو پوچي گيتي هه لده .
خه له تې و له لايه نايښه وه بې هيزده بې . جابره لى که بالنده به کي تالک بې ؛
باشي . به لان که جووت بې به نه ژمار : نه خوشيه له نه نجام چا که پټه وه
فانوس . ده هه لکراو : هومېده . هې کوزاوه وه : به ده ختي و کووړي به
فهره جى . ابن سيرين ده لى که بېښي - به کي گوشادو خاوتنى له به کردو وه
له خه مړز کار ده بې . به لان که کونو چلکر بې : به پېچوانه به . دېښي
ده تلورېشم به که سيکه وه که تلورېشم پوښ بې : باشي . پو يه او

خودا بهزست خرابه . فەرەجی لۆکهو خوری : هیزری ئایینی به . جابر ده لئى که بیهینى - ی تازه ی پۆشیوه : ئاینداری به . - ی سوور : خهیره فەرەجی شین : کاره ساته .

فەرمان . - ی قاضی که مرۆ خۆی قاضی یی : پیوسته له ییرو باوه و وتندا پارێزگاری بکات و خۆی له کێشه و محاکمات دوورخاتهوه .
فەرمانیهوا دانیال ده لئى له تهختی کهوت و یا تهخته که ی بشکێ و یا شیرى لئى بستینى و باوولاخى وى سه رهنگری یی و نهوى فری داته خوارهوه نیشانه ی داد گهرتی وى به و له لای هیندیکنایش نزمی و لئى کهوتنه .
ابن سیرین ده لئى که بیهینى پیچی سه رى وى له گه ل پیچی سه رى به کیکى تر ویک کهون : گهره یی وى پایه دار ده یی

ئه له که موسلمانیک له خهونى دا بویتته فله : دیاره له ئایینی میسلامدا برى وای یی نینه و لاری ده یی و وه دووی گیتی ده کهوێ . که - یك بویتته موسلمان : ده یته موسلمان یا ده مرئ . صادق ده لئى هاوینشی فله لان کردن : یی ییر و باوه رى به و وه شووین هۆلان (نفس) ده کهوێ .
جابر ده لئى که سیکى بویتته - : به سه ر دوژمنان دا زال ده یی چونکرو - به تاره وى (نصرانی) به و نهویش له (نصره) دوه به .

فراوان . ابن سیرین ده لئى که له خهون دا له شووینیکى تهنگره بچینه چینگا . به کی فراوان : کاروبارى به سترای بۆ ده کرینه و وه له خهونم رزگار ده یی . که بیهینى دووکان یامانی وى - بووه : رۆزى زۆر ده یی .
که بیهینى چینگا به له وى تهنگ ههنگه راوه : ده رگای گوزهرانى به سه ردا تهنگ ده یی .

فرمىسك - ى ساردلە چلو ھەلۈمراندىن : تووشى شادى و خۇشى ھاتنە .
- ھەلۈمراندىن : خەم وخەنەندارىيە . بەيىن گريان - لەسر ۋووبوون
بە قە تانۋوتى لى دەدەن . كە لە جياتى - تۆز و خۇل كۇيتتەۋە

مايىكى زۇرى بەيىن رەنچ دەست دە كەۋى

فرۇشتىن - ى پەرتوۋكانى ئاسمانى : وا دەردە كەۋى كە لە ئايىن دا سست
دەيى . كە ئۆ كەرى خۇى بفروشى : كار و بارى تەنگ و زۇر دار
(ظالم) دەيى . كەزنى خۇى بفروشى : رىز و گەورەيىۋى بەدناۋ دەيى
بەلآن ئەگەر بەيىن ۋى ئىكى تىشى ھەيىن كار و بارى ۋوۋ لە باشى
دە كات . ھەرچىكى يىفروشى ھە چتە نزم وسووك و بىن نرە دەيى .
فېرۇكە (دىنى - لە ھوادا) : دۇنيايى و ئاريشەنى (معنوى) و گېانىيە ،
(كەۋتى -) : كەلگەلە و يىشنىزانى بىن ئەنجام . ھەۋا ۋ ھەۋەسى
زۇر لە كاردايە

فېرىدان : بېروانە (ئاۋىژتن)

فېرىن لە شوۋىتىكەۋە بۇ شوۋىتىكى تر ۋە كوو بالندە فېرىن : كۆچ كەردە
و بەرزى و ئابروۋە . كە راستە و راست بەرەۋ ئاسمانى بېرى : زىيانى
يىدە كات . كە بىكائە ئاسمانى و لەۋىدا بىزىن ۋە گەرىتەۋە سەرزەۋى
زۋو دەمرى . ابن سىرىن دەلى كە بەرە و باشوور بېرى و بىكەرىتەۋە
شوۋىتە كەى خۇى : بە سوۋدەۋە لە راپەۋى (سفر) دە گەرىتەۋە
بەتايەتى كە بىيىن بەرى ھەبە ، بەلآن كە بەرى لى نەيىن : بارى
دە گۇرى . كە لە بانىكەۋە بۇ بانىكى تر بېرى : ئىكە كەى بەرەلە دە كا
و ئىكى تر دىنن يا كەنيزە كىكى دە كېرى . كە لە مالى خۇيەۋە بۇ
مايىكى تر بېرى : ئاكلى نىكە . كە بىيىن بەرى ھەبە و ۋەھى بالندەن
ناچى : نەخۇش و زۇر سەخلەت دەيى و لە ئەنجام دا چاك دەيتتەۋە

فۆتە ابن سیرین دە ئى كەسكى بېنى بەرگى لەفۆتەى ھەيە : شادمانىيە . كە
فۆتە كە كۆن بىن : بەيچەوانەيە . جابر دە ئى كە بېنى بەرگى لە - پۇشبوو
و ھەو كەسە ئابروو مەند بىن : باشە ، ھەگەر ئازاۋە گىرېشە بىن : خراپە
كە پادشاىەك بەرگى - بېۋىش : نىشانەى داد گەرتىنى وىيە .

فيل ابن سیرین دە ئى خەونى شەو وړوۋى ھېچ جىاۋازى نى تەنھا بۇ دېنى
فيل نە بىن . كەسكى بەشەو لە خەونى دا وا بېنى كە لە - ھەر بشتى فيلى
سوۋار بوو : ژىيىكى بىن كارە دېنى ؛ كە بە پۇۋ بىن : ۋنە كەى بەرە لا
دە كات ويا كەنيزە كە كەى دەفرۇشيت . خواردەمەنى (بە - دان) : داد -
زانى و ھەمە گدارىيە . لە كاتى ھەلانتى دا - دېنى : مېردىك ۋنە كەى
تەفرە دەدا . كە - ى بكوۋى : پادشاىەك بە دەستى وى دە كوۋرى بىا
قەلايتىكى سەخت دە گرى . كەفيل ھەوى بىغانە ژىر بىن يانەو وىكوۋى
ھەوالى خراپ دە بىن و نىيىكى لە ناو چوونە . كرمانى دە ئى لەسەر - ى
سوۋار بوون و - ە كە چە كى ھەيى و كوۋى لە مشى وى بىن : دەيتتە
پادشا ويا پادشاى لە ناو دە بات . كە گۆشتى - ى بىخوات : مائىكى زۆرى
لەلايەن پادشاۋە دەست دە كەوۋى .

كە بېنى يىت ياتىسكى فيلى بىن يە : مائى و بەرەيە كە لە پادشاىەو
دەست دە كەوۋى . لە كاتى شەرى دا سوۋارى - بوون : دوۋمن شكاندە
كە لە - ھەر بشتى - بكوۋىنە خوۋارى : توۋشى پوۋشە و كېشەيە كى
سەخت دە بىن . كە - لە شەرى دا بكوۋى و بىرى : پادشاى ھەو

قاب (ئاوۋ خۆرە) محمد ابن سیرین دە ئى - لە خەوندا دىتىن : كەنيزە كىكە
 كە لە كە ئى بە تىكە لاۋى رابووئىرى . كە لە ئاۋ - ى دا ئاۋ يا گوللاۋى
 بخراتاۋە : لە كەل كەنيزە كە كەمى بە پىي دە ستوورى رەۋايسى نساين
 دە يىتتە ھاۋسەر و مندالى باشى لى دەمى . كە بىنى ئاۋ يا گوللاۋە كەمى
 رۇت : مندالى دەمرى

قابى وىتە كەرتىنى و شامى و دوورىن : كەرساتى نساپە دل و پەشجانى
 لەمەر كىشى بە .

قاز ھىندىك دە ئى - دىتىن لە خەوندا : پياۋىكى كەۋرە بە لە خانەۋادە دا يا
 مال و سامانە . - دىتىن : مال و سامان و بە ھەرە بە كە بەۋى دە گات
 بە تابىھتى كە لە مالى پى ھى خوشى پى . كە بىنى - يىكى زۇر لە مانى
 يا لە كۇلاننى دا كۇبوۋنەۋە و قارى قارى دە كەن : نىشانى ۋە بە كە
 كەرسات روۋ دە دات . كە - لە كەل ۋى باخوۋى بە ھۆى ژىكىسى
 دەۋلەمەندەۋە كۇچىكى پىسوود و ئابرومەند دە كات . دىتىنى - سىي :
 مائە يا ژنى دەۋلەمەندە ، ھى رەش : كەنيزە كە . كە - ى بكوۋىتەۋە و
 كۇشتى بخوات : مىراتى ژنى دەستەدە كەۋى و لە ئاۋىشى دە با . كرمانى
 دە لى - لە خەوندا : پياۋىكى كەۋرە بە مال و شان و شكۆ بە كى زۆرەۋە
 قازوو ابن سیرین دە ئى كە - لە خەوندا بىنى : پياۋىكى پى ئابىن و درۋزە
 كە بىنى - يىكى گرت بايە كىك داۋە بەۋى : بە كارىكى پىۋوچ تەفرە
 دە خوات . كە - يىكى بكوۋى : بە سەر پياۋىكى و دا زال دە پى .
 كە بىنى - لەشۋىتىكى كۇبوۋنەۋە لەشۋىتىنى دا دزو جەردە كۇدە بىۋە
 جابر دە ئى - كەنيزە كىكى ھىندى بە . - ى زۇر : لەشكەر . كە - يىكى
 ئاۋە روۋت كات : لە كەل ژىكى ئاۋارە داۋىن پىسى دە كات . كە - ى بكو
 وژى : كەرساتىك تىۋوشى خانەۋادە ۋى دى . كە - لە كە لى
 باخوۋى - ۋە لامبىكى ئاگا دار دە پى . كە بىنى - ھ

لە ناۋ دەريى دايە : مىندائى با كەنيزە كيكي كاري خراپ دە كات . كە
دەرمانى - ي بىكات : بەند دادانى دزىكى يە . كە قاۋۇيك بە دىموۋ كى
چىكىكى لە مائى ۋى بيات : چىتك لە مائى ۋى دە دزىت .

قازى (دادپرس - حا كم) كە مرۇ خۇى - بى : يىۋىستە لە يىر و باۋەر
دەرخستىن و دادپرسى دا خۇى پىاريزى . دىتنى - : كار و بارى سەخت و
ناھەموارە . گىرە و كىشە بە لە داد گايە دا بە شىۋە يىكى تىكە لاۋېردەردە
قاقاز ابن سىرىن دە ئى كە بىنى چىكىكى لە سەرى دە نوۋسى : مىراتى دەست
دە كەۋى . كە نە نوۋسى : داۋاى مىراتى دە كا و ھىچى دەست نا كەۋى
كە بىنى - ي سى و پاكى ھەيە : ھىندەي ۋى ماڭ و گەۋرەي دەست
دە كەۋى . كە - كەي لى لە ئاۋى بىكەۋى يا بسوۋى : نىشانى كەۋى
كوۋى ماڭ و گەۋرەي . جابر دە ئى كە بىنى - ي زۇر ھەيە : لە
زانست و ھونەر دا ناۋبانكى دەردە چىت

قالب ابن سىرىن دە ئى كە - ي قۇندىرە و ئىتر لە خەۋندا بىنى : نىشانى ۋن
و كارە كەر و نۇ كەرە . كە بىنى - ي ھەيە : نۇ كەرىكى دەستدە كەۋى
كە - كەي بىكى يا بسوۋى : نۇ كەرە كەي دە مەرى . جابر دە ئى
كە بىنى - ي زۇر ھەيە : لە نۇ كەران سوۋى دەستدە كەۋى . كە
خۇى قۇندىرە چى بى : باشتىشە

قالۇچە دىتنى - لە خەۋندا : پىاۋىكى مالىدارى كارە . كە - ي بگرى : لە
كەل پىاۋىكى نارەۋا خۇر دۇستابەتى بەيدا دە كا كە - ي بكوۋى :
پىاۋىكى سوۋت خۇر (مردە خۇر) دە كوۋى . كە بىنى - يىكى
زۇرى تى ئالاۋە : لە ئىۋە مردە خۇر اندا گرفتار و زىيانان لى دە بىنى
كە بىنى - يىكى خوارد : مائى مردە خۇرىكى دە خوات

قامچی - له دهست بوون : منډاله . - که له داری یخ : هیزی باری وی به که له چهرم و ټیتر یخ : خېژ و سوودی یخ ده گات . که به کیک به - له به کیکي تربدات : تووشی کارینکی دئ که له ووه قازانجی یخ ناگات که - له دهستی خوی فریخ دا : کارینکی به دهستی به و به وازی لی دینن که به - هینده له به کیکي بدات تاخوینی له بهر بر و : دووانی ناخویش . گوئ لی ده یخ ویا مانی نارموای دهست ده که وئ . که - له دهستی دا بشکی : منډالی ده مرئ یا کاری خوی بهری ده یخ . که سواری تهسبی یخ به - له یی بدات : کاری له جیانی خه لکی ده کا و به چاوی داده : دانوه قامک یینج - له کانی دهستی راست یینج جاره نوویژ . یینج - له کانی دهستی چهپ منډال و بریانی زوره یا منډالی بریایه تی . که بیینی دهستی راستی قامکی نه : منډال یا برای ده مرئ یا برازای له ناو ده چی . که بیینی - له گچکه کانی له - هر به کتری دانوه : دهستکورتی و تهنگدهستی به . که - له کانی کؤ بکاته و (ویک بیینی) کاروباری بریایان و منډالاس جن به چی ده کا . که - له کانی قووچان دین : کرئ له کارو باری ده که وئ که بیینی - له تووته لهی براوه نه ووی وی ده مرئ . سی یخ یان : جوانی ورازانه و به قامکی یخ یان که هستوورو زل و به هیز یخ : ده یشته کووینخا که تازاریک به قامکه کانی یخی بگات و نه توانی بریوات ا خه و زیانه . قامکی دهست و یخی به شکاوی بیینی : کارو باری وه ده که وئ .

قامیش . - له خهون دا دین : سیاوینکی به دخووی ییکوئیننه . که بیینی له خهونی دا - سی زور هه به : چتیکي کهم بهوی ده گات . قامیشی شه کری . که له خهونی دا بیینی - ده فروشت یاده بدا به کسپیکي له گوشت و گوزر کار ده یخ .

ئاوورمە ابن سىرىن دەلىق كە لە خەونى دا بېشى كە گۆشتى مەرى كىرگۈتە :-
بەھرە وتالانە ، كەھى مەسبى بىچ : خەنكى لە باشمەلى وى دەدووين و
خوواردىش ھېچ نەبە .

ئەنران ابن سىرىن دەلىق كە بېشى - ى ھەبە : ھىندە وى مال دەستە كە وى
كە بەرگك يا لەشى خۇى لە قەترانە بەدات : بەرگى ناپەوالە بەر
دە كات . ھىندىكىش دەلىق . تووشى كېشە و كېچە لان دە بىچ .

ئەتۆرە ؛ (چەقۇبە كى گەورەبە) ابن سىرىن دەلىق - لە خەوندا دېتن :
ياوئىكى ئازاي واپە كە لە جىلوازى كاروبارانى ئاسان و دۇوار دە كات .
كە بېشى - ى ھەبە يا بە كىك داوبە بەوى : دۆستابەتى لە گەل ياوئىكى
والىق دۈو دەدات كە باس كراو سوودى لىق دە بېشى . كە لىق بىشكى :
ياوئىكى واى لىق جووى دە يىتەو .

ئەشە : بىروانە (سەرۇكى ئاينى) .

ئەلەز ابن سىرىن دەلىق كە بېشى قەنزىكى ھەبە : لە چىگابە كى تەنگدا
گرفتار دە بىچ ؛ خەون لىككە رەوان دەلىق لە زىندان دە كەوى .

كە بېشى - شكاو : لە زىندان رىزگار دە بىچ

ئەلات كە بېشى چۆتە ناو قەلآتىكى ، ەو : لە شەرى دۈۋمن دۇنيا دە بىچ . كە
لە - ى يىتە دە رەو : بەسەر دۈۋمناندا زال دە بىچ . كرمانى دەلىق كە بېشى
ئەقەلآتىكى قايم داپە ھەى خۇبەتى لە شەرى دۈۋمنان دۇنيا دە بىچ ، كە
لە - ى يىتە دەرى بە يىچەوانەبە جابر دەلىق لە ناز - دابوون :
رۆزى و بەھرە و گوشادىبە .

ئەلایى : مال و سامانە كە كەرسەتى و كە قاپ و كەچك و چەنگال و
ئىترى لە - ھەبىچ : نۆكەر و غولامى بەقەز وى دە بىچ . كە يانئاو يىتەو
بە خرابە لىق دەدووين .

قهله ریشه . ابن سیرین ده لئی دیتنی - : ییاوئیکی کهم تاین و بین بهیمانه .
 که بیسنی - سی هه به : له گه ل ییاوئیکی وا ده یته هاو ده م . ابراهیم ده لئی
 که له راوی دا - سی بگری : به فیل مالی له خه لکی ده ستینی . که له سر
 دارئیکی - بخوئینی : تووشی ره نج و نازار دیت .

قهله م : بروانه (پئووس) .

قهله موونه (عه له شیش) . - سی من : دیاری و به خشه . - سی نیر : چیزه و
 میوانداری به . فرخه - : گیلی و دوا رۆژی خراپه . که - کرایته
 که باب : میواندارینی و بانگ پیشتنی له ده ست چوو .

قهند ابن سیرین ده لئی که بیسنی - سی ده خوارد : به تالوو که کارئیکی ده کت و
 لئی به شبان ده یته وه . که بیسنی به خه روار حی هه به : هیندی وی مال
 ده سته که وی . - فروشتن : زیانه . کربنی - له فروشتنی باشته .

قهنداو : بروانه (خوشاو)

قیسی ابن سیرین ده لئی که - سی له کانی خۆی دا و شیرین بین به قهدهار
 - ییکی که ییخوات دیناریکی ده سته که وی . به لان هی ترش نه خوش
 و خمه . هیندیکیش ده لپن - له خه وندا دیتن مال به سا که نیزه که .
 کرمانی ده لئی که چه قاله ی بشکینن وتان بین : خه فیتک به وی ده گان
 جعفر ده لئی - له کانی خۆیدا نه خوشی به ، له بین کاتیش دا که ترش بین
 خه م و خه فته ؛ که شیرین بین : سوودی ده ست ده که وی

قبله : بروانه (روو که)

قرب ، - هاتنه وه : ووته ییکی له زاری دینه ده ری که ده یته هۆی ریزوه دیری

که له گەل - خواردەمەنی له زاری بێتە دەری : تاکام (مەرگ) ی
نزیکه . که قەبە که ترش و ناخۆشی : ووتە یکی له زاری دێتە دەری
که دە بێتە هۆی بێ پێژی و زبانی لی دە بێنی . که (قەرب) وه کو
دوو کهل بێ : ووتە یه کێ لی دوو دەدا دە بێتە هۆی شەرمە زاری و
لێشی بە شیمان دە بێتە وه .

فرژاڤ این سیرین لای وابە دێتی - : دۆستایەتی ییاویکی سووک و نزم و
لە چەر کردنە و کەمیکی مانی لەوی دەستە کەوی . که - ی
بەکوژی و یا له خۆی دوور خاتەوه : له ییاوی وا دوور دە کەوتە وه
که گۆشتی - یی خواردی : مانی دەستە کەوی . که بێنی - ی هەبە :
تووشی ییاویکی بەد خوو و ناساز گاردێت و چاکەشی لی دە بێنی .
دێتی - : محاکەمە یکی له سەرە خۆیه که هۆی بەد بەختی و چارە
پەشتی وی - وه .

قە این سیرین دە لی که بێنی قەمی بۆ خەلکی کرد : له ترسی زۆر داران
دنیایە دە بێ . کرمانی دە لی که بێنی - ی بۆ خەلکی کرد : لاوانی یێک
دی . که بێنی قەمی چاکە و بێ بەرژەوه ندی دە کات : له بێداریتیش دا
هەروا دە بێ . - ی خرایش هەروابە .

فەل : - له خەوندا وه لām و دەنگوباسی خرابە (خانووبە - دروستکردن) :
خرابە . بە . بەر لی کردنە وه : مانی و ساما . له خەم یز گاربون و قەرزدا نه وه :
فەل این سیرین دە لی له خەوندا بێنی که - ی کردە وه : دەر گای کارانی له
سەر دە کرێتە وه ، که نه توانی - . کهمی بکاتە وه : کار وباری لەسەرە -
خۆ یێک دی .

فوتابخانە : - دێتی له خەوندا : جێگای خەم و خەفە ته به لان له ئەنجام دا
مایە سوود و سەر کەوتنە

فوتابی دێتی - : کار و بار یکی بێ سوود و دەست دە هێنی
فوتوو : پەوانەق و بابە خداری به . (- ی به تال) : هەزاری و بەد بەختی به .

قۇچان (سەند) كە - ى مۇركات ويا ھەيىن : سوود و قازانچە . كە - ى لىن
گوم بىن يا بسوتىن : دەمرى . كە - ى مۇركراوى دەست كەوى : سا
يىدەن : سوودى دەست دە كەوى . مغرى دەلىن كە - ى مۇركات سا
ھەيىو و مۇرە كەى لىن ھەنگرى : كەم و كوورى دە كەويتە ، ناو مالى
وى سەو

قۇچەقانى (بەردەقانى) ابن سىرىن دەلىن كە بىيىن يە كىك بە - بەردى بۇ
كەسىكى تر داوى : لەوى يىز و بۇيە دەكت . دىنى بەردىكى كە بە
- داوىژرى : قەسى ناخۇشە

قور ابن سىرىن دەلىن كە بىيىن - ى دەخوا : مال و سامانى بۇ مىندالە كانى
صرف دەكا . كە بىيىن مالى خۇى بە قورى سرواخ دەدا : خەم و خەفەتە
- ى سوور و سەوز و سى : گەمە و فەشە و خۇش رابوواردنە ، ھىرەش
خەمە . كە لەناو - ى دا رۇچىن : دە كەويتە ناو كارەساتىك . كە لەناو - ى
يىتە دەرى : لە خەم و خەفەت رىزگار دەبىن

قۇرە (بەسیرە) كە بىيىن - ى دەخوارد و لە كاتى خۇى داۋە : مالى بەرەنچ
دەستەدە كەوى ابراھىم دەلىن كە بىيىن - ى خوارد : خەمكىن دەبىن ،
كە قۇرەى بفرۇش و نەبخوات : ھىچ خەمكىن بىن ناگات . كە بىيىن
- لەناو گۇشتاۋى دا لىنراۋە : ھىچ خەفەتەتەك نايىگرى و بەلكو باشە .

قوربانى (- كردن) : داد و ماف نەناسى و سېلەبى و فېل و فەرەجە . وەرە
گرتنى - : كە يىغۇشى بە كى چاۋەرى نە كراۋە . كە بە كىك لەخەونى دا
بىيىن كە مەرىك با ووشترىكى كردۆتە - تە گەر بەندەبىن ئازاد دەبىن
كە نەخۇشېن چاك دەيىتەو ، كە ھەزار بىن : دەولەمەند دەبىن ، كە
ترسى ھەيىن : ھىمىن و دلىيا دەبىن ، كە قەرزدار بىن : بۇى دەدرىتەو ،
كە لە تەنگانەدا بىن : رىزگار دەبىن

که مو خهونه له بهره بهری جه ژنه ی قوربانی دا بیینی باشته . ابراهیم ده ئی که کښتی قوربانی بغوات : باشته . که کښتی قوربانی بهنجین ویدا به خه لکی : یاوئیکي گوره لهوی دهریج و مالی وی ده به شته وه قورخانه دیتی - : دووری و جووی بوونه و ده له خانه واده دا .

قوزا خه ی ناوری شی کړینی - : ئاوه دانی و گوشادی به . فرؤشتی وی : ده ونه قی کار وباری مال و تابوری به .
قؤل : بړوانه (باسک)

قوله ند که قوله ندي زیرینی له قؤل دایم : له برادران یا له که سیکي تر خه و خه فته تی یی ده گات . که ی زیویج : کچی خوی یا خوشکه زای خوی به شوو دده .

قولا ب - له خه وندا : میرایکي زوره ؛ هه لېواردنی باب و بله به کی به ؛ هه لېواردنی میزدیکی دلخوازه .

قولنگ (بالنده) ابن سیرین ده ئی - له خه وندا ؛ یاوئیکي ئاواره و دهر و شه که - ټکی بگریج : له گه له به کیکی ئاواره و دهر به دهر ده یتته برادر و سوود لیک ده یین . که ی زور هه یی : به سر ده سته ئاواره ټکی دا ده یتته سرؤک . که سواری - ی بوویج : کوچ ده کا . که بزانی هیلکمی - ی هه به : ژنه که ی ده یتته هه ژار و دهر و شه

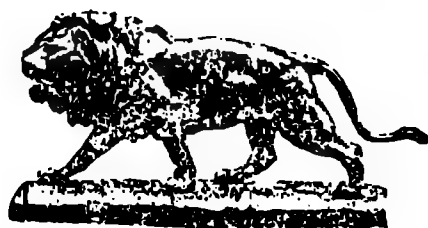
قوون : بړوانه (کۆم)

قوونېر هه که سیکي - ی بیینی ؛ خاوند قهرز ته نگاوی ده کات . که ی دهر یی به ته واری له ته نگانه رزگار ده یی . که - له خوی یی قهرزداري و ده سترگورتی به

دەست لە قونیز دان هەواو کەلکەڵەیه کە هەنجامی نی. به .
 ابن سیرین دەڵێ کە بیهی سی هەیه : مائی زۆر دەهێ . کە بیهی - ی
 دەر بوو و خوونینی لێ هات : هیندیک لە مائی وی لە نار دەچن . مغربی
 دەڵێ کە بیهی کیم و هەوا لە قونیزه کە ی دێ و دە بهی : هیندهی وی مائی
 نازە وای دەست دە کەوێ .

قییر . ابن سیرین دەڵێ دیتنی - لە خەوندا : رۆزی به . کە بیهی - ی هەیه
 به قەد وی مائی دەست دە کەوێ . کە بیهی قیری خوارد : چنی نازە و
 دە خوات .

قیامت : بروانه (پەسلان) .

کاره با (موورووی -) ابن سیرین ده لئ دیتنی - له خه وندا : نه خوشیه .
 که بیینی - ی زور هه به : بهر نهج و سهختی مال و سودی ده مسته که وئ
 کار که نار (ایکه و توو ، معزول) که که سیک بیینی له کار که و توو و یا
 لیغراوه : ژنه که ی بهر له ده کات ، که نه شیئ : زیانی یتنه گات .
 کار که له خه وندا : ژنیکه خراپی وابه که خیری یتنه نیه . که - ی زور
 بیینی : مال و بهر هه به کی زور له ژنیکه یه و بهوی ده گات . کرمانی
 ده لئ که - ی که و ره یی : کوریه ؛ که که یی : کچی ده یی . کار که
 ژبانیکی خورسکی به . خوواردنی کار که : مهر گیکی له بر - رایو و
 سهخته .

کاروان . ابن سیرین ده لئ که بیینی له گال - یکی له ریگایه دابوو : سوده
 که له - ه که دا - سووار یی سووده . که بیینی له - ه که دا - سوواره : به
 ثوات ده گا که یاده یی به یچه وانه به . ابراهیم ده لئ که بیینی له گال
 - بهر و مال ده ریخته و . کری به سترای له سر ده کرتنه و .
 کاریز ابن سیرین ده لئ که بیینی له شوو یتنیکه دا کاریزی هه له که ند : نین
 له نریکانی خوی ده کات به و مهرجه که ئاو نه هاتیق . که هاتیق : ژن
 هینانه یامیزد کردنه .

کاریله . که - ی بدنه یی بایسکری یاده سستی که وئ : مندا لئکی یی به خیری
 ده یی که کاریله ی بکوژیتنه و : مندا له که ی ده مرئ .
 کسه ابن سیرین ده لئ ؛ که کسه یکی بر له ئاو یا گولای هه به و لئ
 خوواردوو . ژنی دتنی یا که نیزه کیکی ده کری و مندا لئکی باریز .
 کاری ده یی . که بیینی - یکی دارینی هه به و بره له خوواردنه منی :

لە كۆچن دا سوۋدى دەستە كەۋى بەرۋى بەۋە ، بەلان - ى بەتال ؛
 نىشانى داماۋى بە . دىنى - لەخەۋندا ؛ نىشانى نۇ كەرەك خىرى لە
 دەستى . كەسى زىر و زىۋى بەتال ؛ رۋى نارەۋايە . ى مسوقە لاى ؛
 رۋى بە . ى شوۋشە ۋە . ابراھىم دەلى كەلەۋ . دا چىكى خۇش
 ھەبى : سوۋدە ، ھى ترش : خەمە . دىنى كەسى بەتال ؛ داماۋى و نابوۋتى بە .
 كالەك ابن سىرىن دەلى - لەخەۋندا ؛ نەخۇشى بە . ى سەۋز لە ھى زەرد
 باشتىرە و ھى گەرەش لە ھى گچكە باشتىرە . خواردنى زىانى نىسە .
 كرمانى دەلى - لە كاتى خۇيدا شىرىن بى و بىخو : خەم و خەفەت
 نامىنى چەندە لە باش بەچى بىنى ؛ ھىندە خەم و خەفەت دەمىنى .
 كەبىنى - ى زۇر ھەبە ۋە پىشى داناۋە ؛ توۋشى خەم و خەفەت
 دەبى و چارە بى نسا كرى . ھىندىكىش دەلى خواردنى - زەرە و
 زىانى مالى بە . كە بە كىكى تر بىخوۋا ؛ ھومىد و سەر كەۋتى تەۋاۋە .
 كرىنى كالەك ؛ ۋىنى بە كىك لە دۋستە كانى بى دەگات
 كانى ابن سىرىن دەلى دىنى - لەخەۋندا ؛ گەرەبى و جوامىرى ۋەندى بە
 كە ئاۋە كەى خۇش و بۇنخۇشى . كە لىل و ناخۇش و بۇگەن بى ؛
 خەم و نەخۇشى بە . كەبىنى ئاۋى كانى بە كەى پىرۋو ؛ نىشانى ۋە بە
 كە لەۋى دا رېز و پاۋە و جوامىرى سەر ھەندەدا كە ئاۋى - بە كە رۋو
 لە كەمى بىكە ؛ بەنچەۋانە بە . كرمانى دەلى كە لە مالى ۋى يا لەدو كانى
 ۋى دا كانى بەيدا بى توۋشى خەم و گرىبان دەبى ، كە ئاۋە كەشى لىل
 و ناخۇشى خەم و خەفەتىكى سەخت تىرە .
 كە بىنى دەست و رۋى بەۋى دەشەۋشەت —

کەنۆ کەر بېچ : ئازاد دە بېچ . کەخەمگین بېچ . کەزەخۆش بېچ : چاك دە يېتەو . کەقەرزدار بېچ : قەرزو قۇلەي بىق دەدرېتەو . ساوى راوەستاو لە ساوى رەوان سوودى کەمترە . هیندیگىش دە لىن ساوى راوەستاو لە کانی دا : خېرو چا کە بە . بەلان هى رەوان : خەم و خەنەتە کاول ئە گەر خۆت لە ناو کاولىكى دا بېینی : نیشانەي خرايى کارو کارەساتە کە بەك ابن سیرین دە لىق لەخەوندا - دیتن : نیشانەي ئاتاجىو دەستگورتە کە بېینی پياويك لەخەونى دا ناننى کە بە کى دەخوارد : لە وولانى دا قاتى و قىرى پەيدا دە بېچ . کە بېینی - ى لەمالى دا فېرى داتە دەرىجى بابە کەستىكى بەدات : لە وولانى دا قاتى و قىرى و گرانى پەيدا نابىچ .

کەبەر دیتنى کەبەر : ئاوبانىكى درۆزنانە بە کە بە زۆر بەخۆو بەسترا بېچ . کەبۆ دیتنى کەبۆ : نیشانەي پایەو چىگابە . ھەر کەمى و بىرىكى لە وى دا بېینى نیشانەي پایەو پلەي خەون دیتووە . کە کەبۆى کوورت بووبىچ نیشانەي کەمى رېزو پایەي وى بە . کە کەبۆى کەوتىچ : لە رېزو و پایە دە کەوچ . کە تەنكى فەش بووبىچ : رۆزى روو لە زۆرى دە کسا و لە مرۆبە کى گەرەشەو سوودى دەستدە کەوچ . کە جانەو رەيك لە - ى وى يېتە دەرى وە کوو کرەم مېش و چتى وا : مەدائى دە بېچ . کە - ى کون و مەھار کرا بېچ : سەر بۆ خەنكى شۆر دە کات وە با لە کەل زىپىكى گەرە دەست تېکالۆ دە کات و مالۆ بەھەرشى لى دەستدە کەوچ .

کە کونى تەنكى گېرا بېچ و بشورى پېدا ئەبەت : دەرگای کارى لى دەبەستریت . کە بە - قەبکا : سامانى لە ناو دەچىچ . کە پىستى سەرى - ى

نەمایە : زیانی پە دە گات . خوین لە کە پۆ هاتن : سوودە و زیانی .
 کە هەردووکی تەنکی بووینە بەک . لە گەل ژنیکی ژیر کۆ دەیتەو .
 کەسەری کە پۆی بڕای : کۆری خۆی سونەت دە کا لە وانەشە بابە و
 مانی پوو لە کەمی بکا . کە خوینی کە پۆی لەشی خوونیناوی بـسـکـات
 مانی ناپەوای پێدە گات . کە خوینی بەیت و کەم لە کە پۆی پێت دەری ;
 خێزلانی کە ئاووس پە بەر داوچ . کە ی بکەوینە سەر زەوی : کچی
 دە پە . کە پێنی ی خۆی دەشوا : ژنی فریو دەری . کە پالندە لە ی
 پێت دەری : وولاخە کە دەزی . هەلامانی - : مانی سامانە . پۆنی
 خوش : مندالی باشە . کە خۆی بە پە - پێنی : خەمبکی دەمەری
 کە دوو کە پۆی هە پە : نیشانی نا کۆکی نیوانی وی و خێزانە بە ..
 کە تان ابن سیرین دە لێ دیتی - لە خەوندا : مانی پەوایە . سوودی وی
 لە لۆ کە کەمترە .

کە تیرە ابن سیرین دە لێ دیتی - لە خەوندا : مان لە چرووک ئەستاندە .
 سادقیش دە لێ دیتی - لە خەوندا : هونەر و سوودو دروکاری پرقازانجە
 کە چەل ابن سیرین دە لێ کە لە خەونی دا پێنی پۆتە هاو پەمی - یکی
 لە گەل کەورە یکی دۆستایەتی پەیدا دە کا . کە - پێنی سەری توو کی
 هینلۆتەو : کە چەل دە پە .

کەر دانیال دە لێ لە خەوندا - دین مایای بەختاوەری و گەورە پە
 چا کەوخرایە دە گەریتەو سەر بە خەون دیتوو . کە پێنی - ی هە پە
 یا هاتە چینگای وی گرتی و بەستەو : دەر گای خێراتی لە سەر
 دە گەریتەو لە خەمو خەفت ریز گای دیت کە نوستی : سەر کەوتوو
 کەمرانی بە لەروچان و پشوو دروژی وی دا کە - لە راست تۆدا بزرە پە

ناباکی لە راست تۆدا دە کړی و باش نیه . (که کەری به بار کراوی
 بیینی) : سوودیکی زۆره . کړینی - : شادمانی و خوشحالی به له خانه -
 واده دا . سووار بوونی - له نيز وهه وای یی چی خۆت دوور خوه .
 امسواری - یی بهر بوونه وه : پاره و سامان له کبس چوونه له بهر نه زانی
 و گێلی که کەر لووشکه به کی لی بدات : ئابرو و نامووس چوون و
 بهر ناوی به . که چهند لووشکه به کی لی بدات : ده بی زۆر ناگدار و
 پارێز گاری ژبانی یی . دینتی - یی زۆر : مال و بههره به کی زۆره .
 باشتین که ریکی له خهون دا بینریت : هی گوید پیر و نههرمان بهره .
 ابن سیرین ده لی که بیینی سوواری - ییکی رهش بووه : گوره و مهزن
 ده بی . سوواری - یی سپی بوون : به پایه و ریز ده گات . هی - یی رهش :
 ده یته پارێز گار و ییای باش و خێر و خوشی ههردوو دنیای ده - ست
 ده که وی . که سوواری که ریکی سوور بوو یی - سووده و خوش
 گوزهران ده بی . سوواری که ری زهرد بوون : نه خوشی به . که کەری
 وی می و ئاووس یی : پتر ئومید به خێر و بههره و سوود و شادمانی
 ده کړیت . که بیینی گوشتی - یی ده خوارد : مال و بههره یی له بازار گانیتی
 ده سته که وی . که کەری خۆی بکووژێ و له گوشته کهشی بخوات :
 مالی خۆی ده چووین . که سوواری - یی بوو - که له ژیری دا بیری :
 زوو ده مری . که بیینی - که یی وی مردوو : مال و سامانی له ناوه چی
 که له سوواری - ییکی بهر یته خواری و هی خۆی نه بی : زیان و تازاری
 له به کیکی بهوه پته گات . که له سوواری - یی دابهزی و جاریکی دی
 سوواری نه یته وه : مراز و ئاواتیکی یخوای چی به چی ده بی . که
 که ره که ی خۆی له گال به کیکی تر گۆری بهوه : کاروباری تیکده چی
 که یی بکړی و نرخه که یی نه دات خیریکی ده بیینی به هۆی دووانیکه وه

کە بە گەورەییکی بلی . کە کەریکی بە کچاوی هەین یاچاوی کزین :
 شەژانی کاروباری وی بە لیریگای گوزەراندا . کە کەرە کەمی هەر .
 دووک چاوی نەین : مائیکی کە هەبەتی لەناو دەچن . کە چوار بەلی
 - کەمی درێژین : دیارە فرۆشی زۆر دەین . کە- کەمی بۆین بەلەسر
 - ینکی تر سووارین باهی خۆی بفرۆشێ یا کەریکی تر بکری :
 گوزەرانێ وی لەبارینی یەو دە گۆرینی سەربارینی تر . کە- کەمی
 بیتە ووشتر یا مەسپ : گوزەرانێ دە کەوینە سەر پادشای بەلان بەین
 دادی . کە- کەمی بیتە مەر : مائی رەوا بە . کە بیتە بانئە : سوودی
 لەچیتکی دایە کە بە نەبواوی بە بانئە کەو هەین . کە کەرە کەمی دز
 بیات : ژنە کەمی بە داوین یسی ناو دەردە کاتو لیک جووابەز دە بنەو
 کە کەرە کەمی باش و توانا ین و باش باری بیات : کاروباری گیتی لەسر
 رووی وی ئاسان دەین . کە بە ییچەوانەیی بیین : هەویش بە ییچەوانەیی
 کە باری گرانێ لەسر بشتی کەرە کەمی بار کردین و خوشی لەسەری
 سووار بووین : ین ئەندازە دەو ئەند دەین و نازانی مائی چەندە .
 کە کاری خراپە لە گەل - کە کەمی بکا ئاوانی ینک دین . کە کەرە کەمی لەبشتی
 خۆی بکات و لەلای یی پەڕینتەو : نیشانی هیزی بارو گەورەیی
 بەخت و هاتە . کە بیین سوواری کەریکی بوو و لەو دەمی دا کەرە کە
 دەزەری : نیشانی بەد خووبی ژنە کە یەنی کە کەرە کەمی لە گەل
 - ینکی تر بگۆرینتەو و لەمی خۆی خراپتر ین . باری خراپتر دەین ،
 بەلان کە لەمی خۆی باش تر ین : باریشی باش و مائیشی زۆرتر دەین .
 کە- کەمی خۆی بە تەسپیکی یا بە ووشتریکی یا بە تەستریکی بگۆرینتەو

لە پادشاوە سوودی یە دە گات . (کەرە کە بە باندە ییکە
 بکۆریتەو) : بە قەدەر قەدر و نرخە باندە کە سوودی یتە گات .
 (کە لە خەونی دا خۆی بوو یتە کەر) : دەر گاتی پۆزی لە سەر دە کۆریتەو
 کەرەستە و یتە گرتن (قاپ و شاسی و دوورین) : کارەساتی نا بە دل و
 بەشیمانی لە سەر کیشانە .

کەرەووز ابن سیرین دە ئێ کە لە خەونی دا بە یە کات کەرەووزی بخوات :
 خەمگین و هەزار دە بی . هیندیکیش دە ئێ کە لە خەونی دا - ی بیینی
 و نە بخووا : خەمی کە مەر دە بی

کەرۆشک ابن سیرین دە ئێ لە خەوندا - دین : گەندە ، ژنە ؛ کە نیزە کە
 کە بیینی - ی هە بە یایە کێک داو بە بەوی : ژنیکی گەندە دینێک یە
 کە نیزە کێکی خراپ دە کری . (کە بیینی کەوێ - ی پۆشبوو یا لە
 گۆشتی وی دە خوات) : چیتکی کەمی لە ژنانەو یتە گات . (کە
 بیینی فەرخی - ی هە بە) : تووشی باریکی بر دە نەج دیت هیندیکیش
 دە ئێ خەم و خەفتی وی لە مندا لانه . جابر دە ئێ - لە خەوندا ژنی
 بارێز گارو نابین دارە . (کە کەسێک بیینی لە مالی دا هە بە) : ژنیکی
 بەو جۆری دە بی . (یست و ئیسکی - لە خەوندا) : مالی و قازانجیک
 کە مە . کە بیینی - ی کوژت : بەهوی خیزانی بەو تووشی کارەساتیک

دی

کەریبی ابن سیرین دە ئێ (- لە خەوندا خراپە بە لە راست نابین دا و بە ئاوات
 دە گەشتە ابراھیم دە ئێ (دینێ - لە خەوندا) نیشانی بیینی و
 بەسترانی کاروباری بەتی . (کە کەریک بیینی کە دە بی) : بە ئاوات دە گا

که ژ (قز) : تلوریشی خاوه : برونه (تلوریشم) .

که ژاوه . ابن سیرین ده لئج که بینجی له ناو - دا دانیشتوووه له سهر پشتی
مهسپو ووشتی بیج و ده رقیشت : سوودو گوره بیج . که که ژاوه که
بکه ویج : به پیچه وانه .

کهشتی . دیتی - : خوشی و شادمانی و گه ران و سهیرانه له تلویج دا . کهشتی
له تلوی پاکدا بیج : دنیایی و هیمنی به له کاراندا . به لان - له تلویج شلویج
گرفتاری و کاره ساته . - که وهر بکه ریژت : نه خوشی به کی سهخته .
(نه گهر - تووشت بیج) : خوشه ویستیکت تووشریدی . دانیالیش ده لئج
(دیتی -) : خه و خهفته به تایبه تی که له کهشتی دا نه یه ته ده ریج و له
ده ریایی دا بییینه وه . ابن سیرین ده لئج (که له خهونی دا بینجی به ساخی
و خوشی له - هاته ده ره وه) : له خه مان رز گار ده بیج . (که بینجی
کهشتی وی شکاوه) : کاره ساته . (که له کهشتی دا له گه ل کووتالی به
ناو ده ریایی دا بروات) : کوچینکی ده کا و مانیکی زوری ده سات
ده که ویج . (که خوی له ناو کهشتی دا بینجی که له ناو ده ریایی دا راوه
ستایی و نه روات) : له کوچ (سفر) دا ده مییینه وه . ابراهیم ده لئج که
بینجی له ناو کهشتی دانیشتوووه و بابه ک بیج و کهشتی بیات : له خه مان
رز گار ده بیج . (که کهشتی له ناو ده ریایی دا راوه ستایی و شه بژلان له
هموو لایه کی به وه پرووی تی کن) تووشتی خه میکی به دار دیژت
(که له ناو کهشتی دا دانیشتیج و له ده ریایه ترسایج) : له پادشای نزیک
ده که ویینه وه و مال کو ده کاته وه . (که کهشتی نفووم بیج) : له پادشاه

هېزی یې ده گات . که شتی له ماوی په واندې : که چه به لان زوو دیتنه و . که شک . ابن سیرین ده لئې - له خه وندا دیتن : خه و خه فته . که بیسې - ی ده خوارد : که زردار ده یې و به و هڅه وده خه مگین ده یې .

که شککه : ابن سیرین ده لئې که بیسې غنابو و : و شوشه کړی له که شککه کی کردو وده ده بخوارد : مالمې روای ده سته کړی و له خه م رز گارده یې که بیسې ناتوانی یخوات : به یخه وانه به .

که له باب : هوار فیزه . هیندیکش ده لئې که گووی ی له ده نگی که له بابی

یت : ریځکای چا که و خیراتی لئې ده گیرې . که سیکې گووی ی له ده نگی - ی بی : ده یې ده ژ (احتیاط) له ده ست نه دات . دیتنی شه به - :

پله و کیشه کیشی ټوانی ژن و پیاوانه ابن سیرین ده لئې که بیسې

سی هبه : پیاوونکی که نو که زاده ی خڅه تی به ساری دا زال ده یې

که - ی بکوژی : به سر نو که ره که ی خوی دا زال ده یې . که له که ل

سی شه ریچ بکا : له که ل ټیگانه ییکې دوژ منایه تی ده گات . که له - وه

نازاری یې بکات : له ټیگانه ییکه وه زبانی یې ده گات که جووچکه

که له بایکې ده سته کوئې : نو که ریځکې گچکه ی ده ست ده که ویچ یا

کو ریځکې گچکه ی له کاره که ریځکې ده یې . که - خوی یتادا : له

به کیکه وه خه و خه فته یې ده گات . گونی - کوره . که جووچکه

یکې بدزی به - سر . که ریځکې کوره دا زال ده یې که بیسې هیلکه ی

سی ده سته هوتو شکاندی نیشانه ی وه به به سر کوره یا گچکه ییکې دا

زال ده یې .

که له که : به ژن دانراوه . ابن سیرین ده لئې که - ی لای چه یې هه لامسایې :

ژن و که نیزه کی وی هر دو کیان ناووس ده یې . که - ی وی سوور

هەلکە راپەو بارچە گۆشتیکی خوونناوی لە-ی بکەوی : ژنە کە
بەرداوی . ئە گەر هەردوو دەستی لەسەردا بنێ : توشی خەم و خەفەتیکە سە-
خستێ . کە پێشکەیکە کە لە کەشکای : لە لایەن دایک و باوک باخیزانی-
بەو خەفەتی دە گات . کە کە لە کەش کونیی و گاوەەر یاد و پێکی لێ
بکەوی : منداڵیکی ژانای دە یی . جابر دە لێ کە-ی زۆر هە یی : ژن و
کە نیزە کی زۆر دە یی . کە مار لە-ی یتە دەری : منداڵی دە یی . ابن-
سیرین دە لێ کە لە کە : پزیشکە . کە بیینی - ی بۆ لای دێخو لە کانێ
رۆچوو : خێو بەختەوهری بە .

کە لەم . ابن سیرین دە لێ - لەخەوندا : سوودە لە لایەن ژانەو . - ی لێ-
نراو لە هی کلا و خا و باشتەر . کە-ی بخووا : لە ژێکی بەو سوودی
دەست دە کەوی .

کە متیار . ابن سیرین دە لێ دیتی - لەخەوندا : ژێکی یس و بە لۆس و
ناشیرینە . کە بیینی - ێک لە مالی وی دا بە سترابۆو : ژێکی یس و
ناشیرین دە خووازی .

کە کووری . کە بیینی لە لەشی وی دا - بەیدا بوو : بە ئەندازە ی وی زیان
بە مالی دە گات کە بیینی - کەوتە مالی وی : رادە مێنی (سەرسام دە یی)
کە نگر . ابن سیرین دە لێ کە لەخەونی دا بیینی - ی هەبەو لێشی خواردوو
تووشی خەمان دێ کە نە بخووا : خەمی نایە .

کە نیزە . ابراهیم دە لێ دیتی - لەخەوندا : ماله . کە بیینی - ێکی کیری
مالی دەست دە کەوی . کە-ی بفرۆشن : کەم و کووری ماله .

کەو . ابن سیرین دە لێ : کە لەخەونی دا - ی بیینی : ژنی جوانە . کە بیینی
کە وێکی کرت : ژێکی دینی یا کە نیزە کێکی دە کیری . کە گۆشتی

کهوی بخوا : بهر گیکي نووی ده ست ده کهوی . که گرووی
-یکي بیرئ : کچینی کچیکی لاده بات . جابر ده لئ کهوی نیز : کورده
وهی میش ژنو که نیزه کیکي لاهارن . که بیینی کهوی له ده ستی فیری
ژنه کهی بهر ده دات و یا که نیزه که کهی هه لئج .

کهوا . ابن سیرین ده لئ که بیینی له وای نووی له بهر کردوو و له پارچی
لقو کهی به : له خام رزگار ده بی . که - به کهی له ناو ریشم بی : له کهو-
ره یشکوه سوود ده بیینی . ابراهیم ده لئ که له خهونی دا که وای - بسی
پیش : روونا کایی به . هی زهره : نه خوشی به : - ی سوور و - بین
قازانجه ، که که وای رهش و کون بی : ژنی بهر له ده کات . که - به کهی
له کهول بی : ژنیکي دهو له مه ند دینی و سوودی لی ده بیینی .

کهوانه ابن سیرین ده لئ که بیینی تیری له ناو - ی دایه : له کۆچی دا سوود
ده بیینی . که به کیک - ی بداتی کوریک یا برابه کی ده بیینی که بیینی
تیری له - ی ناو یوت : راست و پووج ده دوی . که - ی بفروشی یا پیدا
به که سیکي یا له ناو بیچن : له ژنه کهی خوی جووی ده بیتهوه

ابراهیم ده لئ که بیینی به ده ستی خوی تیر و کهوانی دروست کرد :
کاروباری دیکده کهون که کهوانه کهی به باره بفروشی : دیاره پاره ی
بی له ناین باشتره . که به چتیکي تری بفروشی : ناواتی یش دی . که
بیینی - کهی له کهوانه دانی دایه : ده مرئ

کهوانی هه للاجی ابن سیرین ده لئ که بیینی کهوانی هه للاجی هه - به :
دوو دوو ده بی . هیندیکیش ده لئ زینکی لاسار ده خوازی که
کهوانی هه للاجی به کهی له ناو بیچن : له ژنیکي وا جوی ده بیتهوه .
کهوتن بهر روودا کهوتن : له شهرو دوزمنابه تی دا تیشکانه .
له شوینیکي بهرزه وه که وه تنه خواری به ناوات نه که - ی شته .

رهنجو نازار بشو باری خراپ ده یی . که له و کوته دا له شی بریندار
 یی و خوونی لی یی : زیانی مالی به . که له لغلیسکی و بکه وی : رهنج
 و نازاری یی ده گات . که له له لغلیسکان و کوته دا نازاری یی نه گات
 ناسانتره . که مارو دوو بشک له ناستانه یی وی به وه بکه ویته سر زه دی :
 له لایه ن میر و گورانوه زیان و خهفته نی یی ده گات . که له خهونی دا
 سربان یاد یواری به سهر دا بکه وی : مالو سامانی ده سته که وی زور
 زور بتر له وه یی که چاوه ری یی یی و به وه یی وه شادو که یفخوش ده یی .
 کهوش ابن سیرین ده لی - له خهوندا : ژنه ، که بیینی - یکی تازه ی له یی
 دایه : ژنیکی دین یی یا که نیزه کیکی ده کری . که - که ی رهش یی :
 ژنه که دو له مه ند ده یی . که سهوز یی : ژنه که نابروم - نده هارده م
 ده یی . که زه رد یی : ژنه که نه خوش ده یی . که - که ی لی وون یی و
 بالی بیستینی : خه مو زیانی یی ده گات .

که و گیر . ابن سیرین ده لی که بیینی - یی خاوی نی هیه کاره که ریکی
 ناینداره . که - ی به کونی یاشکاوی بیینی : به پیچه وان به .

کهول : بروانه لاپره (۲۲۳) .

کتیب : بروانه (بهر نووک) .

کچ . ابن سیرین ده لی کچ له خهوندا شادمانی به . که بیینی - یکی بووه
 بابه کیکی داویه بهوی وه با که سیک بهوی به خشبوه : به پیی جووانی و
 چاکی کچه که مالو شادی و به هری ده ست ده که وی . که بیینی - که
 مردوه : واتابه که یی به پیچه وان بهی سهره وه به . کرمانی ده لی که بیینی
 کچی وی چلکن و که م و کووری داره : نیشانه یی خه م و خهفته .

که بیینی کچه کهی به بلویشی هه لگرتووه و ده بیا : سوود و که لکه .
 که بیینی کچی خوی داوه به که سیکي : له ووه شادمانی به و که سه ده گا
 که چینی ابن سیرین ده لن که بیینی ثافره تیکی که چینی داری ماره کردووه :
 مالی ناره وای ده سته که وچ . ته کهر ثافره ته که بندار نه بی و له خهونی
 دا و بیینی که بنداره : نبشانهی دا پویشینی نامووسی وی به . کرمانی
 ده لن ته کهر ییاونک بیینی که که چینی ثافره تیکی بردووه : له و سالی دا
 ژنی دینی یا که نیزه کیکي ده کریج .

کهول (قابووتیکه له کهولی دروست کرایج) ابن سیرین ده لن که له زمستانی
 ی له بهر کات : ریوژیکي بین ده گات . که هاوینیش بین هه ریوژی به
 به لان له نه نجامدا خه مناک ده بین . که بیینی ی به رخ یا کاربلدی هه به :
 ژنیکي ده و له مهندي ده بین و مالیشی لی ده سته که وچ . که ی سؤره ی
 پویشینی : ژنیکي ده و له مهندي دینی . که ی ریوژیکي تازه له بهر بکات :
 ژنیکي ده و له مهندي پاریز گار دینی به لان به نازو له خسته بهر . که ی
 که رویشکی بین : ژنیکي بین کاره و خراب دینی و تازاری لی ده بین .
 که ی پشیل ی بین : ژنیکي جوانو دزو ناناک دینی که که و له که ی
 بسووتیج یا بدریج : که م و کووری مال و خهفته .

کراس . ی دیار : ده و له مهندي و سامانه . هی تازه : تازار و کۆسبه ی
 مال و سامانه . ی سبی : تاینه . ی تازه و فراوان له بهر کردن : چاکی
 و باشی کار و باره . که بیینی که میک له . که دیار و له چا که و خرابدا
 ناوونجی به . که که ی کۆن و چلکن بین : تروشی ده رویشی و خه و
 بین چاره یی ده بین و له وانه شه که خهون بین له ناو بیچن که پادشا کراسی
 خوی بداتی و له بهریشی بکا : پادشاهی نی له وی و مرده کریج . ی ته ننگ
 کوزه را نیکی ته ننگ و نه خسته کرمانی ده لن که سیکي بیینی که ی

تازمو گوشادی له بهر کړدوه : نيشانه ي باشي کاروباري به ي . که بيشي - و دهر يې کون بووه : که دمو له مېند يې روو له هه ژاري ده کاو نووشی خامو خهه تان ديت . جابري روژ تلواي ده لې که سېکي کراسي نووي و فراوان له بهر بکات : گوزهران بوي گوشاد ده يې . که تنگ يې : گوزهرانيشي تنگ ده يې . که کراسي درايې : رازي تاشکرا ده يې . که يې يې تېخو يې قول يې و له بهري بکا : مهرگي نزيکه . که کراسي دريژ يې : کاروباري خراب ده يې و تلوايشي يکسې . که تېخه ي کراسه که يې له پشته و يې : بوختاني يې ده کړي . که کراسي خووي تلوي به ده ستوه يې : روژ گاريکي دريژ له خهه و خهه دا ده ميتېته . کراسي دراو له بهر کړدن : راز تاشکرا به و نه و کار و بار يې به را گه نه ده يې .

کړنوښ (سجه) ابن سيرين ده لې که که سېک بيشي - ي بؤ خواي ده برد بهر يلو يکي گوره دا زال ده يې . که - ي بوي کيکي تر بيات هه يابه کي هه به يې يک نايهت .

کړنکار . ابن سيرين ده لې که - ان له مالي وي دا کار بکېن : دوژ منايه تي له گه ل به کيکي ده کات . که بيشي له مالي به کيکي تر دا - ي ده کړد : نووشی کاريکي سخت دي و خاوه نه مال له کس له گه ل به کيکي تر توشي دوژ منايه تي دي . که - له مالي وي دا خو لي به نه دهر وه : به پېچوانه به کړن نامه - موړ کړدن : تلواي له ده ست دانه . - به موړ کړدن دان : نو که رايه يکي ده مه کي به .

کړينو و فروشتن . ابن سيرين ده لې - له خهه و نه : خرابه مينجا به باره يې يا به گورېنه و ي بابهت . که که سېک له وي بفروشي کارو بهاري تلوز ده يې . کرمانی ده لې بلر تلای ترخي کار چيکي ده ست ده که وي .

کشتو کال : کارێکی پر ئەرکو پر سوودە ، خزمەتیکە لەلایەن بە کێکەو
 بۆ خەون دیتوو دە کرێت . ابن سیرین دە ئێ دیتنی - لەخەوندا : پشت
 بەخودا ئەسپاردن و رۆزی رەواپە . ابراهیم دە ئێ کە دیتنی زەوی قەلشی
 و تۆوی پتووە کردو چاندنی و کۆی کردەووە : بەهرەشکی زۆری دەست
 دە کوو . کەبیینی هەرچە کێ چاندوویەتی هیچی لێ بەیدا نەبوو :
 مایە خەم و خەفەتە . جابر دە ئێ کەبیینی گەنمی چاندووە : بەهرە
 دەستە کوو . کەبیینی جۆی چاندووە : رۆزێکی زۆرو مائیکی یی
 ئەزماری دەست دە کوو . ابن سیرین دە ئێ کەبیینی لەزەوی خۆی دا
 تۆی دەچێن : کارو باری چاک دە یی . کەبیینی چاندواری وی شین
 بوو : رۆزی زۆر دە یی .

کشیبش . ابن سیرین دە ئێ کەبیینی - ی . هەبە و خوواردی : بەقەدوی
 سوودی دەست دە کوو . کە - یی بدا بە کەسێکی : ئاسوودەیی بەو
 دە گەبەنی . ابراهیم دە ئێ کەبیینی بەخەروار - یی بردەووە مائێ : مائیکی
 زۆری دەست دە کوو .
 کفن : برۆانە (خەلات) .

کل . ابن سیرین دە ئێ - ماله . کەبیینی کلی لەچاوی کیشا : خێری ئایینی بە .
 کە - لەچاو کردن بۆ جووانی یی خۆی بەجووانی نیشانی خەلکی
 دەدات . هێندیکیش دە ئێ - لەخەوندا : دەستکەوتنی رێگای راستو
 رەواپە . جعفری صادق دە ئێ - فرۆشی لەخەوندا : پیاویکە بەرژەوێندی
 ئایینی دەوێ چونکو چاو ئایینە و کەلیش رۆوناکی - کە کەلی
 بەدیتنی : سوودە

کلاو ابن سیرین دە ئێ کە لەخەوندا - بێنرێت : نیشانی پلە و کەرەمی بە
 بەینی نرخی کلاووە کە . کە - یی جەنگاوهران لەسەر بکات : پیرۆزی بە

کلآو (باشلووی لاپهه ۰۲۲۰)

بهر دوژماندا . که کلآوی موغان له سر بنی دیز و شکوی هم
دو بایمی دهسته کهوی به لان له تاین دا بیج تین ده بیج . که کلآوی
بادشای له سر بیج : دیزو پایمی دهسته کهوی . که میزه ری له سر-ی
دا بیج : رازی خوی له خه لکی ده شارته وه . که -ی ئاوریشی له سر
بیج : خیزه . -ی زیرین : ماله . که -ی له مرواری بیینی : خوشو بست
ده بیج . که کلآوی تسنین بیج : له لای پلوشوه هیزی بیج ده دری .

ابراهیم ده لی که کلآوی دارین بیج : خوی له لای خه لکی نزم ده بیینی
و چتی وینه چوو و درو ده لی . که له زستان دا کلآوی هاوینی له سر
بیج : به تلوات ده گات . که کلآوی رهشی له سر بیج بهو مهرچه که له
کاتی پیدار تیش دا هر نهوی له سر بیج : تووشی خیزو قازانجی دیت
که کلآوی له سر بکهو تته خوار بیج : له کار ده کهوی یا تووشی خه میکی
سمت دئ . که -ی تازه له سر ساری خوی بیینی : پلهی بهرز تر
ده بیج . که کون بیج : به پیچه وانه به .

کلآو زری این سیرین ده لی که بیینی -ی بۆلایینی له سره : پایه و
هیزی وی پترده بیج . که -ی له -ه ری هه لکریج : هیز و پایمی روو له
نزمی ده کت . کرمانی ده لی که سیکی -ی له ساری خوی بنی : نیشانی
مندا لی زیره که . مغربی ده لی ته گه که سیکی بیینی که خوی -ی بۆلای
تروسکه داری له سره : له گه وره ییکه وه هیزو شان و شکوی ده ست
ده که بیج . که -ی خوی بدا به به کیکی : وه کهسه شان و شکو و هیزی
هه به . که -ی بشکی با نه ناو بیج : هیزو پایمی وی له ناو ده چی .

کلدان این سیرین ده لی - له خهوندا ژیکه که هه میسه له گال خودابه و

دینگای تاینی نیشانی خه لکی ده دات . که - ی وی بشکن : ژنه کی ده مرئ . جابری مغربش ده لئ کل له خه وندا ژنیکی تاین داره . که - بینئ - ی له ناو چووہ : له دؤستابه تی ژنیکی جووی ده یتنوہ . که - ینکی بکری : که نیزه کیکی ده کبری .

کلاک ابن سیرین ده لئ که بینئ وه کوو : هسپو که روگا کلامکی هابه : مالی زؤر ده بیو به خوشی ژبان راده بووئری . که بینئ - ی وی وه کوو هی چه قل و ساک و گورگی به : مالی نارہ وای ده سته که وی و خه لکی سر کؤنه ی ده کن . کرمانی ده لئ که بینئ له ده سنی وی دا - ی گا یا هسپ یا هی که ری هابه : مالی ده سته که وی . که بینئ له ده سنی وی دا - ی داعبایه کی وای له ده سنی دایه که گوشتی نه خوری : مالی نارہ وای ده سته ده که وی .

کلیل ابن سیرین ده لئ دیتو . : ییاوئیکی کار ینکپنهرو به سر دوژمناندا زال بوونه . که - ی زؤرین : که وره بی ده سته که وی . دانیال ده لئ - : هیزه . که بینئ - ی ناسن با هی مسی هابه . قسای گیرا ده بی . - ی دار سوودی که متره . که - ی زیرین یا زیوینی هه بی : به لگی وه به که مالی ده سته که وی . جابر ده لئ که به - ی نه بتوانی قفلی بکانه وه . - که ی لئ بزر بیج : به ییچه وابه . که به - ی قفلی بکانه وه : ژنی ده خوازی یا که نیزه کیکی ده کبری

کوروبه ابن سیرین ده لئ - : ژنیکه که له لایان وی به وه سوود به مالی ده گا به قدره که وره بی کوروبه که . کرمانی ده لئ کوروبه ی قورس له خه وندا دیتن که نجه . - ی ناوی : ژنیکی ده و له مه نده . که بینئ له مالی خویدا

كوپە پر ئاومو لە ئاوە كەشی دەخواردەووە : مائیکى زۆرى دەست
دە کەوچ و لەرێگای خێرى دا دە بەشیتەو . کوپەى سرکە : پیاوی
بارێز گارە . کوپەى رۆنى : مالى زۆرە .
كوپەى رۆنى : بروانە (هيسزەى رۆنى) .
كووتال فرۆش : پياوئىكى گەورە و پر سام و پر مەترسىيە . بە زيسەرو
خشلش دە لێن . کە خۆى بە - بېنى وە لە بە های کووتالە کى دراوى
ومرە گرى : زيان و خەفەتێكى گرنكى نووش دى . کە کووتالى بە
كووتال بگۆریتەو : ئاوانى يەكسى .

كۆتر ابن سیرین دە لێ دیتى - : ژە . کە بېنى - يىكى هە بە يابە كيك داو بە نى
نېشانەى ژن هێنانە . کە گۆشتى - ى بخوات : مالى ژنى دەخوات . کە
لە - يىكى بداو يىخا : ژە کەى بەرە لا دە کا . کە جو جگەى - ى زۆر
هە بى : لە ژنانەو سوودى دەستە کەوچ ، هیندیکش دە لێن بەهۆى
ژنانەو خەم و خەفەتە . جابر دە لێ کە بېنى كۆتر يىكى هە بە : بە کىكى
لە سەهەرى دیتەو . کە بېنى - يى زۆر لە مالى دا هە بە : مندالى زۆردە بى و
مالى زۆر دەستە کەوچ باشترييان - ى سى و سەوزە . کە ژن - ى
بېنى : مېردى دە کات و کچى دە بى .

كۆترە بارىيكە ابن سیرین دە لێ دیتى - لە خەوندا : ژنىكى كەم مایین و
بەد مېرەو لە گەل كەس ناسازى . کە بېنى - ى هە بە : ژنىكى بەو
چەشنەى دىنى . کە يىچوووە - ى گرتى : مندالىكى دە بى . کە بېنى
گۆشتى - ى دەخوارد : بە قەوى مالى ژنانى دەست دە کەوچ . کە -
جاریكى لە سەر بانى وى بخوینى : زۆر باشە . کە بېنى - لە گەل قەلە
رەشەى هاتوونەتە مالى وى : دز دە چیتە مالى وى و دزى لێ دە کات .
كۆتك : ابن سیرین دە لێ - لە خەوندا : نۆ كەريکە کە لە کاتى خۆ بەداکاران

يىڭ دىنى . كە كۆنكىگى گەۋرەى ھەيى : نۆكەر ياكەرە كەرىڭى باش بەيدا دە كا . كە كۆنكى ۋى لەناۋ بېچى : نۆكەرە كەي لەۋ جەۋى دەيتتەۋە . ابراھىم دە ئى كە - ى ۋى لەناۋ ئاگرى بىكەۋى نۆكەر با كەنيزە كى ۋى توشى ئاھۇ (طاعون) ى دەيى .

كوتى . ابن سىرىن دە ئى كە لەخەۋىدا بىيى بلىن (مەنجه ئە كىي لى بىنى) نىشانى ۋە بە لەكارىڭىدا كەھەيە بابەدار دەيى . كە بىيى بلىن (مەنجه ئە كە تىكۈمردە تانەسۈتى) : وانا ۋوشپارو ئاگادار بە . كە بىيى بلىن (نانى لەت كە) : وانا ئاگات لەبراىان بى . دانبال دە ئى كە بىيى بلىن (پىتىنىست بىستە) : بەسەر دوزماندا زال دەيى . كە بىيى بلىن (كەم لەگەل ئاور بە) : وانا ئاگات لەمالى خۇتىن تاھزار نەيى .

كوۋچە : ابن سىرىن دە ئى كە بىيى چۆتە ناۋ - يە كى ئاۋەدان : سوۋدە جابر دە ئى كە بىيى چۆتە ناۋ - يىڭى كوشادەۋە : كارى بەستراۋى ۋى دە كرىنەۋە . بەلان كە - ى بەتەنگىۋ تارىڭى بىيى : بە پىچەرانەيە كۆڭۈر : ابن سىرىن دە ئى - لەخەۋىدا پىنچ جورە (- ى تەر - ى ۋوشك - ى بەبەلغەم - ى كە خۋىتىنى پۈۋەيى - يىڭى زەرداۋى ھەلگەنى) كە بىيى لەكاتى كۆخىنىدا بەلغەمى لەزارى ھاتە دەرىڭ كەلەيى وگازا - نەمى لەدەس پروشەۋكارەساتان لەلاي يە كىڭى دەكات ، يارەنجى بى دەكات بەھۋى لەناۋ چوۋنى مالى . كە كۆخى ۋوشك بى : گەلەيى بى سوۋدە كا كە - زەرداۋى ھەلگەنى يىۋىڭى بەد خۋە ۋە ھەمۋو كە - يىڭ گەلەيى لەدەس دەكات كە لەپىش گەۋرەيە كى بىكۆخى : گەلەيى دەباتە لاى گەۋرەيىڭى كە بىيى لەسەرەخۇدە كۆخى : پەروشى دىنى بە كرمانى دە ئى كە لەخەۋىدا بىيى دە كۆخى : بە كىڭ گەلەيى لى دە كا كە بىيى كۆخى دى بى ھىزى بە جابر دە ئى كە بىيى لە گەروۋى ۋىدا كۆڭۈر ماۋە : كاتى مەرگى نىزىكە .

که بیینی کۆخه ی پیرانی لی بهیدا بوو و به لئه می فریج دا : له خه م و خهفته ئی رزگار ده یی . جعفری صادق ده لی که بیینی ده کۆخی : له بادشاهه زیانی یتنه گات .

کور : بیروانه (منداڵ) .

کورتان ، ابن سیرین ده لی له خهوندا کورتان دیتن : ژنه . که بیینی - ی هه بو وه یا له به کیککی تری کربوو : ژنی دیتن یا کاره که ریکی ده کبی . که بیینی - ی له پشخی خۆی کردوو : گووی له مستی ژنه که ی خۆی ده یی . که - که ی لی گومبی : ژنه که ی لی جوی ده یتنه وه یا به ره لای ده کت . جابری مغربی ده لی - ی تازه و خلوین یی : ژنی هین و سازگاری ده یی و سوودی لی ده یینی . - چلکن و کۆن یی : ژنیکی ناسازگار و چیره درێژی تووش ده یی و زیانی لی ده یینی .

کۆتک ، ابن سیرین ده لی - له خهوندا : نۆ که ریکه له کاتی خۆی دا کاران یتن . که - یکی گوره ی هه یی : نۆ کهر یا کاره که ریکی باش بهیدا ده کت . که - که ی له ناو جیی : نۆ که ره که ی لی جوی ده یتنه وه ابراهیم ده لی که - ی وی له ماگری کهوی : نۆ کار یا که نزه که ی تووشی ئاهۆ (طاعون) دیت .

کووره : بیروانه لا به ره ۲۳۱ ، .

کورسی : ابن سیرین ده لی دیتن - له خهوندا زانیاری . ابراهیم ده لی دیتن - : ئاتاجی به . که بیینی له ئاسمانی له سهر کوری دانیشنووه : کار و باری ریکه کهوی به ئاوات ده گات . به لآن - به که ی که دارناش دروستی کردی بریتی به له ئافرهت .

کورک (بالنده) ، ابن سیرین ده لی : - کوری نۆ که رانه . که بیینی سی گرتوو یا که سیک داویه بهو : نۆ کهر یا کاره که ره که ی مندالی ده یی که - که نیزی مندا له که نیز ده یی . که - له دهستی بفریج کور یا نۆ که ره که ی ده مری

كۆزىن : كەلەخەۋىنى دا بېيىنچ ئەۋيان كۆۋت : تەمەنى درىژ دەپ . كە بېيىنچ
خۇى سەرى يە كىكى تىرى بىر يۈە بەيىنچ ئەۋى كەسەرى لەلەشى جۈى
بەكتەۋە : سوۋدىكى ئەۋى دە گەيەنچ . ابراهيم دە ئەن كە بېيىنچ دەستە .
يەك ئەۋيان كۆۋتەۋە : نىشانەى سوۋدە . كە بېيىنچ يە كىك ئەۋى بەزۇر
كۆۋتەۋە : خەۋن بىن خۇى يىچارە يە بەلەن خوۋاى گەۋرە تۆلەى وى
بەھۇى يە كىكى تر دەكتەۋە . جابر دە ئەن كە بېيىنچ مىندالى خۇى كۆۋت
رۇزى رەۋايە بەلەن كە بېيىنچ مېسترو داعبايە كى تىرى كۆۋت : بەسەر
دوژمىنان دا زال دەپ .

كۆشك (قصر) . ابن سىرىن دە ئەن كە بېيىنچ چۆتە ناۋ - يىكى : مال و خۋا .
ستەمەنى يە ، بەتايىبەتى كە - كە لەلگىن و گل دروست كراپى . كە - كە
گىچە خشتو بەرد دروست كراپى : ماله بەلەن كەپو كۈۋى دىنى .
ابراهيم دە ئەن كە - ي وى كۈل بوۋى : مالى لەناۋ دەچى . كە تاكر
لە - كەى بەر بوۋى : لەبادشاۋە زىان دە بېيىنچ .

كۈۋرە . - ي ئاسنگەر : ماشى و تەبايى ژن و مىزدانە .
كۆ كىرەنەۋە . - لەخەۋىندا بارىكى شىۋاۋە يىۋىستە بەۋوردى تە كىرىلى
بىكرىت كە يە كىكى تر كۆ بەكتەۋە لە كىرىنى دا تەفرە دەخوات .
كۆل (رە ، رەيار) . بىۋانە (يىۋانە) .

كۆل . كەلەخەۋىنى دا بېيىنچ - يىكى سوۋ كى لەسەر بىشى بى : دوۋەندەى
وى سوۋد بى دەگات . كە - كەى قورس بى : گوناۋ و تارائىكى زۇر
دەگات . كە كۆلە كە ھى خۇى بى : ھەندەى وى سوۋد بى دەگات يا
خراپە و زىان . كە - كە ھى خۇى نەبى : سوۋد و زىانىشى ھەردە چىتەۋە
سەر خەۋ بىن .

كۆل ھەلگىزىن . ابن سىرىن دە ئەن - لەخەۋىندا : خاۋەندەى پاىەۋ بى (خەۋەر)
كە بېيىنچ لەسەر بىشى يالەسەر شانى بارىكى سوۋك ھەيەۋ ھى خۇشەتى :

ھىندىۋى دېھنچو ئازادىيەت گابەھۇي گوناھوداۋىن يىسىۋ تالوانەۋە
جابر دەلىك كۆنلى بۇ خەلىكى ھەلىگىرى بەيى كرىي : لەگەل بە كىكى
خېرۇ چاكەي دەكاۋ ھەۋىش بۇ خاۋەندى خەون دە گەرىتەۋە . بەلەن
كە كۆنلى ھەلىگىرى و كرىي بىستىنى : خەم و خەفەتە بە تايىبەنى كە
كۆنە كە قورس بى .

كۆنە كە : ابن سىرىن دەلىك - : دەۋلەت و سامان و بەختيارىتى بە . كە بىنى
بە كى راستو قابىي ھەيە : لەلەين پياۋىكى مائدارەۋە مال و سامانى
دەستە كەۋى . كە بىنى - ى مالى وان سووتا يا شكا : كابرادە مەرى .
كرمانى دەلىك دىنى - لەخەۋندا كەھى مالى بى : خاۋەندەمالە . جابریش
ھەروا دەلىك . كە بىنى - ى مالى شكا يالەناۋ چوۋ يا كەۋى : خاۋەندە
مال لەناۋ دەچى . كە . كە مەستور و بەھىز بى : ھىزى خاۋەندە مال
بىر دە بى .

كوۋلە كە (كودى) . دىنى - لەخەۋندا پياۋىكى زانا يازىشك ياپۇژەۋانە
كە . لەكەنى خۇيدا بىنى . ياپەۋ بەھرى بىر دە بى . كەنەخۇش بى .
بىنى : چاك دەپتەۋە . كە گرتوۋ بى بىنى : بەر دە بى : كەئارەش
بى بىنى : دە گەرىتەۋە نىشتەمانى خۇي . جابر دەلىك كە . لىنراۋ بخوا
ئاۋات و ئامانچى پىك دى .

كۆلكە زىرىنە . ابن سىرىن دەلىك كە . زەرد بىنى : نىشانەي نەخۇشى
خەلىكى ھەۋولانى بە . كە . سەۋزى بە كە لە سوورى بە كە بىر بى
لەۋ وولانى داۋۇزى و بەھرە زۆر دە بى ، بەلەن كە سوورى بىر بى
ۋانە . جابر دەلىك كە بىنى سوورى - لەئامانچە ۋە كور كۆنە كە
بادشاى ھەۋولانى ھىزۋ ئاۋاتى بۇ پىك دى . ھى رەش : بەپىچەۋانە بە
كوليچە ابن سىرىن دەلىك دىنى - لەخەۋندا : مال زۆرى و خۇشراۋىر بە
كە بىنى - ى دەخوارد : مالى دەست دە كەۋى . كە بىنى - ى لەزارى

دانانو نه يتوواني قووتي بدات : دياره - مانه کهي وي هي خه لکي به .
 کوم (قون) . ابن سيرين ده لئ ديتني - له خه وندا : نيشانه ي کاروباري
 وي به . که بيني - ي هاتو ته ده ري : کاروباري خراب ده ي . که بيني
 له - ي خوويڼ ده تکاوه : زبانه . که له - ي وي دا کرم ياپارچه گوشتيک
 يتته ده ري : مندانلي ده مري . که بيني - ي وي بريندار بووه به هوي
 مالو سامانه وه خه مو . نه فته تي ده خوات . که بيني خوويڼ ياي سا يي - ي
 وي هاته ده ري و جلکي وي يتوه چوو : مالي ناره واي ده سته که وي
 که مارتيک له - ي يتته ده ري : به ثلوات ده گا به لان که مار يا دوشک
 بچيته ناو - ي وي به وه : زبانه .

کون . ابن سيرين ده لئ که له کيوي دا - ي بيني و چوووه ناوي به وه به سهر
 رازي پادشاي دا نا گدار ده ي . که بيني چتيکي له - ي کهي هينا به ده ري
 له که وړه ييکه وه به هري ده ست ده که وي . که له لشي خوي دا کوني
 بيني و خوويڼي له بهر بروت : زباني يي ده گات . جابر ده لئ که بيني
 کونيکي له زگي دابه : له خيزاني خوي ناهوميده ي .

کونجي . ابن سيرين ده لئ ديتني - له خه وندا مالي ره وابه که هه موو روژي
 پتر ده ي . که بيني - ي هه به : به قه دوي مالي ره واي ده سته که وي .
 هينديکيش ده لئ - خراپه .

کوند . - دتن : مروی دزو چاو يي هه نه هاتوو و پيکونچينه که - ي
 بگري : له که ل پياويکي واي دوژمنايه تي لئ روو ده دات که شهر يي
 له که ل بکات : هه روا به . کرمانی ده لئ که گوري ي له ده نگي - ي يي
 له شويني شينو شه پور به يدا ده يي که يچووه - ي بيست مندانلي
 شوومو نابه سندی ده يي . گوشتي - خواردن : مالي دزياري خوواردنه
 کوند که بخوويڼي سپله يي و به د نه کي به .

کوژتنى كوند : پيرۆزى يەوسەر كەوتتە . كە كوندى ھەيچ يادايانەتتى :
بەسەر دزىكى دا زال دەيىن . كە يىچوۋە - ى ھەيچ : مندال باشا كوردىكى
دزى دەيىن .

كوندە : پيرىكە مال و ئەسبار دەيى ھەيچ دەسپىرن . كە لەناو دا ئاو يا گولار
وچتى رەوا ھەيچ : نىشانەي پيرىكى رەوا خۆرە . كە چتى نارەواي
تېدا يىچ : پيرىكى نارەوا خۆرە . جابر دە ئىچ كە بىيىنى كوندەي ھەيچ :
لە گەل پيرىكى دە يىتتە برا دەر . كە لە كوندە ئاو و چتى تىر بخواتەو .
لە پيرىكى خېر و چا كەي دە يىيىنى . كە چتى ترشى لىچ بخواتەو : خەمە
كە - كە بىرىچ بابشكى : لە پىرە كەي دوور دە كە وىتتەو . كوندە : رەنگە
لە گەل كوۋپەي لە ئىككەنەو دا جياوازيكى واى نە يىچ .

كۆنكە (خەم و خەفەتە) : ابن سىرىن دە ئىچ كە جلى - لە بەرى خۇي دا كە يىچ
لە خەم و خەفەت رىزگارى دىچ : بەلەن مۇزەخانە (ئەننىكە خانە) ي
كۆن دىتىن زۆر باشە . كىرمانى دە ئىچ - فرۆشتىن و بازرگانى يىكردنى :
خراپە . اسماعيل اشعث يىش دە ئىچ جلىكى - فرۆشتىن : باشە
بەلەن كىرىنى : خراپە .

كۆنكە (بورج) : بابەي بەرز و بەرىزە . - ى ددانە دار : بە يىارىكى
خانە دان و دەو لەمەند شاد بوۋنە .

كوۋپىر : كە كەسك بىيىنى - بوۋە : لە ئايىن دا گومرا دەيىن . كە بىيىنى
يە كچاۋى - بوۋە : نىۋەي ئايىنى ۋى دەروا بە تاۋانىكى گەورە دە كا .
كىرمانى دە ئىچ كە دەستى كوۋپىرىكى بىگىر و يىبىل : خاۋەند باۋەر
بەزەي دەيىن . كە بىيىنى بە كىكى - كىر دوۋە : ھەي لەرىگابە دەردە بان
كىچ : ابن سىرىن دە ئىچ دىتىن - لە خەۋندا : دوژمىتىكى يىچ تىنە . كە بىيىنى - يلك
ھەي گەزىت : لە دوژمەن قەي رەقى كوۋى لىچ دەيىن . كە كىچىكى

بکوژی : بهسەر دوژماندا زال ده بڼ . که بیڼی کیچیکي زور له لشی وی و دروو کاون : ده که ویتته بهر زارو زمانی خه لکی به و درو زیانیان لی ده بیڼی .

کیزد . ابن سیرین ده لی ؛ که بیڼی کیزدی له ده سنی دابه و هی خوی یڼ : کوریکي ده بڼ . که بیچکه له . که چه کی تریشی یڼ یڼ : نیشانه ی گوره یی به جابر ده لی که بیڼی کیزدی له کالانی دهریتنا : ژنه کی کوریکي ده بڼ . که . که له کالانی دا بشکی : بابی یابه کیک له خزمه . کانی وی دهریت . که بیڼی له ی وی دا ژنگ یا که و کوریکي نری لی پهیدا بووه : نیشانه ی که و کوریکي ماله .

کیسه . ابن سیرین ده لی که ی باره ی بیڼتته و : هینده ی وی ریزی و خوشی ده بڼ . که ی به تال بیڼی : به بیچه وانه به . هیندیکیش ده لی ؛ تاکام (مهرگ) ی نریکه . جابر ده لی : که له خاونی دا کبسی خوی به دیاوی بیڼی : رازی وی ناشکرا ده بڼ . که بیڼی ی دیاوی دروه و رازی وی به دابوشاروی ده مینتته و . ابراهیم ده لی که بیڼی کبسی به باره و بزر کردوه . ناموزگاری که یکی ده کت و لی ی ناییڼ . که ی وی ناله بڼ و باره ی لی بریڼ : له دوژمنابه تی رزگار ده بڼ . کیسه ل - له خهون دا : پیاړیکي زانابه له هاوده میته ی وی سوود به مروی ده که به بڼ . ابن سیرین ده لی که بیڼی کبسه لیک هانه مالی وی یا هه به تی تووشی هاوده می پیاړ چا کیکي دیت . که گوشنی - بخدوات : فیژی زانیاری ده بڼ

کیشان . ابن سیرین ده لی ؛ که بیڼی نه رازووی له ده سنی دابه و چتیکي ده کیشی . له نیو خه لکی دا داوهری ده کت . که چتیکي سخته و رقی بکیشی : به گهر زانابه ده یته قاضی ، که زانا نه بڼ تاناجی قاضی ده بڼ

کيلان : بههره و پیت و پیرۆزی فراوانه .

کيلەر . که بیهیڭ بۆته - : سوودو قازانجی زۆره له خانه وادهوا .
کیم . ابن سیرین ده ئی کیم له خهوندا ماله . که بیهیڭ - له لهشی وی دئ :
زیانی مائی به . که بیهیڭ - له لهشی وی هاته دهری و دوویاره چۆوه
جینگای خۆی : زیانی مائی به بهلان له نهنجام دا باش دمی . کرمانی
ده ئی که بیهیڭ - ی ده مژی : خهمو خهفتهو مائی ناروه وایه .

که یازان . دیتی - : وه دووی خوینده واریتی خۆی ده کهوی تاته وای
ده کا . که خۆی به - بیهیڭ : ههنگاوانی گرنک و کارلنی ده له به ،
که ژبانی خۆی تووشی سهخته تی ده کا .

کيو . دانیال ده ئی ته گهر که سیککی خۆی له سههر - یکی بلنذ بیهیڭ : ده چینه
به نای گهره ییکی . که - ی له ریشه وه هه لکه نی : به سههر گهره ییکی
زال ده بی . که له چیا به کی دا جینگیر بی : له پاوشایه کی نزیک ده که ویتته وه
ابن سیرین ده ئی که بیهیڭ له - یکی دا جینگیر بوو و کهوت : خهمو خهفته
که بیهیڭ - یکه ده جوو لآو دو وایه راوه ستا : یساویکی گهره له وی دا
نه خۆش ده بی به لان چاک ده ییتته وه . که بیهیڭ - یکی به ئهلانی هه لکه ده
زۆری به خششو مال ده ستده که وی . که بیهیڭ له سههر - یکی تاریکه ،
ترسی مهرگی هه به . که له سههر کیویکی به ریتته خولوموه : تاوانی
یک نایهت . که پلیکانان دروست بکا له کچی و بهردی و بهسری دا سههر
که ویتته سههر - ی : تاوانی زوو یک دئ . که پلیکانه کن له خشتو گلی
بی : باش تریشه . که بیهیڭ له کیوی دا کون هه به وه نهویش چووه ناوی
له رازی بادشا تاگدار ده بی .

کا . دانیال دە ئێ کە بیینی لەسەر -ی دانیشتوووە : نیشانی کارێکی بە لەلایەن بادشایەووە . کە گا پێتە مانی وی : دەر گای رۆزی لەسەر دە کرێتەووە . بۆرە -ی مەر گێکی راستەو خۆیە . کە -ی زۆر هەبێ نو کەرێکی زۆر گووی لەستی وی دە بن . کە - بە شاخ لێی بداو لە مانی دەر کاتە دەرەووە : لە نو کەران زیان دە یین و خۆی لە کار دە خا . کرمانی دە ئێ گا لە خەوندا : کارە . پێستی - : میراتە . جابر دە ئێ کە لە گارانی دا -ی بکوژنەووە گوشتی دابەشەووە : لەوێ دا گەورە بەک رە کوژرێ و مانی دە برێ . کە لە گەل -ی شەڕێ بکا لە گەل گەورە ییدی تووشی دوژمنابەتی دە ی .

گامبیش . ابن سیرین دە ئێ ؛ دینی - لە خەون دا یساویکی دەو لە مەندە لە لیکدانەووە دا وە کوو گاوا مانگا وابە .

گاوو گەردوون . - کردن دادو ماف : ناسی و سەڵەبی بە و فیل و فەرەجە - خێر پێ کران یابو کران خۆشی و شادمانیکی چاوەڕێ نە کران . گەردن . دانیال دە ئێ دینی - لە خەوندا : نیشانی ئەسپاردەبی (أمانة) بە . کە بیینی -ی وی ئەستوورو قەڵەو : هیز و ناینداری بە . کە گەردنی خۆی لاوازو پێ تین بیینی : بە پێچەوانە بە . کە -اریک لە -ی وی ئالا پێ : دیارە مانی خوا (زکاة)ی لە مانی خۆی نە داو . ابن سیرین دە ئێ کە لە گەردنی خۆی دا گرانایی بیینی : نەخۆش دە کوو کە بیینی یاریکی لە -ی دایەو هیچ نازاریکیشی پێوە نایینی : نیشانی تەمەن دروژی و ناینداری بە . ابراھیم دە ئێ ؛ کە گەردنی خۆی رەش بیینی : دیارە لە ئەسپاردە (أمانة) دا نایاکی دە کا . کە بیینی مووی بە گەردنی بەو بە : قەرزدار دە پێ . کە گەردنی خۆی کورت بیینی : ئەسپاردە دە داتەووە .

که گردنی خوئی به شکوی بینن : به تاواتی ده گاو و دلتوی له تاینی ده که وی
 گردن به ند ؛ له خه وندا - ی زیر یا زیوی له گردنی دابن : وولاتی دست
 ده که وی و به داد گری دایده بوویری . به لان که ناسن بین : خراپه به له
 راست تاین دا . ابراهیم ده لی که - ی له ملی خویدا بینن : به درو داوا
 ده کا . جابریش ده لی که - ی زیرین بینن : سامانه . که - ی ناسن بین :
 له که ل به کیکي دوزمنایه تی ده کلت . ابن سیرین ده لی که - ی مرواری
 بین : خوازانباری و فرمایشی خوئی به ریزی وی ده کلت . چندهی - ی
 نرخدارتر له گردنی خوئی دا بینن : فیری زانست و هونه ران پترده بین
 که رماو (حمام) دیتی - : له یک که بشتیک دا تا گدار ده بین . - ی زور بایی
 (اجباری) : له پرووی بین موبالاتی به وه پاره له دست دهر چونه . - ی
 سارد بینن : سبله بی و به دمه کی له راست وی داده کسری
 (له چلکوی دا مه له کردن) : به د به ختی و پهرینهانی به .

که روو ، دیتی - له خه وندا : نیشانه ی ده ست یا کی و قهرز دانه وه به . که
 بینن سی ساخه : نیشانه ی وه به که ده ست و کرده وی یا که . که نازاریکی
 له - ی خویدا بینن : به پیچه وانه به . که - ی خوئی گوشاد و فراوان
 بینن : ریزی زور ده بین . که - ی تهنگ بین : تاگی له مه سپاردن ده بین
 که ز بیروانه (بال) .

که زتن ، ابن سیرین ده لی که به کیک تهوی بگزی هوا و هوه سی وه ،
 ده که ویته دلی به وه که به کیک به رقه وه تهوی بگزی : کار و باره ،
 له سهر تاره ده که ویته بشو ته له ز گوه که گا یا مانگایک یسکزی
 له وسالی دا به نیج ده بینن . که ووشتر یسکزی : له کوچی دا زبانی یله ۴

كەزۇ . دېتتى - رېۋزى بە كە بەيىن تىرە تىر (مەنت) بە دە گات . كە - ى ھەيىن
يا كە سىك يىدانى : رېۋزى يىكى زۆرى يى دە گات لەشوو يىتتىكى بە دە
كە چاۋە رېى نە دە كەرد .

كەسك : نەخۇشى و ژە ھراۋى بوونە . - لىدان لەمالى دا : ناخۇشى و
رېسۋا يى بە . - لىدان لەھەۋا يى ئازاددا : بەد بەختى و ئازار و رېنەجە .
- لەسارد اوو ژىر خانى دا : شادمانى بە . ابن سىرىن دەلىق لەخەۋن دا -
دېتن : نۇ كەرە . - لەشەۋى دا : نۇ كەرىكە داۋا يى چتى بىكات . كە بېيىن
مالىى بە - ى مالى : مالى سامانى لەناۋ دە چى . كە مالى كە سىكى تىر
بەالى : مالى بە كىكى بە دە گات بە تايىبە تى كە خۇلى مالىراۋى وى
بېيىتتە ۋە مالى خۇى .

كە لا كەلدار پارچە - بە كى سەۋز لى بىكاتە ۋە يا كە سىكى تىر يىدانى :
دېارە خوۋ و كىردارىكى باشى ھە بە . كەلدارى - ى تازە لى كاتە ۋە :
ھىنەمى وى دراۋى دەست دە كەۋى . - ى دارانى مېۋە شىرىن : خوۋ
و كىردارى باشە . - ى دارى مېۋە ترش : خوۋى خراپە . - ى دارانى يى
بەر : درەم و دىنارە . ھىندىكىش دە لىن كە لاى دارانى مېۋە دار : پولىۋ
پارە بە . - ى سەۋز : ئومىدو بەختىارى بە . - پىشكوۋى : ئاۋوسى بە .
كە - ھەلۋە رې : يى تىنى و يى ھىزى بە . كە - بايىزى بە سەردا يى ئومىد
لە دەست چۈۋنە .

كە مە كار (كە مە كەر) . كە پىاۋ ياۋن بە - ى بېيىرى : سەر كەۋىتتىكى دە مە كى
(مۇقتى) بە . مەۋ كەخۇى - يى : پىرۋزى و سەر كەۋىتتە لە كاردا ، گۇرانى
بارە بە چەشتىكى دىخۋاز . كە بېيىن - ىك جىلكى گەۋرى : لە بارەى
ۋى دا بە دىزى ۋى كەين و بە پىتەك دە كرى .

كەنە . ابن سىرىن دە لى : دېتنى - لەخەۋن دا : مالى و مەندالە . كە بېيىن -

لهشی وی ده خوارد : مائی له ناو ده چن . که بیسنج وولاخانی وی - یان
 یئوهیه : خه لکی له وولاخه کانی وی خیز ده یسن . - فری دان (له
 خو دوور خستنه وه) چتیکی نهینی بهو گه یشتنه و بهووی وی بهوه
 راده مینی . وه ها گهر ییکوژی : کهم و کوری مانه .
 گهنج (گهنجینه) ابن سیرین ده ئی که سیکی له خهونی دا بیسنی که گهنجی
 ده ستنده که وی : نه خوش ده یی . که بیسنی - بزرو به نهان بوو : به پیچه -
 وانیه . جابر ده ئی گهنج له چیکای کاول ده ستهکوتن : سهخت تیره
 له شوینی ئاوه دان .

گهندی هه پروون (سوء الهضم) ابن سیرین ده ئی که سیکی که - ی هه یی :
 مائی ژنیکی ده خوات و له ناوی ده بات و دووایه به شیمان ده یتهوه .
 هیندیکیش ده ئی - : باش نیه .

گه رهه . ابن سیرین ده ئی - له خهوندا : ژنیکی جووان و دهوله منده .
 که سیکی له خهونی دا بیسنی که - ی هه یه : ژنیکی وادینج . که بیسنی
 - که ی بزرو بووه : ژنه که ی بهر له ده کات . که بیسنی - و مرواری
 ده فروشی و که هه خوئی یی : ده یته خاوه ندی زانست و ئاین و چاکو
 مرویه تی له گه له هه موو که سیکی ده کات . که ئایندار نه یی : ده یته
 خاوه ندی نو که ران و هینده ی گه رهه و مرواری به کان مال و سامانی
 ده ست ده که وی . هیندیکیش ده ئی - : هاوسه ری به له گه له یئوه ژنو
 یایته ییوینکی . ابراهیم ده ئی که بیسنی - ی ده فروشت : ده لائی ده کار
 که چیکسی به میزد ده دات . که - ی هه یی : مندالینکی ده یی . که بیسنی
 - ی دوزیه تیره : ده یی هه نگاو به ره و کرداری ناره و او ناله بار نه هاوچ

گرتوو خانە : بىروانە (زىندان) .

گەرد : بىروانە (تەبە) .

گرفتار ، كەبىنى - بوو : اە كاروباراندا دادەمىنى . كە - يەك لە خەونى دا
بىنى كە لە گرفتارى دىزگارى بوو : تووشى گوشادى و ئاسوودەمى دى
كەبىنى - يەكى زگەكە : لە تاوانان بەشمان دەيتتووە . كەبىنى - يەكە
لە سەر ئەژنۇيان دەرووات : تووشى دەست كورتىنى دىت . كەبىنى
كەستكى تىرى گرفتار كردوو : زىانى ، بوى دەگەبەنى
گرمەى ھەورى : بىروانە (ھەور) .

گروىيى : ابن سىرىن دەلىق دىنى - لە خەوندا : نىشانەى مالئوخواستەمەنە
كەبىنى - يەكەى خارشتى ھەبە و كىيى لىق ھات : مالى دەستدە كەوین
جابر دەلىق كەبىنى - ھەبە و ھەمووى لە داوینى بەربۆووە و دىزا
مالئىكى كۆى كردۆتووە لە ناو دەچى .

گريان : ابن سىرىن دەلىق - لە خەوندا : شادمانى يە . كەبىنى دەگريان و
فرمىسكى دەدەھات : زيانە . كەبىنى دەگريان لە جىيانى فرمىسك خوین
دەھات لە كارى را بردووى دا بەشماوە و خەفتى دەخووات . كەبىنى
دەگريان لە دووابە يەكەنى : ئاكامى نەزىكە

گۆنپۆ ، دانپال دەلىق دىنى - لە خەوندا : خەم و خەفتە و چىتىكى وانى يە
كلیزە : ابن سىرىن دەلىق دىنى - لە خەوندا : مالى داوا كراوە . خواردنى
- : خرابە . كە - بفرۆشى : پىرۆزى و سەر كەوتە .

گۆ . ابن سىرىن دەلىق كەبىنى اە كەل پادشای كۆنپۆ دەكە : بەسەر دۆز -
مناندا زال دەبى . كە يەككى بىنى كەل كۆى دا : دوزمنابەتى لە كەل
يەككى دەكە . جابر دەلىق دىنى . كۆيىن بۆ لە شكريان باش و بۆ

ھى تر خرابە

كۆۈ : بىروانە (دىخ) .

كۆۈارە . كەلەھەردووك كۆۈى، خۇى دا - ى بىيىنى : چوۋانى و شەنگى
لەخەلكى دەست دە كۆۈى . ابراهيم دەلئى كەيساۋىك بىيىنى ژنە كەى
دوۋ ئالغەى لە كۆۈى دا بە بە كىك لەزىرى و ەۋىتر لەزىۋى : ژنە كەى
بەرەلا دە كات .

كۆۈپكەى داران . دىتنى خەۋنچەى داران : قەى خۇشە . كەبۇن لە - ى
بىكات : خەلكى پىي ەئەلئى .

كۆچان . دىتنى - : تازى و شىن و شەپۇرە لەمالئى دا . شكاندىنى - زەماۋە .
ندى بووك و زاۋايان تىك دەدا . خۇ خستە سەر كۆچانى : نەخۇشى
سەختە . كەبە - ى لەبە كىكى بدات : دۇستابە تىكى بايەدارى لە كەلا
دەبەستى . بەكار بىردى كۆچانى بن ەنگىل : بارىكى بىر مەنرسى بە .
دىتنى كۆچانى بن ەنگىل : كۆمەك و بارىز كارچى پىر ەزە .

كۆر . دانىال دەلئى - لەخەۋندا : زىندانە . كەبىيىنى بەدەستى خۇى كۆرى
ەلەكەند : ژيان لەسەر وى ەتەنگ دى . ەيىندىكىش دەلئى ؛ ەو
شۈۋىنەى كە كۆرى لى ەئە كەنى ەر لەۋىدا خانوۋى دروستدە كا
كەبىيىنى ەۋيان لە ناۋ كۆرى نا : ژيان لى تەك دەبى ؛ دەشەلئى
دەچىتە كۆچ كەبىيىنى ەۋيان لە كۆرى دا كىردو خاكىشان بەسەر دا -
كرد : كەم ئايىنى بە . ابن - ىر بىر دەلئى كەبىيىنى ەۋيان لە نساۋ - ى نا ؛
دەيخەنە ناۋ گىرتوۋ خانەۋە . كەبىيىنى لەسەر بانىۋان كۆرى ەئە كەنى
تەمەنى دىرئ دەبى . (مردوۋ لە كۆر دەرەيتىن) . بىدادى و ەتك و
كارى مەجىيە كە بەرەنگارى باكى و چارەنوۋسى مرۋى دى
مرۋ خۇى لە - ى يىتە دەرەۋە . نەنجام و شوۋىنەۋارىكى تازە و
خۇش و پىر سۈدە .

کۆرموی ، ابن سیرین ده لئڭ - له خهوندا : خزمه تکاریکه له ریزه ی ژنان ده زمیز ریت . که - تازهی ده زوو یا ئاوریشی له پیدایڭ نیشانه ی .
 هه به که کاره که ریکه ره سه نی هه به و سوودی لڭ ده یڭ . که بیڭ
 - خوری یا ره نگاو ره نکي هه به : که نیزه کیکي جوان ده کړی یا
 ژنیکي جوان دیتڭ . که - به که ی زهر د یڭ : نۆ که ریکي نه خو شی
 دیته لای . که - سووری هه به : نۆ که ریکي شوخو یڭ شرمی ده یڭ
 که - ره شېڭ : هه گور خهون یڭ مرۆڅیکي باشیڭ ، باشتر ده یڭ ، که
 دوو زمانیش یڭ : خراپه . که - چلکن و کۆن یڭ : نۆ که ره که ی وی
 به خراپی و داوین یسی له قه لیم ده دریڭ . که - به که ی بسووتڭ یا له ناو
 بچڭ : نۆ که ره که ی ده مریڭ . کرمانی ده لئڭ که بیڭ - وی که ولسی
 وو شتر یڭ : نۆ که ره که ی له ره سه څیکي باشو کرتاخ (هه) به رزه .
 که - به که ی له یستی مری یڭ : نۆ که ره که ی له دایک و بار کیکي
 فاسایی یڭ . که - به که ی له چهرمی هه به یڭ : نۆ که ره که ی له ره سه څیکي
 خانه دانو - و پا هریه . که - به که ی له یستی کیویان یڭ : نۆ که ره که ی
 خا لکی دیهات و بیابا ییاه

دیسان هیندیک ده لئڭ ؛ - ده زوو : هه نجامی سه ر کهوتنه له کاردا
 - ئاوریشم : بازو به هره ی زوره - ی - یی : هه څینی و دۆستایه څیکي
 پر به دله . - ره نگاو ره نگ : دۆستایه څیکي سه ر زاره کی و ساخته
 کارانه و به یه . - ره ش : خو شحالی سه ودا و دلداریتڭ یه . - کۆن :
 به شبرای و دووری و باری نابه سنده . - دۆز به وه : شیره (میرات)
 ده سته کهوتنه . - دا که ندن : کرده و می پر سووده .

گورز ، ابن سیرین ده لئڭ دیتڭ - له خهوندا : بریتڭ یه له یلویکی را - تو
 دروست ، هیندیکیش ده لئڭ بریتڭ یه له ووتنه ی سه خت وړه ق . که - یکی
 له که - یکی بدات : نیشانه ی و به که ووتنه کی ره ق یڭ ده لئڭ .

كەسى خۇي بەئاسن بېيىنى : لەلەين پادشاۋە ھىزى دەست دە كەۋى .
 كە بېيىنى - كەسى ۋى وون بوۋە يالەنلار چەۋۋە . بەيچەۋانە بە .
 گۆرستان . ابن سىرىن دە ئى دېتىنى - لەخەۋندا : ھاۋدە مېتى نەخوتىندە ۋارانە
 كە ئاين و كېتى يان بە كېچەل دە پروات . ابراهيم دە ئى كە بېيىنى دېدەنى
 سى دە كرد : دلەۋاى بەندى يان دە كات . كە بە-ئى دا پرواتو رۆز باشى
 لەمردوۋان بىكات : دە يىتە دەروئىش .
 گورگ . ابن سىرىن دە ئى كەسى بىكۆزى و گۆشتە كەشى بخوات بەقەد
 ۋى مىرانی دەست دە كەۋى بەلەن كە گورگ ئەۋى بىرى : ژە كەى
 بەرەلە دە كات .

گوربس . ابن سىرىن دە ئى - لەخەۋندا : بە ئىنى ۋە بەمانە . كە بېيىنى بەدەستى
 خۇي - سى گرتوۋە - كەش لەھەۋا ھەلەۋە سراۋە : بەقەد بىندى - كە
 بابەۋ رېزى دەستە كەۋى . كە بېيىنى - كە ساۋ كەمىكى لەدەستى ۋى دا
 مابەۋە يەكە بەرئىتەۋە : لەرېزو بابە دە كەۋى كرمانى دە ئى كە بېيىنى
 - ئىك لەئەلسانەۋە شۆر بۆتەۋە ئەۋىش گرتوۋە : بەيپانئىك ھەبە لە
 ئىۋانى ۋى و خوداى دا ھەروە كۆۋ كەنەخۇش بىن ۋە بىن (خوداى) ئەگەر
 چاك بېمەۋە و ئلوا دە كەم) . كە بېيىنى - يان لەملە كىرۋە :
 بېسائىكى بەھەر كەسىكى دابى : دوۋاى دە خات . كە بەسى لەبانى پەۋە
 بالەشەۋىتىكى بىندەۋە خۇي رۆ بېئىن ۋاز لەئاۋاتو ھومېدانى خۇي
 دېتىنى لەترەان .

گۆزە . ابن سىرىن دە ئى - لەخەۋندا : كارە كەرىكى دووزمانە كە لەدەستى
 ۋى دا مالەۋ سامان لەناۋ دە چىن . كرمانى دە ئى - لەخەۋندا كە نېزە كە
 بانقۇ كەرە . كە بېيىنى - ئىكى تازەۋى ھەبە يا كىرېۋە : كە نېزەك يانقۇ كىرىكى
 دەست دە كەۋى . كە بېيىنى گۆزە كەى شكا با گوم بوۋە كە نېزەك با

نۆكەرە كەي دەمەرىج ياهەلىدىج و دەرهوچ . كەگۆزە كەي كۆن بىن ؛
 ۲۴ھوان نەخۇش دە كەون . كەگۆزە كەي بىر لەئاوى پاكىو خاوين بىن ؛
 سوودى لەنۆكەر يا كەنیزە كە كەي دەست دە كەوچ .

گووزالك . - لەخەوندا پياويكى راست و دەولەمەند و سوودمەندە .
 گوشت ابن سیرین دەلىج - ى سوور كراوۋە (قاورمە) بېنىج بەئاوۋە
 ،لىج نرايىج ؛ باشتەرە لەھى بىن ئاو . كە-ى قاورمەى گاي قەلەو ياگۆشتى
 سوور كراوۋە بخوات ؛ لەوسالەيدا لەترس بىج باك دە بىن بەلان ھى
 گيسك ؛ كەمتەرە . كە-ى ئەسبى بخووا ؛ لەلايەن پادشاوۋە سوودى بىن
 دە گات . كە-ى ماسى بخووا ؛ لەكۆچىدا مالى دەست دە كەوچ . ى
 لېتراو لەكەباب و ياهى خاو . باشتەرە . كە-ى مەرى بخوات . مالى
 دەست دە كەوچ . كەبېنىج - ى لەشى خۇي دەخووارد ؛ لەبشتە سەرى
 مالى خۇي دەوچ . جابر دەلىج دېتىج - ى قەلەو لەھى لاواز باشتەرە
 كېرىنى - وېردنەوۋە مال ؛ نېشانەى لەئاوچوۋە . كە-ى ماسكى بېرىج ؛ لە
 ژنيكەۋە سوودى بىن دە گات - ى بەورى بخوا مالى دوژمىلن دەخوا
 - ى بىزىن ؛ نەخۇشى و كارەسانە . ى پلىنگى بخووا لەشەرىدا ناو
 بانگ دەردە كا . ى چۆلەكە . مالى مىندالانە . ى فېل ؛ مالى پاشابە
 - ى كەرويشك ؛ مىراتى ژنانە . كە-ى قرزال بخووا ؛ لەژنانەۋە مالى
 دەستدە كەوچ . ى رېئوى ؛ نەخۇشى و ترە . ى قەلەرش ؛ مالى
 پياويكى بىن ئاينە . ى شېرى ؛ لەپادشاوۋە قازانجى دەستدە كەوچ ھى
 كاۋ گامېش ؛ قازانە . ى گاكيوى ؛ مالى لەلايەن ژن يا كەنیزە كەۋە- ى
 كۆترەروايە . ى پشېلە لەكۆچى دوور مالى يىدە بېرىج . ى كەمبار بخوات

پيرژنيك جادووي لڼ ده كات . - ۱۰ ماسي : بههره ييكي زوره . ګوشتي
مريشك خواردن : مالي كه نيزه كو نو ګر ده مستكه وته . - ۱۱ نهههنگ
خواردن : ګاره سانه . - ۱۲ ميري ته له و يالاواز : زياته . - ۱۳ له خوځ دا
بهروموده ګراو : وړزي دموابه .

ګوشت فروش (قصاب) ابن سيرين ده لڼ ديتني . - ګه نههههراو يڼ : سامانه
كه له خوي دا بيني . - هانوته مالي وي يا كووچمي وي : له وي دا
به كيك ده مري . كه بيني . - ۱۴ ده كرد : به كيك ده كووژي يابرينداری
ده كات و خه مګين ده يڼ .

ګو كرد . ابن سيرين ده لڼ ديتني . - له خون دا : خه م و خه نه ته .
ګو . ابن سيرين ده لڼ ديتني ګو له دوو جووره : بهداره مومو ليكراوموه ،
- يكي پابه دار نه يڼ : نيشانه ي خه م و خه نه ته . كه له كاتي خوي دا نه يڼ :
ګارم سات و وروشه به به ۱۵ مې مندالي بهوه . كه - ۱۶ ليكراوموه بيني :
خه م و خه نه ته . جابر ده لڼ كه بيني داره - ۱۷ له مالي به . به ۱۸ مې مندالي بهوه
دلفروش ده يڼ . كه - ۱۹ سوور بهدارموه بيني : له كاتي خوي دا : مندا
ليكي ده يڼ . كه يڼ كات يڼ : نازاريكه له لابن مندالي بهوه يڼ ده كات
داره - ۲۰ سي زمره و ۲۱ يكي بازار ګان و ناناچي يك هينره . داره - ۲۲ سي سې
وړزو سامانه . كه له مالي خوي دا داره - ۲۳ سي بيني : كچيكي ماره ده كات
كه له مالي خوي دا - ۲۴ سي سده بهر بيني : به ۲۵ مې مندالي بهوه شاد ده يڼ .
كه - ۲۶ بشكوونوو بيني : به ۲۷ خه م و كهس و ګاري بهوه كه بڼ
خوش ده يڼ جابري مغربي ده لڼ ديتني ګو له خه وندا : مروقي سڼ
به بلانو سوو كه . كه - ۲۸ بده به كچيكي باله ده سڼي بګووي له مروقي
دوور ده كه وخته وه . كه - ۲۹ و رېحانه ي بيني : مندالي ده يڼ

ګولارو : كه بيني بوني خوشي له ګان خوي هه لګرتووه يا يڼ به تي ، كه
خون ديترو زانايڼ : خه لك له زانايه تي وي سوود ده بين
ابن سيرين ده لڼ . - ماله كه - ۳۰ سي بهواته وه : مالي ده ست ده كوي

کړه و له مہند بیښیږي څه لکي له ساماني وی سوود ده یښ . ابن سیرین
ده لږ دیتي . نیشانه ی لهش ساختی په وه پړی ه لده لږ . که بیښی
ګولوی به که سیکي دا کرد ښانه ی لهش ساختی نهو کسی په .
ګولوی خواردنه وه څه فته هینره . که ګولوی به موو کس بدا ښ
به چا که ناو بانګی دهرده کوږي .

ګولۀ پړپړی که له بایي ښادی و خوشی په . کسی ه پړ یا که سیک ییدانی ښ
ښادی په . که بده ی به موو که سیکي ښادی ده کی . له کانی
خوی دا دیتي ګوره یی په . هیندیکش ده لږ ښی بازار کانیکي جوانه
له زوی ه لکه دین ښه برادر یکی دور کوته وه .

ګولۀ ګرم و جو . ابن سیرین ده لږ که له خونی دا بیښی سی تری ه په ښ
خړو به هره په . که بیښی سی ووشکی ه په . به پیچوانه په . جابر ده لږ
که بیښی سی تازه ی ده خوارد ښانی رها (حلال) ده ست ده کوږي
یامندا لیکي وای ده پړ که له وولانی دا به ناو بانګ ده پړ . که بیښی سی
له سر ناګری ده ووتاند ښانه ی کهم و کوږی ماله .

ګولۀ مخه ری . دیتي . ښادی به به لږ بډ تاین باش نه . که سی ه پړ
یا به کیک ییدانی تووشی شامانی دیت . که سی بدا به که سیکي تر ښ
ښادی ده کا . کرمانی ده لږ . له کانی خړیدا ګوره یی په . هیندیکش
ده لږ ښی بازار کانیکي ده و له مہنده که جووان و خوش خوه . که بیښی
له چیکای خوی ده ګډیږي ښه دږستی بازار کانیکي . که له زوی
له لکه دین ښه یوانیکي جوږي ده ښته وه .

ګولۀ میلاقه . ابن سیرین ده لږ که له کانی خړیدا سی بیښی به چله که په وه ښ
مناله . که پړ کات به ښه وای بیښی ښه . که به پړ ښه وای بیښی ښ

خمه . که ژیتک بینج گوله مبلاتقی بری و دای به میرده کئی : بهر له لا ده کری . میزدیش پیدا به ژنه کئی : نیشانهی ده ست لی هه لکرتیه نی . گوله هه نار ؛ ابن سیرین ده لی - له خه وندا دیتن : زه ماله وندی بوو کان و سووده . که - ی له داریج بکاته وه : له بوو کئی دوور ده که ویتنه وه .

گۆلهی هاورى : له ده هور ، ى دا يیدۆزه وه .
گولی ؛ ابن سیرین ده لی که بینج له سر له شی وی شووینه واری - بهیدا بوو و ئاوسا : مال و سامانه . که شووینه واری - که مین : توشوی کاریکی ناشیرین دۆت .

گولی داران (بشکۆژه ، گۆبکئی داران) ، دیتنی - : قسای خوشه . که بۆنی بکات : خه لکی پئی هه لده لی .

گولی هه میشه به هاری : بره وانه ده هه میشه به هار .

گومبهز ؛ له خه وندا دیتنی - : ژنه . که - ی پاک بینج : ژنی جوان ده خوازی گون (هیلکئی گون) ؛ له خه وندی دا بینج که هیلکئی هه ر دووک گونی گه وره بووه : هیزو ماله و مندالی زۆر ده بین . که گچکه بووبنه وه : به پیچه وانه به . که بینج - ی بره وانه : دوژنه نی به - ی وى دا ژال ده بین . که - ی خوی بدا به که سیکى ؛ مندالیکى یژووی ده بین و بنچینه ی ده چینه وه - ی به کیکو تر که - ی هه لاهه مابین با قۆر بووبین ماله یکی زۆری ده ستده که وى به لان ترسی دوژمنانی ده بین . که بینج - ی وى در یژ بووه به چه شتیکی واهه وه وى دا ده کیشا ماله یکی زۆر کۆده کا وه .

مه کهر ته - ی خوی بدا به یه کیکى ز و ته ویش - ی خوی بدا به وى هه ر دوو کبان به ژنی به کتری فیژده بین . که بینج یشتی له گونی خوی ده کرده وه : به کیک زۆری له مندالی وى ده کات . که به کیک گواى وى سهخت بگري و پئی وه بین هه وش بین وه لاهه م - ی - ی خوی ده ده نی که مندالی نه بین بابه و ریزی

كەم دە كات . كەبىنىڭ - ىى وى بېرىن : لەھىز دە كەوئ . كەبىنىڭ - ىى وى بەدەزوو يابەچىڭكى تر بەستراوہ : دەر گای كاروبارى دە بەسترى كە - ىى خەلگى بىنىڭ : لەشەرى دوژمنان دۇنياو بىن باك دە بىن . كەلە - ىى وى دا كەم و كوورپى پەيدا بىن : دوژمنى وى بەسەر وى دا زال دە بىن . كە بەدەستى خۇى گونى خۇى دەرىنى و لەجىڭگای خۇى دانىتەوہ : مېندالى دەمرى و بە كىڭكى ترى دە بىن .

گوناح (گوناھ) ابن سېرىن دەلى كە - ىىكى بكاو نەزائى چە گوناھىكە : لە كىشەو پرووشە دە كەوئ . ابراھىم دەلى كە گوناھبارى لەخەوندا نىشانەى تالان بارى بە دە بىن لە پىندارى دا پەشيمان يىتەوہ . كەوئ . ابن سېرىن دەلى كە بىنىڭ كۆنى وى كەوتوہ . ژنە كى تەلاق دەدات يا كچى دەمرى دەشلىڭ : مەرگى خۇشى نىزىكە . كەبىنىڭ - ىى وى كەر بووہ : نىشانەى بىن ئاينى بە .

كووئز . ابن سېرىن دەلى دىنى - لەخەوندا : مالىڭكى بەرەنج پەيدا يىت . كەبىنىڭ لە گەل - ىى گەمەى دە كا : لە گەل بە كىڭكى دوژمنابەتى دە كات كە - ىى بشكىڭى : لە گەل بە كىڭكى جەنگاوەرو شەرانى مال و سامانى پەيدا دە كات . كەبىنىڭ - ىى ھەبە : لەياوئىڭكى نەچەر سوودى دەست دە كەوئ كە - ىى زۆر بىن : نىشانەى دوژمنابەتى بە كەپۇنى كا كلى كەوئزى دەرىنى : لەياوئىڭكى رۇد سوودى دەست دە كەوئ .

گووئيلك . ابن سېرىن دەلى كەبىنىڭ - ىى نىزى ھەبە . كەوئىڭكى دە بىن . كەمىنە بىن : كچى دە بىن ابراھىم دەلى كەبىنىڭ - لەمالى وى دا ھاتوو چۆ دە كات : خەفەتە . كەبىنىڭ سووارى گووئيلكى بووہ

لە گەرەبىكەوہ نىزىك دە يىتەوہ بەبابەى گەرەبى دە گات . كەبىنىڭ گووئيلكى مردوہ : مېندالى دەمرى . كە گووئيلكى بكوئزىتەوہ و كۆشتى بخوات : مىراتى مېندالانى دەست دە كەوئ كە - ىى سېى ھەبى

مندالی جوان و باريز گاري ده بڼ . گوويلکي رښه : مندالي وي
 نابرو ومه نده بڼ . که گوويلکي قه لوي هه بڼ : مندالي ساخ و باش ده بڼ
 کيا ؛ ابن سيرين ده لڼ ديتي - ي تازه له خه وندا : تايين و رږزي زوره . که
 بڼڼ له ناو کيا جاري کي دا دانيشتووه : له ريگاي تايين دا بڼ کير ده بڼ
 که بڼڼ له شي - ي لڼ روواوه : به هره و مالي زور ده بڼ . که - ي له
 ده شته ووه پيښته مالووه : له کوچي دا مالي ده سته که وي . که - ي له
 مالي خويه ووه فريخ داته دهره ووه : مالي خوي له ريگاي خيرج دا
 ده چوړيني . که بڼڼ کياي ده خوارد : نه خوشي به .

کيامار ، ابن سيرين ده لڼ که کياماري له کاتي خويدا له زه وي کوبکاته ووه
 سووده . هي خاو خواردن : زياته .

کبان (روح) ؛ - که خوي به رڼنگي سوور يا سپي بڼويني : نه نجاسي
 باشه و له خه رزگار بوونه . به لان که به رڼنگي رښه شي بڼڼ : خرابه .
 که بڼڼ مردووه و - ي ده کيشري و خزمان وي شيوه بيان بو ده کرد
 خه و خه فته روو له خزمان وي ده کات . - به رڼه تاسان بڼوا : مزگيني
 و وه لامي که سيکت بو دڼ که ووت ده زاني مردووه . ابن سيرين ده لڼ
 - : مندال يا خيران يا مالي ساز گاره . که بڼڼ - له له شي وي ده چيښته
 دهره ووه : مندال يا خيراني وي دهرج يا مالي له ناو ده چي يا خيراني
 يا خوي ته فرو توو نا ده بڼ . که - ي خوي وه کوو پياويکي باش بڼڼ
 منداليکي باشي ده بڼ وباريشي باشر ده بڼ و يا له لاي بادشاو گوره يکي
 باش مېهره باني و خيرو خوشي و نزيکي ده بڼڼ . که - ي خوي له شپوه
 پياويکي خراب و نا شيرين دا بڼڼ : واتاي به پيچه وانه به که - ي خوي له سر

لەبى دەستى خۆى بېنى . نیشانى ئەو بەرگە لە کارىكى بىه دايە و بۆ
وى چىگای ترسە . کەبېنى گيانى وى لە سەر لەبى دەستى چووە نەو
ئاسمانى زوو دەمرى . کە گيانى خۆى بە زەردى بېنى : ديارە بە
نەخۆشى بە کى گرانەو دەمرى .

کىچ ، ابن سىرىن دەلى دېنى - لەخەوندا : شەردوژمنابەتە . - فرۆشى
خراپە . کرمانى دەلى - لەخەوندا : سەختىە و ھەر بنیاتیكى کە بەو
دروستکرابى بېنى ھەمووى خراپە . خواردنى - : ترسى مەرگى لەدوابە
کىچەل ؛ ابن سىرىن دەلى کەبېنى لە شوپىتىكى دا - ھەبە لەو وولاتى دا
خراپە و یدرپۆى بەیدا دەبى . کەبېنى - لەوشوینى دا نەماوە : خەلکى
ئەو شوپىنى دۆو لە خردای دە کەن .

ھەر کەسێكى بە کىک لەو دەیانە لەخەوندا بېنى لەو شوپىنى دا کىچەل و
درووشە سەر ھەلەدا ۱ - تارىكى ۲ - ئاگر ۳ - باى سارد ۴ - باى
گەرم ۵ - خۆر کە رەش ھەلکەرابى ۶ - تۆز ۷ - بارانەى بى کات
۸ - دار ھەلکەندن ۹ - ھەورى سوور ۱۰ - بەرگى زەردو سوور بۆشین

گىزەر ، ابن سىرىن دەلى - خەم و خەفە . کەبېنى - ى ھەبە و خواردى
تووشى خەفەتیکى دى . ابراھىم دەلى دېنى - کە شیرىن بى سوودە
بەرەنجەو دەستدە کەوى ، کە شیرىن نەبى : خەمە . باشتىر ئەو بەرگە
بە گۆشتەو لىنرابى .

کيووژ رەنج و تازارو نەخۆشى بە کە بخورى ، بەمالیشى دابرینى ھەروابە
کە - ى ھەبە و یدە بەرگە کىکى یا لەمالى بىاتە دەرى و لىبى نەخوا :
لە نەخۆشى و تازار دلىسا دەبى .

لافاو : مەرگ و لەناو چوونىكى نزيكه . كه له خهونى دا لافاوى بيينى .
 دوژمنىكى گهوره بابادشايه كى زۆرداره . كه له خهونى دا له گهله - ئى
 بهر بهرە كانيى بكا : تووشى دوژمنابهنى دىت . كهله - دهريى و رزگار
 بى بهسر دوژمناندا زال دهين . لافاو له كووتى تانى دا دىتن : خەم و
 پەرۆشه ، به لان له گهرمىنى دا سوودو شادى به . - به كو لاني دا بىروات
 نيشانهى گوشادى به . كه - شروينىكى خراب بكات : خەلكى وى له
 بادشاي زۆرو پىلادى دهين .

لان ابن سىرىن ده ئى كه كسيك له خهونى دا بيينى لان بووه : كه مو كورپى
 نايىنهنى . صادق ده ئى -ى . ههوت چهشن : دهرويشى ، بهرحالى ، خەم ،
 كه م و كورپى ژيان ، كارمسات . لاليك بيينى زمانى كراوه تهوه :
 هه موو كاروبارى ياك دهئ .

لانك ابن سىرىن ده ئى كه سىكى خوى له ناو -ى دا بيينى كه شايانى - بى
 خوش كوزه رانى باشو له ترس بى بك دهين . كه بيينى - كهوت باشكا
 به پىچه وانه به . ابراهيم ده ئى كه سىكى بيينى . كه له ناو -ى دا دانىشتووه
 ژنيكى ده خووازي با كه نيزه كيكي ده كرى . ده لى دىتنى - بۆ كه سىكى
 شايانى نه بى : زيندانه .

لاواز . ابن سىرىن ده ئى كه كسيك له خهونى دا بيينى - بووه : كه م و
 كورپى ماله . كه بيينى سهرداي -ى رووشى زهرد بووه : نه خوشى و
 خهمه . ابن سىرىن ده ئى كه بيينى سهرى لاواز بووه : نيشانهى كه م و
 كورپى باب بهنى . كه بيينى كه بۆى لاواز بووه : بابى رووله نزمى ده كا .
 كه زارى خوى بيينى : روژى تهنگه بهنى . كه گەردنى - بى : ههساردهى
 خەلكى له گەردنى دابه . كهزگى - بيينى : بشتوانى وى بى هيز دهين

لهی دهست ابن سیرین ده لئ که بیینی - ی خوی لیکده خست و ده سووه وه .
له خزمان دوور ده که ویتوه هیندیکیش ده لئ : لهوچ زه ماوه ند ده بی
که - ی خوی ماندوو یابریندار بیینی : له کوچ دا ده میتته وه . ابن سیرین
ده لئ که چتیکه لهی خوی دا بیینی : سوودی یی ده گات . که له بی
هر دووک دهسته گانی له سر به کتری بن : لهوچ دا شایو زه ماوه ند
دبی که - ی خوی هر دووک تاوه لهو بهیتر بیینی نیشانهی دهست
دریژی و دهسته لاتی به تی .

له رزین . ابن سیرین ده لئ که بیینی سری ده لهرزی : تازارو ره نجه که
گهردنی وی بلهرزی : هسپاردهی له گهردنی دایه و نایداته . که له بی
دهستی بلهرزی : ووته ی رهقی گوئی لئ ده بی که زگی بلهرزی : له
کوچی دا تووشی ره نجه دی که نه نداسی بلهرزی : بهووی کاریکی
که وه دووی ده کهوچ تووشی ره نجه و تازاری دیت . دانیال ده لئ دبتی
له رزینی نه نداسی : ترس و هراسه .

لهش . ابن سیرین ده لئ - ی مروغان له خه وندا دبتن : خه و خهفته له گوزه .
راندا ، هر کم و کورتی و بتریکه له لهش دایه تیخی ژبان و
گوزهرانی وی ده گریته وه که بیینی - ی لاوازو باریک بووه : تووشی
دهرویشی و یی کاری دیت . که قه لهوی بیینی : ده و له مهندی و کارو کرداره
که له لهشی و رشته (رسته) ده هاته ده ری و ده کشا : ریژ گاری ژبانی
به خووشی و گوزهرانیکی باش و ده و له مهندی راده بوویری که رسته که
پسین : به پیچ وانه به . که بیینی - ی بۆته تاسن یامس : ته مهنی دریژ
ده بی و ده رگای ریژی له سر ده کریته وه . که بیینی - ی بۆته شووشه
ناکام (اجل) ی نزیکه کرمانی ده لئ که بیینی لهشی ساخ و قه لهوه :

کار و باری دېک ده بې و رازېشی به نه پتی ده مېننه وه . که بېنی - ی
لاوازه : هه ژار ده بې و رازېشی ناشکرا ده بې . صادق ده لې که چتیکي
بتر له لشی خویدا بېنی : هیزو ده و له مهندي و سر که و تن و پیروزی به
که که مو کووړی شکی بېنی : به پچه وانه به . که بېنی - ی هه لاساوه :
نه خوش ده بې .

لش پسی ؛ که خوی به - بېنی : تووشی کارو باری نارې و او و سر که ردان
ده بې . هیندیکېش ده لېن ده چینه سه نه ری و لواواتی پتکسی و کارو باریشی
تیکده چی . که بېنی خوی بشوواتو لشی پیستی به سرده وه نه مېنې .
په رگی خوی له بهر کاته وه : له نه نجام دا له و کیشی تی دایه رزگار
ده بې و دهر گای کار و باری له سرده کرېنه وه . که خوی به تووای
نه شووات : کارو باریشی تووای نای . که سیکي له خهونی دا خوی به
- و ووتیتی بېنی : له کارو باری خوی دا سر که ردان ده بې .

لهشکر ؛ د ابن سیرین ، ده لې که بېنی - له شویتیکي بوو یا که بشته نه وئ ؛
زیان به دانیشتووانی وئ ده گات . که - ناماده و تیار بې هیزو پیروزی
نه و ولانه به که لهشکره که تی دایه و هیزی بادشای خاوند لهشکره .
که به . دیتنی - : ده ست و بردو هه ننگاو پکی که وره به . له ناو - دا بوون
نارامی به کی ناشکرا به . که لهشکری به بې چه که بېنی : بې هیزی
بادشاو خه لکی وئ به ؛ هیندیکېش ده لېن دیتنی - و سوبا : ناموز کاری
نه وه به که له بابته نه و دوور که و توانمی که چوونه کؤچ (سفر) و با
یشهر که نو چوونه شهرې نیکه ران مه به و ساخن و ده شلېن که سیکي
خوی له ناو - ی دا بېنی کاتیکي که به شه و ده چینه دهرې ده بې
ناکای له خوی بې .

لەقەلیدان ؛ ابن سیرین دە ئۆی کە بیینی - سی لە کەمبەکی دا ؛ باری خراپ دە یی
کە بیینی پستریك - سی لیدا ؛ زیان لە کارو باری دە کەوئ . کە ووشر
- سی لئ بەدا ؛ لە کۆچ (سفر) ی دا رەنج دە یینی .

لە کەلەگ ؛ ابن سیرین دە ئۆی دبتنی - لە خەوندا ؛ ژنیکی یی تازارو دوور -
یینو خانەدانە . کە بیینی - سی ھەبە ؛ لە گەل بە کبکی وا ھەوێی بە تە
دە کا . کە - یك ھائیتتە سەر بانئ وی ؛ گەرە بەك دیتە مائی وی . کە
- یئکی بکووژئ ؛ دوزمئکی دە کووژئ .

لەیلوبەر ، ابن سیرین دە ئۆی تە گەر لە خەونی دا - سی لە جینگای خۆیدا بە
دارئووە بیینی ؛ سوودە بە لآن کە بەداری یەوہ نہ یینی ؛ خەم و خەفە تە
ابراھیم دە ئۆی کە بیینی - سی ای دە کاتەوہ دەیدا بە نۆ کەریکی ؛ نۆ کەرە -
کە ی ھە ئدئ . دانیاڵ دە ئۆی دبتنی - لە خەوندا ؛ کە نیزە کیکە کە ییکرئ
لباد (نەد) ، ابن سیرین دە ئۆی کە بیینی - سی سپی ھەبە ؛ مائی رەواہ . کە
- رەشبئ مائی دەستدە کەوئ . کە - سی بسووتئ ؛ مائی لە ناو دە چئ
لغاو ، ابن سیرین دە ئۆی کە لە خەونی دا بیینی - سی پسا ؛ لە گەرەبی وی دا
کەم کووړی بەیدا دە یی . کە خۆی بیینی وە کوو تەسبی - سی بە سەر مەوہ بە
گویدیری و نۆ کەرایەنی دە کات .

لـك ، ابن سیرین دە ئۆی ، - مندال و برا و خزمە . کە بیینی - سی داران زۆر
تیکچەر ژاون . خزمی زۆر دە یی کە بە کەمی بیینی ؛ خزمیشی کەم
دە یی . کە بیینی - سی داری خۆی دە یی ؛ خزمئکی لە خۆی دوور دە خاتەوہ
کە بیینی - یئکی دارە کە ی کەم بۆتەوہ ؛ خزمئکی دە مرئ . کە بیینی - سی
دارخورمائی ھەبە یا داویانە تئ . مندالی دە یی . کە بیینی - سی داریکی تەری

باريكيان دابه : مه گډر بدمر ناسراو يې - خيرى لېن ده يني . كه بدمر نه ناسراو يې : له يېكگانه وه سوودو خيرى يې ده گات . كه لكه كه ووشك يې : هيچ چا كه و خرابه به كى تې دا نې به .
لوويا . ابن سيرين ده لېن لوويا له كلتو يې كلتو به كولاوى و به كالى : هر خمه .

لورى . بېروانه (نوتومويل) .
لوكه : مالى پړه وابه . به بېدانه زور له خه وندا دېتن : نېشانى ماله . كه نهوى به مېلانى و به يې پړه نېج وده ست دېتن .
لولاك . بېروانه (بهلك) .

لوولپنه . ابن سيرين ده لېن - له خه وندا : كچه يا ژنه . كه لوولپنه ي هېي وه با كچيك يېداتې : كه نيزه كيكي ده كړي يا ژنيكي دېتنى كه له دا ملاوي بخوواته وه : له گېل ژنى ده ست تېكه لاو ده كت . كه - كه كى بشكي : ژنه كى يا كه نيزه كه كى ده مړي .

ده لېن (ابو خلد) چو وه لاي ابن سيرينى و كوتى له خه وندا ا - كي دا توم ده خو واره ده كه نوو لوولامى هېو ، له به كيكيان دانواى خوشو شيرين و لهوى تريش ملاوى سوويرو نال بو ، ابن سيرين كوتى تون و ژن خوشكت ه به هردوو كيان به كار دېتنى و بهس كرده وى وانا باك بكه و لېنى به شيمان بېه و . كبرا دداني يېدانا .

لېن بېر بوون (تر يانس كردن) . كه لانيو كومه نيكى دا لېنى بېر ي خه لكى كوويان لېن يې : قسى په قو ده كلو خه لكى بوى به پړولر ده بن و له ناو وندا ريسوا ده يې . كه كويان لېنى نه يې : به يېچوا له

هيندېك كەشيش خەوني وا بيسن : پىي شادمان دەين . كرماني دەلى
كەپايە كى دەنگدارو بۇگەنى لى بۆۈ : كارىكى ولى لى دوو دەدا
كەخەلكى يىزو بۆى لى بىكەن و خرايشى دە كەن . كەين بۆنو پى
دەنگ پى : لە كارىكى خراپ دوور دە كەوتتەۋە . كەبەقەستى بەرداو
خەلكى پىي پى بىكەن : لە كارىكى پى مانسوو بوون دا گوزەرانى
دەست دە كەۋى .

ليدان . دانيال دەلى كەبىنى بەقامچى يان لىدەداۋ لە كۆلە كەيان بەستوۋە
تارادەبە كى شوۋىنەۋارى لىدانى لەلەشى دەر كەوتو خوۋىنىشى لىھات
خراپە . ابن سىرىن دەلى كەبەقامچى لىى بدرى : مالى نارەۋاى دەست
دە كەۋى بەتابىەتى كەلەندامى خوۋىن ھاتىو لەشى خوۋىناۋى پىو
نەخۇشى لەلەشى وى دا پەيدا پى : لەھەموو كەسكىكى سوۋدى دەست
دە كەۋى . كرماني دەلى كەبىنى بەقامچى يابەدار لىبانداۋ لەپشتى
خوۋىن ھات : مالى نارەۋاى دەستدە كەۋى . كەلەپشتى بدرى و نەزانى
كەن لىبداۋە . كاروبارى راھى دەپ . كەخۇى بەدار يابەقامچى ھىندە
لەبە كىكى تر بدا تادار ياقامچى كەى پارچە پارچە دەپ . مالو مىدالى
وى پەراگەندە دەپ . كەبىنى بە كىك قامچى زۇر لەۋى داۋە : خەمى
پىدەگات كەكاربەستىكى مىرى لەۋى بدات : دەۋلەت كارى دەداتى
و كاروبارى رىك دە كەۋى . كەبە كىك بەگنەتى لىى بدا : كەسە كە
تامۇز گارى دادەدات . كەبىنى گنەتەكىيان بەپشتى وى دادا : ئابروۋى
دەپن . كەبىنى دەمانچەبە كەيان پىۋەنا : ووتەى رەقى گەۋى لى دەپن
كەمردوۋىك لىى بدات : لە كۆچىكى دا سوۋدى دەست دە كەۋى .
مالى لە كىس چوۋى دەست دە كەۋىتەۋە . كەبىنى خۇى مىردوۋە
لى باندا : ھىزى دەست دە كەۋى كەژن و مىزد لىك بەدەپ : -

سہر کہوتیکی گورہیہ . کہلہوولس (حیوان) بدری : سہر کہوتن و
چیرہ بیہو دہستہ لاتہ بہسہر دوژمناندا . کہ بہ کیک لہمرؤی خوی بدا
خمی بہنہانی و رہنجی دہروونی سہودایہ . کہ لہ دوژمن بدات :
لہ بقی سہرگ دوور دہ کہوینتہوہ .

لیرہوار : بروانہ (جانکہان) .

لیفہ . ابن سیرین دہلئی لیفہ لہ خہون دا : ژنہ . کہ بیسین - یہ کی نووی
کریوہ : کہ نیزہ کیکی کچ دہ کریج یاژنیک دینن . کہ بیسین - سی وی
چلکن بووہ : نیشانی وہیہ کہ ژنہ کہی سہلیتہ بہ . جابر دہلئی : - سی
سہوز : ژنی ٹایندارہ . ہی سہی : ژنیک دہولہ ہندولہ خوواترہ . - سی
سوور : ژنہ کہی لونی و دوست دہین . کہ ہی رہش بیسین : ژنہ کہی
زانابہ ہی زہرد : نہ خوشی بہ .

لیک (ٹاوی زار) . ابن سیرین دہلئی کہ - سی فریج بدات : قسہی نارہوا دہ کا
- بہ دیواردا دان : مال بلاو کردنہ لہریگانی خودایدا . کہ - سی فریداتہ
سہر زہوی : نیشانی ہوش (عقل) گوم کردنہ . کہ - سی بہداری دادا
بہبان دہشکینن و سوویندیش دہخووات . کرمانی دہلئی - سی گہرم
نیشانی تہمن دریزی بہ . ہی سارد : سہرگہ . - سی رہش : خہو خہنہ تہ
ہی زہرد نہ خوشی بہ . کہ لیک لہزاری یتہ دہری وچلکی تیوہ بچن
لہ زانباریکی بہ درو دہدوی کہ بہندیواری بہرہوہ نیہ

لیکھوتن (عزل) : ابن سیرین دہلئی کہ پیرنک لہ کاریکی بکہوی ججیل
دہیتہوہ کہ پیرہ کہ نہاسراوین : کہم و کووری بہ . کہ گورہ بہک
لہ کار دوور خرایتہوہ نیشانی بن تینی ٹایینی وی بہ .

ليک دانهوه (حساب) . ابن سيرين ده لې د که له خهوني دا بېښي خه رېکي
ليک دانهويه : نوووشی تازارو رهنج ده یی . که هه خوونه گنج بی ښی
به پیچه وانیه .

لیمو . ابن سيرين ده لې د ښی - له خهون دا : نه خوښی به .
لیو . ابن سيرين ده لې د ښی - ان له خهون دا : به لگي پښه او ښی و تاجی
پښکاته . د ښی لېوی خواره وه : لهی سهره وه باشته . هیندیکش
ده لې د ښی لیوان : ښانهی خزمايه تی و نزيکايه تی به . که بېښی - ی
نی به : که و کووړی مالو ده لې له وانیه ژنه کهی بری . که بېښی
دو لېوه کانیاں بری : ژنه کهی به رڼه لا ده کات . ابراهیم ده لې که بېښی
لېوه کانی دښان : خه مگین ده یی . که بېښی دوو لېوه کانی پښکوه نوو .
سابوون و نه بتوانی لیکیان بکاته وه : کار و باری ده به ستری .
که ژنيک بېښی خالیکي رهشی له سر - ی به تی : ښانهی خوښه و ښی
و بابه به . که هه خوونه پاویک بی ښی : مسالی پتر ده یی . که بېښی
لېوه کانی سوور بوون : قسهی رڼه ده یی . که بېښی لېوه کانی سبی
ياسوز بووه : خه خوری دۆستان ده یی . که لېوی لاواز یی : نوووشی
خه و خه فنان دښت .

ماچ . ابن سیرین ده لئى كه بېښى كه سيكي ماچ ده كات : ده ښته دؤست و خوازيښتى كارى . كه نه ناسراو بې له شوو ښيكيه وه سوودو خيږى بې ده كات كه چاره ږيى نه ده كرد كه به هواو هره سه وه مردوى ماچ بكتات : خيږى بؤ ده كات و به نزاى چاك يادى ده كات . كه مردوو هوى ماچ بكتات : دؤست و خوازيښتى كارى زور ده بې ماچ له سهر بروو نه مه گدارى و سوباسه . ماچ دان : ميراث سهره لنددا . ماچ له مانفرت وهر گرتن : سپله بې و به دنده كى به . ماچ كردنى مندال : به ختمه وهرى و كامه رانى به . ماچ كردنى مردوو : ته من دريژى به .

مار . دښتى - له خهون دا : ناپاكي (خيانت) به له لايهن ژنه وه . كه بې به وه بدات : زيانپيكيه به وى ده كات . كوژتنى مار : بشه (خطر) و زبان له دوور ده كه وښته وه . ابن سیرین ده لئى دښتى مار له خهون دا : دوژمنپيكي نه پيښى به . كه ماري له مالئى دا بېښى : دوژمنى ناو مالئى به كه سى له دوشته بېښى : دوژمنى پيگانه به . كه شريخ له گهل ماري بكتات : دوژمنپاڼه نى له گهل دوژمنان ده كات . كه مار دهره قهتى وى بې : دوژمن به سهرى دا زال ده بې . كه هو ماري به زښتى به سهر دوژمنان دا چه ده بې كه كوژتنى ماري بخووات مالئى دوژمنان ده خووات . كه ماري بكتانه دور بارچه مالئى دوژمنان ده خووات . كه ماري به مردوى بېښى پرووشه و كارمسات له سهر وى لاده چى . گرتنى ماري سې : گوره بې به كه مار له بهر وى هالېن : نيشانه بې هيژى دوژمنه . ماري رهش دوژمنه كه چه ند ماريك له وى كوښنا وه : خرمه كاني دوژمن . جابر ده لئى كه بېښى مار له هر كوښكي له شى وى ښته دهرى مندالئى دوژمنى وى به . كه ماريكي بكرى و زباني بې نه كات : گوره ده بې و به سهر دوژمنان دا زال ده بې و به هوا ونيش ده كات .

مازوو . ابن سیرین ده‌لقی که بیینی مازووی له‌داری ده‌کرده‌وه : به‌ره‌نچ
مالی ده‌ستده‌که‌وی . که به‌خه‌روار سی‌هه‌یی : مالی زۆر ده‌ستده‌که‌وی
مازوو خواردن : مالی ناره‌وا خوواردنه ابراهیم ده‌لقی - له‌خه‌وندا
نه‌خۆشییه . مازووی ره‌ش و سه‌وز خه‌مه .

ماست . ابن سیرین ده‌لقی دیتنی سی‌شیرین : سووده . ماستی ترش : خه‌مه .
دانیال ده‌لقی دیتنی ماست له‌خه‌وندا : مالیکی له‌کوچی‌دا کو ده‌یتنه‌وه
ابراهیم ده‌لقی ماستی شیرین خواردن : مالی ره‌وا به .

ماسی دانیال ده‌لقی دیتنی - له‌خه‌وندا له‌دەریای گەرمی‌دا : نیشانه‌ی به‌لاو
سه‌ختییه . به‌لان له‌دەریای کووێستان‌دا باشه . که بیینی سی‌زۆر هه‌یه
وتازه‌و که‌وره‌ن : به‌هره‌یه ، به‌لان سی‌که‌چکه : خه‌مه . که بیینی که
له‌ناو زگی‌دا مرواری ده‌ستکه‌وت : کوڕێکی ده‌یی . که بیینی به‌کیک
ماسی سووێر یا‌ووشکی داوه‌ به‌وی : له‌لایه‌ن که‌وره‌یتکه‌وه‌ زبانی
یی ده‌گات که‌ماسی وورد بیینی : له‌لایه‌ن نو‌که‌رانه‌وه‌ زبانی یێد گا
هیندیکیش ده‌لێن کوچه . که بیینی - له‌زاری وی‌هاته‌ ده‌ری : درۆی
زۆر ده‌گات . که‌له‌سیره‌تی یێته‌ ده‌ری که‌چو ده‌یی . که‌سی تازه‌و اینراو
بخوات مالی به‌قادی ده‌ستده‌که‌وی . سی‌فرۆشی سووده . که‌یانی
ده‌ریا قسه‌ی له‌گه‌ل بکه‌ن : له‌رازی بادشا‌نا‌گزار ده‌ییو به‌تارات ده‌گا
ماسی گره‌ ابن سیرین ده‌لقی دیتنی - له‌خه‌وندا رۆزی مالی ره‌وا به‌ که
له‌زنه‌وه‌ی یێده‌گات . که بیینی ماسی گره‌ی هه‌یه‌ باداویانه‌تی : مالی
ژبانه‌ده‌ستده‌وه‌ی کرمانی ده‌لقی که‌ماسی گره‌ی بکوژی و‌گۆشتی
به‌دوات هینده‌ی وی‌له‌ماله‌ شتومه‌کی ژنان ده‌ست ده‌که‌وی
دیتنی ماسی گره‌ له‌خه‌وندا : که‌وره‌یی به‌ که‌ماسی گره‌ی بگری و

بەيتتەۋە مائىق لەخزمان ژنى دىنىۋ لەۋەۋە مالئو سوۋدى پىدە كاب .
 ماش . ابن سىرىن دەلىق كە-ى لىق نراۋ بخوۋا : كەمىكى مال دەستەدە كەۋىج
 كەبىنىق -ى خاۋو كال دەخوۋا : خەمە جابر دەلىق : -ى تەرو ووشك
 ولتىراۋو كال خەفەتە بەلان كەنەبخوۋات خەمى ناپى .

مافورە ابن سىرىن دەلىق كەبىنىق -يان راخستوۋە زانى كەھى خۇبەتى
 تەمەن درىژو رۇزى زۇر دەبىق كەلەسەر -ى دانىشىۋ نەزانى جىكاي
 كىيە : بارى دەگۇرىق . كرمانى دەلىق كەبىنىق مافورىكى كچكە
 دانىشتوۋە . تەمەنى كورت دەبىق . كەبىنىق -ە كە كورتەۋ لەژىر ۋى
 درىژ بوۋە : دەر گاي رۇزى لەسەر دە كرېتەۋە . كەبەدەستى خۇى
 -ە كەى بېچىتەۋەۋ لەكونجى مالى خۇى دابىق : ھەرخۇى بەدەستى
 خۇى دەۋلەتەۋ بەختەۋەرى خۇى تىك دەدا كە-ە كەى بەشتى خۇى
 دادات و بىبات خرابە . دانيال دەلىق كەبىنىق -سەۋزو كچكە بە رۇزى
 كەم بەلام تەمەنى درىژ دەبىق كە-ىكى سەۋزو باكي ھەبىق : دەر گاي
 رۇزى لەسەر دە كرېتەۋە . كەبىنىق -لەمالى كە-ىكى تر راخستوۋە
 خاۋەند مالە كە دەر گاي دەۋلەتەۋ بەختەۋەرى لەسەر دە كرېتەۋە . كە
 كە-ە كەى بخاتە مالىكى نەناسراۋ كۇچى لەيشە .

مال (خانۋو) ابن سىرىن دەلىق -بۇ پياۋان ژنە كەلەخەۋنى دا بىنىق
 خانۋوۋە كەى بە كۆلەكانەۋە لەشۋىتى خۇى ھەلگىرت ژنىكى زۇر
 بەمرۇقايەتى ۋ بەخشندە دىنىق كەبىنىق چوۋە ناۋ خانۋوۋىكى نوۋەۋە
 ژنىكى دەۋلەمەند دىنىق ۋ دەۋلەمەند دەبىق كەلەخەۋنى دا خاۋوۋىكى
 بىنىق بە كىچ سوۋاخ دراۋو نەزانى ھى كىيە : خاۋەند مال دەۋەرى
 كەبىنىق ھەلەتەۋە ناۋ -ىكىۋ دەر گايە كەشۋ دازەخستوۋەۋ ۋەۋ خانۋەش

به سهر خانوویکی تره وه بوو. له خهم دزگار ده یی ، که نه خوش یی . چاک ده ییتوه . که دهر گای مالی خوی به شکاوی بیینی : له به کیکی تره وه مالی یی ده گات . که دیوار یا خانووی به سهر دا برووخ : مالیکی زوری ده ست ده کوچ . که ماله که ی له ی پشوو که وره تر یی : دهر گای رۆزی بۆ ده کریتوه . که دهر گای مالی خوی به ئاسن بیینی : ده وه له مهند ده یی . که له ده ورو به ری وی هیچ خانوو نه یی خراپه .

مالم : بروانه (سهرۆکی ئایینی) .

مانگ . دانیال ده ئی دیتی - : وه زیره . که بیینی - ی له ئاسمانی دا گرت : ده یینه وه زیر ابن سیرین ده ئی دیتی - : پادشاهه . که بیینی - بۆته دوو پارچه : پادشا باوه زیر له ناو ده چی . که - قسه ی له گه ل وی بکات ده یته نهرمانیه وای وولا تیکی . که دوو - یشکوه شهرج بکن : له ئیوانی دوو پادشایاندا دوژمنایه تی روو ده دات . که بیینی کهم و کوری له به کیک له - کاندایه پیدا بوو به کیک له پادشایه کان لی ده کوچ . جابر ده ئی که مانگی له بارهش بگری یاله ده ستی : ژنکی جووان دیتی که مانگه که به که شه وه یی : ژنه که جس نه . که وه خه ونه ژنیک بی بیینی میردی ده گات که مانگی چو وارد له مالی وی بدات دانیشتووانی ده مال له که وره و میریکی به وه سوود ده یین که بیینی مانگی چو وارده تاریک بیی ره نجی یی ده گات .

هینیکیش ده ئی : دیتی مانگ له خهون دا پادشاهیا وه زیره کوریکی ده یی . که مانگی بگری وه بایته لای وی : -

كورپىكى زامانى دەپ .

مامۇستا . ابن سىرىن دەلىق كەبىيىنى بۇنسە - : ئابرو و گەرەبى دەست دە كەوى . كەبىيىنى - يەنى مىندالانى دە كىرد : لەو شوويىنى قەد رەوا

دەپ .

مامىران . ابن سىرىن دەلىق دىنى - و خواردنى لەخەون دا : نەخۇشى بە كەبىيىنى - ى بۇ دەردى چاوى لەچاوى كىشا كارپىكى دە كا كەخىرى

لى دەپ .

مامان مىندالى تازەبە كەمىراتى لەدەست تۇ دەستىنىت .

مانىكا . ابن سىرىن دەلىق كەبىيىنى - يەكى قەلەوى ھەبە زانى ھى خۇبەنى لەو سالى دا دەرگاي رۇزى لەسەر دە كرىتەو . كەمانىكى لاواز بىيىنى بەپىچەوانەبە گۇشتى - دىتىن : ماله . پىستى - : مەپراتە . كە - يەكى بدۇش و شېرە كەى بخىوات : مالى بىر دەپى كەئەو خەونە بەندە . پىك بى يىنى : ئازاد دەپى . كە - ى بەلەووسى بىيىنى : ئوئەدەوارى بە . كەبىيىنى - يەكى قەلەو دە كرى : ئىككى دەلەمەند دەخوازى . كەبىيىنى - يەكى قەمى دە كىرد دەروازەى گوزەرانى لەسەر دە كرىتەو . كە لەگەل - بەكەى شەرىج بىكاو ئەوى بىگەزى لەگەل ۋەكەى ئاباكى دەكت صادق دەلىق كە - پىنە مالى وى نىشانى مال و بەھرەبە .

مايېن . كەبەك كىك - ى بداتىن ياسىوارى بى ۋىنى دىنى و لىي پىرۇز دەپى كە - كە رەشەب . ۋەكە بەلەدار و بى ئابروو . كە - كە بەلەك بى : نىشانى وەبە كەرايك و بار كى ۋەكە لەبەك نەۋادى نىن ، يالەبەك نىرە نىن . كە - كە سەوز بى : ۋەكە پەريزگارە . كە - كە سوزو سى ياسوزورپىكى مايىل بەزەردى بى : ۋەكە خەشەبىست و خاوەند پاەو بەريزە كەمابنە كەكوئىت بى : ۋەكە خۇش رور و

۱. ھەنگ پەرست و خۇش رابوئىرو ھارودەمە . كەماينە كە جووانووى
 نىزى ھەيى : كورى دەيى . كەمى يى : كچى دەيى .
 مەنالى . ابن سىرىن دەلىق - لەخەوندا دىتن كە بەدەستى بەوە يى : لە كەسانى
 مىرى بشتىوانو بەنلى دەيى . كە لە گەل - ى چە كىكى تىشى يى يى :
 دۆست و برادەران لە شەرىى دە . بارىزن . كە بىيىنى - ى لەسەر زەوى
 دانا لە گەل يىلويىكى ھونەر مەندو زانلى دۆستانى بۇ بەيدا دەيى .
 مەرى ابن سىرىن دەلىق دىتنى - لەخەوندا : بە ھەرەبە كى گەرەبە يا
 ژىكى سەنگىنە . كە بىيىنى - ى دە لە ھەرەبە راند : دە يىتە سەرۆكى ھۆزىكى
 كە - ى زۆر ھەيى و بزائى ھى خۇيەنى : بە ھەرەبە يىكى زۆرى دەست
 دە كەوى . كۆشتى - ى لى تراویش بخووات : بە ھەرەبە ، ھى برژاو :
 خرابە . كە بىيىنى - دە بالىنى : يارمەنى دۆستانى خۇى بدا ديارە خۇشە .
 ويستىكى خەفە تبارە . كە بىيىنى - ى دە كۆز تەوہ : بەسەر دوژمنان دا
 زال دەيى و مالىوى دە خووات . جابر دەلىق دىتنى - لەخەوندا : دىتنى
 ژىكى گەرەبە كە بىيىنى - ىكى ھەبە ژىكى دە لە مەند دىتنى كە
 - لە گەل وى بدووى : دۆزى زۆر دەيى شىرى - خاودن نەخۇ -
 شى بە كە - ىكى بەدەن باوى : مەنالى دەيى كە بىيىنى - ى ھەبە : لە
 گەرەبە يىكى بەوە خىرى و سوودى دەيىنى . كە - ى كەول بىكات سەر
 گەرەبە يىكى دا زال دەيى . كە لە گەل - ى شەرى بىكات : ژىتىق فېلى
 لى دە كات .

مەرەكەپ : ابن سىرىن دەلىق - لەخەوندا داواى گوزەرانو مال دەستكە -
 وتە كە بىيىنى - ى كىرى يا كەستىك بەوى دا گوزەرانى خۇش دەيى و
 ئاوانى يىكىدى كە بىيىنى - رژا يا بزرىى : واتاى بە يىچەوانى مەوە بە

کرمانی دہ لئی کہ بیینی - بہرگی وی دا رڑا وہ زیانی ہن گیشٹوہ
کہ خوی نووسہر ہن : ہیج زیانی نیہ . کہ بیینی بہ - ی چٹیکی دہ نووسی
خیرو سوودہ کہ وانہ ہن : بہ پیچہ وانہ بہ .

مہرہ کہ پدان (مجرہ) . ابن سیرین دہ لئی کہ بیینی - یکی ھہ بہ یایہ کیک داوہ بہ
بہوی : لہ گہل بہ کیک لہ خزمہ کانی خوی دوڑ منارہ تی دہ کات . کہ بیینی
بہ - ی دہ نووسی : خراپہ لہ و مودہ دہ گاتہ نرم ترین پایہ کہ - ی بشکی
یا بدزری : بہ نابہ دلی ییوہ ژنیکی دینن . کہ بیینی قہ لہ میکی رہشی لہ
ناو - ۰ کہی دہ نا : مندالیکی نیرنہی دہ ہن مغربی دہ لئی کہ - ۰ کہ ی
زیربین زور رادہ مینی کہ - ۰ کہی زیو ہن : ژنی دینن یا کہ نیزہ کیکی
دہ کری کہ ٹاسن ہن : کاروباری قایم دہ ہن

مہرجان ابن سیرین دہ لئی دینن - لہ خوندہ : ژنہ . کہ بیینی - ی ھہ بہ
ژنی دہ خوازی و مندالی دہ ہن لہ - ی وی لہ ناوچی ژنہ کہی
بہرہ لا دہ کات . ابراہیم دہ لئی - مندالہ کہ - ی لہ گہل گہوہریکی
تر بیینی : مالہ

مہردوم ابن سیرین دہ لئی : کہ - ی بہرگی سپی یا سوز بیینی : گوزہ -
رائیکو خوشہ کہ بہ ہرگی رہش بیینی : بہ پیچہ وانہ بہ - ی شین :
کارہ سات و پوشہ بہ کہ - ی بہرگیکی گوشادہ وہ بیینی : زیانیکی
برخوش و بہختیاریتی بہ

مہزرا ابن سیرین دہ لئی دینن - مندالہ کہ بیینی - ی دہ دروینتہ وہ
- نیشاہی وہ بہ کہ چہند کہ سیک لہ وی دا دہ کوڑرین . دانیال دہ لئی
کہ بیینی لہ ناو - یہ کی ناسراو دایہ کاریکی وا دہ کات کہ بؤ گیتی
ناینی باشین . کہ بیینی ناوور لہ مندالہ کہی بہرہو سووتا قانی وقہ .

پەيدا دەيىڭ كە مەزىرايە كى بېيىڭ و نەزائىڭ ھى كىيە : نىشانى زىيانى
خەۋون يىنىيە .

مەلا : بىروانە سەرۋ كى ئايىنى .

مەلە : - لەخەۋندا : نىشانى ۋەبە كە بە فېل گوزەران دەكات . كە لەكاتى
خۇيدا بېيىڭ لەئەۋى پاكو پروندا مەلەى كرد و لەئەۋى دا قوم بوو
لە نازو بەھرى گىتتى دا قوم دەيىڭ . ابراھىم دەئەى كە لە ناو دەريايە دا
- بكاو نەتووانىڭ بىكاته قەراخى : لە بەندىڭ دا دەمىنى . كە لە ئەۋى دا
بخىڭكى : بەدەس دوژمنان دە كوۋژرى . كە لە بەر لەش يىسى - ى بكا
كاروبارى باش دەيىڭ . جابر دەئەى كە بېيىڭ لەئەۋى دا رۇچوۋە و نقووم
بوو : لە كارو بارى گىتتى دا نقووم دەيىڭ . كە بېيىڭ بە مەلە كردن لە
دەريايە دا ھاتە دەر و بەرگى لە بەر كرد : لە كاروبارى پادشاي رزگار
دەيىڭ . ابن سىرىن دەئەى كە بېيىڭ دەچىتە ئېۋ چۆمى يا لە ناو دەريايە دا
مەلەى دە كا (خۇى دەشۋات) : لە خەم و خەفەتان رزگار دەيىڭ كە
ۋە خەۋنە نەخۇش يىيىنى : چاك دەيتەۋە : قەرزدار يىيىنى : قەرزى
بۇ دەدرىتەۋە ، بەندى يىيىنى : رزگار دەيىڭ .

مەلەم : ابن سىرىن دەئەى كە بېيىڭ - ى لە سەر بىرىنى دانى : چاكى ئايىنە .
كە - ى بخۋات چى نارەۋا دىخۋات . - ى بنا بەخەلگى : ئاسۋە
دەيىڭ دە كە يەئىت .

مەمك : - كچە چاكى و خرايى - ئىخەى كچان دە گرىتەۋە كە - شىرى
لە بەر بىروات : بەلگە ۋەبە كە كچە كەى بەھرى و رۇزى زۆر دەيىڭ .
كە لەجىاتى شىرى خويىنى لىيىڭ : مالى نارەۋا دەست كچە كەى
دە كەۋى . كە - ى زۆر شۆر بوۋىتەۋە : كچى دەيىڭ كە پياۋى يۋە
بېيىڭ كە - ى خۇى بىروۋە لەشەر : زىنى دىنى و مىندائىشى دەيىڭ .
كە ژىبى ھەيى دەۋلە مەندە دەيىڭ ۋە خەۋنە - -

كەيىرىژون يىيىن : دەيىتە دەرويش و ھەزار كەژنىكى جىڭل يىيىن :
 تەمەنى دىرژدەيى . كەكچىك يىيىن : لەنداليتى دا دەمرى . كەيىلويك
 لەخەونى دا مەمكى يىلويىكى تر بىژى . نەخۇش دەيىن كەژنى دوو گيان
 يى : كورى دەيى . كەژن لەمەمكى شىرى بخوات : دەرگاي كارو
 بارى لەسر دەبەستى . جابرى مفرى دەلى مەمكى يىل لەخەون دا :
 ژە . ھىژن كچى بەتى . كەژنىك يىيىن مەمكى بىراۋو . كچى دەمرى .
 يىلويىكى يىيىن كەمەمكى بىراۋە : ژنى دەمرى . كەژنىك يىيىن لەژىر
 مەمكى دا مەمكى تىرىش ۋوۋاۋە : كچى دەيى . كەژنىك يىيىن ھەردوۋ
 مەمكەكانى گەۋرە بوون . بارى مندالەكانى باشتەر دەيى ياكچى بەمىزد
 دەۋات . كەلەھاردوۋك مەمكەكانى خۇي شىرى بخوات : خەمبەرۋ .
 شى يى دەگات . كەلەمەمكى بەۋە شىر بىچىتە ناۋزگى بەۋە : زىيانى
 يى دەگات . كەمەمكىكى بەئاگرى بىسوۋى : كچەكەي كارىكى
 بەپادشاي دەيى . كەھەموۋ لەشى بىتە مەمك : مندالى ژۆر دەيى يامالى
 ژۆر دەيى . كەژنىك يىيىن بەمەمكى ھەلاۋە سراۋە : كورىكى يىژۋى
 دەيى مەمكى بىر شىر فراۋانى و ئاۋەدانى و ھەرزايى گىشى بە . -ى
 بەتال : بەر ھاۋىژتە دەست بۇ مەمك بردن بەشپەۋەكى بەسەند
 بەبارو دۆست گەبىشتە .

مەمك بەند . ابن سىرىن دەلى دىتى - لەخەوندا كەژن يى : دىژو ئابروە
 كەيىلويى : خەم و برىن و قامچى بە كەژنىك -ى ھەيى : دىژو بابو
 بەلاۋات گەبىشتە . كەيىلويى يىيىن : تىشكان و ناھەۋەپىسى بە .

مەنچەل. لەخەۋندا - دېتن : كابانى مالىيە . كەسى تازەي كېيىن يادايانەنچ
 ئازارو كارەساتىك بەسەر كابانى مالىي دېت . كەلەناۋ - سى دا چىتىكى
 خوۋاردەمەنى ھەيى : لە كابانى مالىي ۋە سوۋدى يى دە گات . كەلەناۋ
 مەنچەل دا چىتىكى ناخۇش ھەيى : زىيانى لەلەيەن كابانى مالىي ۋە
 يى دە گات .

مەنچەنىق . ابن سىرىن دەلنى كەيىنچە - سى ھاۋيژنە ناۋ شارىكى : لە باش -
 ملەي خەلكى دەدوى كە - بشكى : خەلكى ھەشارى دلتاۋ ھاسودە دەين
 مەيدانى شەر : كۆسپ ھە ئازارو دەردە سەرىيە كەلەناۋ خانەۋادە دا ۋو
 دەدات .

مەيۋون . ابن سىرىن دەلنى - دوژمىتىكى فەربودەرو لەخستە بەرە . كە
 سوۋارى - سى بوۋىن و رامى كەردىن : بەسەر دوژمنان دا زال دەيى .
 كەلەگەل - سى شەرچى بىكات ۋە سەرى دا زال يى : نەخۇش دەيى ۋە چاك
 ھايتتەۋە يا كەم ۋە كورنى يىك لەلەشى ۋى دا پەيدا دەيى ۋە لىنى رىزگار
 نايى . كرمانى دەلنى كە - سى بىكوژى : بەسەر دوژمنان دا زال دەيى
 كە گۆشتى - سى بخوۋات : نوۋشى رەنچ ۋە كۆسپەيىكى دىن كەبە ئىك
 - يىكى بداتىن : يە كىك دوژمنانەتى خەۋى لەراست ۋى دا دەردە بىرى
 جابر دەلنى كەسىكى - يىكى بىكوژى - نەخۇش دە كەۋى ۋە چادەيىتەۋە
 كە - سوۋارى تەسپىكى بوۋىن ژنە كەي ۋى لەگەل يىكا - يىكى
 دەست تىكەلاۋ دە گات . مەيۋونى مەن ژىكى دوژمان ۋە كىچە ھە
 كەيىنچە - ھاۋتە ناۋ مالىي ۋى لە مالى دا ژىك جادۋى لەۋى
 دە گات كە - لەگەل ۋى بىۋى : ژنە كەي چەنە دىۋى لەگەل دە كا
 كە - يىگەزى - نەخۇش دەيى يا لەمەنالى خۇي چىنۋى كۈۋى يى دەيى

مجموعه : پروانه (خوانچه) •

مرہبا بیوانہ (روپ) •

مردن؛ دانیال ده ئی که له خەونی دا بیهێنی که مردوو و خەلکی له سەری
ده گریان و تا ئەو کاتەی که دەیشتۆن و بە خاکێکی دەسپێژن خرابی ئایینه
که بیهێنی ئەویان له نەماو تابووتی ناو و خەلکی له پیش و باشی یەو و
دمڕۆیشتن؛ نیشانهی گەورەیی به، لێ ئەو کۆوری له ئایینی ده که وێ
که بیهێنی مردوو و زینوو بۆ وە؛ له گوناھێ تو بهی ده کات و تەمەنی
دریژ دە بن. جابر ده ئی دیتی مەرگی کۆتوو پر له خەوندا؛ نیشانهی
ئاسوودەیی مۆسڵمانانە

کرمانی دە ئێ کە بیینی مردوو و لەسەر تابووتی یەو خە ئێکی لە پشتیەو دە پۆن : کەورە دە بی . کە بیینی مردوو و زیندوو بۆتەو : زۆر باش کە مردوو ئێکی بیینی دوو بارە زیندوو بۆتەو : دە چیتە لای پادشاو خیری لێ دە بیینی . کە بیینی مندالی مردوو : دەو لە مەند دە بی و لە شەری دوژمنان دنیایە بی . کە بیینی دایک و باو کی مردن کاروباری باش دە بی . هەندیکیش دە ئێن کارو باری ئالۆز دە بی . کە ئێکی ئاووس بیینی مردوو و دە بشۆن : کۆری دە بی . بە لێن کە بە خاکی بسپێرن : خراپە .

مردوو ابن سیرین دە ئێ : کە بیینی - دە ئالێنی : - کە بەد کردار بوو لە کانی دا ژیاپی دا - کە - لە بەر ژانەسەری بنالێنی : لەسەر دە می ژیاپی دا لە گەل خە ئێکی بە هەوا بوو . کە - لە بەر ژانی چاوی بنالێنی : لەسەر - دە می ژیاپی دا تەماشای نامووسی خە ئێکی کردوو . لە بەر گوویشی : گوویشی لە پاشملە بوو . لە بەر ددان : جێتوی بە خە ئێکی داو . کە لە بەر کە لە کە می بنالێنی : دیارە لە گەل ژانی سووک کۆ بۆتەو . ژانی زگی وی : لە بەر خواردنی مالی ناریە وایە . چا بر دە ئێ کە لە بەر ژانی بشتی بنالێنی : نیشانە می داوین یسی یەو بی ریزیشی زۆر لە گەل دایک و باو کی کردوو .

مرۆ : بیوانە (مەردوم) .

مرواری : بەردێکی سپی و تروسکەداری نر خداری دانێال دە ئێ دیتی - مندالە یامندالی کە نیزە کە ابن سیرین دە ئێ دیتی - : ژن یا کە نیزە کێنی جوانە کە - زۆر هە بی مالی زۆر دە بی . هێندیکیش دە ئێن دیتی - بە بلادی : دووانی زانیاری و تەنبوژەنی (حکە) یە . دە شلێن : ژمارە می کۆر و کچانە کە لە زاری خوی دا گەردن بە نسی - یێتە دەرەو :

له بابەت زانیاری و نه‌نبووژەنی به‌وه ده‌دوێ . که مرواری بخوات :
 زانیاری له‌بیر ده‌چیتەوه . که له‌جیانی - داری مرواری بسووتینی :
 زانیاری فیژی واده‌کات که له‌نی نه‌وه‌شیتەوه . ابراهیم ده‌لێ که بیینی -
 له‌زاری دیتە ده‌ریج : مه‌زنان قسە‌ی وی به‌سند ده‌کن . که‌رستە‌ی -
 اه‌ده‌ستی به‌که‌وێج و بشکێ گریانە . که - بخه‌اته شوویتیکی ییس :
 با‌سی زانیاری له‌لای نه‌زانان ده‌کات . که - له‌چووی یتە ده‌ریج که
 کونی نه‌بیج : که‌ره , که کونی هه‌بیج : که‌چی ده‌بیج . که‌رستە‌ی -
 له‌ملی که‌سیکی بکات : زانیاری فیژی وی ده‌کات .

مه‌رشک . ابن‌سیرین ده‌لێ دیتی - له‌خه‌وندا نۆ که‌رو که‌نیزه‌ که . که‌بیینی
 - ی هه‌به : که‌نیزه‌ کیک یانۆ که‌ریکی ده‌کرێ که‌سی زۆر هه‌بیج :
 ده‌یتە سه‌روه‌ر . ابراهیم ده‌لێ دیتی - ژنیکی جووان و مالداره .
 که‌مه‌رشک له‌مالی وی دا هه‌لکه‌ی بکات : له‌لاین ژنیکی به‌وه سوودی
 ده‌ست ده‌که‌وێ .

مز که‌له‌خه‌ونی‌دا بیینی - ی هه‌به‌ له‌کالای گیتی چینیکی خرابی ده‌ست
 ده‌که‌وێ . که‌بیینی م‌زی ده‌تاوانده‌وه به‌خرابه‌. ده‌که‌ویته‌ ناو
 زمانانه‌وه - سه‌ر کۆنه‌ی ده‌کن .

مه‌زراویله‌که‌ ابن‌سیرین ده‌لێ که‌سیکی که - به‌گۆشتو به‌رخ بامه‌رو ماستی
 شیرین بخوات له‌له‌شکری‌یان سوودو خیزی یتە کات که‌به‌گۆشتی
 کاو که‌رویشک و ماستی‌تریشی به‌وه‌خواردین قازانجیکی که‌م له‌خه‌لگی
 سه‌بنو پووج به‌وه‌ده‌کاتو خه‌م و خه‌فه‌تیشه - ی ترش و بی چووری
 قازانج به‌لان هی ترش و ناخۆش په‌نج و ئازاره .

مزگه‌وت . - ی تاوه‌دان : پیاوی زانابه . جه‌ابر ده‌لێ - دروست کردن

ژن هیتانه که چرای له-ئ دا هه نکات : پرووناکی له کاروباری ده کوئ
که چرای مزگوتی بکوژیتنه وه : مندالی ده-م-ری : که بچینه ناو
مزگوتیکی کوله ره : زانا بهک له ویج ده-م-ری .

ه-ژ : بیروانه (تپ و مژ) .

مژول : ابن سیرین ده-ئ دیتی : له خه وندا پاریز گاری ئایینه . که بیهنی
بی وی هه لوه ربوه خراپای ئایینه . که-ی بجوو ئینی : نه خوش ده-بی
مس . ابن سیرین ده-ئ - ماله . ابراهیم ده-ئ دیتی ئامان و ئافتاوه ی مسین
نۆ که ره . ئامان و که ره سته ییکی مسین که بۆچراو نیر ده ست بدن :
کوویخای مالی به . که-ی بناوینته وه و بی بائییوی : کاریکی سه سخت
به ده سستی وی ده کریتنه وه . هیندیکیش ده-ئ مالیکی ره وای ده-بی .

مسک . ابن سیرین ده-ئ که بیهنی -ی هه به : خه لک پی هه لده-ئ . که-ی
بسوانه وه : چا که ی له گه ل به کیکی واده کات که قه دری نازانی که-ی
له خوی بدات : چا که و خیری به خه لکی ده گات که-ی ناوک ده ریینی
ژنیکی ده و له مه ند دینن . که خهون بین زانایی : کۆشه و مو کرده وه ی
بتر ده-بی که بازار گان بی : مالی پتر ده-بی .

مسکه ر ابن سیرین ده-ئ مسکه ری کردن درۆ زۆر کردنه .

مشار به- دار برینه وه له خوا وه ند داره که دوور ده که ویته وه و نازاری
ده دات که مندال یا برا یا خوشکی خوی به مشاری بیهیتنه وه بیکاته-
دوو بارچه مندالیکی تریشی ده-بی وه کوو وی جابرا بی ناخوشک .
که مشاری بگری بایسگری یا به کیکی تر بیداتی که کوپی هه-بی
کوپیکی تریشی ده-بی ، که کچی هه-بی کچیکی تریشی ده-بی که
مندالیشی نه-بی نازل یا مالانی هه-بی : به کیکی تریشی وه کوو وی

مشت و مال ابن سیرین ده لئ - له خهون دا : نیشانه ی پادشاهی و گوره یی به
که بینن - ی ده کرد : ده یته نو کهری پادشاهی . صادق ده لئ - کار :
که سیکه راستی و ناراستی لئک جووی ده کانه وه .

مشک . ابن سیرین ده لئ - له خهون دا : ژنیکه له پروو کاردا نابرومه ندو
له نه پنی دا کهم نایینه . که - ی بگری : ژنیکه وادینن . که بینن - ان
له مالی وی دا کو بوونه وه و مسوویان به کره نگ بوون : هینده ی
وان ژن له مالی وی دا کو ده بنه وه . ابراهیم ده لئ که - له که پو وه یا
له گوئی وی یته ده ری : کچیکه یی کاره ی ده بین . که - له گهرووی
وی یته ده ری : که وریکی ده بین . که - له قوونی وی یته ده ری :
کچیکه یی که لکی ده بین . جابر ده لئ لیکدانه وه ی خهون له بابته
- ی مالی و کیوی وه کوو به کن . که بینن - لئک له ناو نووینی وی
دابه له که ل ژنیکه ناره زووی کاریکه ناپاک ده کات . گزشتی -
خوواردن : مالی ژنی خراب و زیان خواردنه .

مشکی : بروانه (خو له میش) .

مشکی خورما : ابن سیرین ده لئ - دزه که بینن - چوه ناو مالی بادو کا -
نیویه وه : دز ده چینه نه وی وه چتی ده دزی که سیکوژی نیشانه ی وه به
که دزی ده کریج و به سهری دا زان ده بین . کرمانی ده لئ که -
نهری بگزی نه خوش ده بین و له دووایی دا چاده یته وه
معدة بروانه (تاشکه) .

مندال : ابن سیرین ده لئ : که بکینک له خهونی دا بینن که بو توه مندال
: خهون و خهفته و کارو باری له ی ده بین ابراهیم ده لئ دبستی - ی
جووان : فرشته به

مندا ئى ناختەز : مائە . كەپياويك بىيىنى شىرى بەي دەدا : لەزىندانى دە كەن . كەپياويك يارۇنيك لەخەونى دا بىيىنى بۆتەو شىرە خۇرە : لە ئاوات دووا دە كەوي . ابن سىرىن دە ئى كە بىيىنى كىچىكى بوو : نىشانەى ساخى يەولە خانە وادەى خۇى داشادو كە يىغۇش دە يى با كورپىكى دە يى كە بىيىنى كورپىكى بوو : كىچىكى دە يى . ابراھىم دە ئى كە مندا ئىكى فري دراو لە شوو ئىتىكى ھە ئكرىتەرە : لە شوو ئىتىكەرە كە مومبىدى لى نە كرى چىتىكى بى دە گات .

موو . ابن سىرىن دە ئى دىتى - بۇ يىاوان : خەمە بۇ ژاناش خىل و جوانى يە - ووللاخان : ما ئىكى كەمە . كەسۇفى - ى سەرى خۇى بىيىنى دىرئ بوو . ئايىندارى يە ، بۇ خەلىكى تر : خەمە كەورە يەك بىيىنى مووى خۇى تاشى لە كەورە يى دە كەوي . كەپادشا بىيىنى توو كى سەرى زۇر بوو : لەشكرى زۇر دە يى . بۇ ژىر دە ستان : خەمە . كەسپىكى بىيىنى كەتووكى بەتسل يابەچە قۇى تاشى : سوودە . يىاويكى بىيىنى مووى بەسەرى يەو نەماو و بۆتەسەر تاووسى : خىزمان مالى وى لەئادە بەن . كەمووى خۇى شانە بىكات لەكارى خۇى دا سوودى دە ست دە كەوي چار دە ئى كە بىيىنى مووى بىن ھەنگلى يابەرى دە تاشى : بەئاوات دە گا كەسپىكى خۇى لەبىچىنە دا سىنگى بى موو بىن و لەخەونى دا بە رو كادى بىيىنى قەرزدار دە يى . ھىندىكىش دە ئى تووك بەلەشەو ما : كە سەرى بىتاشى لەخەم بى بىك دە يى ، بەلان دەولەمەند سەرى خۇى بىتاشى دە يى دەرويش . كەدرويش سەرو رىشى خۇى بىتاشى : دەولەمەند دە يى .

مۆر کە نامە بنووسى و چىن بىن مۆر كات : چىن نېنى يىدە گات. كە نامە يىكى
 كراو وە بى بىن مۆر كات : چىكى ئاشكرائى بىن دە گات . ابن سىرېن دە ئى
 كە مۆرى لەسەر گلى دانى ئاسودە بى بە كە گەورە يىك مـ مۆرى
 بداتى و بى بى بىن بىرۆ گەنجىنى مۆر كە مەو گەورە بە كەنجىنى
 بەو دە سېزى . كە پادشا مۆرى بدا بەوى : ئاتاجى يىك دى . كە بە كىك
 مۆرى بداتى تاجىكى بىن مۆر كات : هيندىكى لە پىدا و پىستە كانى بىن
 دە گات .

مۆرانە دىتنى - : ھاوسا بەى دزە . كە - بەرگى وى بخوات : دز مالى
 وى دە بات كە - بى بىكۆزى : دزان دە ناسىتە وە مالا كەى خۆي دە سىتتە وە
 موورتك : (دارە) لە خەوندا دىتنى - : پياوئىكى سرشت گىرانە وە لە گەل
 خەلكى ناساز گارە دارى - : پياوئىكى ناشى و دانىزە .

مووروو ابن سىرېن دە ئى كە بىنى - بى دەستكە و تە : هيندى وى مال
 دەستە كە وى و لەرارە وى (سفر) دا ئاسودە بى دە يىنى لەلای جابریش
 - : نۆ كەرە كە - سەوز ياسى بى نۆ كەرە كە چاك كارە . ھى زەرد
 نەخۆشى نۆ كەرە كە بە ھى رەش : نو كەرى خرابە

مۆ - ابى دىتنى و خوواردنى لە خەوندا خەمە
 مېخەك ابن سىرېن دە ئى دىتنى - لە خەوندا نىشانەى گەورە بى و بى ھە -
 ئىگەنە كە بىنى - بى زۆر ھەبە و دەيدا بە ھەموو كەسىكى : خەلكى
 نەولانى بى ھەندە ئىن كە - بخوات كارە ساتە

میداد (پىنوس) ابن سىرېن دە ئى دىتنى - لە خەوندا : داخووزى گوزە رانە
 و بە ئاوات گەشتە كە میدادى لە كەسىكى بىستىق گوزە رانى

خۆش دەبن . که میداد بەرگی وی رەش کات : زیانە . که خەون دیتوو نووسەر و میرزا بن : چاکتریشە .

مێرد ، که ژێک - ی هەبن و لەخەونی دا بیسنی که مێردێکی تریشی هەبە و بەلەن بەزم و رەزمی بوو کینی نەینن : ئابروو و ریز و مالی بێردەبن دیتنی : - لەدۆستان دوور کەوتنەو بە لە مێرد دان : قایلی و رازی . بوونە . لە - کوتەك خواردن : دیاری و بەخشیشی بن دە کات . فیل - لە - کردن قایلی دەمەکی (موقت) یە و زیاندارە .

میرزا : ابن سیرین دەلێ که بیسنی لەخەونی دا بۆتە میرزا (نووسەر) : مالی خەلکی بەفیل دەستین و کاری نالەبار دە کا که بیسنی میرزایەتی پادشای دە کرد : سوود لە نەتەوای پادشای دە بات که بیسنی میرزایەتی خەلکی دە کرد دلی خەلکی دە گرێ . دانیال دەلێ که بیسنی بۆتە نووسەر بەفیل و فەرەج رۆزی بەیدا دە کات . ئە گەر میرزایەکی زانا بە میرزایەتی بکات : سوودی دەست دە کاوی که بیسنی هەلبەستی دە نووسیتەو خەریکی بەزم و ئاھەنگی دەبن .

میز : - لە چینگای خۆی کردن : دەوڵەمەندی و ئازادی و خوشی یە ، که ناوارە بە دە گەرێتەو ، کەدەر کراوە : رادە گیرێتەو لەشوونن بێ جن که چینگای نەبن - ی بکات : لەخەم و قەرز و نەخۆشی رزگەر دەبن که لەشوونن و یتە چوو و نادیار - بکات : لەخەلکی وی ژن دیتن وەیا کە نێزە کێکی دە کرێ که لەجباتی میز کیم و هەوای لی بن مندایکی نەخۆشی دەبن . لەخەوندا - کردن : مندال بوونە . کەسێکی - ی بخوواتەو : مالی نارهوا (حرام) دەخوات . میز لەچانێکی کردن مالیکی زۆر دەست کەوتە . خوین بیزی : مندالی بە کەم و کووری دەبن .

میزەر . ابن سیرین دە ئى دىتىنى - : نۆ كەرى مالىيە . كەسى خورى بالق .
كەسى لەسەرى يى : نۆ كەرە كەسى ئاينىدار دە بى . كەمیزەرى بسووتى :
نۆ كەرە كەسى دە سىرى .

میش . ابن سیرین دە ئى دىتىنى - : مەزىيە كى سېلە . كە بىنى - لەوى
ووروو كۆن : مالى لەسېلە دەستە كەوى . كە - بچىتە ناو گووى بەو
دووانى لەسېلە گووى لى دە بىو سەخلەتى دە كات ابراهيم دە ئى دىتىنى
میش لەخەون دا : مەزى نزم و سوو كە . كە مەوى بگەزن : خەلكى
چاويان بى ھە ئنايت . كە مىشى بكووژى : بەرچاوتەنكى دە بەزىنى .
میشە ، ابن سیرین دە ئى - لەخەوندا : ژىتىكى گىل و حۆل و يابانىيە . كە
بچىتە ناو - وە كە دارە كانى سەوزو مېوەدار و لە كاتى خۇيدا بى و لە
مېوە مىشە كەسى دە خوارد : مافرە تىكى يابانى دىتىنى يا كە نىزە كىكى كە
لە يابانىيە دا بەرەردە كرأبىو لەو مافرە تەوە سوود و كەلكى يەدە گا
كە دارە كانى - شىن و بەردار نە بى : شەر و زىانە . كە بىنى لە مىشە دا
لە جىيانى داران دىكە دالى لى بىو دى كە كانى زىان و ئازارى بى بگات
خەمو خەفەنى لە ژانەوە بى دە گات .

میشك ؛ دانیال دە ئى دىتىنى - ی سەرو تىشك : مائىكە دىار نە بى . كەسى
بخوات : مالى خۆى صرف دە كات . كە بىنى - سی خەلكى تر دە خوات
مالى واپ دە چوونى . كەسى بگەوینە سەرزەوى : مالى لە دەست
دە چى . كە بىنى - سی سەرى رزاو و مەلى گرنەو و لە ناو كەسى سەرى
خۆى ناو : سەرمابە دەستە كەوى . جابردە ئى كەسى جانەو رىتى
رەوا (حلال) بخوات : مالى رەوا . ھى نلرەوا : ناپەوا .

میشوولە . - لەخەوندا : یایوئیکی بێ تین و کەنەفت و نا کەسە کاری سووک دە کات . کە لە گەڵ میشوولە ی شەڕی بکات : لە گەڵ یایوئیکی بێ تین شەڕی دە کات . کە - بچیتە ناو گەر زوی وی یەو : لە گەڵ یایوئیکی نزم کاریکی سووک دە کات و چتی کەمی لەووە بێ دە گات . کە - زۆر لە لەشی وی بئالین و بیگەزن : دە کەوینە بەر زمانی خەلکی یەو و زمانی لەوانەو بێ دە گات . کە - چووینە ناو گووی یا کە پۆی وی یەو و بیگەزن و تازاری تازاری بدەن زبان و تازاری لە یایوئیکی بێ تینەو بێ دە گات . کە میشوولە زۆر بچنە ناو مانی وی یەو خەم و خەفەت رووی تێ دە کات .

میش هەنگوین : وە لām و زگینی و قاوە قاوئیکی خۆشە . ابن سیرین دە ئێ دینتی - لەخەوندا : یایوئیکی رۆزی فراوانە . کە میش هەنگوینی دە سنکەوی : سوودی بێ دە گات . دینتی خەلفە - : سەر کەوتنە - کاروباردا کە - بێ یەو بەدات لەخۆ بەسندی و خۆ وستی دا چەند برینیکی وە لەشی هەلدە بەرێ گرتنی - بەدەستی ئابوری ، مالداری دوورینی ، پیش بینیانی باشە لە کاردا کوژتنی - : زیان و لەناو چووئیکی گەررە بە کە - بچیتە ناو خەلفە کە یەو : دەو لەمەنشی و تاشتی و ساز گازی بە کە - لەخەلفە کەمی بچیتە دەروە - تێ شکان و تازە بە کە بۆلە - ێک خەلفە کە بیان بگۆرن ێک شادبوونیککی بەختەوەرانیو خێرو - سوودە .

میکگل . کە - بزنیکی لەمانی بێ و بالەشوونیککی تر بێ بەلان هی خۆی بێ : مال و سامان و بەهرە : کی زۆری دەست دە کەوی کە - مەرو بزنیکی بلەوەرین و بۆهر شوونیککی یەوی بیات : دەیتە فەرمان رەوای شوونیککی .

میو (داری تری) : ژنیکی دل فراوان و چاک و جوانه .

میو ؛ ابن سیرین دە ئی دیتی - ی سپی مال و بههره بهمی زەرد : نهخۆشی به که - ی لی گوم بی باله ناو بیچ مائی له ناودە چی دیتی - به هەر رەنگێکی بی : مال و بههره به . که بیینی - ی وی دەسووتا : زۆرداریک مائی به زۆر لی دەستینی که - ی خۆی بده به خەلکی : مائی خۆی ده به شتەرە .

میوان ؛ ابن سیرین دە ئی دیتی - له خەوندا نیشانهی کۆبونووه به به له چتیکیدا . که چەند که سیکێ - ی بکات : خەریکی کاریکی ده بی که نهو له کارانی تر بهک ده خات . که نهوی به - ی به نه باغی ولهوی دا میوه زۆر بی . لاینگای خودای دا ده کوژری . ابواهیم ده ئی که - ی به بلوێر و چهنگو چهقه نه بی : کاره ساته .

میوه ، دانیال ده ئی هەر - بهک له کاتی خۆیدا بخوری : مال کۆ کردنه وه به بی کات مال له ناو چوونه هەر - به کی له خەوندا بیینی لیکدانهوی بهداره که به وه به ، که لیکدانهوی داره که باشی باشه ده نا خراپه - ی ترش : خهمه . - ی نه گەشتوو مائی نار به وایه . - ی هاوینی له زستانی دا خواردن : نهخۆشی به . ابن سیرین ده ئی - ی تەر و شیرین : سووده که یخووا که له داره که ی لیکاتهوه مال کۆ ده کاتهوه .

میوژ ؛ ابن سیرین ده ئی - له خەوندا : مال و بههره به ابراهیم ده ئی که ئای له - ی جووی کاتهود ئای به وایه که زانی بهک خۆشای بخو کارو کردنهوی پترده بی .

ناؤتن ؛ سی کہ سیک یا چٹکی : کاریکی مہردانہ لو پروودہ ! .
نال ؛ کہ لہخونی دا سی مہسی مہیج : لہ میرو پادشاوہ سوودی پی دہ کا
بہ لان کہ ہی ٹیستران پی : لہ گہورہ ییکہوہ ؟ سوودہ پی بہ . سی کہ ریج
پی : لہ راپہوی (سفر) دا سوودی دہستہ کہ ہوئ . کہ نالبہ ندیتی
بکا : کوچ دہ کات .

نامہ ؛ ابن سیرین دہ لئ کہ بیینی سی بہ ستر او و موز کراوی پی بہ : قسہ -
یہ کی نہینی دہ پی کہ سی ناوہ لہی بیینی ؛ قسہ بہ کی ماسکرا دہ پی .
ابراہیم دہ لئ کہ نامہ بہ کی سہر بہ موری مہیج وہ لامیکی پی دہ کات
کہ - کہی بکا تہوہ پی خہم دہ پی . کہ موری - کہی شکاندہ و
خووتندی بہوہ ؛ نیشانی ریژو پلہ بہ ، کہ خہون پی نہ خووتندی وار پی
دہندیکیش دہ لئ نہ نجامی تہم نہ پی . جابر دہ لئ کہ بیینی پادشا - سی
ناوہ بہوی و لہوی دا چنی خووش نوو سراج پی ؛ ماسوودہ پی و شادمانی بہ ؛
بہ لان ہی ناخوش ؛ ترسو ہراسہ کہ بیینی پیریٹ یا پی اوچا کیک - سی
بداتی نیشانی وہ بہ کہ مہویرہ ناموز کاری وی دہ کات صادق دہ لئ
کہ بیینی لہ ناوہ - کہ دا چنی خیز نوو سراوہ ؛ ماساجی ییکدی . کہ لہوی دا
قسمی شہر نوو سراج ؛ کاروباری پٹک نایہت .

نان ؛ ابن سیرین دہ لئ ؛ - شادمانی بہ کہ - سی ناخوش بیینی ؛ زبانیکسی
ناخوشہ کہ سی بکری و بیاتہوہ مانی ؛ روژی دہو ابہو سامانہ کہ
سی بدات بہ کہ سیکسی ؛ ماسوودہ پی بہو دہ کہ بہ پی . دانیاں دہ لئ کہ
دووسن نانی دہستہ کوئ لہ خہم رزگار دہ پی . کہ نہ توانی - سی بخوات
مہرگی نزدیکہ . کہ بیینی - سی زور مہیو ناتوران پی بخوات ؛ تووشی
خہمان دی . ابراہیم دہ لئ دیتی نای گہرم ؛ زبان و ہرہ بہ . ہی
ووشک وانہ خوار دنی نانی کہ بہک گرائی بہ

جابر دەللىق دىتتى ناننى ھەرزىن : سەختى گوزەران و پارىز گارى بە .
 -سى جۇ : پارىز گارى بە . -سى برىج : كار بەسترا ئە . -سى نىسك و باقلو
 نۆك : خەم و تەنگ دەستى بە . كە پادشا بىيىنى ناننىكى ھەبە : سامانى
 دەدەنى . دىتتى نان كەردن : كەمى گوزەرانە . دىتتى ھىچ چىتىك لەخە .
 وندا لە نان باشتىر نەبە .

نەخش ؛ ابن سىرىن دەللىق كەبىيىنى مىچى خانوو و دىوارى دەنەخشىنى : بە
 كىتتى ھەوادار دەبى . ابراھىم دەللىق لە خەوندا دىتتى - و نەخشكارى :
 بووچە . كە دەستى خۇى بە خەنەي رەنگ بىكات : لە گەرد و كە
 (كسابت) دا فىلىق دەكات .

نەخۇشى ؛ ابن سىرىن دەللىق كە كەسلىك لەخەونى دا بىيىنى نەخۇشە : نىشانەي
 بى تايىنى و ىشكول چىنى بە . كە لە كاتى نەخۇشى دا خۇى بەساخ بىيىنى
 و لەمانى خۇشى نەبى و لە گەل كەسلىش قەسەي نەدە كەرد : نەخۇشە كەي
 درىژە دە كىشى و بەرەو بىقەبەو دەمرى بەلەن كە قەسەي بىكواھونىشىنى
 خەللىكى بىكات : لە نەخۇشى بە كەي زوو چادە ىتتەو . كە خۇى بە نەخۇشى
 و رووتى بىيىنى زوو دەمرى

خەون اىكەدەرەوان دەللىق نەخۇشى لەخەوندا : نىشانەي ناپا كى و
 خەم و خەفەتە كە لەلایەن مىرى و با خىزانى بەو بەي دەكات . دەشلىق
 كە لە تاوى دەردى نەخۇش بىتلىنى لە خەم و پەرۇشى دلقايم دەبى .
 نەردىن ؛ كە لە -سى دا بدۇرىنى ، لەلای ابن سىرىن كارىكى بووچە . كە لە
 -سى دا بدۇرىنى و بىياتەو : بەسەر دوژمناندا زال دەبى كە نەبىياتەو
 وانى بە

نەسرین ؛ دىتتى - لە خەوندا ئاسوودەبىيە و مىندالە . كەبىيىنى دەسكە
 -ىكىيان داوەتى : لە نىوانى واندا ووتوو وىژ بەيدا دەبى .
 نەفت ؛ دىتتى - لەخەوندا : زىبانە كە نەفتى لەخۇى ھەئسووى لە گەل ژىنىكى

پنکاره و سووک دهست تیکه لاو ده کات . یا مالی نارمهوا ده خوات .
نه عسا ؛ له خهوندا - دیتن : خهفته - که - له زهوی به کی دا شین بووین
تووشی خهمو خهفته دیت . که بیینی - ی له زهوی هه لده که ندو قریی
ده دات : له خه رزگار دین

نه قیم ؛ ابن سیرین ده لنی دیتنی - له خهوندا - گوره بی به . که - ی بزر بین یا
بشکی که مو کووری ده که وینه ناو مالی یه وه یا مندالی ده مری که
یاوایک بیینی - و تاجی هه به : نیشانه ی گوره بی به . بوژ نایش نیشانه ی
مردنه بو خه لنکی تریش نیشانه ی گوره بی و پله به .

نه هه ننگ ؛ دیتنی - له خهوندا - یاوایکی دزه که بیینی - نهوی بو لای
ناوئی کیشاو نفومی کرد : له ناو دا ده خنکی که - نهوی بکهزی :
له دوژمن زیان ده بیینی . که بیینی - نهوی قوت دا : ماسی نهوی له ناو
ده بات . که له گه ل - شه ری بکات و به ساری دا زال دین به سهر دوژ -
مناندا زال ده دین . که زال نه می به پیچه وانه به . دیتنی گوشت و پیک
و پستی وی : زیانه

نیهات : پروانه (پرووهک) .

نه زان (دوعا) ابن سیرین ده لنی له خهوندا - کردن ناتاجی پیکهاته
بارانه وه : نیشانه ی دلبا کی به له راست خه لنکی دا .

نزم گهره ؛ ابن سیرین ده لنی که بیینی - ی دیتنی : قسی ناشیسته می له زاری
دیتنه ده ری ابراهیم ده لنی که له کاتی ناخوار دنی دا - ی یقین نه خوش
ده دین

نزم بوون : مالو ناوبانگو شانازی له دهست دانه

شتوو كە - لەخەوندا بەناوی خودا لەلای خۆی ھەڵسەنگرتی بەیرورای
 ابن سیرین لەخەمو خەفەت ریزگاری دیت ، کە قەرزدار بێ بۆی دەدریتەو
 کەنەخۆش بێ چاڵ دەیتەو ، کە گیرایی بەر دەدری ، کە لەھەندەرانیش
 بێ دە گەڕیتەو نیشتمانی خۆی . کرمانی دەلی کە بە کێک نشتووی بۆ
 بە کێکی تر بنووسی و پیدانی : خەلکی خێو سوودی لی دەیین .
 کە نشتوو بۆ خەلک بەبارە بنووسی : خەمگین دە بێ .

قووم بوون : بیروانە (نوقووم بوون) .

نەدەر بیروانە (لباد) .

نۆبەتی . ابن سیرین دەلی کە ھەمیشە - ی لی بێ : ھەمیشە خەریکی گوناھ و
 داوێن یسی یە یئوێستە بەشیمان ییتەو تالەسزا ریزگاری . کرمانی دەلی
 کە بیینی - ی درێژ دە کیشی : لەش ساخ و تەمەنی درێژ دە بێ . کە - ی
 کەم تر بێ ئوانی تریش کەم نر دە بێ .

نووسەر دانیاڵ دەلی کە بیینی چتیککی نووسی بەو مەرجە کە خۆی - بێ
 بەفیل مالی لەخەلکی دەستین . کە زانابەک بیینی - ی دە کرد : سوودە
 کە بیینی ئەفسانەو چیرۆکی دە نووسی بەو خەریکی کاری گیتی دە بێ
 کە بیینی نامە ی بۆ گەرەبانی دە نووسی سوودە کە : سوورنی بنووسی
 خەریکی خۆش رابوو پیری دە بێ ، بەزەردی : نەخۆشی یە ، بەسەوزی
 نووسین خۆشناوی یە کە بەزێر یا بەزێو بنووسی سوودی لە پادشاوە
 بێ دە گات .

نوستن . ابن سیرین دەلی - لە خەوندا بۆ مردوو یا بۆ کە - یکی - داوێو
 دا بۆ شرایین : ھۆی ئا - وودەبی و ریزگاری یە . لە گەل ژن نوستن : ترس
 و ناپاکییە لە گەل پیاو نوستن : ئارامی و ھێمنی یە لە گەل منداڵ - :

دەنج و نىگەرانى يە . كەبىيىنى يە كىك لەسەر تەختى يالەسەر دۆشە كى
 نوستوۋە : نىشانەنى گەرەبى يە ، بەلەن لەلەين ئاينەۋە پارىز گارى يە
 بىن ئاگا دەبىچ چۈنكۈۋ نوستىن بىن ئاگابى يە . كەبىيىنى لەشۋونىتىكى
 نىزەدا لەسەر دۆشە كىكىكى نوستوۋە : نىشانەنى سوۋ كى و كەنەفتى يە
 كىرمانى دەلىق خەون بۇ ترسەنۇك : ھىيىنى دۇلبايى يە ، بۇ مردوۋانىش
 بەخىشانە ، بۇ نەخۇشىش چابوۋنەۋە يە ، بۇ گىراۋىش بەربوۋنە .
 كەبىيىنى لەنير مردوۋاندا نوستوۋە كەسك ئەۋى و ئاگا دىنى لەنپو
 خەلىكىدا بەنابانگ دەبى .

نوشادر دىنى نوشادر لەخەوندا : خەم و خەفەنە .
 نوقوم . كەبىيىنى لەبى دەريابەدا - بوۋ مروارى ھىنا دەرىج : نىرى
 ھونەرۋ زانست و زانىبارى دەبى و يامالى لەبادشاۋە دەستدە كەۋى . كە
 بىچتە ناۋ دەريابو ھىچ دەرنەھىنى : خەرىكى زانست دەبى و ھىچى دەست
 ناكەۋى . ابن سىرىن دەلىق كەبىيىنى لەدەريابەدا نوقوم بوۋە مرد :
 زۇردارىك ئەۋى لەناۋ دەبات . جابر دەلىق كەبىيىنى ئاۋ ئەۋى نوقوم
 كىردو ھىنايە دەرىج : نىشانەنى ئەۋە يە كەدەست لەدونيابە ھەلدە كرىو
 روۋ لەسەلەن (قىامت) ى دەكات . كەبىيىنى چوارىپ بەك يادور كايىك
 ياخانۋونىك باباخىك - بوۋ لەكارىكىدا توۋشى تىماۋى دىت لەبوابەدا
 رىزگار دەبى .

نۇك دىنى - لەخەوندا بەتەرى و ورشكى . خەمە بەلەن كەلە كەل گۆشت
 لىنراپىرۋ بىنخورات : خەم (ەم) تر دەبى .

نۆڭر ابن سىرىن دەلىق كەبىيىنى بۇتە - ى يە كىكى : لەكارىكى سەخت
 ئازار دەبىنى . جابر دەلىق دىنى - شادمانى يە صادق دەلىق كەبىيىنى -
 و باباكارە كەرى فرۇشتوۋە باشە ، بەلەن كەبىيىنىكىچ : خرابە .

نوويژ ؛ که له خه ونی دا بیینی بهر و روژ هه لانی - ئ ده کات : ده چینه حه جی
و یا نار ه زووی ثایینی فالان ده کات که بهر و روژ ناوایه - ی بکات ؛
روو له جو و له کان ده کات . که بهر و با کوور - بکات پشت له موسله انه نی
ده کا که - بکات و نه زانی روو که (قبله) له کووی به له ریگای ثایین دا
سه رسام ده بی که له مز گوت یا له قوتا بخانه به کی - بکات به یشنو بیژی ؛
سرو کی نه و وولانی کووی له مستی وی ده بی

نووینه ؛ که له خه ونی دا بیینی بوته نووینه ری پادشا به و مرجه ی که له کاری
خوی دا مرو قایه تی هه بی به خته وهری تی به که بوویته - ی قاضی
هر به و چوره به .

نیچیر ؛ ابن سیرین ده لی که بیینی - انی ده شتی رامی وی بوون : ده یتنه
سرو کی هوز . جابر ده لی که بیینی به ته له یا به داو - ان ده گری به
فیل مال له دانیشوو انی دهر ووه ده ستین به لان که - ان له گه لی باخون
و رامی وی بن ده یتنه نزیکانی پادشا

نیردوان ؛ ابن سیرین ده لی که و سه ر - ی بکه وی ، که له گل و خشتی بی
نشانه ی ماشی کار و کردار - که دارم بی ثایینی به . که له بهردی بی
هیزی دست ده که بی ابراهیم ده لی که بیینی چوته سر - ؛ سوود و
قازانچه که له و خاری به بیچه وایه به

نیرگس ؛ دانبال ده لی - باویکی ناسکه که ژیک سین یکی تازه ی
هه به ؛ کچیکی حووانی ده بی که میردی نه بی شوو ده کات که
- ی له زه وی هه لکه نی نه که ی بهر له ده کات ، یا مندالی ده مرئ
که ژیک بیسی - یکی دا نه مزده که ی لای جووی ده یتنه و

نیری له خون دا بیاییکه یشره وی له شکر ی بی که نیری یکی
ده - بکه وی و سوواری بشتی بی نو بیاره ده یتنه یشره وی له شکر

كە كابرالەشكەرى نەيىن ؛ لە گەل يېشەرەوى دۇستايەنى بەيدا دە كات و دەو لەمەند دەيى .

نيزىنە . ابن سىرىن دە ئىي كە-يەك لەخەونى دا خۇي بەنيزە مووك بىيىن و دە كوو ژنان خۇي برازىننەو : پرووشەيىكى تووش دى . كەبىيىن لە گەل نيزە مووكان دانىشتوو : دەيىنە دۇستى دووزمانو خرابان .

نيزە . كەبىيىن -يىكى ھەيە : مندائىك يابرايە كى دەيى . كەژنى نەيىن مالى دەستەدە كەوئ . كە لە گەل -يى چە كىكى تەواوى يىيىن : پايمى لە گەو-رەيىكەو دەستەدە كەوئ كە پادشا -يى بدا بەوى : لە پادشاو سوودى يى دە كات . كە -يى خۇي بدا بە كەيىكى : لەو دە سوودى يى دە كات كە -يى بەدەستەو يىو بىشكى : لەشەرى دوژمنان زيان دەيىن . كە -يى كە -يى بۇيە كىكى باوى : ووتەي خراب بەوى دە ئىي . كە بە -يى يە كىكى برىندار بىكات بوختان بە كەيىكى دە كات . كە -لە ھەشى كەيىكى بدات و تەيى راجىي : قەي رەق و ناخۇشە كە كەيىك -يى لەوى بدات و يىش : لە قەيى وى خەمناك دەيى . كە نيزەي وى يەن : كارو بارى تىك دە چىن .

نيزەي كچىك . ابن سىرىن دە ئىي كەبىيىن -يى بەدەستەو بەو چى تەيى يى نەيىن مندائىكى دەيىن كەبىيىن لە گەل -يى چە كىكى نرىشى يىيە : لەم-ير (پادشا)يى بەو سوودى يىدە كات بەسەر دوژمناندا زال دەيىن كە -يى فرىج بدات : ووتەي خراب بە كەيىكى دە ئىي كە -يى يە كىكى برىندار بىكات : بوختانى بەو كەسى دە كات .

نيسك (ونىسكىنە) . كرمانى دە ئىي بەلنراوى (كوللوى) بىيىن خەم و خەفەتە . ابن سىرىن دە ئىي دىتىنى نىك : باشە چونكە ھىزەتەيى ابراھىم يىيى خۇش بوو . كرمانى دە ئىي خواردىنى نيسك خرابە . ابراھىم دە ئىي نيسك مانە لەلايەن ژانەو بەدەردە سەرى دەست دە كەوئ .

نېشاستە ! لەخەوندا بېيىنچ كە - ى دەخوارد : خەمە و دە ئىن نەخۇشى يە .
كە بە - ھە ئوای بكاو بېخوات : سوودە . كە لە گەنى - ى بكا : لە
گردو كۆ (كاسى) ى خۇى بە ھە بە كى دەستە كەوئ .

ئىوچاوان ! ابن سىرىن دە ئى - لەخەوندا قەدرو پایەى مەردومە ھىندىكىش
دە ئىن مىنداللىكە كە لە ئىو خانەوادەى وى دا دەو لەمەند دە بىن كە لە - ى
نېشانە ئىكى بېيىن ناو بانگ و پا كداو ئىنى و پارىز گارى دەردە خات
كە كەنىك - ى وى بىرىندار كات و خويىنى لە بەر بىروات : پایەى بەرزىتر
دە بىن كە بارى ئارچاوانى گۆرا بىن زبانیكى بىن دە گات . كە مووى
لە - ى ھاتىن قەرزدار دە بىن كە موو كە سوور ياسى بىن : قەرزە -
كەى لە لایەن خىزانىە و بە . كە - ى ئەستوور بىن : مالى پىردە بىن . كە لە
- ى وى دا مەسار يا دوو پىشك دە بىن : ھىندەى وى زىبان و ئازارى لە
دوژمنانە وە بىن دە گات .

جابرى مەربى دە ئى كە لە - ى دا چاوىكى بېيىن : لە گەورەى خۇى
دا بەفیز دە بىن . كە زۆر چلوان لە - ى خۇى دا بېيىن ھەرواتى سەرە -
وى ھە بە كە بەخە ئىكى سەوز لە سەر - ى وى نووسرا بىن : مىنداللىكى
زاناو پارىز گارى دە بىن .

نينۆك ! ابن سىرىن دە ئى دىتى - لەخەوندا : نېشانەى ھىزە . كە - ى بە
مقەستى بېرى : ئاينى بە ھىز دە بىن ابراھىم دە ئى دىتى - لەخەوندا
نېشانەى ئوواناىى يە و مالى دەستە كەوئ . كە بېيىن - ى لە بن كەوت
كەم و كورى دە كەوئە مالى يەو . كە بېيىن - ى وى لە - ى سووى دە
روواو : مالى لە دەست چووى دەستە كەوئە وە كە لە خەونى دا - ە كانى

رووناك و باك بیئنی : دولہ منددہ بی کہ نینؤ کہ گانی رہش و شین
 بن : کیشہ پرووشہ یہ . کہ بیئنی نینؤ کہ گانی وی دریژ بوون : خرابہ
 نیووک (ناووک) ؛ ابن سیرین دہ لئج - لہ خہوندا : ژنہ یا کہ نیزہ کہ کہ
 بیئنی - ی وی کہ وتووہ : ژنہ کہی بہرہ لا دہ کات یا کہ نیزہ کہ کہی
 دہ مرئ . کہ بیئنی - ی وی کہ ورہ بووہ : مالٹو بہرہ یہ . کہ بیئنی لہ
 تار کی وی دا کہ نیک ہہ یہ لہ کہ بخودایہ تی خوی دا زبان دہ بیئنی .
 جابر دہ لئج کہ بیئنی لہ نا کی یوہ تا سینگی موو پروواوہ لہ سر ریو
 شووینی باش دہ روات کہ بیئنی لہ بنچینہ دا ناو کی براروہ
 زاناو ہوشیار دہ بی . ابراہیم دہ لئج کہ بیئنی لہ ناو کی یوہ تا سینگی
 ہہ لہ براروہ : زانا دہ بی بہ لان مائی دہ روات .

وهزير له خهوندا بوونه -ی پادشايه کی : دمو له نه ، به لان که پادشايه که
خراب بڼ : به پتجه وانه به . که بښنې - ښک کلایوکی به وی به خشی :
بهر خه لکی دا ده یتته فرمانبره واکه بښنې وهزير هاتونه مالی وی :
نیشانه می خهفته له لایه ن پادشاه . که له گه ل وهزيری چیشنی بخوات
گوره می به که بښنې مالی -ی کول بووه وهزير نه خوش کهوت یا
پادشاه -ی لی خست بانه سپه کهی له قه لی دا یاله یستری کهوته خواری
یاگا به شاخی لی دا : هه مووی به لکه به بۆ کهوتنی وهزير .

وهستر کهوتن : پروانه (سهر کهوتن) .

وهسمه کهسیکی که بښنې له سامانی وی دا - زور هه به : خه م و خهفته .
که -ی هه لکه ننې و فریجی بدات : له خه مان رزگار ده بڼ . که وهسمه می
به خیزانه کهی خوی : له به کتر جو وابه ز ده بڼه وه .

وه نهوشه : ههستیکی زور به رزی دلداریتي به به دښتی وه نهوشه له ژبیکي
یاله که نیزه کیکی چتیکي بڼ ده گات یامندالی ده بڼ . به بیروای ابن سیرین
که له کانی خوی دایې به لان که له زستانې دایې : کوسپه به که ده که ویتنه
نلو کاروباری زاواو یابوو کی دا که -ی له داری خوی به جو وابه زی
بښنې : خه م و خهفته که ژتیک -ی له دار بکاته وه ویدا به میړده کهی
به ره لاده کری که ده سکه - به کی به دن به وی : نا کۆ کی وجودایی یان
ده که ویتنه نیوانی به وه . لکه وه نهوشه دښت : که نیزه کیکی به دخو و
ناساز گاره . که -ی دوور له لکه که به ره بښنې : خه م و خهفته ده خوا
ههر کهسیکی ده سکه - ییکی بدات به وی : لیک دوور ده که ونه وه
مغری ده لی لکه وه نهوشه که نیزه کیکی به دخوو و ناساز گاره .

ووتار (خطبة) . ابن سيرين ده لئى كه بېښى له سر مينځه رى سى دودا كه
خوى له وان بې : ډيزو گوره بى ده سته كهوچ . كه له وان نه بې ده چته
ږاږه وچ (سفر) و ژور دره نكي بې ده چو ترس و ساميشى تېدا ه بې
ده لئى ته گهر دمو له مند بې : ده پته ه ژار : كه بېښى پادشاهك ووتارى
دودا : كه پادشا پياوړى كى باش بې داد گهرى ده نووښى ، كه خراب بې
په شېمان ده پته وه . كه بېښى ژنيك له سر مينځه رى سى دوداتو ناموز .
گارى دودا : مېرده كهى وى ريسوا ده بې . - دان له بابته ژن هېنانو
باشو و كړدنه وه : نيشانى خېرو چاكو پياوړتى و سوودو بهر ه بې .
ووتوو ليدان : نارامى و بهختياريتى ناو خانه واده بې . ووتوى به تال : مالو
سامان له ناو چوونه .

وورج . ابن سيرين ده لئى دېتنى - له خه و نه د دېتنى ؛ دوژمنى سووك و دزو
گيله . كه بېښى سووارى سى بووه له پادشاهه زيان و كه نه فتى پته كا
كه سى بكوژى : بهر دوژمنان دا زال ده بې . كه بېښى كوژشتى سى
خوارد يا كهوله كهى هه لگرت ؛ ترس و هراسى بې ده گات . كرمانى
ده لئى - : پياوړى كى به دېخت و شپته . دېتنى سى مى : ژنى به دېخت و
شپته . كه يكي مى بگرې : ژنيكى بهوچه شنه ده خوواژى . كه نيز
بې : پياوړى كى بهوچه شنه ږوو له مالى وى ده كات . كه سى بكوژى و
له سر شى سووار بې : بهر دوژمنان دا زال ده بې .

وورگ . وورگى وولاخ و نازالان : مالى ږه وابه . كه لېنرا بې و ښخووا :
پر سووده . كه پر لږيخ بېښريت ، مالى نارم وابه .

ووشتر (حوشتر) . دىنى - : مال و سامانە . كاروانى - ان : خۇگىرى و
 بشوو دريژى يەو كاروبارى بەچاوتىرى يەو يە . كە - يېڭى زۆر لەشووئىن
 يالەدى يەكى دا كۆيىنەو : نەخۇشى يالانلو يادوژمىڭى زۆر ڤوو لەوى
 دە كەن . كە - كەن بارىان گەنم بىن ياجۇ : لەدوژمنان خىزو خۇشى و
 بەهرەمى دەستەدە كەوى . سوواری - بوون : جووان بوونىڭكى دەمە كى
 (موقت) يە . لەخەون دا - سى مىن دىتن : بەئارەزوو گەبىشتە . گۆشتى
 ووشتر : مالا . كە - ان بارە دەغلىان بىن بىن : خىزو بەهرەمى لەدوژمنان
 دەستەدە كەوى . سوواری - سى يە كسالا بوون : خەمە . كەخوئىن لەلەشى
 ووشترە كەى خۇى بىن : باختەوەر دەبىن . كەبەسوواری - سى بەغار
 بىروات : ڤارەوى يە . كەبەسوواری - سى ڤىڭكاي لىن گووم بىن : ڤىڭكاو
 شوئىن و كاروبارى والس دە گۆڤىڭ كەتە گىبرى بىن نە كرى

كەلەسەر - سى ھاتوو چۇ بىكات : خەم و خەفەتە كەووشترى مىن بىنىن
 لەخەوندا : ژنى دىنى كە - كە لە گەل دەبلاخە كەى بىن : ژنىڭكى كە
 دە يەوى يامندالى لە گەلە يادەبىن . كە - بەشووئىنى وى دا غاردا : خەم و
 خەفەتە تووڤەبى و سەر كىشى - خەم و خەفەتە . - لەوەراندن كەھى
 خۇى بىن وولائىڭكى دە كەوئىتە بەردەستى و خەلكى وى ڤامسى وى
 دە بىن كەشەر لە گەل - بىكات : لە گەل يىڭكەنەيىڭى نا كۆكى و دوزەنلا
 يەتى بۆبەدا دە بىن - دۇشىن : مالى لە گەورەيىڭى يەو دەستەدە كەوى
 كەلەجياتى شىر خوئىن لە گووانى بىن : مالىڭكى نارەواى دەستەدە كەوى
 كەووشترىڭكى مىن بىكرىڭ بابە كىڭ بىداتىن : ژن با كەنيزە كىڭكى دىنى
 كە - مە مىن بە كەى ھەلبىڭ يادزى بىيات : ژنە كەى لىن جووى دەپتەو
 بانا كۆكى بان دە كەوئىتە ئىوانى دەو .

ووشتری مەي ھەر كەسكى بىرى : ژنە كەي دە مەي . ووشتری مەي ھەر كەسكى بىرى ژنە كەي دە زى و مالىشى زۆر دەستەدە كەوي . دىنى ووشتری مەي : بە مەوات كەبشتە گۆشتى - خواردن : نەخۆ - شى بە . كە ھەوسارى - بى بکیشى : (كەل يايونكى ھە مانبەردوز منابەتى لى پروودەدات . لە چۆلى - يىكى زۆر دىن يا بەيدا كردن يا بە دەست كەوتن : نووشى گەورەيى و دەستەلات دىت . كە - يىكى بىكووژنە وە گۆشتە كەشى دابەش كرى : لەو شووینى دا يايونكى گەورە دە مەي و مالىشى بە مەرات دا دە بە شىتە وە . كە ووشتر لە گەل ھەر كەسكى بەوي . خېرو چا كەي پتە گات . كە - يى كەنەفت و زە بوون بکات بە ھەر دوزماندا زال دە بى . مېگە لە - لە ھەر شووینىكى دا كۆپتە وە : لەو شووینى دا دوزمن كۆدە پتە وە يا لافاو و يا نەخۆشى ھەوي ويران دە كات .

ووشترەوانى : خاوەندە تە گىيرو كار راستكەرە وە بە . ووشترخۆرە ﴿ گىايە كى دېكەوى بە ﴾ دىنى - و يا وەر گرتنى : ھەر خەم و خەفەتە . كە پيدا بە كەسكى يا پىي بفرۆشى : لە خەم و خەفەتىي رىزگارى دىت . كە - يى دەر خواردى ووشتران بدات : بۆ ووشترە كان نووشى خەم و خەفەتى دى .

ووشتر مورغ : لەخەوندا يايونكى يىابانى بە . ھى مەي : ژنىكى يىابانى بە . كە - يىكى مەي بگرى يا بە كىك يىدانى ژنىكى يىابانى دىنى يا كەنیزمە كىكى دە كرى . سووارى - بوون : لە چۆلو يىابانى دا دە پتە رارەو ﴿ مسافر ﴾ يا بە ھەر يە كىكى يىابانى دا چىرە دە بى و بە كارىكى گەورە دە گات . كۆزتى - : دەستەلاتە بە ھەر كەرابە كى يىابان نشىن . ۱ . پىك و يا بىر -

یا گوشتی و رشتی و مرغ ده سنگه و تن : مالی له کابرایه کی بیابانی ده ست ده که وی به سواری - چو نه هه و او هاتنه وه خوار : له گهل به کیکی بیابانی ده یتته رایه ویکی دو و رود ریژو پر سوودو قازانچ ده که ریته وه وولس (حیوان) که که وی بی گشتیان نیشانه ی مزگینی و وه لایمی خوش و ناوه دانی و زور و زه و نده ی مال و سامانه . مالیک و خوارده مه نی به وان دان : له کرداردا سه رکه و تنه . دیتنی - له کاتی غاردانی دا : نه خوشی و له ش گرانی به . که - وه دووی وی بکه وی چته یکی نرخمداری ده سنگیر ده بی . - قه له و دیتن سالی برهات ویت ویر و زی به . - ی لاواز دیتن نیشانه ی ته وه به که سوودو که لک روو له بشه (خطره) به . - رقی هه آستی و متیدو بایه خی (اعتبار) به

ویرانی : ته که رخی له ویرا نه یکی دا بیینی و یا کولیکی دا بیینی نیشانه ی کاره سات و تیکچوونی کارو باره ابن سیرین ده لی دیتی - له خه وندا : نیشانه ی گومراهی به که بیینی شوو ییکی ناوه دان کاوول بکات : له کارو باری دا گومرا ده بی .

هاتنه خوارمهوه [نزم بوون] ناو و ناوبانگ و سامان و مایه‌ی شانازی له ده‌ست دانه ابن سیرین ده‌لی که له بان یا له کئیوئیکی هاته خوارمهوه : که مو کووړی ده که وینه ناو مال و گوره‌یی یهوه . که بیینی له بلندی یهوه هاتوته خوارئ شکست له مائی وی ده که ویج که له ییلکانی خشت و گل یینه خوارئ : زبان به نایینی ده گات .

هاروئ بروانه خه‌یار ،

هاواروداد ، ابن سیرین ده‌لی که بیینی - بیان ده کرد : هوشووینه پیروز نه و دانیشتووانی وی بهرته‌بان تی ده که ویج به زیانهوه . که فرمانده‌وای نهوشووینی - ی : یو بکریج : هر گوره به زبان ده بیینی .

هاونگ : ابن سیرین ده‌لی هاونگ و ده‌سکه که له خه‌وندا نیشانه‌ی دوو هاوکار (شریک) انه که له گل به کتری ناسازین . که تنها به کیکی له‌وان بیینی : بی سووده که بیینی له هاونگی دا چتیکی ده کوتی که خوارده‌مندی بی سووده ، که دهرمانانی گهرم بی : ماله نهوه‌ی ده‌یکوئنج که شیرین بی سووده ، که نال نیج : زیاده . ابراهیم ده‌لی که بیینی گوه‌ه‌راں ده کوتی : سووده .

هاوین : ابن سیرین ده‌لی - له خه‌وندا دیتن : بادشای سه‌خته ، که گهرمبی و زبانی یو مروغان هه‌بی و تازاریان بدات نیشانه‌ی نهوه به که مروغانی هر وولاتی خبر و خوشبان له بادشای ده‌ستده که ویج . که - له کاتی خوی دا بیینزیت به چه‌شنیکی واکه وولات خوش و دارانیش بر به‌رین ریژو سامانی بتر ده‌بی و به‌تلوات ده گات ، که بی کات بیم : به‌یچه‌وانه به

هه پروون | ههضم | ابن سیرین ده لئج - کردنی چتی شیرین : - سووده و هی ترش و تال خه و خهفته .

هه راهرا : ههنگامه به . (- ی کایسکه و هه ره بانه) وون کردنی خشل و با پارو و با کیسه ی پارو به له - دا هار کاری کردن نیشانه ی اشکرا بوونی به کیسکه له پارو نه پنی به کانی . له - چوونه دهر ریز گاری به له دادوهری (محاکمه) دا .

ههرمی ، له کانی خۆیدا - ی سهروزو شیرین خواردن : مال و سامانه . که - ی زهر د بچ نه خوشی به . که ترش و ناخوشی به : خه و خهفته به گهر -- سهروز با سوورو بی کاتو تامی شیرین بچ . مالی ره وای ده سنده که وئ که ترش و ناخوشی به : خهمه . هه نه دیکش ده لئج - ی سهروز و شیرین و له کانی خۆیدا : به تاوات گه یشتنه ، خواردنیشی : سووده

ههژدیا : له خهوندا - کوژتن و گۆشتی وی خواردن زال بوونه به سهر دوژماندا و مالیان لی ده ستینی که - هوی بخوات : مه ترسی هه به که دوژمن بیکوژی سزاری پشی - بوون و - رامی وی بچ دوژ - منیکمی گهره کووی له مستی وی ده بی و کارو باریشی دیک وینک ده بچ ابن سیرین ده لئج - دوژمنی گهره به شه له گه ل - کردن و به سهری دا زال بوون : زال بوونه به سهر دوژماندا که بیینی - ی هه به له گه ل گهوران نیوان به بداده کا - بهرو باوهرو باریز گاری تاقتی کر اووه به ناییده (مجسمه) ی ههژدیا : زنی بهد حوره

ههشتالوو ، - ی زهر د : نیشانه ی نه خوشی به که - له کاتو خوی دا له دار بکریتهوه : گهره بی و سووده .

هه‌لآتن؛ ابن سیرین دە‌لێ له‌خەوندا - : نیشانه‌ی رزگاری‌یه‌و هیندی‌کیش
دە‌لێن بە‌سەر دوژمناندا زال بوونه . که له‌خەوندا بیهنج پیاوان له‌ بهر
ژنان هه‌ڵده‌هان : نیشانه‌ی وه‌به‌که‌ خەون یین ترسی له‌گه‌وره‌یه‌کی هه‌یه
صادق ده‌لێ - به‌بێ هاوار و گریان : شادمانی‌یه‌ ، به‌لآن که هاوار و
زاری بکات کارسات و پروشه‌یه .

هه‌لآتو ؛ دیتنی - له‌خەوندا : نامەت له‌ هه‌نده‌رانه‌وه‌ بۆ دیتو له‌رازی‌کی
ده‌که‌ی که‌ خۆی - بێ : دووا رۆژی‌کی تر سناک و به‌ریشانی هه‌یه .
هه‌لاج ، بروانه‌ (به‌ره‌ کردن) .

هه‌لامەت (به‌سیو) ابن سیرین دە‌لێ که‌ بیهنج - ی هه‌یه : چه‌ند رۆژی‌کی
ناساز ده‌بێ ، هه‌ر چه‌ندی‌کی - ه‌که‌ی سه‌خت تر بێ : نه‌خۆشی‌یه‌که‌ی به‌تر
دریژه‌ ده‌کیش . کرمانی ده‌لێ که‌ خۆی - ی هه‌بێ : رقی له‌خه‌لکی
هه‌ڵده‌ستێ و زووش ناشت ده‌یتنه‌وه .

هه‌لامه‌ان ؛ دیتنی - له‌خەوندا : مال و سامانه . که‌ له‌سەر له‌-ی - هه‌بێ :
مائی ده‌ستده‌که‌وێ به‌ تاییه‌تی که‌ له‌- وه‌- وه‌ کیم و هه‌وا‌ی زۆر بیهنی .
هه‌لامساو ، دیتنی - : مال و سامانه که‌ له‌سەر له‌شی وی هه‌لامساو هه‌بێ
ژنه‌ یا کوره‌ ، کار بێک هاتنه‌ و له‌خه‌م رزگار بوونه .

هه‌لآوسین ؛ که‌ هه‌ر خۆی ، خۆی هه‌لآوسێ و که‌سێش ته‌ماشای نه‌کات ؛
له‌ناو مال و خێزان و خزماني‌دا گه‌وره‌ ده‌بێ ، به‌لآن که‌س سه‌ری به‌و
شۆر ناکات . که‌ پادشا فه‌رمان بدات بۆ - ی : بایه‌و شان و شکۆی
ده‌ستده‌که‌وێ . که‌ له‌کاتی هه‌لآوسینه‌ی‌دا خه‌لک ته‌ماشای بکه‌ن : به‌
سه‌ر واندان ده‌یتنه‌ فه‌رماندار . د نه‌و باسه‌ له‌ (سێداره) ش دا هه‌یه .

هەلبەست ؛ لە خەوندا - ەي پەلامارو یا یی هەلکووتن : چتیکی بووچە .
 هەلبەزین ، ابن سیرین دە ئی - (لەخەوندا خەم و خەفەت و کارەساتە ، لەلای
 هیندیکیش : نەخۆشی بە . ئی واش هەبە دە ئی بۆ پیاوان کە لەزەندانی
 دای و کۆتیشی لە پێی دای : رزگاری بە . کرمانی دە ئی بۆ ژنان
 ریسوایی و بۆ پیاوانیش کارەساتە . هەلبەزاندن : کاروباری بێ سوو دە
 سەماکردن . شادی و قابیلی و لە زەماوەندی زاوا و بوو کیتی بە کێک
 لە دۆستە کانت ناگادار دە بێ .

هەلکردن ، - ی ئاوور : خوشحالی و شادمانی بە لە ژبەدا ، هیندیکیش
 دە ئی رقیقینە . - ی مۆم (شەم) : ئومیدی گجکە بە . - ی سوونەمەنی
 شیتتی سەردا و دلدارینی بە .

هەلق ، پادشای بەهیزو زۆر دارە . کە - ی بگری یا کەستیک یداتی بەو
 مەرجه رامی بەردەستی وی بێ لەلای میر و خونکاران خۆشەوبست
 دە بێ . کە - هەلبگری و بیبانه حەوا بەفەرمانی میری دەچیتە راپەرەوی
 و بەو هۆبەو بە کەورەبی و سەرداری دە گات .

دە ئی دیتی - : پادشای بەهیزو زۆردارە و تەمەن درێژی بە .
 دیتی - لەحەوا دا : زۆر زوو بەمال و سامان گەیشتنە و دا بین کردنی
 قرم (طسح) و دلخوازە . کە - لە جیکایەکی هەنیش : پیرۆزی و
 سەرکەوتن و هیز و تووانایە . کە بال و پەری فش کردبێ : پارێزگا .
 ریکی بەهیزو تووانات بۆ بەیدا دە بێ . کووتنی هەلق : بقیە بە کی
 سەخت و پرمەترسی بە .

که هه لئوی بگری یا کهسیک بهوی بدات بهو مهرجه که رامی دهستی وی بی : له لای میرو خونکارانهوه بهر یزو خوشه و بست ده بی . که - نه تو هه لگری و بنبانه هوا : به فرمانی میری کۆچیکی ده کی و بهو هۆیهوه به گهره بی و سهر داری ده کی . که - له کووچه ییکی بنیشی پادشا ده چینه هوی . که خه لکی هوشوینه یی - ی بکووژن : پادشایی ده کهوئی و له ناو ده چی .

که هه لئو ههر کهسیکی بگری : ده کهوینه به نای پادشابهوه . هه لئو چیتکی له زاری خوی ده یینی و به ههر کهسیکی بدات : به خشش و بههری له گهره ییکی بهوه ده ستده کهوی . که - له دهستی وی هه لگری که ههر رسته یا چیتکی تری له ده ستدا به یینته وه : گهره بهک لی یی نووره ده بی و مالیشی لی ده ستینی . ههر کهسیکی له خهونی دا نیچیری له هه لئوی وهر گری : مال و سامان و گه نجینه یی پادشای ده کهوینه ژیر دهستی بهوه . که - به دندووک یا به چهنگال لهوی بدات : له ییاییکی ده ستده لاتدار زیان و ازاری ده یینی شهر له گه ل - کردن : شهر کردنه له گه ل گهران . که - ی بخوی یا بهری هه لکه نی : مال و سامانت له خونکاریکی ده ستده کهوین . که - له سهر سهری تو یا دهر کی - تو هه نیشی : کوریکت ده بی و ده یینه پادشا .

هه لئا ، ابن سیرین ده لئ له خهوندا - دین : مالیکی نارِه وابه له لایه ن پادشاه بهوی ده گات . سی ووشک : خه م و خه نه ته . صادق ده نیت - له خهوندا مالیکی ژوره هه لئا و رۆشی له خهوندا ییاییکی زمان خوش و خو و ده وشت جوان و ناسه . که باروه - به کی له زاری بنی نیشانی وه به که له یی هه لئا گه وئی این ده لئا .

هه‌میشه به‌هار (گول) ؛ ابن سیرین ده‌لئ گولئ - له کانی خۆیدا بیهنریخ
خه‌وسوودی تیدایه و ته‌گهر له بێ کاتدا بیهنریخ : ههر باشه .

هه‌نار ؛ - له کانی خۆیدا ؛ ماله . بێ کات ؛ خراپه که - ی له داریج که‌په‌وه
و یه‌خۆئ له‌ژنیککی جووانت سوود ده‌ستده که‌وئ . - ی شیرین مال و
سامانه . - ی ترش ؛ خه‌مو په‌رۆشه له کاتو بێ کاتدا ههر که‌سیکی له
خه‌ونی‌دا له‌زستانی‌دا - ی بخورا به‌قه‌ده‌نکه کانی دار کاری ده‌کرئ
- ی شیرین له کانی خۆیدا بخورئ بره‌وی کاروباره ، کۆچیککی پیرۆزه
که ده‌نکی هه‌ناری ده‌ستکه‌وئ یا که‌سیک ییدانیج ؛ له کانی‌وی‌دا په‌نجی
پیده‌گا . که هه‌ناری به‌تیکول و ناوی‌په‌وه بخووا ؛ به‌رخورداری ده‌بێ .
هه‌نجیر ؛ خواردنی - له کانی خۆئ دایج یا نا خراپه . که - ی بخووا یا
کۆئ کاته‌وه یا بیه‌ریشتن ؛ خه‌مو خه‌فه‌تی پیده‌گاتو کاریکی واده‌کات
که به‌شیمانی له‌دوو یئت . - ی زه‌رد خواردن ؛ نه‌خۆشی‌یه ، - ی په‌ش
خه‌فه‌ته ، - ی سه‌وزو شیرین له کانی خۆئ دا زیانی نی‌یه .

هه‌نگووین ؛ - له خه‌ون دا ؛ تالان ، میرات ، چاکه‌و به‌هره‌و پۆز-
ی‌یه . خوواردنی - ؛ پۆزی په‌وا (حلال) و سوود و به‌ئاره‌زوو
که‌بشتنه . که - ی هه‌بێ ؛ تووشی زانیاری دئ . که له - ی خۆئ به‌شی
خه‌لکی بدات ؛ له زانیاری خۆئ خه‌لکی به‌هره‌مه‌ند ده‌کات . که -
بیارئ ؛ به‌هره‌یه .

هه‌وا ؛ ابن سیرین ده‌لئ له‌خه‌وندا هه‌وای سوور دیتن ؛ کۆژتار ده‌بێ . که
سه‌وزیج ؛ ده‌خل و دان‌وشیناوه‌ردی زۆر ده‌بێ . که - برله‌تۆزو ساردی
بێ ؛ بادشابه‌کی ییگانه‌ دینه هه‌وشوینی و نازاریان بێ ده‌که‌به‌نی .

هه‌ور ، - ى ڕه‌وشه‌ن و ڕوون و دره‌خشان : سه‌ودای یتك گه‌یشتنه . كه -
 ڕه‌ش و تاريك بى : به‌شپۆى و خه‌موخه‌فت و مه‌ترسى به - به‌مانگه‌شه -
 وه‌وه : قایل و سوپاسی دلپاكانه‌به . - به‌بارانه‌وه دیتن ڕیژه و یت و
 یتز و خیراته . - به‌لاناوه‌وه دیتن : كیشه و گرفتاری له شوپینه . كه
 خۆى له‌ژێر هه‌ورێكى بارنده‌ بیهی : ده‌یتته‌ خاوه‌ندى زانست و هونه‌ر
 و سوودى لى ده‌یه‌نرى كه خۆى له‌ژێر ى زه‌رد دا بیهی : نه‌خۆشى
 و ڕه‌نجیکیشه له ئافره‌ته‌وه پهی ده‌گات . كه له‌ژێر ى سووردا بى :
 تووشى ڕووشه و كیشه‌ى دى . چوونه‌ سه‌ر - : گه‌وره‌بى و ده‌سته‌لانه
 به‌ ده‌ستى - له‌خواوه‌ هه‌تانه‌ خووارى بۆ سه‌ر زه‌وى : هه‌زو تودانا و
 سامان و پایه‌به . هه‌ور سه‌یه‌ر له‌سه‌ر هه‌ر كه‌سێكى بكا : نه‌و سال خه‌ر و
 سوود و به‌هره‌ى زۆر ده‌بى . كه له‌گه‌ل - و بارانه‌ گرمه (رعد) بى :
 مه‌ترسى له‌نزای دايك و باوك و نه‌تره - كه له‌گه‌ل گرمه بروسكه بیه‌نرى
 نازارى سه‌خته . كه - به‌سه‌رى دا تیه‌په‌رى : دۆستایه‌تى گه‌وره‌به‌كى بۆ
 ڕيك ده‌كه‌وى و سوودى لى ده‌یه‌نرى كه - ى له‌خوا و دا باژوى دۆستا .
 به‌تى زانا و نه‌ی گه‌یشتوان ده‌كا . كه - ى له‌خوا و دا بگه‌رن و بیه‌په‌ینه
 خووارى : كاروبارى سازو گه‌وره‌به‌ بى . كه - گه‌یتى دا گه‌رن و بارانه
 نه‌بى : خرابه . كه - ى به‌خوا : گه‌زه‌رانی له‌سه‌ر زانیاری به . كه - ى
 به‌گرمه و برووسكه بیه‌نرى : سه‌خت تهره . كه بیه‌نرى له‌مال و شووینى وى
 دا - راخراوه : مال و مندال وى له‌زانیاری به‌هره‌مه‌ند ده‌بى . كه
 بارانه‌ى سه‌خت و گرمه‌ى هه‌وریش سه‌خت بى نیشانه‌ى ته‌رسه‌نۆكى

خەون یینی یە لە بێن ھەلکالانی دایک و باوک دا . کە دەنگی ھەور لە کاتی باراندا بیستری : لەو شووینی خێو یت و پیرۆزی بەیدا دەبێ . کەببینی بارانە و بروسکە و گرمە ھەوری یتکەو بەن : مەتەرسی لە بادشاہ . کە ھەور بگر مینن : سامی پادشای لەو وولانی داسەخت دەبێ کە ھەور گۆلە ی بێو بەفر بیاری و ھەواش تاریک بێ لەو شووینی دا بادشاہ کی زۆردار بەیدا دەبێ

ھەور : ابن سیرین دەلێ ئاردی گەنم کردنە - : ریک و یتکی ئاینە ، وە مائە لە بازار گانیتی دا کە ھەورە کە ھەلاتین . بەلان کە ھەلنە ھاتین : نیشانە خراپی و بێ ئاینی یە . کەببینی - ی ھەیە یا داوبانە تی یا کربوہ کە لە ئاردی جۆی ی : ھیندە ی وی مال لە بازار گانیتی دادەست دەخت ھضم . بیوانە (ھەروو) .

ھۆردو ! دینی - : دەست و بردو ھەنگاوی بەرزە لە ناو - دابوون ئارامی و ھینن یە ، ھیندیکیش دەلێن دینی - ی سوپایی : مەبەس ئەو یە کە لەلابەن ئەو دوور کەوتووانەو کە بەرپارەوی (سفر) چوون و یا یتشەر گەن . نیکەران مەبە چونکوو ساخن . کە روؤ خۆی لە ناو - دا بێو ئەو جۆرە خەونە ببینن دەبێ ئاگای لەخۆی بێ .

ھورووزم (ھجوم) ؛ لە - دا بوونە قوربانی سەر کەوتنیکی گەرەبە - کردن کیشە کیشی میرات و چارەنووسیکی یە .

هۆش (عقل) ؛ ابن سیرین دەلێ کەسیکی - ی خۆی ببینن لە شێوہی مروفاندو یی بلی من - ی تۆم : کە خەون یین کەس (اهل) بێ :

اەگەن مەندالى بادشاى دۇستايەتى بەيدا دەكاو سوودى لى دەينى . كەسەك ھۇشى خۇى وا بېينى : بەخت رووى تى دەكاو بايەى گەرەبى دەستە كەوى و دەولە مەند دەين . دانىال دەلى ھۇش لەخەوندا : بەخت و دەولەتە . جابر دەلى - و گيان لەخەوندا : دايك و بار كە كەزىندوو و دەر بە دەر بن : دووبارە دەيان يىتەتە . كە مردوو بن - خىز و خىرات بەوان دەگات .

ھولوو : -ى سووروپەش لەكاتى خۇى دا بن : مالتو دلخووازە . -ى زەرد نەخۇشى . -ى زەردو سووروپەش و تام شىرىن ھەنگرى بايەك كىك بىداتى : بەدلخووازى دەگات . كە-ى زەرد لەبن كاتى دا بخووات : نىشا . نەى خەم و خەفەت و كارەساتە كە تامى ترش بن : باشتە . - چەقاندىن مەندال بوونىكى وا بە كەزوو فېرى ھونەرو زانىارى دەبن .

ھېژو ابن سىرىن دەلى كە- لەكاتى خۇى دا بېينى : سوودو كەلكە ، بن كات : خەم و خەفەتە ، خوواردنىشى : زيان و كەم و كووپرى بە سەر بەھېژى شوشن : نىشانەى بەشېمانى و پاك ئاينى بە .

ھېزەى رۇنى . دېنى - : پياۋىكى ھېنە . كە-ى ھەبن يادايانەتى لەگەن پياۋىكى ھېدى و ھېن دۇستايەتى بەيدا دەكات و سوودى لى دەينى كە-ى بەچەكەن و كۆنى بېينى : زىانى بن دەگات .

ھېشوو ابن سىرىن دەلى - دېن كەتازە بن : مەندالەو يىتەو يىزى (بر كەى مانە ، بەلان كە-ى ووشك بېينى : مەنداللىكى تەمەن دىژە بەلان لەو سالى دا دەست تەنگىتى و قاتى و قىرى روو دەدا . -ى تىرى و خورما : باشتە كەلەكاتى خۇى دا بن كەرمانى دەلى كەلەخەونى دا بېينى -ى سەوز دەخووا : لەوسالى دا گوزەرانى باش دەبن .

کە هیشووی زەردو ووشك بیهنی : نیشانی قاتی و نەنگانە بە جەفەری
صادق دە ئی هیشووی سەوز : مندال و بەهرە بە .

هیلانە : ابن سیرین دە ئی کە بیهنی لە مانی وی دا - هە بە : سوودە . کە بیهنی
- کە دە هینا و فریعی دا : کاریکی ناپەسند دە کات . کە دوو بارە
لە شووینی خۆی دانیتەو : یارمەنی بە کیکی دە کات . کە بیهنی لە دا
باندە بە کی گەرە هە بە : دە کەریتە پەنای کەرە بە کی یەو و سوودی
لی دە بیهنی .

هیلەك : - دین : ییاییکە لە ئیوانی دۆستو خزماندا هاتوو چۆ بە بکات .
ابن سیرین دە ئی - : ژنیکی خۆتێمە لقوتینە .

هیلکە ، دانیال دە ئی - ی مریشکی لە خەوندا : بریتی بە لە کە نیزەك کە
مریشك - ی لە لای وی بکاونە زانی - چی بە : ژنیکی دین و پۆز گاریکی
دریژ لە گەل وی پادە بوویری . کە - ی بە کولای بخووا : بەرەنج
مانی دەستە کەوچ : کە - ی دە لەمە بخووا : مانی ناپەسند دە خووا و
پەنج و ئازارشی پە دە گات کە تیکولی - ی بخووا و ناپەسند کە
بەینیتەو : مانی مردوو و دە خووا یا کەنیان لی دەستین . کە - ی بکا
ژنیکی زۆری دەوی و حەز لە سووار بوونیان دە کات . هیندیکیش دە ئی
- لە خەوندا : خوشحالی و شادمانی بە کی زۆرە کۆ کردنەوی - : سود
و کەلکە . - ی زۆر : مندال زۆر بوونە . شکاندنی - : کاروبار تیکچونە
- ی ییس : مەرگ و دوور کەوتنەو بە . کە وە کوو مریشکان لە سەر
هینکان دانیشی : لە گەل ژنان دادەنیشی و خیریان لی دە بیهنی . کە - ی
لەژیر - دابن و ئەویش و مریشکە کەش - ی فریج دە نەسە دەرەو :

کاروباری مردووی وی له نووی وه ده بووژیتوره ، هیندیکیش ده ئین
مندائی ده بی که هیلکه بشکی : کچنکی له کچینی ده خا . که
هیلکهی زور هه بی : مندائی زورده بی هیلکهی فاز : مندائی هه ژار
و بیچاره به . هیلکهی چوله که : خوشی و شادی به
هیلکهی گون : پروانه و گوب .

هیربزان (قاضی) : ابن سیرین ده ئی که که سیک بیینی به و ته - و خوی
کهو باب به نه بوو : تووشی گیره و کیشه به کی دیت و زبانی مالی ینده گا
که خهون بین زانای بی ده یتته - . دانیال ده ئی که له خهونی دا - ی
بیینی : به پایهی زانایان ده گات . جابر ده ئی که له خهونی دا بیینی که
- فرمانی به سردا کردوو : له ینداریتیش دا هه روا ده بی که - به
چاوی ریزو به زمی ته ماشای کرد بی : سووده که - به چاوی رفقه
ته ماشای بکات : خمه .

ياسەمەنە ؛ ابن سىرىن دەلىي كە لە كانى خۇيدا - بىنرىي : مندالە . كە
 دۇستىك دەسكە - يىكى بىدا بەوى : لە نىوانى واندا ووتور ويۇر بەيدا
 دەيى و لىك جووايەز دەبنەو كە ژنىك - ى لە دارى بكتەو و بىدا
 بە مىزدە كەي : مىزدە كەي بەوى بەرەلادە كات . كە - ى بە نۆكەرى
 خۇى بدات نۆكەرە كە ھەلدى دارى - لە خەوندا ژنىكى
 دەولەمەندە و بەد خووسىلەيە كە ياسەمەنە بۇنخۇش بىي : ژنە كە
 دلفراوان و جوامىز دەيى .

ياقووت ؛ ابن سىرىن دەلىي - لە خەوندا : ژنە يا كەنيزە كە ، كە - ى سوور
 بىيى . بەلان كە سەوز بىي : ژنىكى جوانە ، كە ژنى دوو گىيان بىي :
 كچى دەيى يا كەنيزە كىكى باشى دەستدە كەوى . كە - ە كە زەدە دار
 (معيوب) بىي : كەنيزە كە كەي يا ژنە كەي لىي نارەوا (حرام) دەيى

بەندىۋارى نەخۇشى يانى لەش بە خەۋنەۋە : -
 ھەر ئەندام ۋە يا ئاۋەردۇكىكى لەش توۋشى ھەر جۆرە نەخۇشى و
 ئازارلىكى بىن ھەر يەكەي دەبنە ھۆى جۆرە خەۋنەۋە : -
 (نېسە) دەلىق خەۋنى ئەۋكە سانەي كە نەخۇشى دىيان ھەيە كورتە ۋە لە
 ئەنجامىش دا كە ئوستوۋە بە ترس و ھەراسەۋە رادە پەرىق .
 كە سېكى نەخۇشىكى گرانى ھەيىق : خەۋن بە مەرگەۋە دەيىنى . ئەۋانە .
 ى كە گىرفتارى نەخۇشى رېخۇلە كانىيان خىكان و بشوۋىران و
 ھەلاتىق لەخەۋندا دەيىنى . ئەۋانەش كە نەخۇشى چىكلدەنەيان ھەيە
 ھەز لە چ جۆرە خواردە مەيىكى دە كەنو يا يىزو بۆيە لە چى دە كەن
 ئەۋانە لە خەۋنەندا دەيىنى . ئەكەسەي كە ھەۋار ھەۋەسى جوۋتېۋنى
 زۇر ھەيە : ھەر چىنى ۋا لەخەۋنى دا دەيىنى .
 كە لە بىرۋاۋەرى چەند لىكۆلىنەرەۋەيەكى ۋە كوۋ (سورى) و
 (ويكانت) وورد يىنەۋە ، ئەۋانە زۇر خۇيان بەدوۋى ئەۋانەۋە ماندو
 كىردوۋە كە سەرچاۋەي خەۋنەكان بدۆزەۋە كە برىنىيە لە نەخۇشى
 و ھەۋاۋ ھەۋەس و گراۋى و يىزو بۆيە . خەۋنىش تەنھابرىتى نىە لەۋەي ،
 كە نەخۇشان و ئەۋانە بىيىنى كە لىيىان دوۋاۋن ؛ بەلكوۋ ھەموۋ
 جۆرە مۇۋىتىكى ساخىش لەدريۋايى تەمەنى خۇياندا خەۋنى ۋا دەيىنى
 كە كەم و زۇر بەندىۋارى بە سەر نەخۇش و ھەستە كانىانەۋە نەۋاۋە
 كە ۋايە تىمە يىۋىستە ھەۋل بەدەين كە سەرچاۋەي چۆنىەنى ئەۋ جۆرە
 خەۋنەش بدۆزىنەۋە .

(اشتراپىن) دەلىق بۇچى خەۋن زوۋ لەبىر دەچىتەۋە ۱۱۱ : -

خەون كە بريتتى يە لەو ەي رەوان (روح) لە سەردەمى نووتنى دا كە
 ە خەاۋشى مردنچ دەچى دە بريتتە ە انا نوستوو كە يىدار بۆۋە ەو
 ماۋە بە لە يىرە ەرى مەۋى دا نامىنى كە خە ەنە كانى ە بىر يىتە ەو
 چوئكوو ە كرو پارچە ەورىك ە ە كە بارا بىرىنچ .
 (نېنن و بوتانلى) دوو ەۋى تريان پەيدا كەردو ە لە بابەت لە بىر چوئەو
 (ەرچەندە ەو دوو ەنش ەر لە سەرو چاۋە كانى ترە ەن) :-
 ەۋى بە كە مېن : ئال و كۆرىكە لە سەرتاى يىدارىتى دا تەوشى
 ەموو ەستە كانى دىت لەروو ەو مەيدانى ە بىر ەتتە ەمى خە ەنە كەن
 زۆر تەنگە و تەسكە .

ەۋى دوو ەم : لە رووى ەو ەو ەلەى بەرژە ەندى ناۋەروكى
 خەون ەو ەموو ەستە خوستە كارىگەر ەنەى سەردەمى روۋى :
 جىاۋازىيان ە ە بە بۆ ە دوۋاى ە تا گاھاتن ە ە ەنەى لە خەونى دا دىتۋنى
 دەرو ەو ەو ەباد تا كە ەنە ە مەگەر زۆر كە ەو تاك تا كە نە بچ .
 ەو خەون ەنش كە زۆر كارىگەر ەن لە ەنەن تا كە كىكەيان ە ياد بىخىتە ەو
 (رۆر) بىرۋا ەرى ە ە باشەروكى فرىدراۋ يا كە مېتى لەشى بە . كە سىكى
 كە خەون نايفىق لە باش ماۋە بە كى كەم شىت دە بچ چوئكوو كۆما بە ؟
 كە ە ە لە يىرە ەرى ناۋەو ە بچ شەكلى ر كارىگەر ە ناۋە شىكى
 كە لە كەى دە بەستى ! خەون بۇ مىشكىكى مې ەندازە پر لە جىگەنى
 دەرىچە يىكى دىنباى دابە ، لەروو ەو ە خەون ما بەى ئارامى و جەار-
 جارەش دەرمانە . ەيتىدى كەس لا بان ە ە كە خەون فەرمانىكى رەوانى
 نە بە ئكوو ەى لەشى بە ، لە ەنجام دا بە پارىكارى جەندە نشانە يىكى
 رەوانى ئاشكرا دە بچ زۆر تىرىنى خەلىكى بە پىچە ەستە بە ەو
 رەفتار دەكەن .

سهرچ-اوه کاب :-

- ۱ - منتخب الکلام فی تفسیر الاحلام تألیف ابوبکر محمد ابن سیرین
(من علماء قرن الاول الهجرى)
- ۲ - تعطیر الانام فی تعبیر المنام تألیف الشیخ عبدالغنی النابلسی .
- ۳ - کتاب دانیال سلاوی خودای له سهر بن
- ۴ - تقسیم تألیف امام جمعری صادق (س خ)
- ۵ - دستور — ابراهیم کرمانی
- ۶ - ارشاد — جابری مغربی
- ۷ - التعبير — اسماعیلی أشعث
- ۸ - کنز الرؤیا — مأمون
- ۹ - ابن خلکان بهرگی سنی بهم
- ۱۰ - بیان التعبير — عیدروس
- ۱۱ - التعبير — حافظ ابن اسحاق
- ۱۲ - حمل الدلائل والمنامات
- ۱۳ - مبادیء التعبير
- ۱۴ - ایضاح التعبير فخری
- ۱۵ - کافی الرؤیا
- ۱۶ - تمهید معروف طاووس
- ۱۷ - مفرج الرؤیا
- ۱۸ - تحفة الملوك
- ۱۹ - منهاج التعبير تألیفی خالد اصفهانی

- ۲۰ - كەتاب مەقدەە التەبیر
- ۲۱ - حقائق الرؤيا
- ۲۲ - وجيزه تأليف ساهونه
- ۲۳ - فرويد سيگموند فرويدى نەمەسى
- ترجمة مصطفى صفوان
- ۲۴ - تعبير خواب و بيماريهای روانی و مرکيز ايره ج پورباقر
- ۲۵ - المقتطف
- ۲۶ - كەتاب تەبیر الرؤيا لابن سيرين (ادارة منشورات البصرى)
- ۲۷ - مجلة حواء العدد ۴۴۴ سالى ۱۹۶۵
- ۲۸ - سالتنامەى پارس
- ۲۹ - مجلة العربى عدد ۹۶ لاپەرە ۵۱ سالى ۱۹۶۶
- ۳۰ - الاخاء ژمارە ۹ سالى ۴
- ۳۱ - الاحلام بين العلم والعقيدة تأليف دوكتور على الوردى
- ۳۲ - المنهـب الروحانى تأليف عبدا لله اباخى
- ۳۳ - على حافة العالم الانيرى تأليف (آرثر فندلاى)
- ۳۴ - كەتاب كەمل التەبیر تأليف ابو الفضل حسين بن محمد ابراهيم التقلبى

چاپى ۳۰۰۰ ب۹۹ ر كى ۹۷۱ / ۲ / ۲ له چاپخانهى

كوردستان له شارى هەولێزى ميژووینى دا

كۆتایی هاتوو

